

PRAVNI FAKULTET

UNIVERZITET U TRAVNIKU

Studijski program Poslovno pravo

I ciklus studija – dodiplomski studij

Juli, 2026. godina

Studijski program
Poslovno pravo
I ciklus studija – dodiplomski studij

Pripremili:

acc. prof. dr. Džemal Najetović, prof. dr. Ismet Alija, prof. dr. Zijad Hasić, prof. dr. Sead Dizdarević, prof. dr. Faruk Jašarević, prof. dr. Ferid Otajagić, prof. dr. Hana Korać, prof. dr. Djelza Alija Selmanović, prof. dr. Meliha Frndić Imamović, prof. dr. Mevludin Mustafić, prof. dr. Haris Hasić, prof. dr. Benjamina Karić, prof. dr. Esad Hrvačić, prof. dr. Almir Pustahija, doc. dr. Arber Alija, doc. dr. Haris Kozlo, doc. dr. Harun Hamzić, dr. sc. Nihad Čivić, dr. sc. Erna Kozlo, dipl. iur. Adnan Kruško, BIT.

Lektor:

Muamera Mujić

Godina:

2026.

SADRŽAJ

1. OPĆI PODACI O NOSIOCU STUDIJA I STUDIJU	4
1.1. Naziv i adresa nosioca studija	4
1.2. Programi studija i bolonjski princip studiranja	4
1.3. Metode osiguranja kvaliteta	5
2. STUDIJSKI PROGRAM POSLOVNO PRAVO I PRAVNA REGULATIVA	8
2.1. Način izvođenja studija	8
2.2. Uslovi upisa i prelaska na studij	8
2.3. Ishodi učenja studijskog programa Poslovno pravo	10
2.4. Osnovni podaci standard kvalifikacije: Bachelor/bakalaureat poslovnog prava	16
2.4.1. Naziv kvalifikacije (generički dio + specifični dio)	16
2.4.2. Broj ECTS bodova i trajanje studija	16
2.4.3. Nivo (OKO/BHQF)	16
2.5. Relevantnost	16
2.5.1. Tržište rada	16
2.5.2. Nastavak obrazovanja/prohodnost	17
2.6. Opis studija i povezivanje ishoda učenja i standarda kvalifikacije	17
2.7. Kompetencije/ishodi učenja/popis kompetencija na nivou kvalifikacije	20
2.8. Način provjere znanja i bodovanja studenta	21
2.9. Uvjeti upisa u sljedeći semestar odnosno sljedeću godinu studija	21
2.10. Način završetka studija	22
3. NASTAVNI PLAN I PROGRAM STUDIJSKOG SMJERA POSLOVNO PRAVO	23
3.1. Pregled predmeta	23
3.2. Silabusi predmeta	27

1. OPĆI PODACI O NOSIOCU STUDIJA I STUDIJU

1.1. Naziv i adresa nosioca studija

Naziv:

Pravni fakultet Univerziteta u Travniku

Sjedište fakulteta:

Azapovići br. 439, Kiseljak

Tel.: +387 30 870 371

Fax: +387 30 877 328

E-mail: studentska@pfk.edu.ba, info@pfk.edu.ba

Webpage: <http://www.pfk.edu.ba>

Dekan: acc. prof. dr. Džemal Najetović

1.2. Programi studija i bolonjski princip studiranja

Pravni fakultet od samog početka u potpunosti primjenjuje Bolonjski proces obrazovanja, primjenjujući modele 4+1+3 i 3+2+3, što iskazano ECTS bodovima iznosi da studenti nakon završenog:

- Dodiplomskog studija (I ciklusa studija) stiču zvanje *bachelor/bakalaureat* (uz naznaku studijskog smjera) sa prikupljenih 180 ECTS (smjer Poslovno pravo), odnosno 240 ECTS (smjer Opće pravo),
- Postdiplomskog studija (II ciklusa studija) stiču zvanje *magistra prava uz naznaku odabrane uže naučne oblasti* (na jednogodišnjem studiju Opće pravo-60 ECTS) odnosno *magistra Poslovnog prava* (na dvogodišnjem studiju Poslovnog prava-120 ECTS) s prikupljenih 300 ECTS bodova,
- Doktorskog studija (III ciklusa studija) stiču zvanje *doktora pravnih nauka uz naznaku odabrane uže naučne oblasti* (na trogodišnjem studiju Općeg prava-180 ECTS) s ukupno prikupljenih 480 ECTS.

Predmeti su podijeljeni na obavezne i izborne. Primjenjuju se savremene nastavne metode i tehnike, najsavremenija nastavna pomagala, a rad studenata se kontinuirano prati i vrednuje tokom trajanja nastavnog procesa.

Implementiran je sistem osiguranja kvaliteta, sa zadatkom praćenja i unapređenja kvaliteta. Promovišu se evropske dimenzije u visokom obrazovanju kroz međunarodnu saradnju s drugim visokoškolskim ustanovama. Studenti su institucionalno uključeni u rad fakulteta

preko studentskog parlamenta i preko svojih predstavnika učestvuju u radu Vijeća organizacione jedinice, gdje mogu iznijeti svoja mišljenja i stavove po svim pitanjima te mogu ravnopravno učestvovati u donošenju odluka.

Fakultet provodi aktivnosti na osiguranju uslova za sistem cjeloživotnog učenja (Life-long learning), te se nadamo da ćemo već u narednim akademskim godinama implementirati i ovaj sistem.

Kvalitet sadržaja nastave u potpunosti je usklađena s Bolonjskom deklaracijom i s već poznatim studijima ove vrste u Zapadnoj Evropi i SAD-u te izrađeni prema zahtjevima savremenog tržišta rada. Na Fakultetu je uspostavljen Europski sistem za prijenos i prikupljanje studijskih bodova (ECTS), koji omogućava lako čitanje i uspoređivanje studijskih programa i primijenjen je na svim tipovima studijskih programa koje Fakultet izvodi.

Razvijeni ECTS sistem praćenja i ocjenjivanja ishoda učenja i sposobnosti studenta na Fakultetu se ogleda kroz:

- Poboljšanje kvalitete obrazovanja i osposobljavanja.
- Učenje "za što viši procenat usvojenosti znanja, vještina i kompetencija", a time i za ulazak u što višu klasu.
- Odgovornost svih sudionika nastavnog procesa.

Pored klasičnih oblika nastave, umjesto postojećih kategorija (redovni/vanredni) od akademske 2018/2019 godine je uveden DL studij putem Google Classroom-a platforme Google Workspace.

1.3. Metode osiguranja kvaliteta

Na Pravnom fakultetu Univerziteta u Travniku aktivno djeluje Odbor za upravljanje i unaprjeđenje kvaliteta. Cilj Odbora je izgradnja mehanizama i metoda za kontinuirano podizanje kvaliteta rada na fakultetu, odnosno postizanje najvišeg nivoa u nastavnim, naučnim, stručnim i administrativnim djelatnostima na fakultetu kroz unaprjeđenje svih procesa i njihovih ishoda. Na fakultetu su uspostavljena načela, kriteriji, postupci i metode osiguranja kvaliteta u skladu sa općeprihvaćenim standardima osiguranja kvaliteta visokog obrazovanja u evropskom prostoru visokog obrazovanja. Sastavni dio misije Odbora i fakulteta je uspostavljanje kulture kvaliteta koja se ugrađuje u sve aspekte djelovanja i rada.

Metode osiguranja kvaliteta čini skup mjera i aktivnosti kojima fakultet iskazuje svijest, opredjeljenje i odgovornost za stalno unapređivanje kvaliteta vlastite djelatnosti.

Metode unapređenja i vrednovanja kvaliteta na Pravnom fakultetu su:

- rad na strategiji, politici, razvoju i funkcioniranju sistema za osiguravanje kvaliteta (razvoj sistema kvaliteta i njegovo kontinuirano unapređivanje, razvoj organizacione strukture za praćenje kvaliteta, primjena postupaka sistema osiguranja kvaliteta);

- rad na ažuriranju studijskih programa, kontinuirano praćenje i revizija studijskih programa;
- praćenje funkcioniranja nastavnog procesa (kontinuirano unaprjeđenje procesa učenja, praćenje mentorskog rada, unaprjeđenje procesa vrednovanja kvaliteta rada nastavnika i kvaliteta studijskih programa- kroz ankete o radu nastavnika i saradnika, ažuriranje sadržaja i ishoda učenja);
- kontinuirano vođenje upisne politike, praćenje napredovanja studenata;
- ažuriranje kriterija, pravila i procedure vrednovanja ishoda učenja i ocjenjivanja studenata,
- kontinuirano ulaganje u opremljenost i funkcionalnost prostora za obrazovanje, naučnoistraživačku i stručnu djelatnost;
- kontinuirano ulaganje u kvalificiranost i stručnost nastavnog osoblja; Pravni fakultet kroz postupke izbora u akademska zvanja ima razvijene metode utvrđivanja da li je nastavno osoblje uključeno u nastavni rad kvalifikovano i kompetentno. Metode i procedure koje se pritom primjenjuju su javne i dostupne;
- kontinuirano ulaganje u opremljenost i funkcionalnost biblioteke;
- informatička opremljenost i aktuelnost informacijskog sistema, način prikupljanja, obrade i korištenje informacija (posebno ističemo funkcionalnost sistema učenja na daljinu- DL, uz adekvatnu obuku akademskog i neakademskog osoblja);
- kontinuirano ulaganje u administrativno-tehničke resurse;
- rad na informiranosti studenata, nastavnika, saradnika i zaposlenika te javnosti;
- rad na unaprjeđenju međunarodne saradnje;
- svijest o društvenoj odgovornosti i doprinos zajednici (kroz ažurno objavljivanje Zbornika radova Pravnog fakulteta, te održavanje konferencija i okruglih stolova sa društveno aktuelnom tematikom);
- ažurno informisanje javnosti o djelovanju i radu (putem savremene i aktivne web stranice fakulteta; redovno se objavljuju pravovremene, nepristrasne i objektivne informacije (kvalitativne i kvantitativne) o programima i diplomama;
- dosljednost u ocjenjivanju studenata – sprovodi se prema objavljenim kriterijumima, propisima i procedurama, koje se dosljedno primjenjuju. Kriteriji i metode ocjenjivanja su definisani unaprijed, objavljeni i usklađeni sa propisima visokoškolske institucije.
- druge metode koje mogu biti od značaja za promoviranje i osiguranje kvaliteta.

Pravni fakultet je usmjeren na sprovedbu metoda osiguranja kvaliteta prvenstveno jer:

- se nastavni plan i program temelji na opterećenju studenata;
- su važni rezultati učenja ali i kvalitet sadržaja nastavnih predmeta;
- metode rada stavljaju studenta u središte nastavnog procesa;
- se studenti pripremaju za cjeloživotno učenje, zapošljavanje i samozapošljavanje.

U uspostavljanju i razvoju metoda osiguranja kvaliteta na fakultetu sudjeluju studenti, svi uposlenici fakulteta, te pravne i fizičke osobe vezane za aktivnosti Univerziteta.

Pravni fakultet Univerziteta u Travniku kontinuirano u toku semestra prati izvršavanje obaveza i postizanje rezultata. Sve to je u cilju daljnjeg razvoja studijskih programa. Da je mišljenje studenta o izvršavanju nastavnog procesa bitno, dokazuje i činjenica da je Pravni fakultet i studentima osigurao učešće u ocjenjivanju i evaluaciji nastavnog procesa. To je učinjeno kroz anketiranje studenata o radu akademskog osoblja.

Anketiranje se vrši u svakom semestru putem anketnog upitnika, gdje studenti mogu anonimno iskazati zadovoljstvo kvalitetom elemenata naučno-nastavnog procesa na Pravnom fakultetu. Studenti Pravnog fakulteta na taj način mogu uticati na poboljšanje kvaliteta naučnog i nastavnog procesa. Anketom se, ocjenama od 1 do 5, vrši valorizacija pet elemenata naučno-nastavnog procesa:

- Motivisan je da kroz nastavu studente upozna sa sadržajem predmeta,
- Prema studentima se odnosi korektno na ispitu,
- Prema studentima se odnosi korektno na predavanjima/vježbama,
- Dostupan/a je za konsultacije sa studentima,
- Ohrabruje studente da iznose svoja mišljenja i zapažanja.

Osim anketiranja studenata o radu akademskog osoblja, nakon svakog semestra se također vrši i analiza prolaznosti za protekli semestar. Na sjednici Naučno-nastavnog vijeća Pravnog fakulteta Univerziteta u Travniku se vrši analiza rezultata ankete, kao i analize prolaznosti. U zavisnosti od rezultata, daju se određene smjernice daljnjem postupanju, u svrhu unaprijeđenja i podizanja kvaliteta studijskih programa. Veoma je bitno da se posveti pažnja onim segmentima koji prilikom anketiranja nisu pokazali zadovoljavajuće rezultate, kako bi se isti unaprijedili. Kako bi rad Pravnog fakulteta Univerziteta u Travniku bio javan i transparentan, sve analize prolaznosti i ankete o radu akademskog osoblja su javne i dostupne su na internet stranici Fakulteta.

Pravni fakultet osigurava studentima participaciju u ocjenjivanju, evaluaciji i osiguravanju kvaliteta studijskih programa. Ocjenjivanje se radi metodom ankete, anonimnog karaktera, a rezultati se obrađuju za svaku organizacionu jedinicu posebno.

Ocjena provedenih procedura i njihovih utjecaja na poboljšanje studijskih programa, vrši se na osnovu razmatranja prikupljenih informacija i analiza pojedinih aktivnosti iz djelokruga rada Fakulteta. Osnova ove procjene su prijedlozi nastavnog osoblja i studenata za poboljšanje sadržaja i atraktivnosti nastavnog programa u cjelini ili pojedinih predmeta na studijskim programima, te prijedlozi i preporuke Naučno-nastavnog vijeća Fakulteta.

2. STUDIJSKI PROGRAM POSLOVNO PRAVO I PRAVNA REGULATIVA

2.1. Način izvođenja studija

Studijski smjer Poslovno pravo se izvodi redovno, vanredno, učenjem na daljinu ili kombinacijom.

Studenti koji su studij upisali redovno i vanredno prate redovnu nastavu u prostorijama fakulteta dok studenti koji uče na daljinu istu prate online učenjem na daljinu putem Google Classroom aplikacije i to kombinacijom in class, interaktivne i on demand nastave.

Nastava se izvodi izvođenjem obaveznih i izbornih predmeta iz studijskog programa s tim da je nepromjenjiv broj i vrsta obaveznih predmeta dok izborne predmete studenti biraju putem svog predstavničkog tijela na način da se na Studentskom parlamentu odrede i izglasaju izborni predmeti nakon čega predstavnici studenata koji učestvuju u Naučnonastavnom vijeću na sjednici održavanja iste predlažu izborne predmete na usvajanje i uvrštavanje u raspored ljetnog semestra studija od strane Naučnonastavnog vijeća. Polaganjem svih ispita studenti pristupaju izradi i odbrani Završnog rada.

2.2. Uslovi upisa i prelaska na studij

Na studij prvog ciklusa studija mogu se upisati kandidati koji su završili četverogodišnju srednju školu.

Upis na prvi ciklus studija vrši se na osnovu javnog konkursa koji objavljuje Univerzitet.

Kandidat koji ispunjava uslove za upis dužan je popuniti Prijavu za upis na prvi ciklus studija i priložiti svu potrebnu dokumentaciju u originalnom obliku ili ovjerenoj fotokopiji originala koja je predviđena konkursom.

Kandidati strani državljani imaju pravo upisa na prvi ciklus studija pod jednakim uslovima kao i državljani Bosne i Hercegovine, uz nostrifikaciju diplome.

U slučaju da je broj kandidata za upis veći od odobrenog, izbor kandidata se vrši na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutim u toku srednjoškolskog obrazovanja.

Postupak rangiranja kandidata vrši tročlana komisija koju imenuje Naučno-nastavno vijeće fakulteta.

Studenti sa drugih visokoškolskih ustanova mogu prijeći i nastaviti odgovarajući studij na Univerzitetu, u kojem slučaju mu se priznaju položeni ispiti u cjelosti, ukoliko postoji

istovjetnost i/ili srodnost nastavnih programa, odnosno njihovog sadržaja i obim, što se utvrđuje odlukom Komisije za priznavanje ispita (Komisija).

Ukoliko postoji razlika u nastavnim programima položenih predmeta, ona se utvrđuje i student ju je dužan položiti tokom trajanja akademske godine u koju je upisan.

Po okončanju postupka priznavanja položenih ispita, studentu prijelazniku utvrđuje se status studenta na Univerzitetu.

Zahtjev za prelazak, uz ovjerene nastavne programe položenih predmeta (samo za studente izvan Univerziteta), te uvjerenje o položenim ispitima i ECTS bodovima, student podnosi fakultetu.

Odluku o priznavanju položenih ispita s drugih visokoškolskih ustanova, na osnovu dostavljene dokumentacije donosi Komisija. Komisija broji najmanje tri člana iz reda nastavnika, koji se imenuju na sjednici NNV fakulteta. Komisija odlukom priznaje studentu položene ispite iz onih nastavnih predmeta koji se po sadržaju prema svom nastavnom planu preklapaju sa nastavnim programom odgovarajućeg predmeta na Univerzitetu sa minimalno 55% i istu dostavlja dekanu fakulteta na potvrđivanje i donošenje Rješenja o prelasku odnosno upisu studenata na fakultet.

Na rješenje iz prethodnog stava može se uložiti prigovor NNV-u fakulteta u roku od 8 (osam) dana, računajući od dana njenog prijema. Odluka po prigovoru je konačna.

Ukoliko su priznati ispiti koji se prenose položeni na visokoškolskoj ustanovi koja je matična iz istih naučnih oblasti kao i organizaciona jedinica Univerziteta na koju se student upisuje, tada student na Univerzitetu u Travniku može da upiše narednu godinu studija u odnosu na godinu studija koja mu je priznata na toj visokoškolskoj ustanovi, bez obzira na postojanje eventualne razlike u nastavnim planovima, uz obavezu polaganja razlike predmeta.

Ukoliko su priznati ispiti koji se prenose položeni na visokoškolskoj ustanovi koja nije matična u istim naučnim oblastima kao organizaciona jedinica Univerziteta na koju se student upisuje, tada student na Univerzitetu u Travniku može da upiše onu godinu studija koja odgovara broju priznatih kredit bodova i nastavnom planu organizacione jedinice i touz mogućnost prenosa 12 (dvanaest) ECTS kredita bez obzira na broj predmeta.

Student je dužan da u daljem školovanju na Univerzitetu položi svu razliku predmeta utvrđenu nakon priznavanja ispita sa drugih visokoškolskih ustanova i da stekne broj kredit-bodova predviđen za upis u naredne godine studija u skladu sa odredbama ovog Statuta.

Svaka organizaciona jedinica u skladu sa svojim nastavnim planom i programom, može pitanje prenosa ECTS bodova regulisati i drugačije, ali tu odluku mora odobriti Senat Univerziteta.

Student kome je uslijed ispisa prije završetka studija, neupisivanja naredne godine studija, odnosno propuštanja obnove upisa u istu godinu studija u propisanom roku, a da mu pritom ne miruju prava i obaveze u skladu sa zakonom i ovim Statutom, prestao status studenta, može ponovno steći status studenta pod slijedećim uslovima:

a) ukoliko Univerzitet ima prostorne, kadrovske i druge uslove za omogućavanje nastavka studija;

b) ukoliko takav student preuzme obavezu polaganja ispita i izvršavanja drugih obaveza utvrđenih studijskim programom koji je u primjeni u vrijeme ponovnog sticanja statusa studenta;

c) ukoliko prestanak statusa studenta nije uzrokovan disciplinskom mjerom koja je u toku.

Ukoliko je status redovnog studenta prestao iz prethodno navedenih razloga ne može se odobriti ponovno sticanje statusa redovnog studenta, ali se može nastaviti studij u statusu vanrednog ili DL studenta.

Dalje odredbe i dopuna prethodno navedenih o načinu provjere znanja i bodovanja studenata definisane su Statutom Univerziteta u Travniku, Pravilima studiranja za prvi ciklus studija na Univerzitetu u Travniku i Odlukama Naučno-nastavnog vijeća.

2.3. Ishodi učenja studijskog programa Poslovno pravo

I. GRAĐANSKOPRAVNA OBLAST		
1. Predmeti	Obavezan/Izborni	Broj ECTS
(1) Uvod u građansko pravo	Obavezan	6
(2) Građansko parnično procesno pravo	Obavezan	6
(3) Građansko vanparnično i izvršno procesno pravo	Obavezan	6
(4) Obligaciono pravo-opći dio	Obavezan	6
(5) Obligaciono pravo-posebni dio	Obavezan	6
(6) Ugovorno poslovno pravo	Obavezan	6
(7) Stvarno pravo	Obavezan	5
(8) Pravo privrednih društava	Obavezan	5
(9) Osnovi prava intelektualnog vlasništva	Obavezan	5
(10) Notarsko pravo	Obavezan	4
(11) Međunarodno privatno pravo	Obavezan	4
(12) Procesno međunarodno privatno pravo	Obavezan	4
(13) Nasljedno pravo	Obavezan	3
(14) Pravna klinika iz građanskog prava	Izborni	3
(15) Pravna klinika iz obligacionog prava	Izborni	3
(16) Pravna klinika iz građanskog procesnog prava	Izborni	3
(17) Autorsko pravo i srodna prava	Izborni	3
(18) Pravo industrijskog vlasništva	Izborni	3
2. Doprinos ostvarenju ishoda učenja na nivou studijskog programa		
Ishod 1	Objasniti institute i osnovne pojmove općeg dijela građanskog prava i određene pretpostavke potrebne za nastanak određenog građanskopravnog odnosa.	
Ishod 2	Interpretirati sudske odluke i pravne izvore u kontekstu općih načela građanskog prava i sistema građanskog prava	

Ishod 3	Analizirati osnove građanskog vanparničnog i izvršnog procesnog prava i primjeniti pravnu logiku na parnični i vanparnični građanski postupak.
Ishod 4	Identificirati institute i osnovne pojmove obaveznog prava.
Ishod 5	Definirati obligacioni ugovore kao dvostrane pravne poslove i sistematizirati objektivno bitne sastojke ugovora, koji se određuju pravnim propisom, odnosno zakonom i subjektivno bitne sastojke ugovora, koji se određuju voljom stranaka.
Ishod 6	Objasniti službu notara kao javnu službu koju obavljaju notari po osnovu javnih ovlasti i postupak obrade, ovjeravanja i potvrđivanja javnih isprava.
Ishod 7	Odrediti posljedice primjene građanskopravnih instituta u stvarnom pravu i definirati stvarno pravo u objektivnom smislu kao skup pravnih pravila kojima se uređuju oni društveni odnosi koji nastaju među ljudima povodom stvari i stvarno pravo u subjektivnom smislu, kao različita ovlaštenja glede stvari koja subjektima u stvarnopravnim odnosima priznaju norme objektivnog prava.
Ishod 8	Objasniti institute, pojam, način i osnovna načela zakonskog nasljeđivanja, ostavinskog postupka i ugovora o nasljeđivanju.
Ishod 9	Kritički interpretirati zakonska rješenja i ocijeniti njihovu usklađenost sa principima prava privrednih društava.
Ishod 10	Identificirati intelektualno vlasništvo kao nematerijalnu imovinu čije uspješno iskorištavanje može biti vrijedan temelj ili doprinos poslovanju i objasniti sistem pravne zaštite intelektualnog vlasništva, kojim se uređuje način stjecanja intelektualnog vlasništva i način zaštite od njegovog neovlaštenog korištenja.
Ishod 11	Pravilno analizirati činjenično stanje radi identifikacije primjenjivih pravnih pravila u domenu autorskog prava.
Ishod 12	Interpretirati međunarodno privatno pravo kao granu unutarnjeg prava koja metodom kolizijskih pravila, pravila neposredne primjene i posebnih materijalnih pravila uređuje privatnopravne situacije s međunarodnim obilježjem, kao i predmet međunarodnog građanskog procesnog prava ako građanski postupak s međunarodnim obilježjem.
3. Kognitivno područje znanja i razumijevanja	
	Razumijevanje, analiza, vrednovanje, sinteza/stvaranje, primjena.
4. Vještine	
	Sposobnost rješavanja problema, sposobnost primjene znanja u praksi, sposobnost učenja, sposobnost prenijeti znanje na druga područja i probleme, sposobnost analiziranja legislative i sudske prakse, sposobnost precizne formulacije stavova, sposobnost stvaranja novih ideja i razrade kritičkih stavova, sposobnost prepoznavanja i kvalificiranja parnica, sposobnost rješavanja građanskopravnih predmeta, sposobnost sastavljanja ugovora i akata iz građanskopravne parnične i vanparnične oblasti.
5. Metode poučavanja	
	Predavanja, vježbe, samostalno učenje, konsultacije dopunske literature i internet izvora, grupni rad, pisanje podnesaka, DL zadaci, pisanje projekta, gostujuća predavanja, simulacija suđenja, studentska posjeta sudu, studentska posjeta advokatskoj kancelariji, studentska posjeta Institutu za intelektualno vlasništvo, analiza strategije zaštite prava industrijskog vlasništva u poslovnom okruženju.

6. Metode vrednovanja		
	Evidencija pohađanja predavanja, pisanje podnesaka, pisanje projekta, parcijalni i završni ispit, seminarski radovi, eseji, DL zadaci.	
II. KRIVIČNOPRAVNA OBLAST		
1. Predmeti	Obavezan/Izborni	Broj ECTS
(1) Krivično pravo I	Obavezan	5
(2) Krivično pravo II	Obavezan	5
2. Doprinos ostvarenju ishoda učenja na nivou studijskog programa		
Ishod 1	Objasniti institute materijalnog i procesnog krivičnog prava, primijeniti odgovarajuću pravnu terminologiju prilikom jasnog i argumentiranog usmenog i pisanog izražavanja.	
Ishod 2	Prikazati uzajamnu uvjetovanost i povezanost općeg i posebnog dijela krivičnog prava.	
Ishod 3	Vrednovati pravne institute i načela krivičnog prava u njihovoj razvojnoj dimenziji i u odnosu prema savremenom pravnom sistemu.	
Ishod 4	Kombinirati pravne institute i načela savremenog krivičnog prava.	
Ishod 5	Klasificirati i protumačiti normativni okvir relevantan u krivičnom pravu.	
Ishod 6	Objasniti institute materijalnog krivičnog prava, primijeniti odgovarajuću pravnu terminologiju prilikom jasnog i argumentiranog usmenog i pisanog izražavanja.	
3. Kognitivno područje znanja i razumijevanja		
	Razumijevanje, analiza, vrednovanje, sinteza/stvaranje, primjena.	
4. Vještine		
	Sposobnost analize zakonskih tekstova, sposobnost timskog rada, razrada vlastitih ideja, sposobnost analize, sposobnost učenja, jasno i razgovijetno izražavanje. Vještina upravljanja informacijama, sposobnost rješavanja problema, sposobnost primjene znanja u praksi, logičko argumentiranje uz uvažavanje drugačijeg mišljenja, uspješnost argumentiranja teza, sposobnost razlikovanja krivičnih djela, sposobnost analize, sposobnost učenja.	
5. Metode poučavanja		
	Predavanja, vježbe, samostalno učenje, DL zadaci, esej, grupni rad, konsultacije dopunske literature i istraživanje izvora	
6. Metode vrednovanja		
	Evidencija pohađanja predavanja, aktivnost na nastavi, parcijalni i završni ispit, eseji, DL zadaci.	
III. TEORIJSKOPRAVNA OBLAST		
1. Predmeti	Obavezan/Izborni	Broj ECTS
(1) Sociologija sa sociologijom prava	Obavezan	6
(2) Metodologija društvenih i pravnih nauka	Obavezan	6
2. Doprinos ostvarenju ishoda učenja na nivou studijskog programa		
Ishod 1	Interpretirati aktualne društvene procese primjenom temeljnih socioloških kategorija.	
Ishod 2	Razjasniti ulogu socioloških istraživanja u razvoju pravne nauke.	
Ishod 3	Sistematizirati ideološke, političke, pravne i druge društvene faktore razvoja društva.	
Ishod 4	Odabrati jednu ili više socioloških perspektiva za razumijevanje određenog društvenog problema.	

Ishod 5	Analizirati uzajamni utjecaj pravnih promjena i društvenog razvoja.	
Ishod 6	Samostalno planirati i organizirati provedbu manjih istraživanja (prikupiti, obraditi, analizirati, interpretirati i prikazati rezultate istraživanja).	
3. Kognitivno područje znanja i razumijevanja		
	Razumijevanje, analiza, vrednovanje, sinteza/stvaranje, primjena.	
4. Vještine		
	Vještina upravljanja informacijama, sposobnost primjene znanja u praksi, sposobnost učenja, vještina jasnog i konciznog usmenog i pisanog izražavanja, sposobnost izrade projekta naučnog istraživanja.	
5. Metode poučavanja		
	Predavanja, vježbe, samostalno učenje, DL zadaci, seminarski rad, grupni rad, konsultacije dopunske literature.	
6. Metode vrednovanja		
	Evidencija pohađanja predavanja, aktivnost na nastavi, parcijalni i završni ispit, seminarski rad, DL zadaci.	
IV. HISTORIJSKOPRAVNA OBLAST		
1. Predmeti	Obavezan/Izborni	Broj ECTS
(1) Institucije rimskog prava I	Obavezan	6
(2) Državnopravni razvitak BiH	Obavezan	6
(3) Institucije rimskog prava II	Obavezan	5
(4) Komparativna pravna historija	Obavezan	5
(5) Bosansko komparativno pravo	Obavezan	4
(6) Moderne pravne kodifikacije	Obavezan	3
2. Doprinos ostvarenju ishoda učenja na nivou studijskog programa		
Ishod 1	Objasniti osnovne institute u različitim granama privatnog prava na osnovu rimskog prava.	
Ishod 2	Kategorizirati pojmove, institute i grane rimskog privatnog prava u historijskom i usporednom kontekstu.	
Ishod 3	Ocijeniti važnost rimskog prava za savremene privatnopravne sisteme u kontekstu velikih evropskih i svjetskih pravnih tradicija.	
Ishod 4	Rekonstruirati povezanost pojedinih pravnih instituta u sustavu privatnog prava na temelju rimskog prava.	
Ishod 5	Analizirati državno uređenje i pravne grane uz primjere pravno-historijskih izvora poput običajnih pravila, vladarskih propisa, sudske prakse i međunarodnih ugovora.	
Ishod 6	Objasniti komparativne razlike među promatranim državnim i pravnim sistemima pomoću pravno-historijskih istraživačkih metoda.	
Ishod 7	Identificirati osnovne odrednice razvoja države i prava u BiH.	
Ishod 8	Objasniti pojam države, razlikovati državne funkcije i organe i zaključivati o odnosu državnog i međunarodnog prava.	
3. Kognitivno područje znanja i razumijevanja		
	Razumijevanje, analiza, vrednovanje, sinteza/stvaranje, primjena.	
4. Vještine		
	Vještina upravljanja informacijama, sposobnost primjene znanja u praksi, sposobnost učenja, vještina jasnog i konciznog usmenog i pisanog izražavanja.	
5. Metode poučavanja		
	Predavanja, vježbe, samostalno učenje, DL zadaci, seminarski rad,	

	studij slučaja.
6. Metode vrednovanja	
	Evidencija pohađanja predavanja, studij slučaja, parcijalni i završni ispit, seminarski rad, DL zadaci.
V. JAVNOPRAVNA OBLAST	
1. Predmeti	Obavezan/Izborni Broj ECTS
(1) Ustavno pravo I	Obavezan 6
(2) Uvod u nauku o državi i pravu	Obavezan 6
(3) Ustavno pravo II	Obavezan 5
(4) Struktura prava	Obavezan 5
(5) Radno pravo	Obavezan 5
(6) Socijalno pravo	Obavezan 4
(7) Pravna klinika iz radnog prava	Izborni 3
2. Doprinos ostvarenju ishoda učenja na nivou studijskog programa	
Ishod 1	Razlikovati osnovne pojmove vladavine prava, ustavne vladavine i ustava.
Ishod 2	Objasniti historijske procese razvoja ustavnosti u usporednom i bosanskohercegovačkom ustavnom pravu.
Ishod 3	Interpretirati osnovne pojmove sadržaja ustavnog prava.
Ishod 4	Prikazati položaj koji Ustav BiH u svojem normativnom sadržaju ima prema osnovnim postavkama ustavne vladavine i konstitucionalizma te prema sadržaju pojma ustava u usporednom pravu.
Ishod 5	Objasniti progresiju osnovnih ljudskih prava u Bosni i Hercegovini od donošenja Ustava iz 1995. godine nadalje i predložiti rješenja otvorenih praktičnih problema.
Ishod 6	Analizirati raspad Jugoslavije i utjecaj tog procesa na formiranje savremenih bosanskohercegovačkih institucija i pravne kulture.
Ishod 7	Razumijeti značenje javne uprave u savremenom društvu, posebno u evropskom upravnom prostoru te razlikovati i objasniti njezine osnovne pojmove i komponente (državna uprava, teritorijalna samouprava, javne službe)
Ishod 8	Analizirati obilježja razvoja javne uprave i specifičnosti odnosa društveno-političkom okolinom u sklopu odnosa izvršne s drugim granama vlasti unutar ustavnopravnog i upravopravnog okvira na nivou države, teritorijalne samouprave i djelatnosti javnih službi
Ishod 9	Usporediti i povezati različite teorijske i doktrinarne pristupe proučavanju javne uprave i upravnih organizacija s aspekta pravnog okvira organizacijskog dizajna i organizacijskog razvoja različitih tipova javnih organizacija te javnog upravljanja i javnog menadžmenta
Ishod 10	Definirati i razvijati oblike javnog menadžmenta koji se mogu odgovarajuće prilagoditi promjenama okruženja i djelotvorno upravljati različitim aspektima internih funkcija javnog sektora.
Ishod 11	Analizirati strukturu, organizaciju i funkcije državne uprave, teritorijalne samouprave i javnih službi u Bosni i Hercegovini unutar postojećeg pravnog okvira i utjecaja evropskog upravnog prostora.
Ishod 12	Objasniti institute radnog prava i socijalnog prava.
3. Kognitivno područje znanja i razumijevanja	
	Razumijevanje, analiza, vrednovanje, sinteza/stvaranje, primjena.
4. Vještine	

	Vještina upravljanja informacijama, sposobnost primjene znanja u praksi, sposobnost učenja, vještina jasnog i konciznog usmenog i pisanog izražavanja, sposobnost rješavanja problema, sposobnost pisanja upravnih akata, sposobnost razumijevanja i primjena ustavnih odredaba i načela.	
5. Metode poučavanja		
	Predavanja, vježbe, samostalno učenje, DL zadaci, pisanje podnesaka, pisanje projekta, pisanje plana primjene standarda, analize presuda seminarski rad, esej, grupni rad, pisanje radnopravnih akata.	
6. Metode vrednovanja		
	Evidencija pohađanja predavanja, parcijalni i završni ispit, seminarski rad, esej, DL zadaci, pisanje projekta, analiza presuda, pisanje podnesaka, pisanje akata, pisanja plana primjene standarda iz oblasti rada.	
VI. EKONOMSKOPRAVNA OBLAST		
1. Predmeti	Obavezan/Izborni	Broj ECTS
(1) Ekonomske osnove države i prava	Obavezan	6
(2) Privredno pravni sistem i politika	Obavezan	5
(3) Finansije i finansijsko pravo	Obavezan	5
(4) Korporativno upravljanje	Izborni	3
(5) Berze i berzansko poslovanje	Izborni	3
(6) Ekonomska analiza prava	Izborni	3
(7) Privredno pravni sistem i politika EU	Izborni	3
(8) Komparativno porezno pravo	Izborni	3
(9) Potrošnja i potrošačko pravo	Izborni	3
(10) Ekologija i ekološko pravo	Izborni	3
(11) Pravo finansijskih institucija	Izborni	3
2. Doprinos ostvarenju ishoda učenja na nivou studijskog programa		
Ishod 1	Razjasniti osnovne pojmove, pristupe i probleme u ekonomiji.	
Ishod 2	Opisati ekonomske, političke i druge faktore razvoja države i društva.	
Ishod 3	Odabrati jednu ili više ekonomskih perspektiva za razumijevanje određenog društvenog i pravnog problema i kritički usporediti učinkovitost mjera ekonomske politike.	
Ishod 4	Prepoznati i usporediti glavne probleme bosanskohercegovačke ekonomske politike sa zemljama EU i povezati uzroke, tok i posljedice glavnih ekonomskih kriza.	
Ishod 5	Identificirati obilježja direktnih poreza odnosno oporezivanja dohotka i dobiti te specifičnosti i obilježja indirektnih poreza odnosno oporezivanja porezom na dodanu vrijednosu u Bosni i Hercegovini.	
Ishod 6	Klasificirati budžetska načela i povezati ih s pravilima budžetskog postupka uz identifikaciju subjekata u budžetskom postupku.	
Ishod 7	Definirati pojam, okvir i poslovnu logiku korporativnog upravljanja i objasniti strukturu upravljanja, osnivačke i normativne akte dioničkog (akcionarskog) društva.	
Ishod 8	Analizirati obilježja, nastanak, razvoj, funkcije i vrste berzi, te objasniti trgovanje berzanskim materijalom.	
Ishod 9	Definirati kontekst i svrhu ekonomske analize prava i prezentirati sinergiju spoznaja i komplementarno djelovanje prava i ekonomije u domenu ugovornog, odšetnog prava i vlasničkih sistema.	

Ishod 10	Definirati osnovne kategorije relevantne za evropske integracije i protumačiti specifičnosti privredno pravnog sistema EU.
Ishod 11	Objasniti javne potrebe i koncepciju o prirodi javnih rashoda i analizirati fiskalni kapacitet, fiskalno opterećenje i koeficijenti fiskalne presije.
Ishod 12	Prikazati odnos prava okoliša prema drugim granama prava i definirati nadležnost institucija EU u oblasti ekološke politike.
Ishod 13	Definirati nastanak i značaj finansijskih tržišta i objasniti način funkcioniranja tržišta novca i kapitala, deviznog i hipotekarnog tržišta.
3. Kognitivno područje znanja i razumijevanja	
	Razumijevanje, analiza, vrednovanje, sinteza/stvaranje, primjena.
4. Vještine	
	Vještina upravljanja informacijama, sposobnost primjene znanja u praksi, sposobnost učenja, vještina jasnog i konciznog usmenog i pisanog izražavanja, sposobnost rješavanja problema, etičnost.
5. Metode poučavanja	
	Predavanja, vježbe, samostalno učenje, DL zadaci, seminarski rad, grupni rad, konsultacije dopunske literature.
6. Metode vrednovanja	
	Evidencija pohađanja predavanja, aktivnost na nastavi, parcijalni i završni ispit, seminarski rad, DL zadaci.

2.4. Osnovni podaci standard kvalifikacije: Bachelor/bakalaureat poslovnog prava

2.4.1. Naziv kvalifikacije (generički dio + specifični dio)

Bachelor/bakalaureat poslovnog prava

2.4.2. Broj ECTS bodova i trajanje studija

180 ECTS (6 semestara, 3 godine)

2.4.3. Nivo (OKO/BHQF)

6

2.5. Relevantnost

2.5.1. Tržište rada

Student sticanjem diplome Bachelor/bakalaureat poslovnog prava osposobljen je za rad i samostalno obavljanje osposobljen je za rad i samostalno obavljanje pravnih poslova u preduzećima, bankama i osiguravajućim društvima, obavljanje administrativno-pravnih poslova u upravnim organima, zatim obavljanje asistentskih poslova u advokatskim i notarskim uredima, obavljanje operativnih pravnih i upravnih poslova u državnoj i lokalnoj upravi i samoupravi, obavljanje operativno-pravnih poslova u diplomatskoj i konzularnoj službi, obavljanje i vođenje i drugih poslova u privredi, državnoj i lokalnoj upravi i

samoupravi, profesionalno osposobljavanje i nastavak obrazovanja na master studiju (četiri semestra) ili nekom drugom srodnom studiju..

2.5.2. Nastavak obrazovanja/prohodnost

Drugi ciklus studija – Master studij Poslovno pravo (četiri semestra sa stečenih 120 ECTS) na matičnom fakultetu, te dvogodišnji master studij na pravnim i srodnim fakultetima u zemlji i inostranstvu (četiri semestra sa stečenih 120 ECTS).

2.6. Opis studija i povezivanje ishoda učenja i standarda kvalifikacije

Studijski program Poslovno pravo pokriva specifično područje pravne struke i rada osoba privatnoga prava, a koncipiran je tako da se studentima omogući stjecanje teorijskih i praktičnih znanja, prvenstveno iz domena poslovnog prava (trgovačko pravo, ius mercatoria), koje obuhvata skup pravnih normi kojima se reguliraju: način osnivanja poslovnih subjekata, atributi njihovog prepoznavanja, unutrašnja struktura, pravila ponašanja na tržištu (slobodna tržišna utakmica, odnosno nedozvoljeni oblici tržišnog ponašanja), prestanak poslovnih subjekata, kao i skup pravnih normi kojima se regulira pravni status poslovnih subjekata (organizacija, organi upravljanja, stjecanje i raspodjela dobiti, pokrivanje gubitaka...), zatim normi koje reguliraju odnos između poslovnih subjekata i države (re-glementarno pravo), posebno u kontekstu ekonomskih funkcija države, te normi koje reguliraju odnos između poslovnih subjekata - pravo privrednog prometa, ili ugovorno poslovno pravo, zatim teorijskih i praktičnih znanja iz poduzetništva - procesa stvaranja novih vrijednosti kroz iskorištavanje prilika sa određenim resursima na raspolaganju, s naglaskom na izradi konkretnog poslovnog plana (sažetak, misija, vizija i ciljevi, opis proizvoda ili usluge, razvoj novog proizvoda, analiza tržišta, analiza industrije, analiza ciljnog tržišta, analiza kupaca, analiza konkurencije, marketing strategija, pozicioniranje, marketing miks, finansijska analiza, realizacijski tim) i menadžmenta - temeljnog faktora savremenog razvoja poslovanja s potporom informacijsko-komunikacijskih tehnologija i sistema osoba koje upravljaju svim dimenzijama poslovanja preduzeća, odnosno odnosima s interesno-utjecajnim grupama, što upućuje na brigu o upravljanju resursima i imovinom, napora za povećanjem efikasnosti, produktivnosti i efektivnosti, kao i razvoj društveno odgovornog, pravednog te održivoga poslovanja.

Ishodi učenja na nivou studijskog programa	Generički deskriptori kvalifikacijskih nivoa po ishodima učenja u BiH Nivo 6 (OKO/BHQP)		
	ZNANJE (činjenično i teorijsko)	VJEŠTINE (kognitivne, fizičke i društvene)	KOMPETENCIJE (samostalnost i odgovornost)
	Osoba pokazuje znanje i razumijevanje u području studija, koje se nadovezuje na njihovo srednjoškolsko obrazovanje i koje je uobičajeno na tom nivou,	Osoba može primijeniti detaljno znanje i kritičko razumijevanje principa vezanih za dato područje studija/discipline na način koji pokazuje profesionalan pristup	Profesionalne kompetencije: Osoba ima sposobnost prikupljati i tumačiti relevantne podatke (obično unutar datog područja studija) na

	uz podršku odgovarajućih resursa za učenje (tekstova i ITK tehnologija), koje uključuje neke aspekte koji će se zasnivati na poznavanju naprednih dostignuća u datom području studija.	radu ili struci, s tim da posjeduje kompetencije koje se obično pokazuju formiranjem i potkrepljivanjem argumenata i rješavanjem problema unutar datog područja studija, zatim primijeniti osnovne metode stjecanja znanja i aplikativna istraživanja u datoj disciplini, i u stanju je odlučiti o tome koji pristup upotrijebiti za rješavanje datog problema, i svjesna je toga u kojoj mjeri je odabrani pristup primjeren rješavanju takvog problema, te može komunicirati koristeći znanje jednog ili više stranih jezika, i komunikacijskih tehnologija, informacije, ideje, probleme i rješenja, i auditoriju koji nije specijaliziran i koji je specijaliziran za dato područje izučavanja.	osnovu kojih donosi sudove koji sadrže razmišljanja o relevantnim društvenim naučnim ili etičkim pitanjima. Osobne kompetencije: Osoba je izgradila vještine učenja neophodne za dalji studij, uz visok stepen autonomije i akademskih vještina i svojstava neophodnih za istraživački rad, shvatanje i procjenu novih informacija, koncepata i dokaza iz različitih izvora i posjeduje temelj za buduće samousmjerenje i cjeloživotno učenje, te je stekla interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene za zapošljavanje i/ili dalji studij.
Programski ishodi učenja			
	ZNANJE (činjenično i teorijsko)	VJEŠTINE (kognitivne, fizičke i društvene)	KOMPETENCIJE (samostalnost i odgovornost)
	Osoba razumije i opisuje ekonomiju i pravo, njihovu interakciju i osobitosti, razumije savremene probleme održivog ekonomskog rasta i razvoja, razumije i opisuje izvore i doprinos znanja u domenu privrednopravnog sistema, poslovnih finansija, poreza, carina i korporativnog upravljanja, razumije i opisuje načela i metode prikupljanja, analize i pohrane bitnih podataka, poznaje načela rada i korištenja alata i tehnika za prikupljanje, analizu i tumačenje finansijskih i poreznih podataka, poznaje metodologiju, strategije i pristup za sistematiziranje i	Osoba je sposobna formulirati razumne i kritičke argumenate kroz ispitivanje i tumačenje primarnih i sekundarnih izvora, kritički procjenjivati činjenice, ideje i teorijske postavke u širem kontekstu poslovnog prava, formulirati istraživačka pitanja i detektirati adekvatne metode za izvještavanje o zaključcima, razviti ozbiljan i seriozan pristup učenju i razumijevanju niza otvorenih ekonomsko – pravnih pitanja i pojava, te izraditi poslovni plan za konkretan poduzetnički pothvat.	Osoba poznaje poslovno, normativno, pravno, institucionalno i društveno okruženja, koristi pravne i ekonomske instrumenta u funkcioniranju poslovne organizacije, identificira utjecaje pojedinih faktora na pravni status, organizaciju i institucionalnu izgradnju poslovnih organizacija i asocijacija, razumije pravne institute i funkcije, tipove pravnih poslova i specifičnosti različitih tipova i veličina poslovnih organizacija iz različitih sektora

	predstavljanje ekonomskih, finansijskih i poreznih podataka i kritički birati primjerene podatke kontekstu primjena.		privrede, finansija i finansijskog prava, privrednih ugovora, berzi vrijednosnih papira na specifične životne situacije, kao i stečeno znanje i vještine u kreiranju, organiziranju i nadzoru nad poslovnim procesom i preuzimanju neke od srednjih menadžerskih funkcija, koristi alate za analizu primjene pravnih instituta u pravnim sporovima i normativnoj izgradnji, analizi funkcija poslovnih organizacija, javnih institucija, upravnih organa i organizacija i njihovog društvenog i institucionalnog okruženja i posjeduje sposobnosti komunikacije s okolinom radi organiziranja vremena, donošenja odluka ili rješavanja problema, te korištenje tehnoloških sredstava, računara i primjene vještine upravljanja informacijama
Oblasti			
Gradanskopravna oblast	+	+	+
Krivičnopravna oblast	+		+
Teorijskopravna oblast	+	+	+
Historijskopravna oblast	+		+
Javnopravna oblast	+	+	+
Ekonomskopravna oblast	+	+	+
Završni rad	+	+	+

2.7. Kompetencije/ishodi učenja/popis kompetencija na nivou kvalifikacije

Nakon uspješno završenog prvog ciklusa studija- Studijski program Poslovno pravo student je u stanju:

- (1) pokazati sistemsko znanje i razumijevanje u području pravne prakse;
- (2) primijeniti svoje znanje, razumijevanje i vještine u radu novih pravnih i poslovnih instituta, poput privrednih društava, malih i srednjih preduzeća, fondova, društava za upravljanje fondovima, berzi, garancijskih fondova, dioničarstva, korporativnog upravljanja, kao i banaka, privrednih komora, javnih preduzeća, u sasvim novom modelu tržišnog natjecanja i interdisciplinarnom kontekstu koji je vezan za proučavanje prava;
- (3) uključiti se u proces transformacije ranijeg društvenog vlasništva u privatno vlasništvo, kao poželjno dominantan vlasnički oblik, čime se otvara prostor razvoju privatnog poduzetništva, i time sasvim drugačije poslovne filozofije, ali i znatno drugačijoj ulozi države;
- (4) participirati u glavnom eksternom determinirajućem procesu u razvoju domaćeg poslovnog statusnog prava u svrhu harmonizacije nacionalnih propisa sa pravom Evropske unije (prihvatanje pravne stečevine) i realiziranje zadataka sadržanih u Sporazumu o stabilizaciji pridruživanju, odnosno u Sporazumu o prihvatanju i izmjeni sporazuma CEFTA;
- (5) sudjelovati u radu privrednih društava, koja se osnivaju radi ostvarenja ekonomskih ciljeva - stjecanja dobiti (profita), čime im se atribuiraju karakter profitnih organizacija, s tim da pravo na dobit imaju svi članovi društva, koja se dijeli srazmjerno visini uloga (udjela u kapitalu društva);
- (6) konceptualno i apstraktno razmišljati, uz visok stepen sposobnosti i kreativnosti, što omogućuje: kritičku ocjenu savremenog istraživanja i stručnog rada na višem nivou iz oblasti prava, ocjenu metodologije, formiranje kritičkog mišljenja i davanje alternativnih rješenja;
- (7) afirmirati poduzetništvo kao temelj ekonomskog i ekonomskog razvoja, budući da ono predstavlja sposobnost poduzetnika za pokretanje aktivnosti u okruženju punom rizika i izazova, u svrhu zadovoljenja tržišnih potreba, ostvarenja željenog cilja i profita kao nagrade za uloženi trud i kao dokaz same sposobnosti poduzetnika;
- (8) integrirati heterogena znanja i nositi sa složenim pitanjima te formulirati sudove na temelju dostupnih podataka, ali u svjetlu društvene i etičke odgovornosti koja je vezana za primjenu njihovih znanja i prosuđivanja;
- (9) stjecati vještine učenja koje će omogućiti nastavak studija prava na način koji će biti samousmjeren i autonoman;
- (10) usvajati interpersonalne vještine i vještine timskog rada prikladne za različite kontekste učenja, te pokazati visoku sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i davanju doprinosa za promjene i razvoj;

- (11) razložiti, kritički analizirati i izraziti kompleksna pravna pitanja, s obzirom na sposobnost artikulacije i objašnjavanja misaono osmišljenih i koherentnih stavova o pitanjima koja se tiču odnosa između prava i društva i jasnoću izražavanja za razvijanje argumentacije;
- (12) razviti sljedeće prenosive vještine: korištenje inicijative i osobne odgovornosti, donošenje odluka u složenim situacijama, donošenje ispravnih sudova i komunikacija pred stručnom auditorijem, ali i nestručnom publikom.

2.8. Način provjere znanja i bodovanja studenta

Rad studenata na prvom ciklusu studija se prati kontinuirano tokom studija pri čemu se pojedinačno ocjenjuju svi oblici aktivnosti dodjeljivanjem odgovarajućeg broja bodova na način kako sljedeći:

1. Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%)
2. Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%)
3. Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%)
4. Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)

Konačna ocjena studenta se formira sabiranjem svih stečenih bodova. Svi stečeni bodovi studenta na parcijalnom ispitu bez praga prolaznosti se uračunavaju u konačnu ocjenu studenta, a studenti koji na parcijalnom ispitu ostvare najmanje 11 bodova oslobađaju se polaganja tog dijela gradiva na završnom ispitu. Na osnovu kriterija navedenih u članu 1. ove Odluke, konačna ocjena formira se na sljedeći način:

- 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
- 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 bodova;
- 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75 – 84 bodova;
- 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 bodova;
- 6 (E) - zadovoljava minimalne kriterije, nosi 55-64 bodova;
- 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne kriterije, manje od 55 bodova.

Dalje odredbe i dopuna prethodno navedenih o načinu provjere znanja i bodovanja studenata definisane su Statutom Univerziteta u Travniku, Pravilima studiranja za prvi ciklus studija na Univerzitetu u Travniku i Odlukama Naučno-nastavnog vijeća.

2.9. Uvjeti upisa u sljedeći semestar odnosno sljedeću godinu studija

Narednu godinu studija može upisati student koji je ispunio sve studijske obaveze iz prethodne godine.

Student ima pravo prenijeti u narednu godinu unutar jednog ciklusa studija najviše 12 (dvanaest) ECTS kredita bez obzira na broj predmeta ili najviše dva nepoložena predmeta ukoliko oni nose više od 12 (dvanaest) ECTS kredita pod uvjetom da nepoloženi predmeti koji se prenose u narednu studijsku godinu nisu preduvjet za slušanje drugog/drugih predmeta u narednoj studijskoj godini.

Student da bi upisao naredni semestar dužan je isti nakon ispunjenosti uslova ovjeriti u studentskoj službi te upisati naredni semestar te izvršiti svoje obaveze u skladu sa Statutom Univerziteta, Pravilima studiranja za prvi ciklus studija i Ugovorom o studiranju.

Postupak prijave teme završnog rada sprovodi se u skladu sa Pravilima studiranja za prvi ciklus studija na Univerzitetu u Travniku.

Dalje odredbe i dopuna prethodno navedenih o načinu provjere znanja i bodovanja studenata definisane su Statutom Univerziteta u Travniku, Pravilima studiranja za prvi ciklus studija na Univerzitetu u Travniku i Odlukama Naučno-nastavnog vijeća.

2.10. Način završetka studija

Student koji je odbranio Završni rad i položio sve ispite predviđene ovim Studijskim programom te stekao 180 ECTS bodova završava studij i stiče diplomu Bachelor/bakalaureat poslovnog prava.

3. NASTAVNI PLAN I PROGRAM STUDIJSKOG SMJERA POSLOVNO PRAVO

3.1. Pregled predmeta

Model dodiplomskog studija – Poslovno pravo		
Godina studija	Nastavni predmeti obavezni / izborni (svi predmeti su jednosemestralni)	
I godina I + II semestar	Obavezni 5 + 6	
II godina III + IV semestar	Obavezni 6 + 5	Izborni – IV semestar lista izbornih predmeta I 2 predmeta
III godina V + VI semestar	Obavezni 6 + 4	Izborni – VI semestar lista izbornih predmeta II 2 predmeta
III godina VI semestar	Završni rad	
Ukupno	Obavezni: 32	Izborni: 4

I GODINA

I semestar

	Nastavni predmet	Sati po semestru (P + V)	ECTS	Šifre predmeta
1.	<i>Sociologija sa socijologijom prava</i>	45 + 15	6	01.001-B
2.	<i>Uvod u nauku o državi i pravu</i>	45 + 15	6	01.002-B
3.	<i>Ekonomске osnove države i prava</i>	45 + 15	6	01.003-B
4.	<i>Institucije rimskog prava I</i>	45 + 15	6	01.004-B
5.	<i>Državnopravni razvitak BiH</i>	45 + 15	6	01.005-B
	Ukupno		30	

II semestar

	Nastavni predmet	Sati po semestru (P + V)	ECTS	Šifre predmeta
1.	<i>Metodologija društvenih i pravnih nauka</i>	45 + 15	6	01.006-B
2.	<i>Struktura prava</i>	30 + 15	5	01.007-B
3.	<i>Institucije rimskog prava II</i>	30 + 15	5	01.008-B
4.	<i>Komparativna pravna historija</i>	30 + 15	5	01.009-B
5.	<i>Privrednopravni sistem i politika</i>	30 + 15	5	01.046-B
6.	<i>Bosansko komparativno pravo</i>	30 + 15	4	01.011-B
	Ukupno		30	

II GODINA

III semestar

	Nastavni predmet	Sati po semestru (P + V)	ECTS	Šifre predmeta
1.	<i>Obligaciono pravo – opći dio</i>	45 + 15	6	01.024-B
2.	<i>Uvod u građansko pravo</i>	45 + 15	6	01.014-B
3.	<i>Ustavno pravo I</i>	45 + 15	6	01.013-B
4.	<i>Notarsko pravo</i>	30 + 15	4	01.108-B
5.	<i>Krivično pravo I</i>	45 + 15	5	01.047-B
6.	<i>Moderne pravne kodifikacije</i>	30 + 15	3	01.017-B
	Ukupno		30	

IV semestar

	Nastavni predmet	Sati po semestru (P + V)	ECTS	Šifre predmeta
1.	<i>Obligaciono pravo – posebni dio</i>	45 + 15	6	01.030-B
2.	<i>Stvarno pravo</i>	30 + 15	5	01.020-B
3.	<i>Ustavno pravo II</i>	30 + 15	5	01.019-B
4.	<i>Krivično pravo II</i>	30 + 15	5	01.018-B
5.	<i>Nasljedno pravo</i>	30 + 15	3	01.023-B
6.	<i>Izborni predmet I (sa liste I)</i>	30 + 0	3	
7.	<i>Izborni predmet II (sa liste I)</i>	30 + 0	3	
	Ukupno		30	

Lista izbornih predmeta I

Pravna klinika iz građanskog prava	Ekologija i ekološko pravo	Pravna klinika iz obligacionog prava	Berze i berzansko poslovanje
Ekonomska analiza prava	Korporativno upravljanje		

III GODINA

V semestar

	Nastavni predmet	Sati po semestru (P + V)	ECTS	Šifre predmeta
1.	<i>Građansko parnično procesno pravo</i>	45 + 15	6	01.035-B
2.	<i>Pravo privrednih društava</i>	30 + 15	5	01.037-B
3.	<i>Radno pravo</i>	30 + 15	5	01.027-B
4.	<i>Finansije i finansijsko pravo</i>	30 + 15	5	01.028-B
5.	<i>Osnovi prava intelektualnog vlasništva</i>	30 + 15	5	01.113-B
6.	<i>Međunarodno privatno pravo</i>	30 + 15	4	01.038-B
	Ukupno		30	

VI semestar

	Nastavni predmet	Sati po semestru (P + V)	ECTS	Šifre predmeta
1.	<i>Građansko vanparnično i izvršno procesno pravo</i>	45 + 15	6	01.042-B
2.	<i>Ugovorno poslovno pravo</i>	45 + 15	6	01.043-B
3.	<i>Socijalno pravo</i>	30 + 15	4	01.117-B
4.	<i>Procesno međunarodno privatno pravo</i>	30 + 15	4	01.045-B
5.	<i>Izborni predmet I (sa liste II)</i>	30 + 0	3	
6.	<i>Izborni predmet II (sa liste II)</i>	30 + 0	3	
7.	<i>Završni rad</i>		4	01.105-B
	Ukupno		30	

Lista izbornih predmeta II

Komparativno porezno pravo	Pravna klinika iz građanskog procesnog prava	Autorsko pravo i srodna prava	Potrošnja i potrošačko pravo
Pravo industrijskog vlasništva	Pravna klinika iz radnog prava	Privrednopravni sistem i politika EU	Pravo finansijskih institucija

3.2. Silabusi predmeta

I GODINA - I SEMESTAR

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.001-B	Naziv predmeta: Sociologija sa sociologijom prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj jest pružiti studentima spoznaje i potaknuti u njima kritičko preispitivanje i razvoj sociološke imaginacije (načina mišljenja) kako bi potpunije razumijevali savremeno društvo, vlastiti položaj i položaj pravničke struke i profesije u društvu, tako da je sadržaj predmeta uglavnom skoncentriran na teme od profesionalnog interesa za buduće pravne profesionalce. Specifični ciljevi predmeta su: opisati i analizirati kontekst nastanka društvenih znanosti i njezine kritike modernog društva; razlikovati osnovne metode društvenih istraživanja i uočiti njihovu relevantnost za pravničku profesiju; kritički evaluirati relevantne društvene procese; opisati i analizirati savremene društvene fenomene i njihov utjecaj na pravničku profesiju; interpretirati društvene fenomene u kontekstu odnosa prava i društva i kritički analizirati njihove međudnose.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	PREDMET SOCIOLOGIJE KAO NAUKE, SOCIOLOŠKA METODA I SOCIOLOGIJA PRAVA (Osnove sociološke tradicije, klasične sociološke teorije, moderne teorije društva i sociologija modernosti)	Definirati sociologiju kao društvenu nauku	I1
	2.	HISTORIJSKI RAZVOJ SOCIOLOGIJE KAO DRUŠTVENE NAUKE (Struktura društva, socijalne institucije, socijalna stratifikacija)	Prikazati strukturu društva	I1
	3.	POZITIVIZAM I PRAVO (Historija razvoja pravnog pozitivizma, suština i vrijednost pravnog pozitivizma)	Opisati pozitivizam i pravo	I2
	4.	O POJMU DRUŠTVA U SOCIOLOGIJI (Atomizam, holizam, emergencizam)	Opisati pojam društva u sociologiji	I3
	5.	FUNKCIONALIZAM I STRUKTURALIZAM (Utjecaj strukturalizma na razvoj eksperimentalne psihologije, uloga teorije strukturalizma na oblikovanje psihologije kao zasebno polja, funkcionalizam kao odgovor na strukturalizam)	Protumačiti odnos funkcionalizma i strukturalizma	I3

	6.	KRITIČKA TEORIJA DRUŠTVA (Historijat kritičke teorije frankfurtskog kruga mislilaca, formulacija projekta i interdisciplinarnog provođenja osnovnih ideja, reformulacija projekta, normativne osnove kritičke teorije)	Primjeniti normativne osnove kritičke teorije društva	I3
	7.	FENOMENOLOŠKI PRAVAC U SOCIOLOGIJI (Tradicionalni okviri savremene sociologije, pojam svakodnevlja, zasadi refleksivne sociologije)	Prepoznati fenomenološki pravac u sociologiji	I4
	8.	MARKSISTIČKO POIMANJE PRAVA (Ideologija i pravo, odnos i norma)	Argumentirati Marksističko poimanje prava	I4
	9.	NJEMAČKA KLASIČNA FILOZOFIJA (Kritika teorijskog i praktičkog razuma, Hegelova nauka logike, prirodna filozofija i fenomenologija duha)	Prezentirati osnovu Njemačke filozofije prava	I4
	10.	SOCIOLOGIJA (SOCIOLOGIJA PRAVA) EMILA DIRKEMA (Socijalna integracija, jedinstvo i povezanost društva, društvo mehaničke i organske jednakosti, nrupovoreni temečji ugovora, Dirkemove teze o suicidu)	Prepoznati socijalnu integraciju, jedinstvo i povezanost društva prema Dirkemu	I5
	11.	O POJMU SOCIOLOGIJE PRAVA (Pravna nauka i sociologija prava, klasici sociologije i pravo)	Definirati sociologiju prava	I5
	12.	OSNOVE SOCIOLOGIJE PRAVA (Pravo kao kultura i instrument društvene promjene, totalitarizam i tranzicija)	Protumačiti sociologiju prava u domenu teorijskih izučavanja prava kao kulturnog i društvenog fenomena	I5
	13.	PREDMET SOCIOLOGIJE PRAVA (Porodica, devijantnost, pravne ideje i ideologije, političke institucije)	Objasniti susret sociologije prava s teorijom i filozofijom prava	I5
	14.	PREDMET PRAVNE SOCIOLOGIJE PRAVA (Tnicitet i nacija politika, moć i država demokratija i participacija,	Definirati ulogu sociologije prava u proučavanja pravnih zanimanja i društvenih interakcija s pravnim	I5

		religija)	obilježljima	
	15.	SOCIOLOŠKA TEORIJA PRAVA MAKSA WEBERA (Weberovski pojam demokratije, ekonomska sociologija, teorijska sociologija, kritičke reference na Weberovu sociologiju)	Protumačiti sociološku teoriju prava Maksa Webera	I6
1.3. Ishodi učenja:	Nakon što je, izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta stekao potrebna znanja, vještine i kompetencije, student je u stanju: I1: Kritički evaluirati i interpretirati pristupe sociologiji; I2: Definirati i razlikovati ključne sociološke pojmove pozitivizma; I3: Primijeniti različite sociološke pristupe određenim društvenim problemima povezanim sa strukturalizmom i funkcionalizmom; I4: Analizirati Marksističko poimanje prava i Njemačku klasičnu filozofiju; I5: Primijeniti osnovne metode društvenih istraživanja u okvirima sociologije prava; I6: Usporediti i analizirati ulogu prava i pravne struke u rješavanju određenih društvenih problema i slučajeva.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Konsultacija dopunske liteature UKUPNO		45 sati 15 sati 75 sati 22 sata 22 sata 5 sati 162 sata	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Saltaga F.: Sociologija, Pravni fakultet, Sarajevo, 2007. 2. Karbonije J.: Pravna sociologija, CID, Sremski Karlovci - Novi Sad- -- Titograd, 1992.			
	Dopunska literatura:			
	1. Mitrović M.: Uvod u sociologiju i sociologiju prava, Službeni glasnik, Beograd, 2006. 2. Vrban D.: Sociologija prava, Golden Marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2006. 3. Ritzer G.: Suvremena sociologijska teorija, Nakladni zavod „Globus“, Zagreb, 1997. 4. Bovan S.: Osnovi sociologije i sociologije prava, Službeni glasnik, Beograd, 2008.			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.002-B	Naziv predmeta: Uvod u nauku o državi i pravu			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj izučavanja predmeta je usvajanje osnovnih znanja, vještina i sposobnosti koje su preduvjet za izučavanje konkretnih pozitivno-pravnih naučnih disciplina. Studenti će steći osnovna znanja o državi kao organizaciji i političkoj zajednici; o njenom nastanku, promjenama, prestanku i njenim elementima; o suverenitetu; o strukturi države i oblicima državnih funkcija; o državnom organu, klasifikaciji, nadležnostima, odgovornostima državnih organa, te će steći osnovna znanja o modernoj državi kroz upoznavanje sa državom-nacijom, pravnom državom, vladavinom prava i civilnim društvom, te uložiti države u ekonomiji i u zaštiti ljudskih prava i sloboda, zaštiti životne okoline i drugim bitnim obilježjima moderne države.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	TEMELJNE OSNOVE UVODA U NAUKU O DRŽAVI I PRAVU (Osnovni pravni pojmovi Uvoda u nauku o državi i pravu, cilj i predmet izučavanja, metodi i tehnike koji se primjenjuju u izučavanju.)	Demonstrirati svoja saznanja o bitnim pravnim institutima i pojmovima naučne discipline	I1
	2.	OBILJEŽJA DRŽAVE-NASTANAK I POJAM (Nastanak države, teorije o nastanku, suštini i porijeklu države u terijama, te pojam, cilj i obilježja države	Prepoznati najvažnija obilježja države	I8
	3.	OBILJEŽJA DRŽAVE-DRŽAVA U VREMENU (Nastanak, promjene i prestanak države	Prepoznati transformacije prilikom nastanka, trajanja i nestanka države	I8
	4.	OBILJEŽJA DRŽAVE-ELEMENTI DRŽAVE (Državni teritorij i prostor; stanovništvo, državna vlast i priznanje države)	Imati sposobnost demonstrirati elemente države i njihove specifičnosti	I1, I3
	5.	OBILJEŽJA DRŽAVE-SUVERENITET (Pojmovno određivanje suvereniteta, unitarnji i vanjski suverenitet, te narodni i nacionalni suverenitet)	Izraziti značaj suvereniteta kako za unutarnju tako i vanjsku harmoniju odnosa institucija države	I7
	6.	STRUKTURA DRŽAVE-DRŽAVA KAO ORGANIZACIJA (Organizacija kao oblik organiziranja ljudi, struktura i elementi organizacije, organizacija državnih poslova; oblici državne funkcije sa osvrtom na zakonodavni, izvršno-politički, sudski i upravni	Ocijeniti koji su elementi organizacije dobri u odnosu na elemente države te to komparirati	I9

		oblik)		
7.	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA O PRVOM DIJELU NASTAVE (Ponavljjanje i sumiranje naučenih lekcija)	Moći primijeniti svoja saznanja u mnogim elementima države koji su obrađivani u prvom dijelu nastave	I2	
8.	STRUKTURA DRŽAVE- DRŽAVNI ORGAN (Državni organ, državno službeno lice i klasifikacija državnog organa, te teoretska razmatranja o pojedinin pitanjima državnih organa, nadležnosti i odgovornosti državnih organa)	Prepoznati razlike u organizaciji države, njihove nadležnosti državnih organa, odgovornost kao i vrste i oblike, te prepoznati elemente države	I8	
9.	OBLICI ORGANIZIRANJA DRŽAVE-JLASIFIKACIJA I OBLIK VLADAVINE (Klasifikacija i oblici države uopšteno, s osvrtom na obike države u odnosu na oblik vladavine: monarhija, republika, diktatura)	Steći dobar fond znanja o vrstama oblika države	I4	
10.	OBLICI ORGANIZIRANJA DRŽAVE- DREŽAVNO UREĐENJE (oblici države u odnosu na državno uređenje, unitarna, regionalna i složena država)	Steći dobar fond znanja o vrstama oblika države	I4	
11.	OBLICI ORGANIZIRANJA DRŽAVE-DRŽAVNA VLAST (Oblici države u odnosu an državnu vlast, legalitet i legitimitet; parlamentarni, predsjednički i konventski sistem)	Steći dobar fond znanja o vrstama oblika države	I4	
12.	OBLICI ORGANIZIRANJA DRŽAVE-POLITIČKI SISTEM I POLITIČKI REŽIM (Političke stranke, demokratija, autokratija, najnovija tipologija država)	Steći dobar fond znanja o vrstama oblika države	I4	
13.	SAVREMENA MODERNA DRŽAVA: OSNOVNA OBILJEŽJA SAVRENEIH OBIKA DRŽAVE (Osnovna obilježja države- nacije, pravne države i vladavine prava;	Obrazložiti svoja stajališta o modernoj državi, njenoj organizaciji, funkcijama i neophodnosti djelovanja	I5	
14.	SAVREMENA MODERNA DRŽAVA: OSNOVNA OBILJEŽJA SAVRENEIH OBIKA DRŽAVE (Država u uređenju ekonomije, ljudskih prava,	Kritički analizirati stavove države prema ekonomiji, ljudskim pravima, čovjekovoj okolini i sl.	I6	

		zaštite životne okoline i civilnog društva; savremena moderna država i globalizacija i međunarodna udruženja)		
	15.	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA O DRŽAVI I PRAVU	Utvrditi stepen naučenosti materije ovog predmeta, a na taj način i stepen poznavanja države	19
1.3. Ishodi učenja:	Izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita studenti su u stanju: I1: Demonstrirati jasno i potpuno svoja znanja o bitnim oblastima države kroz seminarske radove i pismenu preovjeru; I2: Moći primjeniti svoja saznanja u radu u praksi, preporučujući funkcionalnu i efikasnu organizaciju svoje institucije ili državnog organa u kojem će biti zaposleni; I3: Imati sposobnosti kvalitetnog odgovora u vezi nastanka, trajanja, organiziranja i djelovanja države i njenih organa; I4: Steći (prihvatiti i koristiti) znanja iz oblasti države, njenog nastanka, djelovanja i eventualno nestanka, te nadležnosti državnih organa i rješavanja njihovog eventualnog sukoba; I5: Obrazložiti prednosti i nedostatke pojedinih oblika države, kao i njihovih funkcija u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj funkciji; I6: Kritički analizirati sadašnju strukturu državnih organa, njihovih funkcija, njihove nadležnosti I7: Izraziti svoje poznavanje najvažnijih pravnih pojmova u vezi države, od pojma, elemenata i drukture, te klasifikacije, nadležnosti i odgovornosti državnih organa, kao i klasifikacije država I8: Prepoznati nadležnosti državnih organa, njihovu odgovornost kao i vrste i oblike, kako po klasičnoj tako i po najnovijoj tipologiji država, te prepoznati elemente države, vrste državnih organa i vrste država; te zauzeti pravilan stav o njihovoj upotrebi i primjeni; I9: Ocjenjivati elemente države, njihove aktivnosti pri nastanku, trajanju i prestanku države, njihove vrste i nadležnosti i praktičnost njihovog funkcioniranja.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Konsultiranje dopunske literature i internet izvora Grupne vježbe UKUPNO		45 sati 15 sati 75 sati 10 sati 10 sati 10 sati 7 sati 162 sata	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Hasić Z.: <i>Država</i> , Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Sarajevo, 2009.			
	Dopunska literatura:			
	1. Visković N.: <i>Država i pravo</i> , Univerzitetska knjiga, Sarajevo, 1996. 2. Muhić F.: <i>Teorija države i prava</i> , Magistrat, Sarajevo, 2002. 3. Perić B.: <i>Država i pravni sustav</i> , Informator, Zagreb, 1994. 4. Riccardo G.: <i>Sintaksa prava</i> , Naklada Breza, Zagreb, 2016. 5. Ozer A.: <i>Država</i> , Rabic, Sarajevo, 2004. 6. Vukadinović G., Mitrović D. M., Trajković M. S.: <i>Uvod u pravo</i> , Dosije studio, Novi Sad, Beograd, Niš, 2012. 7. Vrbanić D.: <i>Državo i pravo</i> , Godlen marketing, Zagreb, 2003. 8. Lukić R., Košutić B.: <i>Uvod u pravo</i> , Službeni list SRJ, Beograd, 1999.			

	9. Vasić R., Jovanović M. i Dajović G: Uvod u pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu i Dosije studio, Beograd, 2014.
--	--

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.003-B	Naziv predmeta: Ekonomske osnove države i prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je razumijevanje i stjecanje znanja iz ekonomije, kao skupa pristupa, metoda, spoznaja i teorija, koji produciraju osnovne pojmove i paradigmatiska objašnjenja ekonomskih zbivanja, procesa, odnosa i problema, bez obzira na to koriste li se u poslovnom i političkom svijetu ili u obrazovanju.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVOD U EKONOMIJU (Osnovni pojmovi o ekonomiji, pristup ekonomskim problemima, odnos politekonomskog i ekonomističkog pristupa, politička ekonomija i ekonomika, ekonomska logika)	Analizirati osnovne pojmove, pristupe i probleme u ekonomiji	I1
	2.	EVOLUCIJA EKONOMSKE MISLI (Pristupi izlaganju temeljnih teorijskih znanja, glavni tokovi ekonomske misli)	Klasificirati glavne tokove ekonomske misli	I1
	3.	EKONOMSKI PROCES (Opći aspekti, granice proizvodnih mogućnosti, faze ekonomskog procesa, organsko jedinstvo ekonomskog procesa)	Objasniti opće aspekte, faze i jedinstvo ekonomskog procesa	I1
	4.	PROIZVODNJA (Proizvodnja kao uvjet opstanka ljudskog društva, proizvodni faktori, opća teorija proizvodnje)	Prezentirati proces proizvodnje i proizvodne faktore	I2
	5.	REPRODUKCIJA (Umanjena, prosta i proširena reprodukcija, zakonitosti reprodukcije)	Opisati vrste, proces i zakonitosti reprodukcije	I2
	6.	RASPODJELA (Opći pojmovi o raspodjeli, savremena uloga države u procesu raspodjele, dohodak vlasnika proizvodnih faktora)	Objasniti dohodak vlasnika proizvodnih faktora	I3
	7.	CIRKULACIJA I OPLODNJA KAPITALA (Cirkulacija i oplodnja industrijskog kapitala, trgovački kapital i trgovački profit, zajmovni kapital i kamata, zemlja i zemljišna renta, dionički kapital i dividenda, rad i najamnina)	Razlikovati industrijski, trgovački i zajmovni kapital	I3
	8.	RAZMJENA (Uloga razmjene u ekonomskom procesu,	Spoznati aspekte funkcioniranja tržišnog mehanizma	I4

		tržišni mehanizam)		
	9.	REZULTATI RAZMJENE (Pojam robe, teorija vrijednosti, rezultati razmjene-mjerilo uspješnosti, razvoj metalnog i papirnog novca)	Objasniti razvoj metalnog i papirnog novca	14
	10.	POTROŠNJA (Opći aspekti potrošnje, potrošnja i štednja, osobna potrošnja, privredne investicije, potrošnja države)	Definirati potrošnju i privredne investicije	15
	11.	PRINCIPI PROIZVODNJE I ORGANIZACIJA POSLOVANJA (Proizvodne snage, proizvodni odnosi, način proizvodnje, principi proizvodnje, subjekti proizvodnje, institucionalizacija proizvodnje)	Interpretirati način, principe i subjekte proizvodnje	15
	12.	MJERENJE EKONOMSKE AKTIVNOSTI (Značaj mjerenja ekonomske aktivnosti, makroekonomski agregati s vremenskom dimenzijom)	Opisati mjerenje ekonomske aktivnosti	16
	13.	EKONOMSKI RAST I RAZVOJ (Ekonomski rast i razvoj, faktori i modeli ekonomskog razvoja, način ubrzanja razvoja, konflikt rasta, nova ekonomija)	Protumačiti ekonomski rast i ekonomski razvoj	16
	14.	POSLOVNI (KONJUNKTURNI) CIKLUSI (Osnovna obilježja, faze i klasifikacije teorija ciklusa, koncept usklađenosti i sličnosti poslovnih ciklusa, prognoziranje ciklusa)	Uočiti obilježja, faze i klasifikacije teorija ciklusa	16
	15.	DRŽAVA I EKONOMIJA (Općenito, tržište i državna regulacija u ekonomiji, Stiglerovi zakoni, ekonomija u teoriji i praksi, globalizacija, nacionalne ekonomije u procesu globalizacije)	Usporediti funkcioniranje tržišta i državnu regulaciju u ekonomiji	16
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Objasniti temeljne pojmove ekonomije, ekonomske zakone, teorije, škole i pravce; I2: Razlikovati proces proizvodnje i proces reprodukcije; I3: Analizirati dohotke vlasnika proizvodnih faktora i oplodnju i cirkulaciju kapitala; I4: Objasniti strukturu i način funkcioniranja tržišta; I5: Protumačiti način, principe, subjekte proizvodnje i organizaciju poslovanja; I6: Razlikovati makroekonomske agregate, ekonomski rast i razvoj i poslovne cikluse.			

2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Grupni rad UKUPNO	45 sati 15 sati 30 sati 22 sata 22 sata 50 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura: 1. Jašarević, F. & Z. Jašarević: Politička ekonomija. Interlinea, Sarajevo, 2010. 2. Kurtović, H. & K. Hodžić: Ekonomske osnovne države i prava. Pravni fakultet Univerziteta u Zenici, Zenica, 2010. Dopunska literatura: 1. Mankiw, N. G.: Načela ekonomije, III. Izdanje, MaTe, Zagreb, 2006. 2. Marx, K.: Kapital, kritika političke ekonomije, I-III., Prosveta i Beogradski izdavačko – grafički zavod, Beograd, 1979. 3. Samuelson, A. P. & W. D. Nordhaus: Ekonomija, MaTe, Zagreb, 2011. 4. Smith, A.: Istraživanje prirode i uzroka bogatstva naroda., Poslovni dnevnik & Masmedia, Zagreb, 2005. 5. Vilgorac, E.: Uvod u ekonomiju, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2002.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.004-B	Naziv predmeta: Institucije rimskog prava I			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	U okviru nastavnog programa studenti će steći osnovna znanja i pojmove iz oblasti rimskog prava kao i drugih srodnih pravnih instituta iz oblasti grana prava (građansko, obligaciono, stvarno, porodično, nasljedno i dr.). Studenti će ovladati pojmovima kao i nastanku i razvoju pravnih instituta i temeljnih principa prava. Strukturalna pravna terminologija, načini pravnog rezoniranja, argumentiranja i tumačenja, sa pregledom evolutivnih promjena, a naročito ekonomskih, filozofskih i političkih uzroka tih promjena konkretnih pravnih instituta, posebno najrecipiranih institucija rimskog prava - predstavljaju nezaobilazne elemente pravne edukacije modernog pravnika.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	VAŽNOST RIMSKOG PRAVA ZA DANAŠNJE PRAVO	Steći znanja o temeljnim postulatima rimskog prava na kojima se temelji savremeni evropski pravni sistem, identificirati i razlikovati osnovne aspekte rimskog prava (subjekti, objekti, postupci) kao temelja savremenog evropskog privatnopravnog sistema u historijskom i komparativnom kontekstu.	I2, I6, I7
	2.	RIMSKO PRAVO: POJAM I PODJELA	Imati sposobnost definisati pojam rimskog prava, demonstrirati razumijevanje podjela rimskog prava.	I2, I5
	3.	IZVORI ZA RIMSKU PRAVNU POVIJEST	Imati sposobnost razlikovati materijalne i formalne izvore rimskog prava, kategorizirati pojmove, institute i grane rimskog privatnog prava u historijski i komparativni kontekst kao preduvjet za kritičku analizu savremenog prava	I5, I6, I7
	4.	RAZVITAK RIMSKE PRAVNE POVIJESTI	Steći znanje o četiri perioda razvoja rimske pravne historije, na razini razumijevanja identificirati i razlikovati osnovne aspekte rimskog prava kao temelja savremenog evropskog privatnopravnog sistema u historijskom i komparativnom kontekstu.	I2, I6, I7
	5.	PERIOD KRALJEVSTVA	Steći znanje o periodu kraljevstva kao prvom periodu u razvoju rimske	I2, I6

			pravne historije.	
	6.	PERIOD REPUBLIKE	Steći znanje o periodu republike kao drugom periodu u razvoju rimske pravne historije, komparirati stečena znanja o periodu republike sa savladanim znanjima o periodu kraljevstva.	I2, I6
	7.	PERIOD PRINCIPATA	Steći znanje o periodu principata kao trećem periodu u razvoju rimske pravne historije, komparirati stečena znanja o ranijim periodima.	I2, I6
	8.	PERIOD DOMINATA	Steći znanje o periodu dominata i imati sposobnost isticanja sličnosti i razlika sa prethodnim periodima u razvoju rimske pravne historije.	I2, I6
	9.	RIMSKO PRAVO NAKON JUSTINIJANA	Na razini razumijevanja identificirati i razlikovati osnovne aspekte rimskog prava kao temelja savremenog europskog privatnog pravnog sistema u historijskom i komparativnom kontekstu.	I2, I6, I7
	10.	STATUSNO PRAVO	Definirati osnovne pojmove i načela privatnog prava na temelju rimskog prava i objasniti osnovne institute u različitim granama privatnog prava na temelju rimskog prava, primijeniti načela, pravila i rješenja rimskog statusnog, prava u praktičnim problemskim zadacima.	I1, I3, I4, I7
	11.	OBITELJSKO PRAVO	Kategorizirati pojmove, institute i grane rimskog privatnog prava u historijski i komparativni kontekst kao preduvjet za kritičku analizu savremenog prava, na razini činjenica definirati i objasniti temeljne pojmove, institute obiteljskog i grane rimskog privatnog prava te uporediti njihove međusobne sličnosti i razlike.	I1, I3, I4, I5
	12.	OSNOVE STVARNIH PRAVA	Na razini razumijevanja identificirati i razlikovati osnovne aspekte rimskog	I1, I5, I7

			prava (subjekti, objekti, postupci) kao temelja savremenog europskog privatnog pravnog sistema u historijskom i komparativnom kontekstu.	
	13.	VLASNIŠTVO	Primijeniti načela, pravila i rješenja rimskog statusnog, obiteljskog i stvarnog prava u praktičnim problemskim zadacima.	I1, I4, I5, I7
	14.	NAČINI STJECANJA VLASNIŠTVA	Kategorizirati pojmove, institute i grane rimskog privatnog prava u historijski i komparativni kontekst kao preduvjet za kritičku analizu savremenog prava, prepoznati važnost rimskog prava za savremene privatnopravne sisteme.	I1, I5, I7
	15.	STVARNA PRAVA NA TUĐIM STVARIMA	Imati sposobnost definisati stvarna prava na tuđim stvarima.	I5, I7
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Na razini činjenica definirati i objasniti temeljne pojmove, institute (statusnog, obiteljskog i stvarnog) i grane rimskog privatnog prava te uporediti njihove međusobne sličnosti i razlike; I2: Na razini razumijevanja identificirati i razlikovati osnovne aspekte rimskog prava (subjekti, objekti, postupci) kao temelja savremenog europskog privatnog pravnog sistema u historijskom i komparativnom kontekstu.;I3: Primijeniti načela, pravila i rješenja rimskog statusnog, obiteljskog i stvarnog prava u praktičnim problemskim zadacima; I4: Ispitati primjenu načela, pravila i rješenja rimskog privatnog prava na konkretna činjenična stanja u okviru praktičnih problemskih zadataka kao osposobljavanja za case-study tehniku analize pravnih problema; I5: Definirati osnovne pojmove i načela privatnog prava na temelju rimskog prava i objasniti osnovne institute u različitim granama privatnog prava na temelju rimskog prava; I6: Kategorizirati pojmove, institute i grane rimskog privatnog prava u historijski i komparativni kontekst kao preduvjet za kritičku analizu savremenog prava; I7: Prepoznati važnost rimskog prava za savremene privatnopravne sisteme.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Studij slučaja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO		45 sati 15 sati 72 sata 15 sati 15 sati 15 sati 162 sata	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			

	1. Lučić Z., Šarac M.: Rimsko privatno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.
	2. Horvat M.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2008.
	Dopunska literatura:
	1. Romac A.: Izvori rimskog prava - latinski tekstovi s prijevodom, Informator, Zagreb, 1973. 2. Romac A.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007. 3. Romac A.: Rječnik rimskog prava, Informator, Zagreb, 1989. 4. Milošević M.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2016. 5. Malenica A., Deretić N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2011. 6. Stanojević O.: Rimsko pravo, Magistrat, Sarajevo, 2000.

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.005-B	Naziv predmeta: Državnopravni razvitak BiH			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Pravna historija služi boljem razumijevanju konkretnog pravnog poretka i općenito prava. Svaki pravni poredak ima svoju historijsku genezu, a praktična primjena prava često podrazumijeva uzimanje u obzir historijskih konotacija i perspektiva. U tom smislu je historijsko tumačenje prava jedna od najprisutnijih metoda u pravnoj nauci i praksi. Predmet Državnopravni razvitak BiH ima za cilj da studente prava upozna sa državnom pravnom razvojem i institucijama Bosne i Hercegovine u široj historijskoj i komparativnoj perspektivi. Njegovim izučavanjem nastoje se formirati osnovna znanja o historijskoj genezi javnopravnih, ustavnih, političkih i upravnih institucija Bosne i Hercegovine. Proučavanje tog razvitka nije ograničeno samo na normativnu analizu, nego podrazumijeva širi interdisciplinarni, odnosno historijsko-pravni i komparativni pristup. Na taj način studentima se daje historijski uvod u izučavanje drugih javnopravnih disciplina.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OSNOVNE ODLIKE I PERIODIZACIJA DRŽAVNOPRAVNOG RAZVITKA BIH	Steći teorijska znanja o DPR BiH kao pravno-historijskoj disciplini, steći teorijska znanja o periodizaciji državnom pravnog razvitka u svim fazama.	I1, I2, I3
	2.	SREDNJOVJEKOVNA (FEUDALNA) BOSANSKA DRŽAVA	Steći teorijska znanja o osnovnim karakteristikama srednjovjekovne bosanske države.	I1, I3, I4
	3.	POLITIČKI RAZVITAK JUŽNIH SLAVENA	Steći teorijska znanja o plemenskoj i teritorijalnoj organizaciji Južnih Slavena, analizirati Zemljoradnički zakon Slavenski zakon ili Nomos Georgikos), analizirati etničke i demografske uslove formiranja prvih jugoslovenskih država.	I1, I2, I3
	4.	BOSNA KAO SAMOSTALNA FEUDALNA DRŽAVA	Steći teorijska znanja o položaju Bosne kao samostalne feudalne države, komparacija sa evropskim feudalnim državama.	I3, I4, I6
	5.	BOSANSKA CRKVA	Analizirati hijerarhiju Crkve bosanske, steći teorijska znanja o učenju Crkve bosanke i sljedbenicima, historijska uloga Crkve bosanske.	I2, I3, I4
	6.	DRŽAVNO UREĐENJE SREDNJOVJEKOVNE BOSNE	Steći teorijska znanja o definiciji državnog uređenja srednjovjekovne Bosne, analizirati položaj vladara i važnost stanka (državnog sabora).	I4, I5, I6

	7.	OSMANSKA BOSNA	Steći teorijska znanja o nastanku i razvoju Osmanskog carstva, analizirati centralnu vlast u Osman. carstvu (sultan i carski divan), steći znanja o lokalnoj upravi (pašaluk, sandžak, kadiluk, nahija), razumjeti Agrarno uređenje i timarski sistem (timar, zijamet, has) i položaj seljaka u timarskom sistemu.	I1, I2, I5
	8.	OKUPACIJA BIH 1878. GODINE	Razumjeti Istočno pitanje, steći teorijska znanja o Bosanskom ustanku 1875. – 1878., analizirati rezultate Berlinskog kongresa.	I2, I4, I5, I6
	9.	BIH ZA VRIJEME AUSTRO-UGARSKE UPRAVE	Steći teorijska znanja o organizaciji vlasti u BiH 1878-1918., analizirati nacionalno politički kurs okupacione uprave.	I4, I5, I6
	10.	ANEKSIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Analizirati međunarodne okolnosti aneksije BiH, steći teorijska znanja o proglasu aneksije i analizirati njene državnopravne posljedice.	I2, I3, I5, I6
	11.	BIH 1914 – 1918. I STVARANJE JUGOSLAVENSKE DRŽAVE	Analizirati stanje u zemlji 1914. – 1915., steći teorijska znanja o Jugoslavenskoj ideji, Jugoslavenskom pitanju, analizirati Krfsku deklaraciju o jugoslavenskom ujedinjenju, Majsku deklaraciju.	I4, I5, I6
	12.	BIH U JUGOSLAVIJI IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA	Analizirati Vidovdanski ustav, steći teorijska znanja o Šestojanuarskoj diktaturi, Oktroisanom ustavu i borbi za autonomiju 1937. - 1941.	I4, I5, I6
	13.	BIH U VRIJEME RATA 1941 – 1945.	Steći teorijska znanja o BiH pod fašističkom okupacijom, analizirati položaj BiH u NOR-u.	I3, I5, I6
	14.	BIH U SOCIJALISTIČKOJ JUGOSLAVIJI	Analizirati „jugoslovenski put u socijalizam“ (od donošenja zakona o upravljanja preduzećima 1950., do ustava 1974. i ZUR-a 1975.)	I1, I2, I3
	15.	BIH KAO SAMOSTALNA I SUVERENA DRŽAVA.	Steći teorijska znanja o priznanju Bosne i Hercegovine, agresiji na	I1, I2, I3

			Bosnu i Hercegovinu i mirovnim ugovorima.	
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Prepoznati glavne faze državnopravnog razvitka BiH od najstarijih vremena do modernog doba; I2: Usvojiti osnovne pojmove i kategorije vezane za državnopravni razvitak, te javnopravne i političke ustanove Bosne i Hercegovine u široj historijskoj perspektivi; I3: Dovedi u vezu državnopravni razvitak BiH u bližoj i daljoj historiji sa današnjim državnim/ustavnim uređenjem BiH; I4: Rekonstruirati državnopravni razvitak BiH pojedinih historijskih epoha i koristiti se pravno-historijskim metodom u tumačenju pravnih normi, izvora i pravnih akata; I5: Koristiti se pravno-historijskim metodama i znanjima pri rješavanju konkretnih pravnih pitanja; I6: Analizirati i tumačiti pravne i političke dokumente (akte) vezane za državnopravni razvitak BiH.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Studij slučaja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 72 sata 15 sati 15 sati 15 sati 162 sata		
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Imamović M.: Osnove upravno-političkog razvitka i državnopravnog položaja Bosne i Hercegovine, Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. 2. Čaušević Dž.: Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine - Dokumenti sa komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005.			
	Dopunska literatura:			
	1. Imamović M.: Historija države i prava Bosne i Hercegovine, IV izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2014. 2. Londrc B.: Pravni položaj jevrejske zajednice u BiH od 1918. do 1945. godine, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, University Press, Magistrat, Sarajevo, 2017. 3. Hurem R.: Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu 1941-1945., University Press, Sarajevo, BNZ Hrvatske, Zagreb, 2016. 4. Grupa autora: BiH od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998. 5. Malcolm N.: Povijest Bosne, Zagreb – Sarajevo, 1995. 6. Bosanski ustav (fototip izdanja iz 1910. godine), Muslimanski glas, Sarajevo, 1991.			

I GODINA - II SEMESTAR

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.006-B	Naziv predmeta: Metodologija društvenih i pravnih nauka			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj je razumijevanje, stjecanja znanja i korištenje osnovnih metoda istraživanja u društvenim naukama na teorijskom i praktičnom nivou, tako da su obuhvaćene teme: naučni i nenaučni pristup, uloga teorije u naučno-istraživačkom procesu, određenje i uloga naučne metodologije, pozitivistička paradigma kvantitativnog istraživačkog pristupa, postupak mjerenja, metode uzorkovanja, tehnike korelacijskih istraživanja (opažanje i anketa), logičke i epistemološke, te metodološke osnove kauzalnog dokaza eksperimentom.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM, DJELOKRUG, FUNKCIJA I PREDMET METODOLOGIJE	Objasniti aspekte metodologije	I1
	2.	KONSTITUTIVNI DIJELOVI METODOLOGIJE (Naučne metode – najširi i obuhvatni postupci u naučnom istraživanju, postupci prikupljanja podataka, tehnike za obradu podataka)	Klasificirati konstitutivne dijelove metodologije	I1
	3.	NAUČNA TEORIJA I STRUKTURA NAUČNE TEORIJE (Naučna teorija, struktura naučne teorije, funkcija naučne teorije)	Protumačiti naučnu teoriju i strukturu naučne teorije	I2
	4.	NAUČNO OBJAŠNJENJE (Logički pozitivizam, nivoi naučnog objašnjenja)	Opisati naučno objašnjenje	I2
	5.	DETERMINIZAM I STRUKTURA DETERMINIZMA (Ključni pojmovi, različita shvaćanja pojma determinizam)	Prezentirati determinizam	I3
	6.	POJAM DETERMINISTIČKIH USLOVA (Determinizam i moralna odgovornost)	Analizirati determinističke uslove	I3
	7.	NAUČNI ZAKON KAO DIO DETERMINIZMA (Logička struktura zakona, relevantni uslov, kvalitativni zakoni, zakoni kvantitativnog karaktera)	Prikazati logičku strukturu zakona	I4

	8.	METODE I TEHNIKE ISTRAŽIVANJA DRUŠTVENIH POJAVA (Metode analize i sinteze, metode indukcije i dedukcije, metode konkretizacije i apstrakcije, metode generalizacije i specijalizacije, metoda klasifikacije, metoda deskripcije, metoda komparacije, statistička metoda)	Opisati različite metode i tehnike istraživanja	I5
	9.	KVANTITATIVNA I KVALITATIVNA ISTRAŽIVANJA (Kvalitativno vs kvantitativno istraživanje, ključne razlike između kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja)	Razlikovati kvantitativna i kvalitativna istraživanja	I5
	10.	POSMATRANJE I VRSTE POSMATRANJA (Vanjsko opažanje, samoposmatranje (introspekcija) – neposredno ili naknadno (po sjećanju) opažanje vlastitih doživljaja)	Opisati posmatranje i vrste posmatranja	I5
	11.	ISPITIVANJE I INVERVJU, (Oblici ispitivanja - intervju, anketiranje, anketa, upitnik)	Pripremiti ispitivanje i intervju	I5
	12.	EKSPERIMENT U ISTRAŽIVANJU (Eksperiment s usporednim skupinama, eksperiment s jednom skupinom, eksperiment s rotacijom eksperimentalnih faktora)	Prepoznati eksperiment u istraživanju	I5
	13.	ANALIZA SADRŽAJA DOKUMENATA (Osnovne vrste analize sadržaja: kvalitativna i kvantitativna. Kvalitativna analiza - subjektivno vrednovanje proučavanog sadržaja. Kvantitativna analiza sadržaja je sistemski i objektivizirani postupak koji u većoj mjeri udovoljava kriterijima istinske znanstvene metode)	Interpretirati analizu sadržaja dokumenata	I5
	14.	STATISTIČKA I MATEMATSKA ANALIZA PODATAKA (Kvalitativna analiza podataka: redukcija podataka – smanjenje podataka, svođenje na bitno uz apstrahiranje,	Razlikovati kvalitativnu i kvantitativnu analizu podataka	I5

		eliminiranje onoga što nije relevantno, sređivanje podataka – kategorizacija podataka, izvođenje zaključaka, kvantitativna analiza – primjena postupaka statističke analize)		
	15.	IDEJNA SKICA NAUČNOG ISTRAŽIVANJA (Formuliranje problema istraživanja, određivanje, definiranje naučnih i društvenih ciljeva istraživanja, postavljanje hipotetičkog okvira istraživanja unutar koga se kroz sistem hipoteza (opća, posebne), njihovih varijabli i odnosa između njih i bitnih indikatora, saopćavaju osnovne pretpostavke o predmetu istraživanja, identificiranje načina istraživanja,, predviđanja naučne i društvene opravdanosti istraživanja)	Izraditi idejnu skicu naučnog istraživanja	I6
1.3. Ishodi učenja:	Nakon što je, izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta stekao potrebna znanja, vještine i kompetencije, dtudent je u stanju: I1: Opisati, klasificirati i usporediti različite metode istraživanja (naučne paradigme, vrste istraživanja, tehnike prikupljanja i obrade podataka); I2: Prepoznati i procijeniti proces i procedure izvođenja istraživačkog rada, nastanka naučnih podataka i pisanja izvještaja o naučnim rezultatima; I3: Pronaći i primijeniti specifična znanja u relevantnoj literaturi; I4: Pratiti i kritički procjenjivati rezultate drugih istraživanja u smislu procjene kvaliteta i primjenjivosti rezultata pri rješavanju određenih problema; I5: Izraditi idejnu skicu naučnog istraživanja; I6: Samostalno planirati i organizirati provedbu manjih istraživanja (prikupiti, obraditi, analizirati, interpretirati i prikazati rezultate istraživanja).			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Grupni rad Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO		45 sati 15 sati 10 sati 75 sati 17 sati 17 sati 162 sata	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Kustura M.: Osnovi metodologije društvenih i pravnih nauka sa nomotehnikom, Univerzitet Travniku, Travnik, 2011. 2. Termiz Dž.: Metodologija društvenih nauka, Grafit, Lukavac, 2009.			

	Dopunska literatura: 1. Vujević M.: Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti, Naklada Jesenski i Zagreb, 2006. 2. Šušnjić Đ.: Metodologija, Nolit, Beograd, 2005. 3. Kukić S.: Metodologija društvenih nauka, Sveučilište Mostar, Mostar, 2008.
--	--

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.007-B	Naziv predmeta: Struktura prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj izučavanja predmeta je obučiti studente o osnovnim pojmovima o pravu, koji su jedinstveni za sve naučne discipline a naučno se prate i izgrađuju u ovoj naučnoj disciplini. Kroz izučavanje ovog predmeta steći će se temeljna saznanja o ponašanju ljudi i položaju prava u uređenju njihovih međusobnih odnosa. Studenti će steći saznanja o naučnoj disciplini; o pravnoj normi; subjektima i objektima prava; pravnom odnosu, zaštiti pravnih ovlaštenja; pravnom aktu i njegovim elementima; primjeni, tumačenju, važenju i sistemu prava, te razvoju pravne misli i teorijama o pravu.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OSNOVNI POJMOVI O PRAVU – PRAVILA O PONAŠANJU LJUDI I PRAVO (Sistem pravila ponašanja ljudi i položaj prava, definiranje prava, pojam prava)	Demonstrirati svoja saznanja o bitnim pravnim institutima i pojmovima naučne dsicipline, te ukazati na definiranje i pojam prava.	I1
	2.	PRAVNA NORMA – POJAM I STRUKTURA (Pojam pravne norme, elementi pravne norme što uključuje pretpostavku dispozicije, dispoziciju, pretpostavku sankcije i sankciju)	Prepoznati najvažnija obilježja pravne norme, te njenih dijelova.	I8
	3.	PRAVNA NORMA – VRSTE PRAVNIH NORMI I STRUKTURA PRAVA (Upoznavanje o klasifikaciji pravnih normi, stvaraocima pravne norme, načinu određivanja subjekata na koje se zapovijest odnosi, saznanja o strukturi prava, hijerarhiji pravnih normi te drugim načelima strukture prava)	Prepoznati vrstu, sadržaj i elemente pravne norme.	I8
	4.	SUBJEKTI PRAVA, PRAVNI ODNOS I NJIHOVE SPOSOBNOSTI (Pojmovno određenje subjekata prava, te sticanje temeljnih saznanja o pravnom položaju fizičkih i pravnih osoba, pravne sposobnosti fizičke i pravne osobe i njhov pravni položaj)	Imati sposobnost demonstrirati poznavanje subjekata prava te njihovih obilježja, klasifikacije i pravne prirode.	I1, I3
	5.	OBJEKTI PRAVA I PRAVNI ODNOS (Pojmovno određenje objekata prava s posebnim osvrtom na vrste - prirodna	Izraziti svoje znanje o značaju objekata prava u pravnim odnosima, te imati sposobnost demonstrirati poznavanje	I3, I7

		dobra, ljudske tvorevine i ljudske radnje)	bitnih elemenata objekata prava.	
6.	ZLOUPOTREBA PRAVNOG OVJAŠTENJA I NJEGOVA ZAŠTITA (Pojmovno određenje pravnog odnosa, subjektivna prava, pravno ovlaštenje i njegova zaštita)	Ocijeniti koja su obilježja pravnih ovlaštenja i pravnih obaveza, te koju zaštitu pravnog ovlaštenja treba primijeniti.	19	
7.	ELEMENTI PRAVNOG AKTA I UPOZNAVANJE S OPĆIM PRAVNIM AKTIMA (Unutranji i vanjski elementi pravnog akta, pojam i vrste pravnog akta, elementi pravnog akta, ponavljanje i sumiranje naučenih lekcija)	Moći primijeniti svoja saznanja u mnogim elementima prava koji su obrađivani u prvom dijelu nastave, te kritički analizirati vrste i elemente pravnog akta.	12, 16	
8.	ELEMENTI PRAVNOG AKTA - IZVORI PRAVA (Materijalni, idejni i najvažniji formalni izvori prava, ponavljanje i sumiranje naučenih lekcija)	Prepoznati razlike u izvorima prava, posebno kod najvažnijih formalnih izvora.	18	
9.	OPĆI PRAVNI AKTI - PODZAKONSKI PRAVNI AKTI (Podzakonski pravni akti predstavničkih, izvršnih i upravnih organa, pravna praznina i njeno popunjavanje i hijerarhija izvora prava)	Steći dobar obim znanja o podzakonskim pravnim aktima, prepoznati problem pravne praznine te ocjenjivati važnost hijerarhije izvora prava.	14, 18, 19	
10.	PRIMJENA PRAVA (Sticanje znanja o osnovnim pojmovima o primjeni prava, volji u pravu, pravnim pretpostavkama i pravnim fikcijama, te pravnom zaključivanju i pravnoj logici)	Steći dobar obim znanja o osnovnim pojmovima o primjeni prava, pravnim pretpostavkama i fikcijama te pravnom zaključivanju i logici u pravu.	14	
11.	TUMAČENJE PRAVA (Opći pojmovi o tumačenju prava, predmet tumačenja, tumači prava i pravo značenje pravne norme)	Steći dobar obim znanja o tumačenju prava, te prepoznati tumače i imati sposobnost identificiranja pravog značenja pravne norme.	14, 18, 13	
12.	TUMAČENJE PRAVA U SLUČAJU PRAVNIH PRAZNINA (Vrste oblika tumačenja prava u slučaju pravnih praznina, usaglašavanje različitih značenja pravne norme)	Demonstrirati primjenu različitih vrsta tumačenja u slučaju pravnih praznina, te demonstrirati usaglašavanje različitih značenja pravne norme.	11	
13.	PRAVNI POREDAK I PRAVNI SISTEM (Pojam i karakteristike pravnog poretka i pravnog sistema, sastav i vrste	Steći saznanja o pravnom poretku i pravnom sistemu, te obrazložiti prednosti i mane velikih pravnih sistema.	14, 15	

		velikih pravnih sistema		
	14.	VAŽENJE PRAVA I ZAKONITOST (Važenje prava u vremenu, retroaktivnost pravne norme, zakonitost i njene vrste, nezakonitost i njene posljedice)	Kritički analizirati zakonitost i nezakonitost i demonstrirati svoje zaključke o tome, steći korisna znanja o važenju prava.	I6, I1, I4
	15.	RAZVOJ PRAVNE MISLI I TERORIJE O PRAVU I ZAKLJUČNA RAZMATRANJA O NASTAVI (Teorije o pravu s posebnim osvrtom na teorije o prirodnom pravu, pravnom pozitivizmu i drugi teorijama, te ponavljanje i sumiranje naučenih lekcija, priprema za završni ispit)	Steći saznanja o teorijama o pravu, te ocjeniti stepen naučenosti materije ovog predmeta, a na taj način i stepen poznavanja prava.	I4, I9
1.3. Ishodi učenja:	Izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita studenti su u stanju: I1: Demonstrirati jasno i potpuno svoja znanja o bitnim oblastima prava, strukturi pravne norme, njenim pojavnim oblicima, njenom tumačenju te primjeni; I2: Moći primjeniti svoja saznanja u radu u praksi, proporučujući svoje sposobnosti prepoznavanja pravne norme i njenog tumačenja u primjen na konkretne predmete u instituciji ili državnom organu u kojem će biti zaposleni; I3: Imati sposobnosti kvalitetnog odgovora u vezi prepoznavanja pravne norme, njenog sadržaja i značenja; I4: Steći (prihvatiti i koristitti) znanja iz oblasti prava, načina njegovog nastanka, djelovanja i posljedica u primjeni, tumačenju i važenju pravne norme; I5: Obrazložiti elemente pravne norme, te prednosti i nedostatke načina rješavanja pravnih praznina, oblika tumačenja prava i sl. I6: Kritički analizirati hijerarhiju pravnih propisa, njeno narušavanje, te elemente zaštite pravnog ovlaštenja, kao i elemente primjene prava I7: Izraziti svoje poznavanje i stavove o najvažnijim pravnim pojmovima u vezi prava, a posebno izvorima prava volji u pravu i tumačenju prava, te poznavanje teorija o pravu; I8: Prepoznati elemente prava, subjekte i objekte te tumačenje prava i u njemu pravo značenje pravne norme; I9: Ocjenjivati sistem pravnih normi, njihovu hijerarhiju i načine tumačenja pravne norme;			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Konsultiranje dopunske literature i internet izvora UKUPNO		30 sati 15 sati 70 sati 10 sati 10 sati 10 sati 135 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Hasić Z.: <i>Struktura prava</i> – Uvod u nauku o državi i pravu, Drugo izmijenjeno i			

	dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Travnik, 2010.
	Dopunska literatura:
	1. Visković N.: Država i pravo, Univerzitetska knjiga, Sarajevo, 1996. 2. Muhić F.: Teorija države i prava, Magistrat, Sarajevo, 2002. 3. Perić B.: Struktura prava, Informator, Zagreb, 1994. 4. Rouvillois F.: Pravo, Rabic, Sarajevo, 2004. 5. Riccardo G.: Sintaksa prava, Naklada Breza, Zagreb, 2016. 6. Ozer A.: Država, Rabic, Sarajevo, 2004. 7. Vukadinović G., Mitrović D. M., Trajković M. S.: Uvod u pravo, Dosije studio, Novi Sad, Beograd, Niš, 2012. 8. Vrbanić D.: Državo i pravo, Godlen marketing, Zagreb, 2003. 9. Lukić R., Košutić B.: Uvod u pravo, Službeni list SRJ, Beograd, 1999. 10. Vasić R., Jovanović M. i Dajović G.: Uvod u pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu i Dosije studio, Beograd, 2014

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.008-B	Naziv predmeta: Institucije rimskog prava II			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V- 15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Rimsko pravo u historiji europskog univerzitetskog razvoja predstavlja najstariju naučnu disciplinu. Pregledom aktuelnih reformskih procesa na većini europskih univerziteta ova disciplina i dalje zauzima nezaobilaznu polazišnu odrednicu u osnovama europskih pravnih studija. Moderni pravni sistemi u svijetu su baštinili temeljne institute rimskog prava, a naročito u najvažnijim pravnim kodifikacijama. Strukturalna pravna terminologija, načini pravnog rezoniranja, argumentiranja i tumačenja, sa pregledom evolutivnih promjena, a naročito ekonomskih, filozofskih i političkih uzroka tih promjena konkretnih pravnih instituta, posebno najrecipiranih institucija rimskog prava - predstavljaju nezaobilazne elemente pravne edukacije modernog pravnika.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OBAVEZNO PRAVO	Steći teorijska znanja o pojmu obaveznog prava i obaveznog odnosa	I1, I2
	2.	OPĆI ELEMENTI OBAVEZNOG PRAVA	Steći teorijska znanja: pravni posao, naknada štete, osiguranje ispunjenja obaveze, pluralističke obaveze, analizirati učinak obaveze prema trećim osobama, promjene subjekata.	I2, I3
	3.	PRESTANAK OBAVEZA	Analizirati načine prestanka obaveza.	I1, I2, I3
	4.	OBAVEZE IZ KONTRAKATA	Steći znanja o obavezama iz kontrakata, elaborirati šemu kontrakata, analizirati verbalne, literalne, realne, konsenzualne i inominantne kontrakte, analizirati praktične primjere.	I2, I3, I5
	5.	OBAVEZE IZ KVAZIKONTRAKATA	Steći teorijska znanja o kvazikontraktima, elaborirati šemu kvazikontrakata., analizirati praktične primjere.	I3, I4, I5
	6.	OBAVEZE IZ DELIKATA	Steći teorijska znanja o deliktima, elaborirati šemu delikata.	I2, I3, I4
	7.	OBAVEZE IZ KVAZIDELIKATA	Steći teorijska znanja o kvazideliktima, elaborirati šemu kvazidelikata.	I1, I2, I3
	8.	NASLJEDNO PRAVO	Analizirati sličnosti i razlike sa savremenim nasljednim pravom- osnovni elementi, analizirati praktične primjere.	I3, I4, I5

	9.	OPĆI ELEMENTI NASLJEDNOG PRAVA	Analizirati načine stjecanja nasljedstva, posljedice stjecanja nasljedstva, steći teorijska znanja o pravnoj zaštiti nasljednika.	I2, I4, I5
	10.	INTESTATNO NASLJEĐIVANJE	Definirati osnovne pojmove i načela intestatnog nasljeđivanja.	I1, I2, I3
	11.	OPORUČNO NASLJEĐIVANJE	Definirati osnovne pojmove i načela oporučnog nasljeđivanja.	I1, I2, I3
	12.	ZAPISI (LEGATI I FIDEIKOMISI) I DAROVANJE ZA SLUČAJ SMRTI	Definirati osnovne pojmove i načela legata, fideikomisa i darovanja za slučaj smrti.	I2, I3, I4
	13.	RIMSKI GRAĐANSKI POSTUPAK	Steći teorijska znanja o rimskom građanskom postupku, vrstama i historijatu.	I1, I2, I3
	14.	RAZVITAK RIMSKOG GRAĐANSKOG POSTUPKA	Analizirati legisakcioni postupak i vrste legisakcija, formularni postupak, ekstraordinarni postupak.	I2, I3, I4
	15.	SREDSTVA ZA ZAŠTITU SUBJEKTIVNIH PRAVA	Steći teorijska znanja o sredstvima za zaštitu subjektivnih prava, analizirati praktične primjere.	I3, I4, I5
1.3. Ishodi učenja:		Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Identificirati i razlikovati osnovne aspekte rimskog prava (subjekti, objekti, postupci) kao temelja suvremenih privatnopravnih europskih sistema u povijesnom i komparativnom kontekstu; I2: Definirati osnovne pojmove i načela privatnog prava na temelju rimskog prava; I3: Objasniti osnovne institute u različitim granama privatnog prava na temelju rimskog prava; I4: Razlikovati temeljne pojmove, institute i grane rimskog privatnog prava, te usporediti njihove međusobne sličnosti i razlike; I5: Primijeniti načela, pravila i rješenja rimskog prava u praktičnim problemskim zadacima.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:		Predavanja Vježbe Samostalno učenje Studij slučaja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 60 sati 15 sati 15 sati 15 sati 135 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:		Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)		
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:		Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma		
3. LITERATURA		Osnovna literatura:		
		1. Lučić Z., Šarac M.: Rimsko privatno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.		

	2. Horvat M.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2008.
	Dopunska literatura:
	1. Romic A.: Izvori rimskog prava - latinski tekstovi s prijevodom, Informator, Zagreb, 1973.
	2. Romic A.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007.
	3. Romic A.: Rječnik rimskog prava, Informator, Zagreb, 1989.
	4. Milošević M.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2016.
	5. Malenica A., Deretić N.: Rimsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2011.
	6. Stanojević O.: Rimsko pravo, Magistrat, Sarajevo, 2000.

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.009-B	Naziv predmeta: Komparativna pravna historija			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Ciljevi ovog predmeta su da pruži studentima temeljna znanja o historijskom razvoju prava od najstarijih vremena do modernog doba; da istraži historijske dimenzije odnosa prava, države i društva; da razvije sposobnost studenata za tumačenje historijskog procesa razvoja prava u komparativnoj perspektivi; da razvije svijest studenata o historijskom porijeklu i uslovljenosti savremenih pravnih instituta i političkih ustanova. Izučavanjem ove discipline studenti stiču znanja o prirodi prava, razvoju pravne doktrine i korijenima pravnih ideja, principima i ustanova, što doprinosi potpunijem razumijevanju pravne nauke, zakonodavstva, sudske prakse i običaja u različitim pravnim sistemima.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	KOMPARATIVNA PRAVNA HISTORIJA: POJAM, RAZVOJ I CILJEVI	Steći teorijska znanja o pojmu, razvoju i ciljevima Komparativne pravne historije.	I1, I2, I3
	2.	DRŽAVA I PRAVO U OBLASTI MEDITERANA 3000. P.N.E.-500. N.E.	Steći teorijska znanja o osnovnim karakteristikama države i prava u oblasti Mediterana u navedenom periodu.	I2, I3
	3.	PRAVO U STARIM DRŽAVAMA MEDITERANA	Pravo u starim državama Mediterana: snalizirati odnos države, prava i religije na starom Bliskom istoku	I2, I3
	4.	STARA MESOPOTAMIJA	Steći teorijska znanja o historijskom kontekstu, organizaciji vlasti, državnoj ideologiji, sudovima i sudskom postupku.	I2, I3, I4
	5.	STARI EGIPAT	Steći teorijska znanja o historijskom kontekstu, organizaciji vlasti, državnoj ideologiji, sudovima i sudskom postupku.	I3, I4
	6.	STARA JEVREJSKA DRŽAVA	Pravo u starim državama Mediterana: Analizirati bračno i porodično pravo na starom Bliskom istoku.	I2, I4
	7.	GRČKI SVIJET: KLASIČNA ATINA	Komparativna analiza prava na starom Bliskom istoku i u klasičnoj Atini	I1, I2, I4
	8.	DRŽAVA I PRAVO U OBLASTI MEDITERANA 500-1500.	Steći teorijska znanja o osnovnim karakteristikama države i prava u oblasti Mediterana u navedenom periodu.	I1, I2, I4
	9.	BIZANTIJA	Steći teorijska znanja o pravu u srednjevjekovnim državama	I3, I4

			Mediterrana: komparativna analiza koncepta prava Praktična analiza pravnih tekstova: Ekloga	
	10.	FRANAČKA	Steći teorijska znanja o pravu u srednjevjekovnim državama Mediterana. Praktična analiza pravnih tekstova: Lex Salica	I2, I3, I4
	11.	ISLAMSKA DRŽAVA	Pravo u srednjevjekovnim državama Mediterana: komparativna analiza koncepta pravde i funkcije suđenja	I3, I4
	12.	DRŽAVA I PRAVO U EVRO-ATLANTSKOM REGIONU 1500-1900.	Steći teorijska znanja o osnovnim karakteristikama države i prava u avro-atlantskom regionu.	I1, I2, I3
	13.	ENGLESKA	Analizirati pravne tekstova: Magna Charta Libertatum	I3, I4
	14.	SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	Analizirati pravne tekstove: Ustav Sjedinjenih Američkih Država	I3, I4
	15.	FRANCUSKA	Komparativna analiza Deklaracije o nezavisnosti Sjedinjenih Američkih država i Deklaracije o pravima čovjeka i Građanina.	I2, I3, I4
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Na razini znanja identificirati proces razvoja materijalnog i procesnog prava u prošlosti; I2: Steći sposobnost za pravnu analizu i istraživanje i shvatiti proces razvoja materijalnog i procesnog prava; I3: Pravna analiza i istraživanje, pismena i usmena prezentacija rezultata; I4: Poznavanje koncepta, strukture i karakteristika instituta najpoznatijih modernih pravnih kodifikacija.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Studij slučaja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO		30 sati 15 sati 60 sati 15 sati 15 sati 15 sati 135 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			

3. LITERATURA	Osnovna literatura:
	1. Karčić F.: Komparativna pravna historija, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2012.
	Dopunska literatura:
	1. Karčić F.: Pravni tekstovi: odabrani izvori za Opću historiju države i prava, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.
	2. Festić R.: Opća historija države i prava, Studentska štamparija Univerziteta, Sarajevo, 1998.
	3. Wooley L.: Počeci civilizacije, Naprijed, Zagreb, 1966.
	4. Šunjić M.: Narodi i države ranog srednjeg vijeka, Rabic, Sarajevo, 2003.
	5. Ostrogorski G.: Istorija Vizantije, Prosveta, Beograd, 1959.
	6. Esposito Dž. L.: Oksfordska istorija Islama, Clio, Beograd, 2002.
	7. Molnar A.: Rasprava o demokratskoj ustavnoj državi, II. Klasične revolucije: Nizozemska i Engleska, SAD Samizdat B92, Beograd, 2001.
	8. Tokvil A.: Stari režim i revolucija, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci-Noví Sad, 1994.

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.046-B	Naziv predmeta: Privrednopravni sistem i politika			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je razumijevanje osnovnih kategorija i institucija koje ukazuju na funkcionalnu vezu države i prava, s jedne strane, i privrede, s druge strane, zatim stjecanje znanja o prednostima, nedostacima i karakteristikama privrednog sistema BiH, kao i mjerama i akterima ekonomske politike, budući da se njihovim djelovanjem konstituiraju pravne regulacije privrednih tokova s ciljem zaštite i artikulacije općih i pojedinačnih interesa sudionika privrednog sistema.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM I OPĆE DETERMINANTE EKONOMSKOG RAZVOJA (Teorijske osnove privrednog razvoja, ekonomski sistem i privredni razvoj, politički sistem i privredni razvoj, pravni poredak i ekonomski razvoj)	Analizirati osnovne pojmove ekonomskog razvoja	I1
	2.	FAKTORI EKONOMSKOG RAZVOJA (Stanovništvo kao faktor ekonomskog razvoja, prirodno bogatstvo, proizvedeno bogatstvo, akumulacija kao faktor razvoja, tehnički progres, društveni uvjeti rada)	Klasificirati faktore ekonomskog razvoja	I1
	3.	REGIONALNI RAZVOJ (Općenito o regionalnom razvoju, opća pitanja regionalnog razvoja, regionalna politika, regionalni razvoj EU, regionalni razvoj BiH)	Usporediti regionalni razvoj EU i BiH	I1
	4.	POJAM I OPĆI ELEMENTI PRIVREDNOG SISTEMA (Oblici svojine, institucionalna osnova privređivanja, funkcionalni okvir ekonomskih tokova, motiv privređivanja)	Objasniti opće elemente privrednog sistema	I2
	5.	OSOBENOSTI PRIVREDNOG SISTEMA (Ekonomska uloga države, ustavni sistem i privredni sistem, tranzicija privrede i privredni sistem, značaj sektora malih i srednjih preduzeća u BiH, evropski integralni model uspješnog razvoja MSP sektora)	Tumačiti osobenosti privrednog sistema	I2
	6.	OSNOVNI ELEMENTI EKONOMSKE POLITIKE (Pojam ekonomske politike kao praktične djelatnosti,	Prezentirati elemente i sredstva (mjere) ekonomske politike	I3

		nositelji ekonomske politike-državna tijela; javno – pravna tijela; političke i društvene organizacije; opće i regionalne međunarodne organizacije),		
	7.	CILJEVI I SREDSTVA (MJERE) EKONOMSKE POLITIKE (Materijalno – proizvodni i društveni ciljevi, kratkoročni i dugoročni ciljevi, sistematizacija ciljeva, sredstva (mjere) ekonomske politike)	Opisati ciljeve i mjere ekonomske politike	I3
	8.	MONETARNO – KREDITNI SISTEM (Općenito o novcu i kreditu, monetarna ravnoteža i neravnoteža, inflacija, deflacija, stagflacija, devalvacija, revalvacija)	Interpretirati monetarnu ravnotežu i neravnotežu	I4
	9.	OSNOVE MONETARNO – KREDITNE POLITIKE (Monetarni sistem, izvori i vrste kredita, bankarski sistem, monetarno kreditna politika, međunarodni značaj eura)	Definirati osnove monetarno kreditne politike	I4
	10.	VANJSKA TRGOVINA I PLATNA BILANCA (Općenito o vanjskoj trgovini, značaj i neophodnost međunarodne razmjene, instrumenti vanjske trgovine, oblici regionalnih integracija, platna bilanca)	Protumačiti platnu bilancu	I4
	11.	FISKALNI SISTEM (Općenito o fiskalnom sistemu, zadaci fiskalnog sistema, sistem javnih prihoda-porezi, porezna načela, vrste poreza, doprinosi, javni zajam).	Objasniti sistem javnih prihoda	I5
	12.	OSNOVE POREZNE POLITIKE (Sistem javnih rashoda, budžet (proračun), budžetska načela, fondovi, budžetska politika, fiskalna politika protiv recesije i inflacije potražnje)	Interpretirati osnove porezne politike	I5
	13.	SISTEM I POLITIKA RASPODJELE (Općenito o raspodjeli, opća pitanja raspodjele, stjecanje, utvrđivanje i raspodjela dobiti preduzeća, politika raspodjele, kolektivno pregovaranje o plaćama)	Objasniti sistem i politiku raspodjele	I6
	14.	TRŽIŠTE I CIJENE (Uloga i faktori tržišta, tržište kapitala i novca, tržište rada,	Opisati ulogu i faktore tržišta	I6

		opća politika cijena)		
	15.	INVESTICIJE (Općenito o investicijama, vrste, obim i struktura investicija, investicijska politika, investicijske odluke, vrste investicijskih projekata, dokumentacijsko informacijska osnovica, planiranje investicijskih projekata, sadržaj i opseg investicijske odluke)	Spoznati vrste, obim i strukturu investicija	I6
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Analizirati determinante i faktore ekonomskog razvoja i regionalni razvoj; I2: Objasniti opće elemente i osobenosti privrednog sistema; I3: Prezentirati ciljeve, elemente i sredstva (mjere) ekonomske politike; I4: Protumačiti kreditno monetarni sistem i platnu bilancu; I5: Objasniti strukturu i način funkcioniranja fiskalnog sistema; I6: Opisati tržište, investicije i sistem raspodjele.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Grupni rad Konsultacija dopunske literature UKUPNO		30 sati 15 sati 40 sati 20 sati 20 sati 20 sati 10 sati 135 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Begić, K., Ekonomska politika, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2000. 2. Kurtović, H. & K. Hodžić: Privredno pravni sistem i politika, Pravni fakultet Univerziteta u Zenici, Zenica, 2011.			
	Dopunska literatura:			
	1. Galbraith, K. J.: Ekonomija u perspektivi, MaTe, Zagreb, 1995. 2. Kuka, E.: Javne politike, Štamparija Fojnica, Sarajevo, 2018. 3. Rohatinski, Ž. & G. Santini: Ekonomska politika, Rifin, Zagreb, 1998. 4. Stiglitz, E. J.: Ekonomija javnog sektora, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2004. 5. Wertheimer – Baletić, A.: Stanovništvo i razvoj, MaTe, Zagreb, 1999.			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.011-B	Naziv predmeta: Bosansko komparativno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je da studente upozna općenito sa historijskim temeljima prava, a posebno sa razvitkom pojedinih pravnih instituta i pravnih grana u Bosni i Hercegovini. Izučavanjem ovog predmeta kod studenata treba da se formiraju osnovna znanja o historijskoj genezi bosanskohercegovačkog privatnog i javnog prava, koja će studentima služiti kao predznanje i podloga za njihovo dalje izučavanje na višim godinama studija. Drugi ciljevi su: sagledati uporednopravni razvitak pravnih institucija u BiH, koji se u kontinuitetu može pratiti još od ranog srednjeg vijeka, pa preko osmanskog i austrougarskog razdoblja, do formiranja zajedničke jugoslavenske države i njenog razvitka do 1992. godine. Komparativnim izučavanjem navesti studente da shvate međutjecaje dubrovačkog i mletačkog prava, šerijatskog i kanonskog, odnosno milletskog prava sa osmanskim državnim i tanzimatskim pravom, te austrougarskog, hrvatsko-slavonskog, srbijanskog i crnogorskog prava na bosansko pravo.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM I METOD PRUČAVANJA BOSANSKOG PRAVA	Shvatiti određenje pojma uporednog prava, izučiti historijat primjene komparativnog prava, shvatiti pojam bosanskog prava, analizirati odlike Bosanskog prava: moderno i savršeno.	I1, I5
	2.	BOSANSKO SREDNJOVJEKOVNO PRAVO	Spoznati osnovne značajke pravnog sistema.	I1, I5
	3.	FEUDALNO STATUSNO PRAVO	Shvatiti osnovne karakteristike feudalnog statusnog prava, naučiti razliku između vlastele, seljaštva i ostalih.	I1, I2, I5
	4.	PRAVNI SISTEM U SREDNJOVJEKOVNOJ BOSNI	Analizirati vrste sudova u srednjovjekovnoj bosanskoj državi, steći znanja o sudskom postupku, krivičnom pravu i sistemu kazni, steći znanja o formi braka i porodice, analizirati pojam vlasništva (svojine) i obligacija, teorijska znanja pronaći na praktičnom primjeru- Testament gosa Radina.	I1, I2, I5
	5.	IZVORI PRAVA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE	Analizirati izvore prava srednjovjekovne Bosne.	I1, I2, I3
	6.	PRAVO U OSMANSKOJ BOSNI	Analizirati izvore prava u osmanskoj Bosni.	
	7.	VJERSKA STRUKTURA OSMANSKE BOSNE	Analizirati proces prihvatanja islama, definisati millet sistem, steći znanja o Bosni	I1, I2, I3

			Srebrenoj, analizirati status pravoslavne crkve, steći znanja o dolasku Sefarda.	
	8.	PRAVO I SUDSTVO U OSMANSKOJ BOSNI	Analizirati izvore prava u osmanskoj državi, izvore katoličkog kanonskog prava, izvore pravoslavnog crkvenog prava, izvore jevrejskog prava, razumjeti osnovne elemente krivičnog prava u osmanskoj Bosni.	I1, I5
	9.	TANZIMAT (REFORMA) I TANZIMATSKO PRAVO	Objasniti pojam i početke tanzimata, analizirati: Hatišerif od Gülhane, Hati Humajun (Hatt-i Humayun) 1856, Ramazanski zakon, Osmanski zemljišni zakon, 1858., Safersku naredbu (Uredba o čiflucima), 1859, Medželu (Osmanski građanski zakonik).	I1, I5
	10.	PRAVNI SISTEM BIH I AUSTRO-UGARSKA	Shvatiti način funkcionisanja sudstva u AU, analizirati odredbe Općeg građanskog zakonika iz 1811., objasniti strukturu agrarnih odnosa.	I1, I2, I3
	11.	BIH U PRAVNOM SISTEMU JUGOSLAVIJE IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA	Analizirati Vidovdanski ustavni i pravni poredak, steći teorijska znanja o šestojanuarskoj diktaturi i radu na unifikaciji prava.	I1, I4, I5
	12.	BOSANSKO PRAVO U USLOVIMA NARODNOOSLOBODILAČKOG RATA	Analizirati sadržaj i značaj Fočanskih propisa, Krajiških propisa, steći teorijska znanja o pravu za vrijeme NOR-a, komparirati Deklaraciju o pravima građana BiH sa savremenim propisima o građanskim pravima.	I2, I4, I5
	13.	SOCIJALIZAM I PRAVO U BIH	Steći znanja o pravu na osnovama državnog socijalizma i pravo samoupravnog socijalizma	I2, I4, I5
	14.	PRAVO U BIH KAO SAMOSTALNOJ DRŽAVI	Analizirati Vašingtonski i Dejtonski sporazum.	I4, I5
	15.	PRAVNI KONTINUITET	Biti u stanju da pronaći i tumačiti pravne izvore iz prošlosti; ispitati historijsku genezu pojedinih pravnih instituta i grana u BiH.	I4, I5

1.3. Ishodi učenja:	Nakon uspješno savladanog predmeta, student će steći: I1: Prepoznati osnovne kategorije i pojmove jurističkih institucija Bosne i Hercegovine u historijskom razvoju i izvornim pravnim dokumentima; I2: Identificirati oblike i kontekste prijenosa (receptije) prava iz stranih pravnih kultura na bosanskohercegovačkom području; I3: Koristiti se pravno-historijskim metodama i znanjima pri rješavanju konkretnih pravnih pitanja/tumačenju prava, opisati na koji način su strane pravne kulture utjecale na razvitak pravnih grana i instituta u Bosni i Hercegovini; I4: Definirati tradicijsku/historijsku osnovu moderne bosanskohercegovačke pravne kulture; I5: Biti u stanju da pronalazi i tumači pravne izvore iz prošlosti; ispitati historijsku genezu pojedinih pravnih instituta i grana u BiH.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Studij slučaja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 33 sata 15 sati 15 sati 15 sati 108 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Imamović M.: Uvod u historiju i izvore bosanskog prava, Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. 2. Čaušević Dž.: Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine - Dokumenti sa komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005.	
	Dopunska literatura:	
	3. Imamović M.: Historija države i prava Bosne i Hercegovine, III izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2003. 4. Karčić F.: Studije o šerijatskom pravu i institucijama, Drugo dopunjeno izdanje, CNS, Sarajevo, 2012. 5. Babić A.: Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni, Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1995. 6. Karčić F.: Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918 – 1941, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1986. 7. Osamsto godina Povelje bosanskog bana Kulina 1189 – 1989, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1989. 8. Solovjev A.: Vlasteoske povelje bosanskih vladara, Istorijsko-pravni zbornik, Pravni fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 1949. 9. Sladović E.: Ženidbeno pravo, Zagreb, 1925. 10. Sladović E.: Islamsko pravo u Bosni i Hercegovini, Beograd, 1926. 11. Spaić V.: O baštinskom sistemu u srednjevjekovnoj Bosni, Istorijsko – pravni zbornik, Pravni fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 1949. 12. Truhelka Č.: Državno i sudbeno ustrojstvo Bosne u srednjem vijeku – u knjizi: Povijest Bosne i Hercegovine, Knjiga I, HKD Napredak, Sarajevo, 1998.	

II GODINA - III SEMESTAR

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.024-B	Naziv predmeta: Obligaciono pravo – opći dio			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P- 45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Ciljevi predmeta su sticanje osnovnih znanja iz oblasti obligacionog prava, osnovnim pojmovina, načelima, institutima i pravnim pravilima ove grane građanskog prava; Pripremiti studente za daljnje izučavanje drugih obligacionopravnih predmeta – ugovorima obligacionog prava; Osposobiti studente za primjenju osnovnih obligacionopravnih vještina u profesionalnom i personalnom okruženju.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OPĆE ODREDICE OBLIGACIONOG PRAVA (Pojam i izvori obligacionog prava; pojam i historijski razvoj obligacije, pravne karakteristike i subjekti obligacije, razlika između obligacije i obligacionog odnosa, odnos obligacionog i stvarnog prava, vrste obligacija)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama obligacije, odnosu obligacije i obligacionog odnosa, imati sposobnost identifikovati vrste obligacija	I1
	2.	OSNOVNA NAČELA OBLIGACIONOG PRAVA, PREDUGOVORNA ODGOVORNOST I UGOVOR KAO IZVOR OBLIGACIJE	Prepoznati načela obligacionog prava u institutima OP, steći razumijevanje o predugovornoj odgovornosti i ugovoru kao izvoru obligacije	I2
	3.	OPĆI USLOVI ZAKLJUČENJA OBLIGACIONIH UGOVORA	Demonstrirati razumijevanje općih uslova zaključivanja obligacionih ugovora	I2
	4.	FORMA I TUMAČENJE UGOVORA, VRSTE OBLIGACIONIH UGOVORA	Demonstrirati razumijevanje forme pojedinog ugovora u obligacionom pravu, imati sposobnost identifikovati vrste obligacionih ugovora;	I2
	5.	ZASTUPANJE I POSEBNA DEJSTVA DVOSTRANIH UGOVORA	Obrazložiti institut zastupanja u obligacionim ugovorima, analizirati posebna dejstva dvostranih ugovora	I3
	6.	STVARNA I LIČNA SREDSTVA OBEZBJEĐENJA UGOVORA	Imati sposobnost identifikovati i razlikovati stvarna i lična sredstva obezbjeđenja obligacionog ugovora	I3

	7.	UGOVOR U KORIST TREĆEG LICA, (Pobijanje dužnikovih pravnih radnji i nevažnost ugovora)	Demonstrirati razumijevanje instituta pobijanja dužnikovih pravnih radnji i nevažnosti obligacionih ugovora	I3
	8.	PROUZROKOVANJE ŠTETE (Ugovorna i vanugovorna odgovornost za štetu, opći uslovi odgovornosti za štetu)	Prepoznati opće uvjete odgovornosti za štetu, moći primjeniti i kritički analizirati sadržinske elemente ugovorne i vanugovorne odgovornosti za štetu	I3
	9.	RAZNE VRSTE ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU (Naknada imovinske i neimovinske štete)	Kritički analizirati razne vrste odgovornosti za štetu, naročito imovinske i neimovinske štete	I4
	10.	STICANJE BEZ OSNOVA I POSLOVODSTVO BEZ NALOGA	Demonstrirati razumijevanje instituta vanugovornog nastanka obligacije posloводства bez naloga i sticanja bez osnova	I4
	11.	JEDNOSTRANA IZJAVA VOLJE I DOCNJA (ZAKAŠNJENJE)	Demonstrirati razumijevanje instituta jenostrane izjave volje, obrazložiti značaj docnje, imati sposobnost identifikovati rokove zakašnjenja kao i uzroke zastoja i prekida	I4
	12.	ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA I PROMJENA SUBJEKTA OBLIGACIJE	Obrazložiti značaj zastare, imati sposobnost identifikovati rokove zastare kao i uzroke zastoja i prekida zastare, steći razumijevanje o promjenama subjekata obligacije	I5
	13.	PROMJENA DUŽNIKA, USTUPANJE UGOVORA, (Asignacija-uput)	Steći razumijevanje o promjenama dužnika u obligaciji, demonstrirati razumijevanje ustupanja ugovora i instituta asignacije	I5
	14.	PRESTANAK OBLIGACIJE	Demonstrirati razumijevanje instituta prestanka obligacije	I6
	15.	NAČINI PRESTANKA OBLIGACIJE	Prepoznati načine prestanka obligacije	I6
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama obligacije, odnosu obligacije i obligacionog odnosa; prepoznati vrste obligacija; I2: Prepoznati načela obligacionog prava u institutima OP, demonstrirati razumijevanja o			

	predugovornoj odgovornosti i ugovoru kao izvoru obligacije, demonstrirati razumijevanje općih uslova za zaključivanje obligacionih ugovora, demonstrirati razumijevanje forme pojedinog ugovora u obligacionom pravu, prepoznati vrste obligacionih ugovora; I3: Obrazložiti institut zastupanja u obligacionim ugovorima, kritički analizirati posebna dejstva dvostranih ugovora, prepoznati stvarna i lična sredstva obezbjeđenja obligacionog ugovora, demonstrirati razumijevanje instituta pobijanja dužnikovih pravnih radnji i nevažnosti obligacionih ugovora, prepoznati opće uvjete odgovornosti za štetu, moći primjeniti i kritički analizirati sadržinske elemente ugovorne i vanugovorne odgovornosti za štetu; I4: Kritički analizirati razne vrste odgovornosti za štetu, naročito imovinske i neimovinske štete, demonstrirati razumijevanje instituta vanugovornog nastanka obligacije posloводства bez naloga i stjecanja bez osnova, demonstrirati razumijevanje instituta jednostrane izjave volje, demonstrirati značaj instituta zakašnjenja (docnje), prepoznati rokove zakašnjenja kao i uzroke zastoja i prekida; I5: Prepoznati institut zastare, imati sposobnost identifikovati rokove zastare kao i uzroke zastoja i prekida zastare, demonstrirati razumijevanje o promjenama subjakata obligacije, demonstrirati razumijevanje o promjenama dužnika u obligaciji, demonstrirati razumijevanje instituta ustupanja ugovora i instituta asignacije; I6: Demonstrirati razumijevanje instituta prestanka obligacije i prepoznati načine prestanka obligacije;	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 60 sati 27 sati 15 sati 15 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura: 1. Bikić A.: Obligaciono pravo – opći dio, treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2013. Dopunska literatura: 1. Bikić A., Bikić E., Šabić A.: Praktikum za obligaciono pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. 2. Loza B., Misita N.: Obligaciono pravo – opšti dio, Sarajevo, 1985. 3. Radišić J.: Obligaciono pravo – opšti deo, Beograd, izdanja poslije 1982. 4. Perović S.: Obligaciono pravo, knjiga prva, Beograd, 1980. 5. Mijačić M.: Obligacioni ugovori, 1988. 6. Vizner B.: Komentar zakona o obligacionim odnosima, Zagreb, 1978. 7. Trnavci G.: Obligaciono pravo – knjiga prva, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2002. 8. Trnavci G.: Obligaciono pravo – knjiga druga, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2003. 9. Zakon o obligacionim odnosima, Sl.list SFRJ, broj 29/78, Službene novine Federacije BiH, broj 29/03.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.014-B	Naziv predmeta: Uvod u građansko pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti usvoje znanje o osnovnim pojmovina, načelima, institutima i pravnim pravilima objektivnog građanskog prava; uvesti studente u metodologiju građanskog prava, način sagledavanja i analize građanskopravne relevantnosti u svakodnevnim događajima i društvenim odnosima te razlikovanja građanskopravno bitnog od građanskopravno nebitnog; pripremiti studente za daljnje izučavanje građanskopravnih predmeta; osposobiti studente za primjenju osnovnih građanskopravnih vještina u profesionalnom okruženju.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM, KARAKTERISTIKE I NAČELA GRAĐANSKOG PRAVA (Građansko pravo u objektivnom i subjektivnom smislu, ratio legis GP, načela GP, grane GP, GP u pravnom sistemu i odnos sa drugim granama prava)	Imati sposobnost razlikovati građansko pravo u objektivnom i subjektivnom smislu, prepoznati načela GP u institutima GP, demonstrirati razumijevanje položaja i odnosa GP u sistemu prava.	I1, I6
	2.	IZVORI GRAĐANSKOG PRAVA (Hijerarhija izvora GP, formalni izvori GP, materijalni izvori GP, karakteristike i značaj dispozitivnih normi u GP)	Steći razumijevanje hijerarhije izvora GP, prepoznati i koristiti formalne i materijalne izvore GP, imati sposobnost tumačiti i primijeniti dispozitivna pravila GP.	I1, I6
	3.	GRAĐANSKOPRAVNI ODNOS, PRAVNO RELEVANTNE ČINJENICE I SUBJEKTIVNA GRAĐANSKA PRAVA (Pojam građanskopravnog odnosa, struktura i elementi građanskopravnog odnosa, pravnorelevantne činjenice, pravne presumpcije i pravne fikcije, pojam i karakteristike subjektivnih građanskih prava, vrste subjektivnih GP)	Imati sposobnost razlikovati građanskopravne od drugih pravnih i društvenih odnosa, prepoznati pravno relevantne činjenice, demonstrirati razumijevanje vrsta subjektivnih građanskih prava i njihovog značaja za subjekte prava.	I1, I6
	4.	SUBJEKTI GRAĐANSKOG PRAVA (Svojstva subjekata GP, pravna sposobnost, poslovna sposobnost, deliktna sposobnost, radna sposobnost, fizičko lice kao subjekt GP, nasciturus, pojam pravnog lica, pravno lice kao subjekt GP, vrste pravnih lica)	Imati sposobnost identifikovati subjekte građanskog prava, kritički analizirati pravnu, poslovnu, deliktnu i radnu sposobnost konkretnog subjekta prava, demonstrirati razumijevanje pravnih lica kao subjekata građanskog prava, moći prepoznati	I2, I6

			vrstu pravne osobe sa implikacijama istog na učestvovanje pravnog lica u građanskopravnim odnosima.	
	5.	OBJEKTI GRAĐANSKOG PRAVA (Pojam i karakteristike objekata GP, stvari kao objekti GP, vrste stvari, dijelovi stvari, pripadak, plodovi stvari, ukupnost stvari)	Prepoznati objekte građanskog prava, ocjenjivati građanskopravno relevantne karakteristike stvari kao objekata građanskog prava, izraziti odnos stvari prema svojim komponentama i prema drugim stvarima u građanskom pravu.	I2, I6
	6.	ČINIDBA I DRUGI OBJEKTI GRAĐANSKOG PRAVA (Ljudska radnja kao objekt GP, vrste i sadržaj činidbe, kvalifikovana nematerijalna dobra kao objekti GP, ljudsko tijelo i novac kao sui generis objekti GP, drugi objekti GP, cijena)	Demonstrirati razumijevanje činidbe kao objekta građanskog prava, imati sposobnost identifikovati nematerijalna dobra kao i sui generis vrste objekata građanskog prava, izraziti značaj novca i cijene u građanskom pravu.	I2, I6
	7.	PRAVNI POSLOVI (Pojam pravnih poslova, uloga i značaj PP u svakodnevnom životu i GP, karakteristike PP, vrste PP)	Imati sposobnost identifikovati pravni posao, demonstrirati razumijevanje uloge pravnog posla u građanskom pravu, prepoznati vrstu konkretnog pravnog posla, demonstrirati razumijevanje karakteristika pravnog posla.	I3, I6
	8.	SADRŽINSKI ELEMENTI PRAVNOG POSLA (Bitni sadržinski elementi PP, prirodni sadržinski elementi PP, slučajni/nuzgredni sadržinski elementi PP, ograničenje PP, uslov/uvijet, rok, namet)	Demonstrirati razumijevanje sadržinskih elemenata pravnog posla, moći primjeniti i kritički analizirati sadržinske elemente pravnih poslova u konkretnim pravnim poslovima, prepoznati i moći koristiti uvjete, rokove i namete u pravni poslovima.	I3, I6
	9.	OČITOVANJE PRAVNO RELEVANTNE VOLJE I OBLICI PRAVNIH POSLOVA (Volja kao pravno relevantna činjenica u GP, karakteristike očitovanja volje sa pravnom relevantnosti, vrste očitovanja volje, oblik PP, vrste PP s obzirom na	Prepoznati da li je volja pravno relevantna u konkretnom pravnom poslu, imati sposobnost identifikovati vrstu očitovanja volje i korespondirajući oblik pravnog posla kao i građanskopravnu relevantnost istog.	I3, I6

		njihov oblik)		
	10.	VALJANOST I NEVALJANOST PRAVNIH POSLOVA, APSOLUTNA NIŠTAVOST – DIO I (Pretpostavke valjanosti PP, uzroci i vrste nevaljanosti PP, pojam i karakteristike apsolutne ništavosti PP, razlozi apsolutne ništavosti PP)	Kritički analizirati faktore koji utiču na valjanost pravnih poslova, imati sposobnost identifikovati prisustvo apsolutne ništavosti pravnih poslova i značaj istih na valjanost pravnih poslova.	14, 16
	11.	APSOLUTNA NIŠTAVOST – DIO II (Razlozi apsolutne ništavosti PP – nastavak, djelimična ništavost PP, posljedice apsolutne ništavosti PP)	Imati sposobnost identifikovati prisustvo razloga apsolutne ništavosti i značaj istih na valjanost pravnih poslova, obrazložiti posljedice apsolutne ništavosti pravnih poslova.	14, 16
	12.	RELATIVNA NIŠTAVOST PRAVNIH POSLOVA, KONVALIDACIJA I KONVERZIJA (Pojam i karakteristike relativne ništavosti PP, razlozi relativne ništavosti PP, posljedice poništenja PP, konvalidacija, konverzija)	Demonstrirati razumijevanje razlike između apsolutne i relativne ništavosti pravnih poslova, imati sposobnost identifikovati prisustvo razloga relativne ništavosti, obrazložiti posljedice relativne ništavosti pravnih poslova, moći primjeniti eventualne konvalidacijske i konverzijske mjere.	14, 16
	13.	OPĆENITO O STICANJU SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA I ORIGINARNO STICANJE SUBJEKTIVNIH PRAVA (Pojam, značaj i karakteristike sticanja SGP, osnove izvornog sticanja SGP, vrste izvornog sticanja SGP)	Moći obrazložiti, prepoznati i ocjeniti sticanje subjektivnih građanskih prava, prepoznati da li je došlo do izvornog sticanja subjektivnih građanskih prava, kritički analizirati prenos prava.	15, 16
	14.	IMOVINA I DERIVATIVNO STICANJE SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA TE GUBITAK SUBJEKTIVNIH PRAVA (Imovina u kontekstu GP, karakteristike i funkcije imovine u GP, osnove izvedenog sticanja SGP, elementi izvedenog sticanja SGP, konstitutivni i translativni prenos SGP, osnove gubitka SGP,	Demonstrirati razumijevanje značaja imovine u građanskom pravu, prepoznati da li je došlo do izvedenog sticanja subjektivnih građanskih prava, kritički analizirati prenos prava, prepoznati da li je došlo do apsolutnog ili relativnog gubitka subjektivnog građanskog prava.	15, 16

		apsolutni i relativni gubitak SGP)		
	15.	ZASTARA I OSOBNA NEIMOVINSKA DOBRA KAO OBJEKTI GRAĐANSKOG PRAVA (Pojam zastare, značaj i karakteristike zastare u GP, rokovi zastare, zastoje i prekid zastare, učinak zastare, osobna neimovinska dobra kao objekti GP)	Obrazložiti značaj zastare, imati sposobnost identifikovati rokove zastare kao i uzroke zastoja i prekida zastare, demonstrirati razumijevanje neimovinskih dobara kao objekata građanskog prava.	I5, I6
1.3. Ishodi učenja:		Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Uvod u građansko pravo, studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje pojma građanskog prava u objektivnom i subjektivnom smislu; prepoznati načela građanskog prava u institutima grana građanskog prava sa aplikativnosti u konkretnim predmetima; kritički analizirati i primijeniti izvore građanskog prava, prepoznati građanskopravno relevantne činjenice i imati sposobnost analizirati građanskopravni odnos; I2: Prepoznati subjekte građanskog prava, kritički analizirati svojstva subjekata građanskog prava, demonstrirati razumijevanje pravno relevantnih aspekata egzistencije pravnog lica kao subjekta građanskog prava i imati sposobnost razlikovati i razumjeti karakteristike objekata građanskog prava; I3: Demonstrirati razumijevanje pojma i značaja u građanskom pravu i svakodnevnom životu pravnih poslova; imati sposobnost klasifikovati konkretne pravne poslove po njihovim svojstvima i relevantnim podjelama; kritički analizirati sadržinske elemente pravnih poslova i moći primijeniti stečeno znanje na konkretne pravne poslove, prepoznati pravno relevantnu volju, način na koji je ista očitovana i identifikovati oblike pravnih poslova kao i relevantnost istih; imati sposobnost uzeti učešća u pravnim poslovima sa svijesti o građanskopravnim implikacijama istih; I4: Prepoznati da li su prisutni elementi koji bi doveli do nevaljanosti pravnih poslova, kritički analizirati mogućnost prisustva razloga apsolutne ili relativne ništavosti pravnog posla, demonstrirati poznavanje razlike između apsolutne i relativne ništavosti pravnih poslova te imati sposobnost sagledavanja posljedica nevaljanosti pravnih poslova i eventualnih augmentativnih mjera; I5: Prepoznati da li je, kada i na koji način došlo do sticanja odnosno gubitka subjektivnog građanskog prava, demonstrirati razumijevanje karakteristika izvornog ili izvedenog sticanja subjektivnih građanskih prava, izraziti razumijevanje karakteristika i funkcije imovine u građanskom pravu te obrazložiti značaj i moći primijeniti rokove zastare kao i kako prekinuti zastaru; I6: Nakon uspješnog savladavanja predmetnog gradiva student će moći kritički analizirati prisustvo građanskopravno relevantnih elemenata na primjerima iz svakodnevnog života, imati sposobnost analizirati osnovna pozitivna građanskopravna pravila te moći stvoriti nova rudimentarna građanskopravna pravila te moći primijeniti institute građanskog prava na daljnje studije i na subsekvantne profesionalne analize praktičnih građanskopravnih slučajeva.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO		45 sati 15 sati 72 sata 15 sati 15 sati 15 sati 162 sata	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i	Tabla, whiteboard, projektor,			

specifična oprema za izvođenje nastave:	laptop, računar, Google Workspace platforma
3. LITERATURA	Osnovna literatura:
	1. Klarić P., Vedriš M.: Građansko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2009
	Dopunska literatura:
	1. Zakon o obligacionim odnosima FBiH/RS (sa svim važećim izmjenama i dopunama) - Opći dio zakona
	2. Stanković O., Vodineljić V.: Uvod u građansko pravo, Nomos, Beograd, 1996
	3. Stojanović D.: Uvod u građansko pravo, „Color Press“ Lapovo, Beogra, 1996
	4. Stanišić S.: Ogledi iz građanskog prava (Odabrani autorskih tekstovi sa sudskom praksom), prvo izdanje, Udruženje pravnika Republike Srpske, Banja Luka, 2005
	5. Tajić H.: Zbornik sudske prakse sudova u Bosni i Hercegovini u oblasti građanskog prava, Privredna Štampa dd, Sarajevo, 2005

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.013-B	Naziv predmeta: Ustavno pravo I			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je upoznavanje osnovnih pojmova Ustavnog prava kroz upoznavanja sa predmetom, institutima i kategorijama ovog prava sa posebnim akcentom na razvojne faze u ustavnom razvitku BiH i u svijetu. Upoznavanje sa osnovama državno-političkog i društveno-ekonomskog uređenja u oblasti ustavne materije, funkcionisanju organa državne vlasti te pojam i zaštita ljudskih sloboda i prava.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVODNA TEORIJSKA PITANJA USTAVNOG PRAVA (Pojam, predmet i metode Ustavnog prava)	Prepoznati osnovne pojmove, predmeta i metoda Ustavnog prava	I1
	2.	IZVORI USTAVNOG PRAVA (Opšti izvori Ustavnog prava i izvori Ustavnog prava u BiH)	Analizirati izvore Ustavnog prava	I1
	3.	USTAV (Pojam, klasifikacija i revizioni sistemi Ustava)	Objasniti pojam i mogućnost poređenja različitih vrsta Ustava i revizionih sistema	I1
	4.	SADRŽAJ I FORMA USTAVA (Preambula, osnovna načela, normativni dio, aneksi i amandmani)	Opisati pojedinačne dijelove Ustava i Ustava BiH	I2
	5.	USTAVNI SISTEMI: SAD I VELIKA BRITANIJA (Vrsta ustavno-političkog sistema u SAD-u i Velikoj Britaniji, izvršna, zakonodavna i sudska vlast u navedenim državama)	Imati sposobnost razlikovanja ustavno-političkih sistema između SAD-a i Velike Britanije	I2
	6.	USTAVNI SISTEMI: FRANCUSKA I ŠVICARSKA (Vrsta ustavno-političkog sistema u Francuskoj i Švicarskoj, izvršna, zakonodavna i sudska vlast u navedenim državama)	Imati sposobnost razlikovanja ustavno-političkih sistema između Francuske i Švicarske	I2
	7.	RAZVOJ USTAVNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI (Historijski razvoj ustavnosti po etapama, prvi pisani Ustav u BiH i ostali Ustavi koji su donešeni u BiH, ustavni razvoj BiH od 1946.-1991., Agresija na BiH)	Kritički analizirati različite ustavne sisteme u kojima se BiH nalazila i shvatiti društveno-političke tokove u BiH kroz historijski aspekt	I2
	8.	LJUDSKE SLOBODE I PRAVA	Objasniti pojam ljudskih sloboda i prava, analizirati	I3

		(Pojam, značaj, dokumenti i klasifikacija)	značaj i prepoznati različite dokumente ljudskih sloboda i prava i njihovu klasifikaciju	
	9.	KATALOG LJUDSKIH SLOBODA I PRAVA U BIH (Temeljna ljudska prava, lične slobode i prava, političke slobode i prava)	Prepoznavanje razlika između temeljnih, ličnih i političkih sloboda i prava.	I3
	10.	KATALOG LJUDSKIH SLOBODA I PRAVA U BIH (Ekonomska, socijalna i ostale slobode i prava)	Prepoznavanje razlika između ekonomskih, socijalnih i ostalih sloboda i prava.	I3
	11.	OGRANIČENJA I ZAŠTITA SLOBODA I PRAVA (Mogućnost i načini ograničenja ljudskih sloboda i prava, Komisija za ljudska prava, apelaciona jurisdikcija Ustavnog suda BiH, Evropski sud za ljudska prava)	Razumjeti načine i mogućnosti ograničenja ljudskih sloboda i prava te obrazložiti mehanizme za njihovu zaštitu	I3
	12.	NARODNI SUVERENITET - TEMELJ I OPRAVDANJE DRŽAVNE VLASTI (Pojam i teorije o nosiocu suvereniteta, ustavno određenje nosioca suvereniteta, princip konstitutivnosti naroda)	Analizirati pojam i različite teorije o nosiocu suvereniteta, prepoznati u ustavnim sistemima nosioca suvereniteta te obrazložiti princip konstitutivnosti naroda	I4
	13.	IZBORNI SISTEM (Pojam, značaj i načela izbornog sistema)	Spoznati glavne značajke izbornog sistema i prepoznati glavna načela izbornog sistema	I5
	14.	IZBORNI POSTUPAK (Birački spisak, izborne jedinice, kandidovanje, organi za provođenje izbora, glasanje, utvrđivanje izbornih rezultata, zaštita izbornih prava)	Uočiti glavne faze i kategorije izbornog postupka od biračkog spiska do utvrđivanja izbornih rezultata, prepoznati mehanizme zaštite izbornih prava	I5
	15.	IZBORNI SISTEM U BIH (Mirovni sporazum za BiH o izborima, privremeni izborni sistem, stalni izborni sistem, izbor nosilaca funkcija u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou)	Analizirati Mirovni sporazum za BiH o izborima te privremeni i stalni izborni sistem, spoznati način izbora nosioca funkcija u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u BiH od državnog do kantonalnog nivoa	I5
1.3. Ishodi učenja:	Izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita studenti su u stanju: I1: Objasniti osnovne pojmove, predmeta i metoda Ustavnog prava, analizirati izvore Ustavnog prava, objasniti pojam i mogućnost poređenja različitih vrsta Ustava i revizionih sistema; I2: Opisati pojedinačne dijelove Ustava i Ustava BiH, praviti distinkciju između ustavno-političkih sistema SAD-a, Velike Britanije, Francuske i Švicarske, objasniti različite faze			

	razvoja ustavnosti u BiH kroz historiju; I3: Objasniti i pojam i razlikovati različite kategorije ljudskih sloboda i prava te prepoznati mehanizme za njihovu zaštitu; I4: Obrazložiti pojam i različite teorije o nosiocu suvereniteta te porediti različita ustavna određenja nosioca suvereniteta; I5: Kritički analizirati izborni sistem u BiH koji je uspostavljen Mirovnim sporazumom za BiH i procese izbora kandidata u izvršni i zakonodavnu vlast.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Analiza presude Evropskog suda za ljudska prava (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 75 sati 10 sati 17 sati 17 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Trnka K.: Ustavno pravo, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Fakultet za javnu upravu, Sarajevo, 2006., do 213. str.	
	Dopunska literatura:	
	1. Smerdel B., Sokol S.: Ustavno pravo, PFZ, Zagreb, 2006.	
	2. Dejtonski mirovni sporazum	
	3. Bakšić-Muftić J.: Sistem ljudskih prava, Magistrat, Sarajevo, 2002.	
	4. Jovičić M.: O ustavu, Savremena administracija, Beograd, 1977.	
	5. Kasipović M.: Izborni leksikon, Zagreb, 2008.	
	6. Sadiković Ć.: Evropsko pravo ljudskih prava, Magistrat, Sarajevo, 2001.	
	7. Milićević N.: Ljudska prava, Sarajevo, 2007.	
	8. Ustav BiH, zakoni i podzakonski propisi koji se odnose na organizaciju državne vlasti u BiH (za svaku akademsku godinu oni koji su na snazi)	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.108-B	Naziv predmeta: Notarsko pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Upoznati studente sa pojmom, historijskim razvojem, vrstama, načelima i karakteristikama notarskog prava i notarske službe. Cilj predmeta je upoznati studente sa postupkom notarske obrade isprava u nadležnosti notara kao i notarske ovjere, o obimu nadležnosti notara kao i njihovom mjestu u pozitivnom pravu Bosne i Hercegovine. Po uspješnom savladavanju predmeta student bi trebao da identifikuje i primjenjuje saznanja o notarskom pravu u svakodnevnom djelovanju kao pravnik.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVOD U NOTARSKO PRAVO (Pojam, izvori i načela na kojima se zasniva notarska služba, načelo materijalne istine, načelo objektivnosti, načelo javnog povjerenja, načelo dispozicije, načelo formalnosti, načelo slobodnog pristupa notaru, načelo podučavanja stranke, načelo ravnopravnosti stranaka)	Steći osnovna znanja o pojmu, izvorima i osnovnim načelima notarskog prava;	I1
	2.	HISTORIJSKI RAZVOJ NOTARSKOG PRAVA (Notarijat u rimsko doba i srednjem vijeku, historijat notarijata u Evropi (zapadnoevropske zemlje), historijat notarijata u anglosaksonskom pravu, historijat notarijata u tranzicijskim zemljama i na području bivše Jugoslavije)	Steći osnovna znanja o historijatu notarijata u rimskom i srednjovjekovnom pravu, pravu anglosaksonskih zemalja i zemalja u tranziciji;	I1
	3.	OBLICI ORGANIZACIJE (MODELI) NOTARIJATA (Oblik latinskog notarijata, oblik državnog notarijata, oblik notarijata kao privatne prakse, oblik advokat – notar, anglosaksonski oblik notarijata)	Prepoznati i kritički analizirati oblike (modele) notarijata;	I1
	4.	NOTARIJAT I EVROPSKA UNIJA (Uopšte o notarijatu u EU, Notarijat u državama članicama EU, Evropska unija i Ugovor Evropske zajednice, Harmonizacija evropskog notarskog prava,	Steći osnovna znanja o notarijatu u EU - državama članicama EU; Analizirati harmonizaciju evropskog notarskog prava i evropski kodeks prava notarske profesije;	I2

		Evropski kodeks prava notarske profesije)		
5.	NOTARIJAT U BOSNI I HECEGOVINI (Profesija i služba notara, značaj i organizacija notarske službe)	Steći osnovna znanja o profesiji i službi notara u BiH, značaju i organizaciji notarske službe;		I3
6.	PRAVNI STATUS NOTARA (Status notara u pravnom sistemu, sticanje statusa notara, način i postupak imenovanja, početak rada i uvjeti za rad, razrješenje notara, prestanak službe notara)	Imati sposobnost identifikovati status notara u pravnom sistemu BiH i sticanje statusa notara;		I3
7.	NADLEŽNOST NOTARA (Opšte napomene o nadležnosti notara, način prenošenja poslova na notara) NADLEŽNOST NOTARA U OBLASTI PRAVA PRIVREDNIH DRUŠTAVA U BIH	Analizirati opšte nadležnosti notara i nadležnosti notara u oblasti prava privrednih društava u BiH		I4
8.	NADLEŽNOST NOTARA U OSTAVINSKOM POSTUPKU PREMA ZAKONU O NASLJEĐIVANJU FBIH	Analizirati nadležnost notara u ostavinskom postupku prema Zakonu o nasljeđivanju FBIH;		I4
9.	NADLEŽNOST NOTARA U ZEMLJIŠNOKNJIŽNOM POSTUPKU (Uporedno pravo, pravni poslovi sticanja i prijenosa vlasništva prema zakonima u BiH, Uloga notara u sistemu povezivanja zemljišnoknjižnih sudova i drugih registara)	Analizirati nadležnost notara u zemljišnoknjižnom postupku;		I4
10.	OSTALE NADLEŽNOSTI NOTARA (Nadležnost notara u izvršnom postupku, nadležnost notara kod preuzimanja isprava, novca i vrijednosnih papira na čuvanja i predaje, nadležnost notara u mjeničnom i čekovnom pravu, nadležnost notara u parničnom postupku, mogućnost proširivanja vanparnične nadležnosti notara)	Analizirati ostale nadležnosti notarta;		I4

	11.	NOTARSKE ISPRAVE (Pojam, dokazna snaga i autentičnost notarske isprave, notarski obrađene isprave)	Steći osnovna znanja o pojmu, dokaznoj snazi i autentičnosti notarske isprave;	15
	12.	NOTARSKE POTVRDE (Notarske potvrde u uporednom pravu, potvrda o ovlaštenju za zastupanje, potvrda o potvrđivanju zaključka skupštine ili drugog organa privrednog društva, potvrda o drugim činjenicama u privrednom društvu)	Prepoznati notarske potvrde u uporednom pravu, potvrdu o ovlaštenju za zastupanje, potvrdu o potvrđivanju zaključka skupštine ili drugog organa privrednog društva, potvrdu o drugim činjenicama u privrednom društvu;	15
	13.	NOTARSKE OVJERE (Postupak solemnizacije, značaj notarske ovjere, notarska ovjera privatne isprave, ovjera prijepisa i prevoda, ovjera izvoda iz privrednih i poslovnih knjiga, ovjera potpisa osoba koje su zastupnici privrednog društva ili nekog drugog organa, ovjera potpisa u uporednom pravu)	Steći osnovna znanja o notarskim ovjerama, analizirati značaj notarske ovjere, imati sposobnost identifikovati notarsku ovjeru privatne isprave, ovjeru prijepisa i prevoda, ovjeru izvoda iz privrednih i poslovnih knjiga, ovjeru potpisa osoba koje su zastupnici privrednog društva ili nekog drugog organa, ovjeru potpisa u uporednom pravu;	15
	14.	IZVRŠNOST NOTARSKIH ISPARAVA (Izvršne isprave notara, izvršenje na temelju notarske isprave, notarski obrađene isprave kao izvršne isprave, izvršnost privatnih isprava, izvršnost solemniziranih isprava)	Prepoznati izvršenje na temelju notarske isprave i notarski obrađene isprave kao izvršne isprave, kritički analizirati izvršnost privatnih i izvršnost solemniziranih isprava;	16
	15.	ODGOVORNOST NOTARA (Uopšte o odgovornosti, disciplinska odgovornost, imovinska odgovornost notara, odgovornost od profesionalne odgovornosti notara, premija osiguranja, način osiguranja notara)	Kritički analizirati disciplinsku i imovinsku odgovornost notara, odgovornost od profesionalne odgovornosti notara i način osiguranja notara	17
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, historijskom razvoju, izvorima, osnovnim načelima notarskog prava te oblicima organizacije notarijata; I2: Demonstrirati razumijevanje znanja o notarijatu u državama članicama EU i harmonizaciju evropskog notarskog prava i evropski kodeks prava notarske profesije; I3: Demonstrirati razumijevanje znanja o profesiji i službi notara u BiH, značaju i organizaciji notarske službe, statusu notara u pravnom sistemu BiH i sticanju statusa notara; I4: Analizirati opšte nadležnosti notara i nadležnosti notara u oblasti prava privrednih			

	društava u BiH i nadležnost notara u ostavinskom postupku, nadležnost notara u zemljišnoknjižnom postupku i ostale nadležnosti notarta; I5: Demonstrirati razumijevanje znanja o pojmu, dokaznoj snazi i autentičnosti notarske isprave; prepoznati notarske potvrde u uporednom pravu, potvrdu o ovlaštenju za zastupanje, potvrdu o potvrđivanju zaključka skupštine ili drugog organa privrednog društva, potvrdu o drugim činjenicama u privrednom društvu; analizirati značaj notarske ovjere i prepoznati notarsku ovjeru privatne isprave, ovjeru prijepisa i prevoda, ovjeru izvoda iz privrednih i poslovnih knjiga, ovjeru potpisa osoba koje su zastupnici privrednog društva ili nekog drugog organa, ovjeru potpisa u uporednom pravu; I6: Prepoznati izvršenje na temelju notarske isprave i notarski obrađene isprave kao izvršne isprave; kritički analizirati izvršnost privatnih i izvršnost solemniziranih isprava; I7: Kritički analizirati disciplinsku i imovinsku odgovornost notara, odgovornost od profesionalne odgovornosti notara i način osiguranja notara.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 50 sati 25 sati 15 sati 15 sati 135 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Kata Senjak, Notarijat u uporednom pravu i pravu Bosne i Hercegovine, JP NIO Službeni list BiH, Sarajevo, 2014. 2. Zakon o notarima FBiH ("Sl. novine FBiH", br. 45/2002 i 30/2016 - odluka US)	
	Dopunska literatura:	
	1. Enes Hašić: Notarsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Travnik, 2011. 2. Meliha Povlakić, Larisa Tajić: Komentar zakona o notarima, Privredna štampa, Sarajevo, 2008. 3. Meliha Povlakić: Institut javnog bilježništva i efikasno ostvarivanje prava povjerilaca u pravu Federacije BiH, I dio, Pravni savjetnik, 4/2002. 4. Meliha Povlakić: Institut javnog bilježništva i efikasno ostvarivanje prava povjerilaca u pravu Federacije BiH, II dio, Pravni savjetnik, 7/2002. 5. Važeći zakonski tekstovi koji obrađuju materiju iz oblasti notarskog prava	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.047-B	Naziv predmeta: Krivično pravo I			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3;V-1		Ukupan broj sati: P-45; V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje pojma, svrhe i odrednica krivičnog prava i Krivičnog zakona, zatim stjecanje znanja o temeljnim institutima krivičnog prava, kao i njihova kategorizacija i razvijanje sposobnosti raspravljanja i kritičkog promišljanja o pozitivnim odredbama koje se odnose na krivično pravo.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POIMANJE KRIVIČNOG PRAVA KROZ HISTORIJU (POVIJEST) – ŠKOLE KRIVIČNOG PRAVA (pojam predmet i svrha krivičnog prava, odnos krivičnog prava prema drugim granama prava, kriminalitet i nauka o kriminalitetu, historija/povijest krivičnog prava i krivičnopravne nauke, škole krivičnog prava, povijest BiH krivičnog prava, krivično, disciplinsko i prekršajno krivično pravo)	Opisati krivično pravo kroz historiju(povijest)	I1
	2.	IZVORI KRIVIČNOG PRAVA (neposredni izvori krivičnog prava, posredni izvori krivičnog prava, utjecaji običaja, sudske prakse i nauke krivičnog prava na njegovu primjenu)	Kategorizirati izvore krivičnog prava	I1
	3.	SAVREMENA KONCEPCIJA O NAUCI KRIVIČNOG PRAVA (Krivični zakon, glavno i sporedno krivično zakonodavstvo, načelo zakonitosti (značenje, načelo da zakon mora biti pisan, zabrana analogije, načelo određenosti i zabrana povratnog djelovanja krivičnog zakona), tumačenje krivičnog zakona, primjena krivičnog zakonodavstva u prostoru	Prikazati savremene koncepcije o nauci krivičnog prava	I2

		(primjena na krivična djela počinjena na području BiH: teritorijalno načelo, načelo zastave broda i načelo registracije aviona, ustupanje krivičnog postupka stranoj državi; primjena na krivična djela počinjena izvan BiH: zaštitno ili realno načelo, načelo aktivnog i pasivnog personaliteta, univerzalno načelo).		
	4.	KRIVIČNO DJELO KRIVIČNA ODGOVORNOST (krivično djelo i njegovi elementi, pojam krivičnog djela (materijalni i formalni pojam), radnja (teorije o radnji i negativna funkcija radnje), biće krivičnog djela (vrste krivičnog djela prema tipovima bića krivičnog djela, nečinjenje: podjela krivičnih djela i garantni odnosi, uzročnost)	Definirati krivično djelo i krivičnu odgovornost	I3
	5.	OPĆI UVJETI KAŽNJIVOSTI (elementi krivične odgovornosti: krivično djelo (objektivni element), ubroјivost, krivnje (subjektivni element)	Prepoznati opće uslove kažnjivosti	I3
	6.	KRIVNJA – POJAM I OBLICI KRIVNJE (pojedine teorije o krivnji, uračunljivost i neuračunljivost: metode utvrđivanja, biopsihološki temelji, mogućnost shvaćanja i vladanja, samoskrivljena neuračunljivost, bitno smanjena uračunljivost; namjera i njeni oblici: pojam, izravna namjera, neizravna namjera, posebne vrste namjere; nehat i njegovi oblici: pojam i značenje, svjesni i nesvjesni nehat, objektivni i subjektivni kriterij nehata;	Protumačiti pojam i oblike krivnje	I3

		krivnja kod krivičnih djela kvalificiranih težom posljedicom, svijest o protupravnosti, zabluda: temeljna podjela, zabluda o biću krivičnog djela, zabluda o okolnostima koje isključuju protupravnost, zabluda o protupravnosti i zabluda o okolnostima krajnje nužde koja isključuje krivnju, posebne pretpostavke kažnjivosti (objektivni uslovi kažnjivosti, beznačajno djelo, zastara).		
7.	SUBJEKTI KRIVIČNOG DJELA – FIZIČKE I PRAVNE OSOBE (pojam žrtve i oštećenika, načini sudjelovanja oštećenika u krivičnom postupku)	Klasificirati subjekte krivičnog djela	14	
8.	MJESTO I VRIJEME POČINJENJA KRIVIČNOG DJELA (mjesto počinjenja krivičnog djela, principi prostornog važenja krivičnog zakona, vrijeme počinjenja krivičnog djela, zastara krivičnog progona)	Objasniti mjesto i vrijeme počinjenja krivičnog djela	14	
9.	STADIJI NASTANKA KRIVIČNOG DJELA (odluka o počinjenju krivičnog djela, pripremne radnje, pokušaj, dovršeno krivično djelo)	Definirati stadije nastanka krivičnog djela	15	
10.	ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA (radnja: teorije o radnji krivičnog djela, činjenje i nečinjenje kao temeljni oblici radnje, posljedica, uzročna veza, biće krivičnog djela: odnos bića krivičnog djela, pravnog dobra i objekta radnje, klasifikacija krivičnih djela s obzirom na biće krivičnog djela, protupravnost: nužna odbrana: pojam i	Klasificirati i opisati elemente krivičnog djela	15	

		opravdanje, napad, odbrana, ograničenja, nužna pomoć, putativna nužna odbrana, prekoračenje granica nužne odbrane, krajnja nužda: pojam i vrste, krajnja nužda kao razlog isključenja protupravnosti i krajnja nužda kao razlog isključenja krivnje, opasnost i otklanjanje opasnosti, zakonita upotreba sredstava prisile, naredba nadređenog, pristanak oštećenika, postupanje privatnih osoba po zakonskoj ovlasti, pravo na fizičko kažnjavanje djece, prigovor savjesti).		
	11.	BEZNAČAJNO DJELO (primjena instituta beznačajnog djela, kumulativno ispunjenje tri elementa: da je počinjeno djelo očito beznačajno s obzirom na način postupanja počinitelja, njegovu krivnju i nastupajuću posljedicu za zaštićeno dobro i pravni sistem)	Prepoznati institut beznačajnog djela	15
	12.	DOBROVOLJNI ODUSTANAK OD POČINJENJA KRIVIČNOG DJELA (dobrovoljni odustanak od dovršenog pokušaja, dobrovoljni odustanak od nedovršenog pokušaja, irelevantnost motiva – autonomna odluka počinitelja krivičnog djela, nekauzalni odustanak, dobrovoljni odustanak odustanak kod supočiniteljstva – nije dovoljno prekidanje radnje već sprječavanje ostalih supočinitelja da dovrše krivično djelo, fakultativno oslobođenje od kazne)	Opisati dobrovoljni odustanak od počinjenja krivičnog djela	15
	13.	ZABLUDA - STVARNA I PRAVNA (zabluda o stvarnim	Prikazati stvarnu i pravnu zabludu	15

		obilježjima bića krivičnog djela, stvarna zabluda o okolnostima koje isključuju protupravnost, neotklonjiva i otklonjiva stvarna zabluda, zabluda o predmetu, osobi i uzročnoj vezi)		
	14.	KAZNE – VRSTE KAZNI – OPĆE PRAVILO O IZBORU VRSTE I MJERE KAZNE (glavno i sporedno krivično zakonodavstvo, načelo zakonitosti: značenje, načelo da zakon mora biti pisan, zabrana analogije, načelo određenosti i zabrana povratnog djelovanja krivičnog zakona, tumačenje krivičnog zakona: primjena BiH krivičnog zakonodavstva u prostoru (primjena na krivična djela počinjena na području BiH, teritorijalno načelo, načelo zastave broda i načelo registracije aviona, ustupanje krivičnog postupka stranoj državi, primjena na krivična djela počinjena izvan BiH: zaštitno ili realno načelo, načelo aktivnog i pasivnog personaliteta, univerzalno načelo).	Razlikovati vrste kazni	16
	15.	MJERE SIGURNOSTI – POJAM I VRSTE (pojam sigurnosnih mjera, načelo razmjernosti, pojedine sigurnosne mjere, neformalne sankcije, posebne krivično pravne mjere: oduzimanje imovinske koristi, oduzimanje predmeta, javno objavljivanje presude, pravne posljedice osude, rehabilitacija i davanje podataka iz krivične evidencije, amnestija i pomilovanje)	Prepoznati mjere sigurnosti	16
1.3. Ishodi učenja:		Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju:		

	I1: Prikazati razvoj krivičnog prava kroz historiju (povijest); I2: Opisati temeljne odrednice krivičnog prava i uslove primjene; I3: Objasniti elemente i strukturu krivičnog djela; I4: Kategorizirati i analizirati pojedine subjekte krivičnog djela i mjesto i vrijeme počinjenja krivičnog djela; I5: Interpretirati stadije i elemente krivičnog djela; I6: Selektirati i klasificirati određena krivična djela iz posebnog dijela Krivičnog zakona.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Esej (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Grupni rad UKUPNO	45 sati 15 sati 30 sati 10 sati 22 sata 13 sati 135 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA		
	Osnovna literatura: 1. Tomić, Z., Krivično pravo I. Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008. 2. Filipović, Lj. & M. Babić & I. Marković & Z. Rajić, Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini. Savjet/ Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo, 2005.	
	Dopunska literatura: 1. Bačić, F. & Š. Pavlović, Komentar kaznenog zakona, Organizator, Zagreb, 2004. 2. Balić, H. & A. Begović, Rječnik krivičnopravnih pojmova i izraza. Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Travnik, 2010. 3. Mršić, G., Kazneno pravo I - opći dio. Vizura, Zagreb, 2000. 4. Horvatić, Ž. & Z. Šeparović i sur., Kazneno pravo – posebni dio. Masmedia, Zagreb, 1999. 5. Novoselec, P., Opći dio kaznenog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007. 6. Zakonski tekstovi (važeći krivični zakoni Bosne i Hercegovine).	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.017-B	Naziv predmeta: Moderne pravne kodifikacije			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 3	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Ciljevi ovog predmeta su da upozna studente sa procesom i okolnostima nastanka modernih kodifikacija prava sa naglaskom na Evropu; da razvije sposobnost studenata za sagledavanje pojedinih pravnih instituta u historijskoj i komparativnoj perspektivi; da pruži studentima praktično poznavanje koncepta, strukture i karakterističnih instituta najpoznatijih modernih pravnih kodifikacija. Kroz analizu tekstova kodifikacija student metodom komparacije stiče znanja o modernim kodifikacijama, prepoznaje sličnosti i razlike te prati razvoj tokom vremena.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	KODIFIKACIJA: KONCEPT I HISTORIJA	Razumjeti koncept razvoja kodifikacije i razumjeti historijski razvoj fenomena kodifikacije.	I1, I2
	2.	POJAM KODIFIKACIJE	Steći teorijska znanja o pojmu kodifikacije.	I2, I3
	3.	CILJEVI KODIFIKACIJE	Analizirati ciljeve kodifikacije, razumjeti utjecaj kodifikacija na pravni sistem.	I2, I3
	4.	USLOVI I FAKTORI KOJI POMAŽU KODIFIKACIJU	Spoznati razliku između uslova i faktora koji pomažu kodifikaciju.	I1, I2, I3
	5.	KODIFIKACIJE PREDMODERNOG DOBA	Steći znanja o kodifikacijama predmodernog doba, analizirati primjer Constitutio Criminalis Theresiana.	I1, I3
	6.	KODIFIKACIJE MODERNOG DOBA	Razumjeti ulogu kodifikacije u transformaciji pravnih sistema Jugoistočne Evrope u postosmanskom periodu.	I1, I2, I3
	7.	FRANCUSKI GRAĐANSKI ZAKONIK	Analizirati recepciju Francuskog građanskog zakonika: Nacionalni građanski zakonik u Egiptu	I4, I5
	8.	AUSTRIJSKI OPŠTI GRAĐANSKI ZAKONIK	Komparirati Austrijski građanski zakonik i Francuski građanski zakonik: osnovne elemente i karakteristike	I4, I5
	9.	NJEMAČKI GRAĐANSKI ZAKONIK	Steći teorijska znanja o načinu nastanka, izvorima, recepciji Njemačkog građanskog Zakonika.	I4, I5
	10.	ŠVAJCARSKE KODIFIKACIJE EGIPATSKI GRAĐANSKI ZAKONIK	Razumjeti pravne transplante: recepcija Švajcarskog građanskog zakonika u	I4, I5

			Turskoj	
	11.	OSMANSKI GRAĐANSKI ZAKONIK (MEDŽELLA)	Steći teorijska znanja o Medželli, shvatiti proces modernizacije sistema u Osmanskom Carstvu.	I4, I5
	12.	OPŠTI IMOVINSKI ZAKONIK ZA CRNU GORU	Komparirati pravna pravila u Medželi i Opštem imovinskom zakoniku	I4, I5
	13.	EGIPATSKI GRAĐANSKI ZAKONIK	Steći teorijska znanja o modernizaciji pravnog sistema: reforma porodičnog prava	I4, I5
	14.	SAVREMENE KODIFIKACIJE U SVIJETU	Savremene kodifikacije u svijetu: primjer kodfikacije	I4, I5
	15.	BUDUĆNOST KODIFIKACIJE	Diskutovati o budućnosti fenomena kodifikacija.	I1, I2, I3, I4
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu, student će biti u stanju: I1: Na razini činjenica definirati i objasniti fenomen kodifikacije u moderno doba; I2: Objasniti proces razvoja fenomena kodifikacije, te njihove primjere; I3: Na razini razumijevanja shvatiti društveni kontekst i identificirati faktore koji utječu na fenomen kodifikacije; I4: Steći sposobnost za pravnu analizu i istraživanje; I5: Komparirati različite kodifikacije i identificirati sličnosti i razlike.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Studij slučaja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO		30 sati 15 sati 19 sati 8 sati 9 sati 9 sati 81 sat	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Karčić F.: Moderne pravne kodifikacije, predavanja i zakonski tekstovi, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2006.			
	Dopunska literatura:			
	1. Šarkić S., Popović D., Veliki pravni sistemi i kodifikacije, Beograd: Izdavačka kuća "Draganić", 1996.			
	2. Kavazović H., „Uvođenje sekularnog građanskog zakonika u Egipat: Nacionalni građanski zakonik (Qānūn al-madānī al-ahlī) iz 1883. godine“, Anali Gazi Husrevbegove biblioteke, XXXVII, 2016.			
	3. Medželle i ahkjami šerije (Otomanski građanski zakon), Sarajevo: Tisak i naklada Daniela A. Kajona 1906., reprint izdanje Sarajevo: Bosanski kulturni centar, 1997.			
	4. Blagojević B.: "Postanak Francuskog građanskog zakonika, Pravna misao 5/1-2 (Beograd, 1939).			
	5. Njemački građanski zakonik (od 1896. godine) – opći dio i obavezno pravo (§1 do 853), preveo A. Verona (Beograd, 1970).			

II GODINA - IV SEMESTAR

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.030-B	Naziv predmeta: Obligaciono pravo – posebni dio			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Ciljevi predmeta su sticanje osnovnih znanja iz oblasti ugovora obligacionog prava; Očekuje se da student usvoji temeljna znanja i temeljne institute obligacionog prava i savlada osnovne vještine rješavanja problema iz ugovornog obligacionog prava. Studenti treba da budu u stanju da obrade sva pravna pitanja koja se postavljaju u vezi sa jednim obligacionim odnosom od njegovog zasnivanja, izvršavanja sadržaja do njegovog prestanka.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UGOVOR O PRODAJI (Pojam, karakteristike ugovora, rizik od propasti ili oštećenja stvari, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prodaji, demonstrirati razumijevanje rizika od propasti ili oštećenja stvari	I1
	2.	UGOVOR O PRODAJI (Prava kupca zbog nedostatka na stvari, garancija za ispravno funkcionisanje stvari, odgovornost prodavca za pravne nedostatke na stvari, obaveze kupca, posebne vrste ugovora o prodaji)	Prepoznati prava kupca zbog nedostatka na stvari, steći razumijevanje o garanciji za ispravno funkcionisanje stvari i odgovornosti prodavca za pravne nedostatke na stvari, imati sposobnost identifikovati vrste ugovora o prodaji	I1
	3.	UGOVOR O RAZMJENI - ZAMJENI (Pojam, karakteristike ugovora, razlikovanje ugovora o razmjeni od ugovora o prodaji)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, ugovora o razmjeni, demonstrirati razlikovanje ugovora o razmjeni od ugovora o prodaji	I2
	4.	UGOVOR O POKLONU (Pojam, karakteristike ugovora, uslovi za nastanak ugovora, obaveze i odgovornost poklonodavca, opoziv i pobijanje poklona, vrste ugovora o poklonu)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, uslovima za nastanak ugovora o poklonu, demonstrirati razumjevanje obaveza i odgovornosti poklonodavca te opoziv i pobijanje poklona, imati sposobnost identifikovati posebne vrste ugovora o poklonu,	I3
	5.	UGOVOR O ZAKUPU (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim	I4

		ugovora, odnos ugovora o zakupu i drugih ugovora, prava i obaveze ugovornih strana, načini prestanka ugovora o zakupu)	elementima ugovora o zakupu, obrazložiti odnos ugovora o zakupu i drugih ugovora i prava i obaveze ugovornih strana, analizirati načine prestanka ugovora o zakupu	
	6.	UGOVOR O ZAJMU (Pojam i značaj, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, odnos sa drugim ugovorima obligacionog prava, obaveze ugovornih strana, vrste zajma)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o zajmu, demonstrirati razlikovanje ugovora o zajmu sa drugim ugovorima obligacionog prava, imati sposobnost identifikovati vrste ugovora o zajmu	14
	7.	UGOVOR O POSLUZI Pojam (Karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, odnos sa drugim ugovorima obligacionog prava, prestanak ugovora o posluzi)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o posluzi, demonstrirati razlikovanje ugovora o posluzi sa drugim ugovorima obligacionog prava, analizirati načine prestanka ugovora o posluzi	15
	8.	UGOVOR O DJELU (Pojam, karakteristike ugovora bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, rizik propasti ili oštećenja stvari, prestanak ugovora)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o djelu, prepoznati obaveze ugovornih strana, Steći razumijevanje o riziku od propasti ili oštećenja stvari, analizirati načine prestanka ugovora o djelu	16
	9.	UGOVOR O OSTAVI (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, posebni slučajevi ostave)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o ostavi, prepoznati obaveze ugovornih strana, demonstrirati razlikovanje posebnih slučajeva ostave	17
	10.	UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU (Pojam, karakteristike	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o	18

		ugovora, sadržaj ugovora, forma ugovora, osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upisi u zemljišnu knjigu, prestanak ugovora)	doživotnom izdržavanju, prepoznati sadržaj i formu ugovora, kritički analizirati osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upise u zemljišnu knjigu, analizirati načine prestanka ugovora	
	11.	UGOVOR O ORTAKLUKU (Pojam, karakteristike ugovora, imovina ortakluka i ortački udjeli, odnos sa drugim ugovorima obligacionog prava, posloводство i zastupanje ortaklukom, obaveze i prava ortaka, prestanak i posljedice prestanka ugovora o ortakluku)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama ugovora o ortakluku, demonstrirati razumijevanje imovine ortakluka i ortačkih udjela, demonstrirati razlikovanje ugovora o ortakluku sa drugim ugovorima obligacionog prava, prepoznati obaveze ugovornih strana, imati sposobnost identifikovati prestanak i posljedice prestanka ugovora o ortakluku	I9
	12.	UGOVOR O FAKTORINGU (Pojam, karakteristike ugovora, osnovne funkcije faktoringa, vrste faktoringa, pravna priroda faktoringa, obaveze i prava stranaka, razgraničenje faktoringa od sličnih instituta)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama ugovora o faktoringu, obrazložiti osnovne funkcije faktoringa, Imati sposobnost identifikovati vrste faktoringa, prepoznati obaveze ugovornih strana, demonstrirati razlikovanje ugovora o faktoringu od sličnih instituta	I10
	13.	UGOVOR O OSIGURANJU (Pojam, predmet, bitni elementi ugovora, izvori, pravna priroda ugovora, zaključenje i oblik ugovora, polisa)	Steći osnovna znanja o pojmu, predmetu, bitnim elementima ugovorta o osiguranju, demonstrirati razumijevanje pravne prirode ugovora, prepoznati zaključenje i oblik ugovora, Steći osnovna znanja o polisi osiguranja	I11
	14.	UGOVOR O OSIGURANJU (Obaveze ugovornih strana, kumuliranje zahtjeva, podjela i prestanak ugovora o osiguranju)	Prepoznati obaveze ugovornih strana, kritički analizirati kumuliranje zahtjeva, imati sposobnost identifikovati načine prestanka i posljedice prestanka ugovora o	I11

			osiguranju	
	15.	MEĐUNARODNA PRODAJA ROBE (Pojam i pravni propisi, sloboda ugovaranja, zaključivanje ugovora, prodaja robe – opšte odredbe, prava i obaveze ugovornih strana, odgovornost za štetu i oslobođenje od odgovornosti, dejstvo raskida ugovora i čuvanje stvari)	Steći osnovna znanja o pojmu i pravnim propisima međunarodne prodaje robe, demonstrirati razumijevanje slobode ugovaranja i zaključivanja ugovora, prepoznati prava i obaveze ugovornih strana, kritički analizirati odgovornost za štetu i oslobođenje od odgovornosti za štetu te dejstvo raskida ugovora	I12
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima i riziku od propasti ili oštećenja stvari kod ugovora o prodaji, prepoznati prava kupca zbog nedostatka na stvari, demonstrirati razumijevanje o garanciji za ispravno funkcionisanje stvari i odgovornosti prodavca za pravne nedostatke na stvari, imati sposobnost identifikovati vrste ugovora o prodaji; I2: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o razmjeni, prepoznati i razlikovati ugovor o razmjeni od ugovora o prodaji; I3: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o poklonu, imati sposobnost identifikovati obaveze i odgovornosti poklonodavca, kritički analizirati opoziv i pobijanje poklona, prepoznati posebne vrste ugovora o poklonu; I4: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o zakupu, obrazložiti odnos ugovora o zakupu i drugih ugovora, prepoznati prava i obaveze ugovornih strana, kritički analizirati načine prestanka ugovora o zakupu, demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o zajmu, razlikovati ugovor o zajmu od drugih ugovora obligacionog prava, imati sposobnost identifikovati vrste ugovora o zajmu; I5: Demonstrirati razumijevanje o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o posluži, demonstrirati razlikovanje ugovora o posluži od drugih ugovora obligacionog prava, kritički analizirati načine prestanka ugovora o posluži; I6: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o djelu, prepoznati obaveze ugovornih strana, demonstrirati razumijevanje o riziku od propasti ili oštećenja stvari, kritički analizirati načine prestanka ugovora o djelu; I7: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o ostavi, prepoznati obaveze ugovornih strana, demonstrirati razlikovanje posebnih slučajeva ostave; I8: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o doživotnom izdržavanju, prepoznati sadržaj i imati sposobnost identifikovati formu ugovora, kritički analizirati osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upise u zemljišnu knjigu, kritički analizirati načine prestanka ugovora; I9: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama ugovora o ortakluku, demonstrirati razumijevanje imovine ortakluka i ortačkih udjela, demonstrirati razlikovanje ugovora o ortakluku sa drugim ugovorima obligacionog prava, prepoznati obaveze ugovornih strana, imati sposobnost identifikovati prestanak i posljedice prestanka ugovora o ortakluku; I10: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama ugovora o faktoringu, imati sposobnost obrazložiti osnovne funkcije faktoringa i identifikacije vrsta faktoringa, prepoznati obaveze ugovornih strana, demonstrirati razlikovanje ugovora o faktoringu od sličnih instituta;			

	I11: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, predmetu, bitnim elementima ugovorta o osiguranju, demonstrirati razumijevanje pravne prirode ugovora, moći prepoznati zaključenje i oblik ugovora, demonstrirati razumijevanje osnovnih znanja o polisi osiguranja, prepoznati obaveze ugovornih strana, kritički analizirati kumuliranje zahtjeva, imati sposobnost identifikovati načine prestanka i posljedice prestanka ugovora o osiguranju; I12: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i pravnim propisima međunarodne prodaje robe, demonstrirati razumijevanje slobode ugovaranja i zaključivanja ugovora, prepoznati prava i obaveze ugovornih strana, kritički analizirati odgovornost za štetu i oslobođenje od odgovornosti za štetu te dejstvo raskida ugovora.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 60 sati 27 sati 15 sati 15 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA		
	Osnovna literatura: 1. Bikić A.: Obligaciono pravo – posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.	
	Dopunska literatura: 1. Bikić A., Bikić E., Šabić A.: Praktikum za obligaciono pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. 2. Loza B., Misita N.: Obligaciono pravo – posebni dio, Sarajevo, 1988. 3. Vizner B.: Komentar zakona o obligacionim odnosima, Zagreb, 1978. 4. Trnavci G.: Obligaciono pravo – knjiga prva, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2002. 5. Trnavci G.: Obligaciono pravo – knjiga druga, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2003. 6. Zakon o obligacionim odnosima, Sl.list SFRJ, broj 29/78, Službene novine Federacije BiH, broj 29/03.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.020-B	Naziv predmeta: Stvarno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti usvoje znanje iz stvarnog prava kako bi mogli svrsishodno i samostalno djelovati i rješavati većinu problema/predmeta iz domena stvarnog prava sa kojim bi se susretali u okviru svog profesionalnog djelovanja; upoznati studente sa relevantnim institutima pozitivnog stvarnog prava, metodologijom stvarnog prava i relevantnom pravnom misli; osposobiti studente za samostalno djelovanje analize stvarnopravnih problema (bez obzira da li su se susreli sa istim tokom studija predmeta ili ne) i mehanizmima pristupa i rješavanja tih problema; predočiti ratio legis instituta stvarnog prava de lege lata kao i osnove za razumjevanje razvoja u stvarnom pravu de lege ferenda; dati osnove za budući naučni rad u u okviru stvarnog prava.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM I KARAKTERISTIKE STVARNOG PRAVA (Stvarno pravo u objektivnom i subjektivnom smislu, značaj SP, historijski razvor SP, SP u pravnom sistemu i odnos sa drugim granama prava, načela/karakteristike SP, izvori SP, vrste stvarnih prava, stvar u kontekstu SP, stvarna prava stranaca)	Imati sposobnost razlikovati stvarno pravo u objektivnom i subjektivnom smislu, prepoznati načela/karakteristike SP u institutima SP, kritički analizirati uticaj razvoja SP na pozitivno SP i de lege ferenda, imati sposobnost identifikovati i koristiti izvore pozitivnog SP, demonstrirati razumijevanje značaja, položaja i odnosa SP u sistemu prava, demonstrirati razumijevanje pojma stvari u SP, obrazložiti SP stranaca u BiH.	I1
	2.	POSJED (Pojam posjeda, pravnorelevantne karakteristike posjeda, vrste posjeda, kakvoća posjeda, trajnost posjeda, sticanje posjeda, prestanak posjeda)	Demonstrirati razumijevanje instituta posjeda u SP, moći prepoznati vrste posjeda u predmetima, kritički analizirati kakvoće posjeda, imati sposobnost prepoznati da li je došlo do sticanja i prestanka posjeda.	I2
	3.	ZAŠTITA POSJEDA (Pravni učinci posjeda, smetanje posjeda, samovlast, samopomoć, sudska zaštita posjeda)	Demonstrirati razumijevanje pravnog učinka posjeda, prepoznati samovlast u djelovanju subjekta, ocjenjivati da li su zadovoljeni uslovi za samopomoć, moći primjeniti mehanizme sudske zaštite posjeda.	I2, I8
	4.	POJAM, KARAKTERISTIKE I SADRŽAJ PRAVA	Demonstrirati razumijevanje pojma prava vlasništva, obrazložiti	I3

		VLASNIŠTVA (Pojam prava u objektivnom i subjektivnom smislu vlasništva, jamstvo ili garancija i ustavna zaštita vlasništva, pravna priroda prava vlasništva, karakteristike prava vlasništva, sadržaj prava vlasništva)	jamstvo i mehanizme zaštite prava vlasništva od države, prepoznati karakteristike prava vlasništva, prepoznati i moći primjeniti ovlaštenja koja čine sadržaj prava vlasništva u predmetima.	
	5.	OGRANIČENJE PRAVA VLASNIŠTVA (Ratio legis ograničenja prava vlasništva, zakonsko ograničenje prava vlasništva, izvlaštenje, susjedska prava, imisije i šikana, ograničenje prava vlasništva na osnovu pravnog posla)	Demonstrirati razumijevanje načina na koje je pravo vlasništva ograničeno, obrazložiti konkretne instance zakonskog ograničenja vlasništva, steći razumijevanje eksproprijacije, obrazložiti susjedska prava, moći prepoznati da li je djelovanje imisija ili šikana, moći kritički analizirati ograničenje prava vlasništva na osnovu pravnog posla.	I3
	6.	SUVLASNIŠTVO (Ratio legis individualnog, suvlasništva i zajedničkog vlasništva, pojam i karakteristike suvlasništva, vršenje sadržaja suvlasništva od strane suvlasnika, upravljanje sa stvari u suvlasništvu, suvlasnički upravnik, pravna zaštita suvlasništva, razvrgnuće suvlasničke zajednice)	Demonstrirati razumijevanje individualnog vlasništva i suvlasništva, moći primjeniti mehanizme ostvarivanja sadržaja suvlasništva i upravljanja sa stvari u suvlasništvu, obrazložiti kako se vrši pravna zaštita suvlasništva i imati sposobnost djelovati u procesu razvrgnuća suvlasničke zajednice.	I4
	7.	ZAJEDNIČKO VLASNIŠTVO I ETAŽNO VLASNIŠTVO (Pojam, karakteristike i ratio legis zajedničkog vlasništva, udio zajedničara, izvršavanje zajedničkog vlasništva, zaštita i doba zajedničkog vlasništva, pojam, karakteristike i ratio legis vlasništva na posebnom djelu nekretnine (etažnog vlasništva), objekat etažnog vlasništva, uspostavljanje i prestanak etažnog vlasništva, uređenje odnosa etažnih vlasnika i druga pitanja)	Demonstrirati razumijevanje zajedničkog vlasništva i etažnog vlasništva, obrazložiti modalitete izvršavanja zajedničkog vlasništva, moći primjeniti postupak uspostavljanja te prestanka etažnog vlasništva, obrazložiti kako se uređuju odnosi između etažnih vlasnika.	I4
	8.	STICANJE I GUBITAK PRAVA VLASNIŠTVA (Pravne osnove sticanja	Prepoznati pravne osnove sticanja prava vlasništva; Demonstrirati	I6

		prava vlasništva, izvorno sticanje prava vlasništva, izvedeno sticanje prava vlasništva na nekretninama i pokretnim stvarima, nalazak izgubljene stvari i blaga, gubitak prava vlasništva)	razumijevanje izvornog sticanja prava vlasništva i moći kritički analizirati individualne instance izvornog sticanja prava vlasništva u konkretnim predmetima, moći kritički analizirati prisustvo elemenata izvedenog sticanja prava vlasništva, moći primjeniti postupak nalaska izgubljene stvari i blaga, moći obrazložiti razloge i posljedice gubitka prava vlasništva.	
	9.	ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA – DIO I (Pojam i karakteristike povrede prava vlasništva, vlasnički zahtjev, čin povrede, karakteristike sudske zaštite prava vlasništva, vlasnička tužba - rei vindikacija)	Moći prepoznati da li je došlo do povrede prava vlasništva u konkretnim predmetima, moći kritički analizirati čin povrede, demonstrirati razumijevanje načina sudske zaštite prava vlasništva, obrazložiti pravne aspekte rei vindikacije i imati sposobnost napisati rei vindikaciju u konkretnom predmetu.	15, 18
	10.	ZAŠTITA PRAVA VLASNIŠTVA – DIO II (Tužba pretpostavljenog vlasnika za povrat stvari – actio publiciana, tužba za prestanak uznemiravanja – actio negatoria, publicijanska negatorija, zaštita suvlasnika/zajedničara)	Demonstrirati razumijevanje primarnih tužbi za sudska zaštitu prava vlasništva, imati sposobnost napisati actio negatoria te publicijanske tužbe u konkretnim predmetima, moći primjeniti mehanizme zaštite suvlasnika i zajedničara.	15, 18
	11.	ZEMLJIŠNE KNJIGE (Pojam, karakteristike i ratio legis zemljišnoknjiškog prava, načela zemljišnoknjiškog prava, pojam i karakteristike zemljišne knjige, sadržaj zemljišne knjige, upis u zemljišnu knjigu, vrste upisa, postupak upisa u zemljišnu knjigu, tužba za brisanje, digitalizacija i elektronsko vođenje zemljišnjih knjiga)	Demonstrirati razumijevanje zemljišnih knjiga i zemljišnoknjiškog prava, izraziti razumijevanje sadržaja i funkcije zemljišne knjige, moći prepoznati vrste te značaj upisa u zemljišnu knjigu, imati sposobnost primjeniti postupak upisa u zemljišnu knjigu, imati sposobnost napisati tužbu za brisanje, obrazložiti elektronsko vođenje zemljišnih knjiga.	16, 18
	12.	POJAM I VRSTE SLUŽNOSTI (Pojam, karakteristike i ratio legis služnosti, vrste služnosti, stvarne služnosti,	Demonstrirati razumijevanje služnosti, moći prepoznati vrste služnosti i obrazložiti značaj i karakteristike	17

		pojedine stvarne služnosti, lične služnosti, ovlaštenja koja mogu činiti pravo lične služnosti)	istih, prepoznati instance stvarnih i ličnih služnosti i ovlaštenja koja čine sadržaj istih.	
	13.	OSNIVANJE, ZAŠTITA I PRESTANAK PRAVA SLUŽNOSTI (osnivanje prava služnosti pravnim poslom, odlukom suda ili nadležnog organa ili zakonom te na druge načine, zaštita prava služnosti, prestanak prava služnosti)	Imati sposobnost korištenja procesa osnivanja i prestanka prava služnosti, moći primjeniti pravne mehanizme zaštite prava služnosti.	17
	14.	ZALOŽNO PRAVO (Pojam, karakteristike i ratio legis založnog prava, predmet založnog prava, načela založnog prava, osnivanje založnog prava, prava i obaveze vjerovnika, namirenje založnog vjerovnika, zaštita založnog prava, založno pravo na pokretnoj stvari - pignus)	Demonstrirati razumijevanje založnog prava, imati sposobnost osnovati založno pravo, obrazložiti sadržaj prava i obaveza subjekata založnog prava, moći primjeniti mehanizme namirenja založnog vjerovnika, moći primjeniti mehanizme zaštite založnog prava, demonstrirati razumijevanje karakteristika pignusa.	17
	15.	HIPOTEKA, ZAKONSKO ZALOŽNO PRAVO, PRESTANAK ZALOŽNOG PRAVA, PRAVO GRAĐENJA, STVARNI TERET I ZEMLJIŠNI DUG (Založno pravo na nekretnini – hipoteka, zakonsko založno pravo, prestanak založnog prava, pravo građenja, realni tereti, zemljišni dug)	Demonstrirati razumijevanje hipoteke, izraziti razumijevanje zakonskog založnog prava, moći prepoznati i imati sposobnost koristiti pravo građenja, realni teret i zemljišni dug.	17
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Stvarno pravo studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje pojma stvarnog prava u objektivnom i subjektivnom smislu; moći obrazložiti pojam i karakteristike stvari kao objekta stvarnog prava; prepoznati načela/karakteristike stvarnog prava i praktično iste primjeniti u djelovanju povodom konkretnih stvarnopravnih predmeta; kritički analizirati i primjeniti izvore stvarnog prava i izraziti razumijevanje stvarnih prava stranaca u BiH; I2: Demonstrirati razumijevanje instituta posjeda u stvarnom pravu; imati sposobnost prepoznati vrstu posjeda i relevantnost vrste posjeda na stvarnopravnu zaštitu istog; prepoznati da li je došlo do smetanja posjeda te ocjeniti i obrazložiti mehanizme zaštite posjeda putem suda i samopomoći; imati sposobnost samostalno i svrsishodno izdejsstvovati pravnu zaštitu samopomoći u konkretnim stvarnopravnim predmetima; I3: Demonstrirati razumijevanje prava vlasništva u stvarno pravu; moći obrazložiti karakteristike prava vlasništva sa praktičnom aplikabilnosti; moći izraziti sadržaj prava vlasništva i prepoznati djelovanja koja odgovaraju sadržaju istog; prepoznati kako je pravo vlasništva ograničeno; imati sposobnost identifikovati i primjeniti pravila kojim se uređuju susjedska prava kao i pravne mehanizme zaštite susjedskih prava u slučaju imisje i šikane te drugim primjerenim slučajevima; I4: Demonstrirati razumijevanje karakteristika individualnog vlasništva, suvlasništva, zajedničkog i etažnog vlasništva; moći izraziti načine na koji se ostvaruju ovlaštenja iz istih, kako se vrši upravljanje stvari u suvlasništvu i zajedničkom vlasništvu, te imati			

	sposobnost djelovati po pitanju osnivanja i prestanka suvlasništva, zajedničkog i etažnog vlasništva; I5: Prepoznati da li je došlo do povrede prava vlasništva i koji mehanizam sudske zaštite prava vlasništva je primjeren; obrazložiti karakteristike sudske zaštite prava vlasništva; moći izraziti karakteristike primarnih tužbi za zaštitu prava vlasništva; I6: Prepoznati pravne osnove sticanja prava vlasništva; obrazložiti karakteristike i moći primjeniti pojedine načine izvornog i izvedenog sticanja prava vlasništva na konkretne stvarnopravne predmete; demonstrirati razumijevanje zemljišnih knjiga i zemljišnoknjiškog prava i uloge istog u sticanju prava vlasništva; steći razumijevanje sadržaja zemljišne knjige i upisa u zemljišnu knjigu; I7: Demonstrirati razumijevanje individualnih stvarnih prava na tuđoj stvari (služnosti, založno pravo, pravo građenja, realni teret i zemljišni dug), načina sticanja istih, sadržaja i način ostvarivanja ovlaštenja koja čine sadržaj istih i pravne zaštitu istih; I8: Nakon uspješnog savladavanja predmetnog gradiva student će moći kritički analizirati prisustvo stvarnopravno relevantnih elemenata na konkretnim predmetima te samostalno i svrsishodno stvoriti sve potrebne instrumente za postizanje pravne zaštite povodom tog predmeta.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 66 sati 12 sati 12 sati 12 sati 135 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura: 1. Vedriš M., Klarić P.: Građansko pravo, Narodne Novine, Zagreb, 2008, str. 187 - 374 Dopunska literatura: 1. Zakon o stvarnim pravima FBiH i RS i druga relevantna pravna regulativa (sa primjenjivim izmjenama i dopunama) 2. Babić I., Medić D., Hašić E., Povlakić M., Velić L.: Komentar zakona o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine, Privredna štampa d.o.o. Sarajevo, 2014. 3. Laličić I., Zaštita prava vlasništva i prava stvarnih služnosti u bosanskohercegovačkom zakonodavstvu i praksi, Sarajevo, 2018. 4. Medić D.,Tajić H.: Sudska praksa iz stvarnog prava (treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje), Privredna štampa d.o.o. Sarajevo, 2008. 5. Gavella N. i drugi: Stvarno pravo, Informator, Zagreb, 1998. 6. Stojanović N.: Stvarno pravo, Prosvjeta, Beograd, 1968.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.019-B	Naziv predmeta: Ustavno pravo II			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je upoznavanje osnovnih postulata organizacije državne vlasti uopšteno i razumjeti teorije koje postoje u njihovom definisanju i razlikovanju, te posebno unutar BiH, razumjevajući njezino složeno unutrašnje uređenje, analizirati tijela izvršne, zakonodavne i sudske vlasti ma nivou države, entiteta i kantona.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	ORGANIZACIJA DRŽAVNE VLASTI (Pojam, koncepcije o broju državnih funkcija, teorije o odnosu između pojedinih vlasti)	Prepoznati pojam organizacije državne vlasti, analizirati teorije o odnosu između pojedinih vlasti.	I1
	2.	USTAVNO UREĐENJE SLOŽENIH DRŽAVA (Oblici državnog uređenja, federalizam i federacija)	Analizirati oblike državnog uređenja i prepoznati glavne karakteristike federativnog uređenja.	I1
	3.	OSNOVNA OBILJEŽJA USTAVNOG UREĐENJA U BIH (Unutrašnji-pravni kontinuitet i međunarodno-pravni kontinuitet, suprematija Ustava BiH, složeno državno uređenje)	Prepoznati elemente unutrašnjeg i međunarodno-pravnog kontinuiteta BiH, opisati značaj suprematije Ustava BiH i njezinog složenog državnog uređenja.	I2
	4.	USTAVNI STATUS I OSNOVNA OBILJEŽJA UREĐENJA ENTITETA (Formiranje i uređenje entiteta Federacija BiH i Republika Srpska, osnovna obilježja 10 kantona unutar FBiH)	Spoznati način formiranja entiteta unutar BiH i način organizacije vlasti unutar entiteta i kantona.	I2
	5.	ODNOS INSTITUCIJA BIH I ENTITETA (Podjela nadležnosti između države i entiteta, podjela nadležnosti između FBiH i kantona)	Imati sposobnost razlikovanja nadležnosti države BiH i nadležnosti entiteta i kantona.	I2
	6.	PREDSTAVNIČKA TIJELA (Pojam, struktura, ustavni položaj i osnovna ovlaštenja, imunitet i inkopatibilnost funkcija)	Prepoznati pojam i uočiti različite strukture predstavničkih tijela, raumjeti značaj imuniteta i inkopatibilnost funkcija.	I3
	7.	PREDSTAVNIČKA TIJELA U USTAVNOM SISTEMU BIH (Parlamentarna skupština BiH, Parlament FBiH, Narodna skupština RS, kantonalne skupštine	Steći znanje o načinu funkcionisanja i glasanja u predstavničkim tijelima na nivou BiH, entiteta i kantona.	I3

	8.	TIJELA IZVRŠNE VLASTI - ŠEF DRŽAVE (Osnovne karakteristike i nadležnosti funkcije šefa države, Predsjedništvo BiH, Predsjednik i Potpredsjednici FBiH, Predsjednik i Potpredsjednici RS)	Uočiti glavne karakteristike funkcije šefa države uopšteno te ove funkcije u BiH na državnom i entitetskom nivou.	14
	9.	TIJELA IZVRŠNE VLASTI - VLADA (Osnovne karakteristike i nadležnosti funkcije vlade, Vijeće Ministara BiH, Vlada Federacije BiH, Vlada RS, vlada kantona)	Uočiti glavne karakteristike funkcije vlade uopšteno te ovu funkciju u BiH na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou.	14
	10.	TIJELA IZVRŠNE VLASTI - ORGANI DRŽAVNE UPRAVE (Osnovne karakteristike i nadležnosti organa državne uprave, sistem državne uprave u BiH, Oružane snage)	Prepoznati glavne karakteristike organa državne uprave i njihovu funkciju u BiH te razumjeti značaj demokratske kontrole nad oružanim snagama.	14
	11.	PRAVOSUDNI SISTEM (Sudstvo, demokratska ustavna načela o sudovima)	Razumjeti funkciju i ustavni položaj sudstva te prepoznati demokratska ustavna načela o sudovima.	15
	12.	PRAVOSUĐE U BIH (Reforma pravosudnog sistema, pravosudne institucije na nivou BiH, entiteta i kantona)	Opisati organizaciju i nadležnosti pravosudnih institucija na nivou države, entiteta i kantona.	15
	13.	KONTROLA USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI (Pojam ustavnosti i zakonitosti, sistemi kontrole ustavnosti i zakonitosti)	Spoznati i razlikovati pojmove ustavnosti i zakonitosti i različite mehanizme njihove kontrole.	16
	14.	USTAVNO SUDSTVO (Pojam i značaj, nadležnost, postupak pred ustavnim sudovima, djelovanje odluka ustavnih sudova, Ustavni sud BiH, Ustavni sud FBiH, Ustavni sud RS)	Analizirati pojam, značaj i nadležnost ustavnog sudstva te načinu njihovog funkcionisanja kako uopšteno tako i u BiH na državnom i entitetskom nivou.	16
	15.	LOKALNA SAMOUPRAVA (Osnovna obilježja, lokalna samouprava u BiH)	Opisati osnovna obilježja lokalne samouprave i prepoznati jedinice lokalne samouprave u BiH.	17
1.3. Ishodi učenja:		Izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita studenti su u stanju: I1: Objasniti pojam organizacije državne vlasti i teorije o odnosu između pojedinih vlasti te oblike državnog uređenja i glavne karakteristike federativnog uređenja; I2: Spoznati glavna obilježja državnog uređenja u BiH i razlikovati nadležnosti na nivou BiH, entiteta i kantona; I3: Objasniti pojam predstavničkih tijela i analizirati način obrazovanja predstavničkih tijela na nivou BiH, entiteta i kantona te procese odlučivanja unutar istih; I4: Obrazložiti pojam izvršne vlasti i razlikovati različite organe izvršne vlasti u BiH na nivou države i entiteta;		

	I5: Razumjeti pojam sudstva i razlikovati pravosudne institucije i njihove nadležnosti na nivou države, entiteta i kantona; I6: Objasniti i razlikovati pojmove ustavnosti i zakonitosti, njihovu primjenu te razumjeti proces kontrole ustavnosti i zakonitosti u BiH kroz Ustavne sudove na nivou države i entiteta; I7: Obrazložiti glavna obilježja lokalne samouprave i razlikovati jedinice lokalne samouprave u BiH.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Analiza presude Ustavnog suda BiH (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 50 sati 15 sati 25 sati 25 sati 135 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Trnka K.: Ustavno pravo, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Fakultet za javnu upravu, Sarajevo, 2006.	
	Dopunska literatura:	
	1. Smerdel B., Sokol S.: Ustavno pravo, PFZ, Zagreb, 2006. 2. Dejtonski mirovni sporazum 3. Bakšić-Muftić J.: Sistem ljudskih prava, Magistrat, Sarajevo, 2002. 4. Ustav BiH, zakoni i podzakonski propisi koji se odnose na ustavnu materiju u BiH (za svaku akademsku godinu oni koji su na snazi)	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.018-B	Naziv predmeta: Krivično pravo II			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje osnovnih pojmova krivičnog prava kao pravne nauke i grane pozitivnog prava odnosno zakonodavstva koji se odnose na krivično pravo, te stjecanje znanja i vještinu primjene općeg pravnog instituta na konkretne slučajeve u praksi s izrazitim kritičkim osvrtom na zakonska rješenja i izražena stajališta sudske prakse.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	KRIVIČNA DJELA PROTIV USTAVNOG PORETKA (napad na ustavni poredak (član 156 KZ BiH, član 149 KZ FBiH, član 293 KZ RS i član 149 KZ BD BiH), ugrožavanje teritorijalne cjeline (član 157 KZ BiH, član 150 KZ FBiH, član 294 KZ RS i član 150 KZ BD BiH), sprječavanje borbe protiv neprijatelja (član 158 KZ BiH, član 152 KZ FBiH i član 152 KZ BD BiH), služba u neprijateljskoj vojsci (član 159 KZ BiH, član 153 KZ FBiH i član 153 KZ BD BiH), pomaganje neprijatelju (član 160 KZ BiH, član 154 KZ FBiH i član 154 KZ BD BiH), podrivanje vojne i odbrambene moći (član 161 KZ BiH i član 155 KZ FBiH), oružana pobuna (član 162 KZ BiH, član 156 KZ FBiH, član 298 KZ RS i član 155 KZ BD BiH), špijunaža (član 163 KZ BiH, član 157 KZ FBiH, član 304 KZ RS i član 156 KZ BD BiH), odavanje tajnih podataka (član 164 KZ BiH)/odavanje tajne FBiH, odnosno RS, odnosno BDBIH (član 158 KZ FBiH, član 305 KZ RS i član 157 KZ BD BiH)	Opisati krivična djela protiv ustavnog poretka	I1
	2.	KRIVIČNA DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM	Kategorizirati krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	I1

		PRAVOM I KRIVIČNA DJELA PROTIV ORUŽANIH SNAGA BIH (genocid (član 171 KZ BiH), zločini protiv čovječnosti (član 172 KZ BiH), ratni zločin protiv civilnog stanovništva (član 173 KZ BiH), ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika (član 174 KZ BiH), ratni zločin protiv ratnih zarobljenika (član 175 KZ BiH), organiziranje grupe ljudi i podstrekavanje na izvršenje krivičnih djela genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina (član 176 KZ BiH), protivpravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja (član 177 KZ BiH), protivpravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu (član 178 KZ BiH), povrede zakona ili običaja rata (član 179 KZ BiH), povreda parlamentara (član 181 KZ BiH), neopravdano odlaganje povratka ratnih zarobljenika (član 182 KZ BiH), uništavanje kulturnih, historijskih i religijskih spomenika (član 183 KZ BiH), neizvršenje i odbijanje izvršenja naređenja (član 246a KZ BiH), odbijanje primanja i upotrebe oružja (član 246b KZ BiH), protivljenje nadređenom (član 246c KZ BiH), napad na vojnu osobu u obavljanju službe (član 246f KZ BiH), podnošenje neistinitih prijava i izvještaja (član 246h KZ BiH), Nepoduzimanje mjera za zaštitu vojne jedinice (član 246i KZ BiH), samovoljno udaljenje i bijeg iz vojne jedinice ili službe (član 246o KZ BiH), prelazak i predaja neprijatelju (član 246r KZ BiH), neispunjenje dužnosti za vrijeme borbe (član 246s KZ BiH), neosiguranje vojne jedinice (član 246x KZ BiH)		
	3.	KRIVIČNA DJELA	Prikazati	11

		PROTIV SLOBODE I PRAVA GRAĐANINA (povreda ravnopravnosti čovjeka i građanina (član 145 KZ BiH, član 177 KZ FBiH, član 162 KZ RS i član 174 KZ BD BiH), sprječavanje povratka izbjeglica i raseljenih osoba (član 146 KZ BiH, član 178 KZ FBiH, član 167 KZ RS i član 175 KZ BD BiH), protivpravno lišenje slobode (član 147 KZ BiH, član 179 KZ FBiH, član 166 KZ RS i član 176 KZ BD BiH), povreda prava na podnošenje žalbi i molbi (član 148 KZ BiH, član 192 KZ FBiH, član 177 KZ RS i član 189 KZ BD BiH)).	krivična djela protiv slobode i prava građanina	
	4.	KRIVIČNA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA (ubistvo (član 166 stav 1 KZ FBiH, član 148 KZ RS i član 163 stav 1 KZ BD BiH), teško ubistvo (član 166 stav 2 KZ FBiH, član 149 KZ RS i član 163 stav 2 KZ BD BiH), ubistvo na mah (član 167 KZ FBiH, član 150 KZ RS i član 164 KZ BD BiH), ubistvo iz nehata (član 168 KZ FBiH, član 152 KZ RS i član 165 KZ BD BiH), ubistvo djeteta pri porođaju (član 169 KZ FBiH, član 151 KZ RS i član 166 KZ BD BiH), navođenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu (član 170 KZ FBiH, član 153 KZ RS i član 167 KZ BD BiH), protivpravni prekid trudnoće (član 171 KZ FBiH, član 154 KZ RS i član 168 KZ BD BiH), teška tjelesna povreda (član 172 KZ FBiH, član 156 KZ RS i član 169 KZ BD BiH), laka tjelesna povreda (član 173 KZ FBiH, član 155 KZ RS i član 170 KZ BD BiH)	Definirati krivična djela protiv života i tijela	12
	5.	KRIVIČNA DJELA PROTIV SPOLNE SLOBODE I MORALA (silovanje (član 203 KZ FBiH, član 193 KZ RS i član 200 KZ BD BiH),	Prepoznati krivična djela protiv slobode i morala	12

		spolni odnos s nemoćnom osobom (član 204 KZ FBiH, član 194 KZ RS i član 201 KZ BD BiH), obljuba zloupotrebom položaja (član 205 KZ FBiH, član 196 KZ RS i član 202 KZ BD BiH), spolno nasilje nad djetetom (član 207 KZ FBiH, član 195 KZ RS i član 204 KZ BD BiH), rodoskrvnuće (član 213 KZ FBiH, član 201 KZ RS i član 210 KZ BD BiH)		
6.	KRIVIČNA DJELA PROTIV BRAKA, PORODICE I MLADEŽI I KRIVIČNA DJELA PROTIV ZDRAVLJA LJUDI (dvobračnost (član 214 KZ FBiH, član 202 KZ RS i član 211 KZ BD BiH), omogućavanje sklapanja nedozvoljenog braka (član 215 KZ FBiH, član 203 KZ RS i član 212 KZ BD BiH), vanbračna zajednica s mlađim maloljetnikom (član 216 KZ FBiH, član 204 KZ RS i član 213 KZ BD BiH), oduzimanje djeteta ili maloljetnika (član 217 KZ FBiH, član 205 KZ RS i član 214 KZ BD BiH), promjena porodičnog stanja (član 218 KZ FBiH, član 206 KZ RS i član 215 KZ BD BiH), zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika (član 219 KZ FBiH, član 207 KZ RS i član 216 KZ BD BiH), nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici (član 222 KZ FBiH, član 208 KZ RS i član 218 KZ BD BiH), prenošenje zarazne bolesti (član 225 KZ FBiH, član 211 KZ RS i član 221 KZ BD BiH), nesavjesno pružanje ljekarske pomoći (član 229 KZ FBiH, član 15 214 KZ RS i član 225 KZ BD BiH), nepružanje medicinske pomoći (član 232 KZ FBiH, član 215 KZ RS, član 226 KZ BD BiH), nadriljekarstvo (član 233	Protumačiti krivična djela protiv braka, porodice i mladeži i krivična djela protiv zdravlja ljudi	12	

		KZ FBiH, član 216 KZ RS i član 227 KZ BD BiH), neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga (član 238 KZ FBiH, član 224 KZ RS i član 232 KZ BD BiH), posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga (član 239 KZ FBiH, član 225 KZ RS i član 233 KZ BD BiH)		
7.		KRIVIČNA DJELA PROTIV PRIVREDE, POSLOVANJA I SLOBODE PLATNOG PROMETA (povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti (član 204 KZ BiH, član 241 KZ FBiH, član 260 KZ RS i član 235 KZ BD BiH), nesavjesno privredno poslovanje (član 242 KZ FBiH, član 264 KZ RS i član 236 KZ BD BiH), lažni stečaj/zloupotreba lažnog stečaja (član 244 KZ FBiH, član 258 KZ RS i član 238 KZ BD BiH), zloupotreba u stečajnom postupku ili postupku prinudnog poravnjenja (član 245 KZ FBiH, član 261 KZ RS i član 239 KZ BD BiH), Oštećenje ili povlaštivanje povjerilaca (član 246 KZ FBiH, član 262 KZ RS i član 240 KZ BD BiH), Zloupotreba ovlasti u privrednom poslovanju (član 247 KZ FBiH, član 263 KZ RS i član 241 KZ BD BiH), sklapanje štetnog ugovora (član 252 KZ FBiH, član 266 KZ RS i član 246 KZ BD BiH), stvaranje monopolističkog položaja na tržištu (član 253 KZ FBiH, član 257 KZ RS i član 247 KZ BD BiH), odavanje i neovlašteno pribavljanje poslovne tajne (član 254 KZ FBiH, član 269 KZ RS i član 248 KZ BD BiH), falsificiranje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava (član 261 KZ FBiH, član 274 KZ RS i član 255 KZ BD BiH), obmanjivanje	Klasificirati krivična djela protiv privrede, poslovanja i slobode platnog prometa	13

		kupaca (član 265 KZ FBiH, član 282 KZ RS i član 259 KZ BD BiH), krivotvorenje novca (član 205 KZ BiH), krivotvorenje vrijednosnih papira (član 206 KZ BiH, član 256 KZ FBiH i član 250 KZ BD BiH), krivotvorenje znakova za vrijednost (član 207 KZ BiH, član 258 KZ FBiH, član 277 KZ RS i član 252 KZ BD BiH), krivotvorenje znakova za obilježavanje robe, mjera i tegova (član 208 KZ BiH, član 259 KZ FBiH, član 279 KZ RS i član 253 KZ BD BiH)		
	8.	KRIVIČNA DJELA IZ OBLASTI POREZA (pranje novca (član 209 KZ BiH, član 272 KZ FBiH, član 280 KZ RS i član 265 KZ BD BiH), porezna utaja (član 210 KZ BiH, član 273 KZ FBiH, član 287 KZ RS i član 267 KZ BD BiH), nedozvoljena trgovina (član 212 KZ BiH, član 267 KZ FBiH, član 281 KZ RS i član 261 KZ BD BiH), krijumčarenje (član 214. KZ BiH), carinska prijevara (član 216 KZ BiH)	Analizirati krivična djela iz oblasti poreza	I3
	9.	KRIVIČNA DJELA PROTIV RADNIH ODNOSA (povreda prava iz radnog odnosa (član 280 KZ FBiH, član 226 KZ RS i član 274 KZ BD BiH), povreda prava iz socijalnog osiguranja (član 282 KZ FBiH, član 228 KZ RS i član 276 KZ BD BiH), zloupotreba prava iz socijalnog osiguranja (član 283 KZ FBiH, član 229 KZ RS i član 277 KZ BD BiH), nepoduzimanje mjera zaštite pri radu (član 285 KZ FBiH, član 230 KZ RS i član 279 KZ BD BiH)	Definirati krivična djela iz domena radnih odnosa	I3
	10.	KRIVIČNA DJELA PROTIV IMOVINE (krađa (član 286 KZ FBiH, član 231 KZ RS i član 280 KZ BD BiH), teška krađa (član 287 KZ FBiH, član 232 KZ RS i član 281 KZ	Klasificirati i opisati krivična djela protiv imovine	I4

		BD BiH), razbojnička krađa (član 288 KZ FBiH, član 234 KZ RS i član 282 KZ BD BiH), razbojništvo (član 289 KZ FBiH, član 233 KZ RS i član 283 KZ BD BiH), utaja (član 290 KZ FBiH, član 235 KZ RS, član 284 KZ BD BiH), oštećenje tuđe stvari (član 293 KZ FBiH, član 249 KZ RS i član 287 KZ BD BiH), prijevara (član 294 KZ FBiH, član 239 KZ RS i član 288 KZ BD BiH), iznuda (član 295 KZ FBiH, član 242 KZ RS, član 289 KZ BD BiH), ucjena (član 296 KZ FBiH, član 243 KZ RS i član 290 KZ BD BiH), zelenaštvo (član 298 KZ FBiH, član 245 KZ RS i član 292 KZ BD BiH), paljevina (član 301 KZ FBiH, član 250 KZ RS i član 295 KZ BD BiH), zloupotreba osiguranja (član 302 KZ FBiH, član 240 KZ RS i član 296 KZ BD BiH)		
11.	KRIVIČNA DJELA PROTIV OPĆE SIGURNOSTI LJUDI I IMOVINE I KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI JAVNOG PROMETA (izazivanje opće opasnosti (član 323 KZ FBiH, član 402 KZ RS i član 317 KZ BD BiH), uništenje ili oštećenje važnih privrednih objekata ili javnih naprava (član 324 KZ FBiH, član 405 KZ RS i član 318 KZ BD BiH), oštećenje zaštitnih naprava na radu (član 325 KZ FBiH, član 404 KZ RS i član 319 KZ BD BiH), nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova (član 326 KZ FBiH, član 403 KZ RS i član 320 KZ BD BiH), nepropisni prijevoz eksplozivnog ili zapaljivog materijala (član 329 KZ FBiH, član 407 KZ RS i član 323 KZ BD BiH), ugrožavanje javnog	Razlikovati krivična djela protiv opće sigurnosti ljudi imovine i krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa	14	

		prometa (član 332 KZ FBiH, član 410 KZ RS i član 326 KZ BD BiH), nesavjestan nadzor nad javnim prometom (član 335 KZ FBiH, član 413 KZ RS i član 329 KZ BD BiH), neukazivanje pomoći osobi povrijeđenoj u prometnoj nezgodi (član 337 KZ FBiH, član 414 KZ RS i član 331 KZ BD BiH)		
12.		KRIVIČNA DJELA PROTIV PRAVOSUĐA I KRIVIČNA DJELA PROTIV JAVNOG REDA I PRAVNOG PROMETA (neprijavljivanje krivičnog djela ili učinioca (član 230 KZ BiH, član 345 KZ FBiH, član 362 KZ RS i član 339 KZ BD BiH), neprijavljivanje osobe koja je optužena od međunarodnog krivičnog suda (član 231 KZ BiH), pomoć učiniocu poslije učinjenog krivičnog djela (član 232 KZ BiH, član 346 KZ FBiH, član 363 KZ RS i član 340 KZ BD BiH), pomoć osobi optuženo od međunarodnog krivičnog suda (član 233 KZ BiH), lažno prijavljivanje (član 234 KZ BiH, član 347 KZ FBiH, član 364 KZ RS i član 341 KZ BD BiH), davanje lažnog iskaza (član 235 KZ BiH, član 348 KZ FBiH, član 365 KZ RS i član 342 KZ BD BiH), povreda tajnosti postupka (član 237 KZ BiH, član 350 KZ FBiH, član 367 KZ RS i član 344 KZ BD BiH), kršenje zakona od strane sudije (član 238 KZ BiH, član 357 KZ FBiH, član 376 KZ RS i član 351 KZ BD BiH), neizvršenje sudske odluke (član 239 KZ BiH, član 351 KZ FBiH, član 371 KZ RS i član 345 KZ BD BiH), otkrivanje identiteta zaštićenog svjedoka (član 240 KZ BiH, član 352 KZ FBiH, član 368 KZ RS i član 346 KZ BD BiH), ometanje rada	Opisati krivična djela protiv pravosuđa i krivična djela protiv javnog reda i pravnog prometa	15

		pravosuđa (član 241 KZ BiH), sprječavanje službene osobe u vršenju službene radnje (član 358 KZ FBiH, član 387 KZ RS i član 352 KZ BD BiH), Učestvovanje u grupi ljudi koja spriječi službenu osobu u vršenju službene radnje (član 360 KZ FBiH, član 389 KZ RS i član 354 KZ BD BiH), organiziranje otpora (član 361 KZ FBiH, član 391 KZ RS i član 355 KZ BD BiH), skidanje ili povreda službenog pečata ili znaka (član 366 KZ FBiH, član 394 KZ RS i član 360 KZ BD BiH), oduzimanje ili uništenje službenog pečata ili službenih spisa (član 367 KZ FBiH, član 395 KZ RS i član 361 KZ BD BiH), samovlašće (član 370 KZ FBiH, član 397 KZ RS i član 364 KZ BD BiH), falsificiranje isprave (član 373 KZ FBiH, član 377 KZ RS i član 367 KZ BD BiH), nadripisarstvo (član 377 KZ FBiH i član 371 KZ BD BiH)		
13.	KRIVIČNA DJELA KORUPCIJE, KRIVIČNA DJELA PROTIV SLUŽBENE I DRUGE ODGOVORNE DUŽNOSTI I KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI RAČUNALNIH PODATAKA (primanje dara i drugih oblika koristi/primanje mita (član 217 10 KZ BiH, član 380 KZ FBiH, član 351 KZ RS i član 374 KZ BD BiH), davanje dara i drugih oblika koristi/davanje mita (član 218 KZ BiH, član 381 KZ FBiH, član 352 KZ RS i član 375 KZ BD BiH), zloupotreba položaja ili ovlaštenja (član 220 KZ BiH, član 383 KZ FBiH, član 347 KZ RS i član 377 KZ BD BiH), pronevjera u službi (član 221 KZ BiH, član 384 KZ FBiH, član 348 KZ RS i član 378 KZ	Klasificirati krivična djela protiv korupcije i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti		I5

		BD BiH), prijevara u službi (član 222 KZ BiH, član 385 KZ FBiH, član 349 KZ RS i član 379 KZ BD BiH), posluha u službi (član 223 KZ BiH, član 386 KZ FBiH, član 350 KZRS i član 380 KZ BD BiH), nesavjestan rad u službi (član 224 KZ BiH, član 387 KZ FBiH, član 354 KZ RS i član 381 KZ BD BiH), krivotvorenje službene isprave/falsificiranje ili uništavanje službene isprave (član 226 KZ BiH, član 389 KZ FBiH, član 379 KZRS i član 383 KZ BD BiH) oštećenje računalnih podataka i programa (član 393 KZ FBiH, član 292a KZ RS i član 387 KZ BD BiH), računalna prijevara (član 395 KZ FBiH, član 292g KZ RS i član 389 KZ BD BiH), ometanje rada sistema i mreže elektronske obrade podataka (član 396 KZ FBiH i član 390 KZ BD BiH), neovlašteni pristup zaštićenom sistemu i mreži elektronske obrade podataka (član 397. KZ FBiH, član 292d KZ RS i član 391 KZ BD BiH), računalna sabotaža (član 398 KZ FBiH, član 292b KZ RS i član 392 KZ BD BiH)		
14.	KRIVIČNA DJELA PROTIV OKOLIŠA, POLJOPRIVREDE I PRIRODNIH DOBARA (zagađivanje okoliša (član 303 KZ FBiH, član 415 KZ RS i član 297 KZ BD BiH), ugrožavanje okoliša otpadom (član 305 KZ FBiH, član 416 KZ RS i član 299 KZ BD BiH), nesavjesno pružanje veterinarske pomoći (član 308 KZ FBiH, član 425 KZ RS i član 302 KZ BD BiH), nepostupanje po propisima za suzbijanje bolesti životinja i bilja (član 310 KZ FBiH, član 423 KZ RS i član 304 KZ BD BiH),	Razlikovati krivična djela protiv okoliša, poljoprivrede i prirodnih dobara		16

		šumska krađa (član 316 KZ FBiH, član 430 KZ RS i član 310 KZ BD BiH), protivzakoniti lov (član 319 KZ FBiH, član 436 KZ RS i član 313 KZ BD BiH), protivzakoniti ribolov (član 320 KZ FBiH, član 437 KZ RS i član 314 KZ BD BiH)		
	15.	KRIVIČNA DJELA POVREDE AUTORSKIH PRAVA (zloupotreba autorskih prava (član 242 KZ BiH), nedozvoljeno korištenje autorskih prava (član 243 KZ BiH))	Prepoznati krivična djela povrede autorskih prava	I6
1.3. Ishodi učenja:		Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Kategorizirati krivična djela protiv ustavnog poretka i integritet BiH i protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom; I2: Definirati krivična djela protiv života i tijela i protiv slobode i morala; I3: Klasificirati krivična djela protiv privrede, poslovanja i slobode platnog prometa, iz oblasti poreza i domena radnih odnosa; I4: Razlikovati krivična djela protiv imovine, krivična djela protiv opće sigurnosti ljudi imovine i krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa; I5: Klasificirati krivična djela protiv pravosuđa i korupcije, te krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti; I6: Razlikovati krivična djela protiv okoliša, poljoprivrede i prirodnih dobara i krivična djela povrede autorskih prava.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:		Predavanja Vježbe Samostalno učenje Esej (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (redovni/vanredni studenti) Grupni rad UKUPNO	30 sati 15 sati 30 sati 25 sati 25 sati 35 sati 135 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:		Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)		
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:		Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma		
3. LITERATURA		Osnovna literatura:		
		1. Tomić, Z., Krivično pravo II, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. 2. Filipović, Lj. & M. Babić & I. Marković & Z. Rajić, Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, Savjet/ Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo, 2005.		
		Dopunska literatura:		
		1. Petrović, B. i Jovašević, D., Krivično pravo II (posebni dio), Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005. 2. Bačić, F. & Š. Pavlović, Komentar kaznenog zakona, Organizator, Zagreb, 2004. 3. Balić, H. & A. Begović, Rječnik krivičnopravnih pojmova i izraza, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku, Travnik, 2010. 4. Bačić, F. i Pavlović, Š., Kazneno pravo- posebni dio, Informator, Zagreb, 2001. 5. Horvatić, Ž. & Z. Šeparović i sur., Kazneno pravo – posebni dio, Masmedia,		

	Zagreb, 1999. 6. Zakonski tekstovi (važeći krivični zakoni Bosne i Hercegovine).
--	--

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.023-B	Naziv predmeta: Nasljedno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Ciljevi predmeta su sticanje osnovnih znanja iz oblasti materijalnog i procesnog nasljednog prava. Očekuje se da student usvoji temeljna znanja i temeljne institute nasljednog prava i savlada osnovne vještine rješavanja problema i slučajeva iz ove građanskopravne oblasti. Student stiče kompetencije da obradi sva pravna pitanja koja se postavljaju u vezi sa otvaranjem nasljeđa jednog lica te da budu u stanju da u stvarnom ili hipotetičkom slučaju može odrediti nasljednike, veličinu njihovih nasljednih dijelova i sastav ostavine, kao i riješiti eventualna procesna pitanja koje se s tim u vezi postavljaju.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM, IZVORI I OSNOVNA NAČELA NASLJEDNOG PRAVA (Pretpostavke za nasljeđivanje, smrt ostavioca: postojanje ostavine, postojanje nasljednika i sposobnost za nasljeđivanje, pravni osnov pozivanja na nasljeđe)	Steći osnovna znanja o pojmu, izvorima i osnovnim načelima NP, imati sposobnost identifikovati pretpostavke za nasljeđivanje: smrt ostavioca, postojanje ostavine, postojanje nasljednika i sposobnost za nasljeđivanje i pravni osnov pozivanja na nasljeđe.	I1
	2.	NASLJEĐIVANJE NA OSNOVU ZAKONA (Pojam i načela zakonskog nasljeđivanja, novine zakonskog nasljeđivanja prema novom Zakonu o nasljeđivanju FBiH, krug zakonskih nasljednika i zakonski nasljedni redovi, nasljeđivanje ostavine bez nasljednika (vakantna ostavina ili ošasna ostavina) – država kao zakonski nasljednik, posebna pravila za neke nasljednike)	Steći osnovna znanja o pojmu i osnovnim načelima zakonskog nasljeđivanja, prepoznati novine zakonskog nasljeđivanja prema novom Zakonu o nasljeđivanju FBiH, imati sposobnost identifikovati krug zakonskih nasljednika i zakonske nasljedne redove, demonstrirati razumjevanje nasljeđivanja ostavine bez nasljednika (vakantna ostavina ili ošasna ostavina) – država kao zakonski nasljednik, kritički analizirati posebna pravila za neke nasljednike.	I2
	3.	NUŽNO NASLJEĐIVANJE (Pojam nužnog i raspoloživog dijela i odnos sa ostalim osnovima nasljeđivanja, nužni nasljednici i nužni nasljedni redovi, pravna priroda nužnog dijela, izračunavanje nužnog i raspoloživog dijela, smanjenje raspolaganja pravnim poslovima za slučaj	Steći osnovna znanja o pojmu nužnog i raspoloživog dijela, demonstrirati razumijevanje odnosa sa ostalim osnovima za nasljeđivanje, prepoznati pravnu prirodu nužnog dijela, imati sposobnost razumijevanja smanjenja raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti i vraćanje poklona,	I2

		smrti i vraćanje poklona, isključenje nužnih nasljednika iz naslijeđa i lišenje nužnog dijela u korist potomaka)	obrazložiti institut isključenja nužnih nasljednika iz naslijeđa i lišenje nužnog dijela u korist potomaka.	
	4.	NASLJEĐIVANJE NA OSNOVU TESTAMENTA (Pojam testamenta, pretpostavke za punovažnost testamenta, ništavost testamenta, vrste testamenata)	Steći osnovna znanja o pojmu i pretpostavkama za punovažnost testamenta, demonstrirati razumjevanje ništavosti testamenta, imati sposobnost identifikovati vrste testamenata.	I3
	5.	NASLJEĐIVANJE NA OSNOVU TESTAMENTA (Međunarodni testament, sadržaj testamenta, tumačenje testamenta, opoziv testamenta, legati, registar nasljednopravnih poslova i testamenata)	Steći osnovna znanja o međunaodnom testamentu, prepoznati i odrediti sadržaj testamenta, kritički analizirati tumačenje i opoziv testamenta, imati sposobnost identifikovati legatate u nasljednopravnom odnosu.	I3
	6.	NASLJEDNOPRAVNI UGOVORI UGOVOR O NASLJEĐIVANJU (Pojam ugovora o nasljeđivanju, pravne karakteristike ugovora o nasljeđivanju, prestanak ugovora, evidencija ugovora u registar)	Steći osnovna znanja o nasljednopravnim ugovorima - ugovoru o nasljeđivanju: pojmu, pravnim karakteristikama, prestanku i evidenciji ugovora u registar	I4
	7.	NASLJEDNIČKA IZJAVA (Pojam, vrste i karakteristike nasljedničke izjave, forma nasljedničke izjave, ništavost nasljedničke izjave)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama i vrstama nasljedničke izjave, analizirati formu nasljedničke izjave, prepoznati ništavost nasljedničke izjave	I5
	8.	UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU (Pojam, karakteristike ugovora, sadržaj ugovora, forma ugovora, osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upisi u zemljišnu knjigu, prestanak ugovora)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o doživotnom izdržavanju, prepoznati sadržaj i formu ugovora, kritički analizirati osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upise u zemljišnu knjigu, analizirati načine prestanka ugovora	I6
	9.	UGOVOR O ODRICANJU OD NASLIJEĐA KOJE NIJE OTVORENO	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama i uvjetima	I7

		(Pojam ugovora, karakteristike i uvjeti za punovažnost ugovora, forma i postupak sastavljanja ugovora o odricanju od nasljedstva koje nije otvoreno, postupanje sa zaključenim ugovorom o odricanju koje nije otvoreno, ništavost ugovora)	za punovažnost ugovora, demonstrirati razumijevanje forme i postupka sastavljanja ugovora o odricanju od nasljedstva koje nije otvoreno, prepoznati ništavost ugovora	
	10.	UGOVOR O USTUPANJU I RASPODJELI IMOVINE ZA ŽIVOTA (Pojam ugovora, karakteristike i uvjeti za punovažnost ugovora, predmet ustupanja i raspodjele imovine, forma, zadržavanje prava kod ugovora o ustupanju i raspodjeli imovine za života, prava ustupiteljevog bračnog partnera, ustupiteljevi dugovi i pobijanje ustupanja)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama i uvjetima za punovažnost ugovora, demonstrirati razumijevanje forme i predmeta ustupanja i raspodjele imovine za života, kritički analizirati zadržavanje prava kod ugovora o ustupanju i raspodjeli imovine za života, prepoznati prava ustupiteljevog bračnog partnera, imati sposobnost određivanja ustupiteljevih dugova i pobijanja ustupanja	18
	11.	OSTAVINSKI POSTUPAK – PRVI DIO (Pojam, predmet ostavinskog postupka, osnovna načela ostavinskog postupka, pokretanje ostavinskog postupka, djelokrug i položaj notara kao povjerenika suda u ostavinskom postupku)	Steći osnovna znanja o pojmu, predmetu i osnovnim načelima ostavinskog postupka, obrazložiti pokretanje ostavinskog postupka, demonstrirati razumijevanje djelokruga i položaja notara kao povjerenika suda u ostavinskom postupku,	19
	12.	OSTAVINSKI POSTUPAK – DRUGI DIO (Dostava u ostavinskom postupku, stranke i zastupanje u ostavinskom postupku, nadležnost u ostavinskom postupku)	Steći osnovna znanja o značaju dostave u op, imati sposobnost identifikovati stranke i načine zastupanja u ostavinskom postupku, prepoznati nadležnost u ostavinskom postupku,	19
	13.	OSTAVINSKI POSTUPAK – TREĆI DIO (Prethodne radnje u ostavinskom postupku, postupak sa testamentom, ostavinska rasprava, postupak kada nema imovine ili kada je iza ostavitelja ostala samo pokretna imovina, zakazivanje ročišta za	Steći osnovna znanja o prethodnim radnjama u ostavinskom postupku te postupku sa testamentom, demonstrirati razumijevanje o ostavinskoj raspravi	19

		ostavinsku raspravu, pozivanje oglasom, zapisnik u ostavinskom postupku)		
14.	OSTAVINSKI POSTUPAK – ČETVRTI DIO (Predmet ostavinske rasprave, odluke u ostavinskom postupku, pouka o pravnom lijeku, nasljednopravni zahtjevi poslije pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju i legatu)	Prepoznati predmet ostavinske rasprave, kritički analizirati odluke u ostavinskom postupku i pouku o pravnom lijeku, imati sposobnost identifikovati nasljednopravne zahtjeve poslije pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju i legatu	I9	
15.	PRIPREMNA NASTAVA ZA ZAVRŠNI ISPIT	Kritičko analiziranje svih stečenih saznanja o oblicima nasljeđivanja te nasljednopravnim ugovorima, njihovim elementima, pravnim karakteristikama i upotrebi u praksi	I10	
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, izvorima i osnovnim načelima NP; Prepoznati pretpostavke za nasljeđivanje: smrt ostavioca, postojanje ostavine, postojanje nasljednika i sposobnost za nasljeđivanje i pravni osnov pozivanja na nasljeđe; I2: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i osnovnim načelima zakonskog nasljeđivanja; Prepoznati novine zakonskog nasljeđivanja prema novom Zakonu o nasljeđivanju FBiH; Imati sposobnost identifikovati krug zakonskih nasljednika i zakonske nasljedne redove; Demonstrirati razumijevanje nasljeđivanja ostavine bez nasljednika (vakantna ostavina ili ošasna ostavina) – država kao zakonski nasljednik; Kritički analizirati posebna pravila za neke nasljednike; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu nužnog i raspoloživog dijela; Alazizirati odnos sa ostalim osnovima za nasljeđivanje; Prepoznati pravnu prirodu nužnog dijela; Imati sposobnost razumijevanja smanjenja raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti i vraćanje poklona; Demonstrirati poznavanje instituta isključenja nužnih nasljednika iz naslijeđa i lišenje nužnog dijela u korist potomaka; I3: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i pretpostavkama za punovažnost testamenta; Demonstrirati razumijevanje ništavosti testamenta; Imati sposobnost identifikovati vrste testamenata; Demonstrirati razumijevanje međunaodnog testamenta; Prepoznati i odrediti sadržaj testamenta; Kritički analizirati tumačenje i opoziv testamenta; Imati sposobnost identifikovati legate u nasljednopravnom odnosu; I4: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o nasljednopravnim ugovorima - ugovoru o nasljeđivanju: pojmu, pravnim karakteristikama, prestanku i evidenciji ugovora u registar; I5: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama i vrstama nasljedničke izjave; Kritički analizirati formu nasljedničke izjave; Prepoznati ništavost nasljedničke izjave; I6: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o doživotnom izdržavanju; Prepoznati sadržaj i formu ugovora; Kritički analizirati osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upise u zemljišnu knjigu; Analizirati načine prestanka ugovora; I7: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama i uvjetima za punovažnost ugovora; Demonstrirati razumijevanje forme i postupka sastavljanja ugovora o odricanju od nasljedstva koje nije otvoreno; Prepoznati ništavost ugovora; I8: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama i			

	uvjetima za punovažnost ugovora; Demonstrirati razumijevanje forme i predmeta ustupanja i raspodjele imovine za života; Kritički analizirati zadržavanje prava kod ugovora o ustupanju i raspodjeli imovine za života; Prepoznati prava ustupiteljevog bračnog partnera; Imati sposobnost određivanja ustupiteljevih dugova i pobijanja ustupanja; I9: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, predmetu i osnovnim načelima ostavinskog postupka; Imati sposobnost obrazložiti pokretanje ostavinskog postupka; Demonstrirati razumijevanje djelokruga i položaja notara kao povjerenika suda u ostavinskom postupku; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o značaju dostave u OP; Imati sposobnost identifikovati stranke i načine zastupanja u ostavinskom postupku; Prepoznati nadležnost u ostavinskom postupku; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o prethodnim radnjama u ostavinskom postupku te postupku sa testamentom; Demonstrirati razumijevanje o ostavinskoj raspravi; Prepoznati predmet ostavinske rasprave; Kritički analizirati odluke u ostavinskom postupku i pouku o pravnom lijeku; Imati sposobnost identifikovati nasljednopravne zahtjeve poslije pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju i legatu; I10: Kritičko analiziranje svih stečenih saznanja o oblicima nasljeđivanja te nasljednopravnim ugovorima, njihovim elementima, pravnim karakteristikama i upotrebi u praksi.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 15 sati 6 sati 15 sati 15 sati 81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Bikić E., Suljević S.: Nasljedno pravo, Planjax Komerc, Tešanj, 2014.	
	Dopunska literatura:	
	1. Bago D., Traljić N., Povlakić M., Petrović Z.: Nasljedno pravo, Sarajevo, 1991.	
	2. Blagojević B.: Nasljedno pravo u Jugoslaviji, Beograd, 1979.	
	3. Gavella N.: Nasljedno pravo, Zagreb, 1990.	
	4. Zakon o nasljeđivanju FBiH (Sl.novine FBiH br. 80/14)	
	5. Zakon o vanparničnom postupku (Sl.novine FBiH br.2/98, 39/04, 73/05)	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.058-B	Naziv predmeta: Pravna klinika iz građanskog prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je proširiti postojeće i prethodno stečeno teorijsko znanje iz građanskog prava praktičnim implikacijama i aplikacijama tog znanja kako bi studenti mogli efektivnije te svrsishodnije djelovati u profesionalnom kapacitetu pri rješavanju konkretnih i praktičnih problema iz domena građanskog prava; cilj je da studenti steknu praktične pravne vještine u oblasti kautelarne jurisprudencije, svjesni građanskoopravne relevantnosti te povezanosti teorije građanskog prava u relanom svijetu i profesionalnom okruženju kroz evidenciju praktikabilne aplikacije tog znanja. Cilj predmeta je da studenti kroz praktični pristup pravne klinike usvoje i savladaju vještine građanskopravne komunikacije, građanskopravne analize, sačinjavanja pojedinačnih pravnih akata i instrumenata u oblasti građanskog prava, razvijanje strategije pravnog djelovanja sa sagledavanjem građanskopravnih implikacija te sposobnost uobličavanja pravnih poslova i samostalnog svrsishodnog praktičnog djelovanja u okviru građanskog materijalnog prava. Naglasak je na praksi i praktičnoj primjeni usvojenih znanja te samostalnom radu.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	METOD I LOGIKA GRAĐANSKOG PRAVA U TEORIJI I U PRAKSI, ANALIZIRANJE GRAĐANSKOG PRAVA U SVIM ASPEKTIMA LJUDSKOG DJELOVANJA	Demonstrirati razumijevanje načina na koji teorija građanskog prava biva praktično primjenjena na građanskopravne predmete u svakodnevnom životu, moći kritički analizirati koristeći metod i ratio legis građanskog prava građanskopravne implikacije u konkretnim predmetima.	I1
	2.	ANALIZA, TUMAČENJE I PISANJE GRAĐANSKOPRAVNE NORME, ODNOS I NAČIN KORIŠTENJA PRAKTIČNOG PRAVNIKA PREMA PRAVNIM IZVORIMA GRAĐANSKOG PRAVA	Izraziti razumijevanje hijerarhije i strukture izvora građanskog prava, demonstrirati razumijevanje implikacija dispozitivnosti građanskopravnih normi i pravila „pacta sunt servanda“, moći kritički analizirati pozitivno pravno pravilo i imati sposobnost primijeniti apstraktno građanskopravno pravilo na konkretne pravno relevantne činjenice i građanskopravne odnose, imati sposobnost napisati primjenjivu i svrsishodnu građanskopravnu normu u konkretnim predmetima.	I1
	3.	GRAĐANSKOPRAVNI VOKABULAR I EFEKTIVNA USMENA I PISANA	Steći razumijevanje osnovnih terminus technicus građanskog prava, obrazložiti dobru	I1

		ARGUMENTACIJA U GRAĐANSKOM PRAVU, KVALITETE GRAĐANSKOPRAVNIH PODNESAKA	praksu i standarde oralne i pisane građanskopravne komunikacije, steći razumijevanje stila, tona i karakteristika građanskopravnih podnesaka i pismena, imati sposobnost efektivno pisano komunicirati u kontekstu konkretnih građanskopravnih predmeta.	
	4.	IDENTIFIKOVANJE PRAVNO RELEVANTNIH ČINJENICA I INTERAKCIJA SA PRAVNOM OSNOVOM U GRAĐANSKOM PRAVU	Demonstrirati razumijevanje svojstva pravno relevantnih činjenica i pravnih osnova, moći kritički analizirati činjenični sklop te identifikovati pravno relevantne i irelevantne činjenice, moći prepoznati i ocijeniti pravnu osnovu u konkretnim primjerima.	I2
	5.	IDENTIFIKOVANJE SUBJEKATA, OBJEKATA I GRAĐANSKOPRAVNIH ODNOSA U STVARNOM, BRAČNOM, RODITELJSKOM, NASLJEDNOM, OBLIGACIONOM I PRAVU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	Demonstrirati praktično razumijevanje subjekata, objekata i građanskopravnih odnosa u kontekstu konkretnih grana prava, moći kritički analizirati i ocjenjivati subjekte, objekte i egzistenciju građanskopravnih odnosa u konkretnim predmetima.	I2
	6.	FOKUS: PRAVNI ODNOSI U DIGITALNOM OKRUŽENJU I NA INTERNETU	Demonstrirati razumijevanje implikacije pravnih a posebno građanskopravnih odnosa u digitalnom okruženju te zaključenja, izvršenja i drugih praktičnih aspekata vršenja građanskopravnih odnosa i poslova na internetu.	I5
	7.	IDENTIFIKOVANJE VRSTE, MODUSA STICANJA, SADRŽAJA I OBIMA SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA I NJIHOVIH TITULARA U STVARNOM, BRAČNOM, RODITELJSKOM, NASLJEDNOM, OBLIGACIONOM I PRAVU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	Demonstrirati razumijevanje praktičnih implikacija subjektivnih građanskih prava, moći prepoznati i ocijeniti status nosioca, karakteristike i kvalitete subjektivnog građanskog prava.	I2
	8.	ANALIZA VRSTA I KARAKTERISTIKA,	Demonstrirati razumijevanje praktičnih	I3

		KLJUČNIH ELEMENATA TE VALJANOSTI I UČINKOVITOSTI PRAVNIH POSLOVA	karakteristika pravnih poslova, moći kritički analizirati vrste, karakteristike i svojstva pravnih poslova u konkretnim predmetima.	
	9.	PRAKTIČNI ASPEKTI DAVANJA DOZVOLE, PRENOSA I PROMETOVANJA SUBJEKTIVNIM GRAĐANSKIM PRAVIMA	Obrzložiti razumijevanje praktičnih aspekata davanja dozvole i prometovanja subjektivnim građanskim pravima, imati sposobnost dati dozvolu za djelovanje koje čini sadržaj subjektivnog građanskog prava, moći primijeniti pravila te izvršiti prenos i prometovanje subjektivnim građanskim pravima u konkretnim predmetima.	I3
	10.	ČITANJE I TUMAČENJE UGOVORA	Izraziti razumijevanje strukture i karakteristika ugovora, prepoznati vrste i karakteristike ugovora, moći kritički analizirati konkretni ugovor, prepoznati slabosti i prednosti ugovora, moći ocijeniti svrsishodnost ugovora.	I3
	11.	PISANJE UGOVORA	Demonstrirati razumijevanje dobre prakse i standarda konstrukcije i pisanja ugovora, imati sposobnost napisati kvalitetan te svrsishodan ugovor u konkretnim predmetima.	I3
	12.	FOKUS: VRIJEDNOSNI PAPIRI	Demonstrirati razumijevanje praktičnih aspekata vrijednosnih papira u kontekstu građanskog prava, imati sposobnost sačiniti svrsishodnu hartiju od vrijednosti.	I5
	13.	IDENTIFIKOVANJE POVREDA SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA	Demonstrirati razumijevanje ostvarivanja subjektivnih prava kao i izraziti razumijevanje sadržaja subjektivnog građanskog prava, moći kritički analizirati djelovanja u kontekstu identifikovanja da li se mogu kvalifikovati pod obim sadržaja subjektivnog građanskog prava, moći prepoznati	I4

			povrede subjektivnih građanskih prava te ocjenjivati karakteristike povrede.	
	14.	ZAŠTITA POVRIJEĐENIH SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA - ODNOS MATERIJALNOG I PROCESNOG GRAĐANSKOG PRAVA, KONCEPT "SUDSKE FUNKCIJE", ANALIZA CIJELOKUPNOG POSTUPKA ZAŠTITE POVRIJEĐENOG SUBJEKTIVNOG GRAĐANSKOG PRAVA: POVREDA-TUŽBA-PARNICA-PRESUDA-IZVRŠENJE	Moći obrazložiti građanskopravni način i mehanizme zaštite povrijeđenih subjektivnih građanskih prava, moći ocijeniti i primjeniti stečeno znanje za odabir primjerenog mehanizma građanskopravne zaštite, demonstrirati razumijevanje faza i toka postupka građanskopravne zaštite u parničnom i izvršnom postupku.	I4
	15.	ANALIZA, TUMAČENJE I PISANJE TUŽBI, PRESUDA I ŽALBI	Demonstrirati razumijevanje svrhe, strukture i elemenata tužbe, presude i žalbe, moći kritički analizirati tužbe, presude i žalbe u konkretnim predmetima, imati sposobnost napisati materijalno i rudimentarno formalno uredne tužbe, presude i žalbe.	I4
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Pravna klinika iz građanskog prava studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje načina na koji teorija građanskog prava biva praktično primjenjena na građanskopravne predmete u svakodnevnom životu; moći identifikovati relevantne pravne izvore, kritički analizirati iste i primjeniti ih na konkretne predmete; imati sposobnost, kroz razumijevanje dispozitivnih pravnih normi i načela "pacta sunt servanda" sačiniti svrsishodne nove građanskopravne norme; steći razumijevanje osnovnih terminus technicus građanskog prava; moći primjeniti dobru praksu i standarde kvalitetnog oralnog i pisanog građanskopravnog argumentiranja; imati sposobnost napisati uredne i svrsishodne podneske u kontekstu građanskog prava; I2: Moći prepoznati i ocijeniti vrste, karakteristike i druga relevantna svojstva pravno relevantnih od pravno irelevantnih činjenica, subjekte, objekte i građanskopravne odnose te subjektivna građanska prava u konkretnim predmetima; I3: Moći kritički analizirati pravne poslove općenito a ugovore posebno te ocjenjivati njihovu svrsishodnost kao i identifikovati prednosti i nedostatke; demonstrirati razumijevanje praktičnih aspekata davanja dozvole te prometovanja i prenosa subjektivnih građanskih prava; imati sposobnost samostalno sačiniti svrsishodne ugovore te druge relevantne pravne instrumente; I4: Moći prepoznati i ocijeniti da li je došlo do povrede subjektivnog građanskog prava, koji pravni mehanizam zaštite bi bio primjeren te imati sposobnost napisati tužbu; moći obrazložiti postupak zaštite uslijed povrede subjektivnih građanskih prava te efektivno učestvovati u tom postupku na rudimentarnom nivou; moći utvrditi karakteristike povrede te obrazložiti prednosti i nedostatke pojedinih mehanizama zaštite povrijeđenih ili ugroženih subjektivnih građanskih prava; imati sposobnost kritički analizirati tužbu, presudu ili žalbu te rudimentarno napisati svrsishodnu tužbu, presudu ili žalbu; I5: Demonstrirati razumijevanje teorijskih i praktičnih implikacija pravnih poslova u digitalnom okruženju i na internetu te vrijednosnih papira u kontekstu građanskog prava.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja	Predavanja		30 sati	

nastave i broj sati opterećenja studenta:	Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Studijska posjeta sudu Studijska posjeta advokatskoj kancelariji Gostujuća predavanja Simulacija suđenja UKUPNO	20 sati 8 sati 8 sati 8 sati 3 sata 2 sata 5 sati 5 sati 81 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Zakon o obligacionim odnosima FBiH i RS, Zakon o stvarnim pravima FBiH i RS, Zakon o nasljeđivanju FBiH i RS (sa relevantnim izmjenama i dopunama)	
	Dopunska literatura:	
	1. Vesković B.: Imovinsko-pravni praktikum, sa instruktivno-praktičnim obrascima i sudskom i upravnom praksom, Privredna štampa, d.d, Sarajevo, 2005 2. Kukoljac M., Ralčić T.: Priručnik sudske prakse, pozitivnih propisa i pravnih instituta iz oblasti građanskog prava – sa objašnjenjima, pravnim pravilim, obrascima i registrom pojmova – Savremena administracija, Beograd 3. Živanović M.: O nekim pitanjima građanskog i građanskog procesnog prava, Univerzitet u Banja Luci Pravni fakultet, Banja Luka, 1991. 4. Medić D., Tajić H.: Sudska praksa iz stvarnog prava (treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje), Privredna štampa d.o.o. Sarajevo, 2008. 5. Babić I., Medić D., Hašić E., Povlakić M., Velić L.: Komentar zakona o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine, Privredna štampa d.o.o. Sarajevo, 2014.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.052-B	Naziv predmeta: Ekologija i ekološko pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje problematike okoliša, koja predstavlja danas jednu od najzastupljenijih tematika u najširoj javnosti, ali i važnu društvenu preokupaciju, tako da su pitanja u vezi okoliša i njegove zaštite prešla su iz područja <i>subkulture</i> u glavne struje zapadne ali i drugih kultura, te stjecanje znanja o neophodnosti postavljanja i pridržavanja <i>ekoloških kriterija razvoja</i> , odnosno konkretnih <i>ekoloških standarda</i> u sve dimenzije života, a osobito u područjima proizvodnje, rada, transporta, potrošnje i slobodnog vremena, kulture i politike.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	TEORIJSKI OKVIRI PRAVA OKOLIŠA (Nastanak i razvoj prava okoliša, osnovne karakteristike prava okoliša)	Objasniti karakteristike i razvoj prava okoliša	I1
	2.	ODNOS PRAVA OKOLIŠA PREMA DRUGIM GRANAMA PRAVA (Pravo okoliša kao grana pravnog sistema, pravo okoliša i međunarodno javno pravo, pravo okoliša i ustavno pravo, pravo okoliša i upravno pravo, pravo okoliša i građansko (obligaciono) pravo, pravo okoliša i krivično pravo, pravo okoliša i porezno i finansijsko pravo)	Prikazati odnos prava okoliša prema drugim granama prava	I1
	3.	EKOLOŠKA POLITIKA (Nadležnost institucija EU u oblasti ekološke politike, Akcioni programi EU za okoliš i prioritete djelovanja, finansiranje ekološke politike EU, principi ekološke politike EU)	Definirati nadležnost institucija EU u oblasti ekološke politike	I2
	4.	PRAVNI INSTRUMENTI ZAŠTITE OKOLIŠA (Ekološka pravda, ekološki ombudsman, ekološka krivična djela, ekološka inspekcija, ekološka tužba, ekološki porezi)	Prikazati pravne instrumente zaštite okoliša	I2
	5.	UJEDINJENE NACIJE I ZAŠTITA OKOLIŠA (Program UN za okoliš UNEP, Konvencija o čovjekovom okolišu (Štokholm 1972), Rio Konferencija UN o okolišu i razvoju 1992 (UNCED), Arhuska konvencija (1996), Bazelska konvencija o nadzoru prekograničnog	Prepoznati mjesto i ulogu UN u zaštiti okoliša	I3

		prometa opasnog otpada i njegovom odlaganju (1992)		
6.		VIJEĆE EVROPE I ZAŠTITA OKOLIŠA (Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i pravo na zdravu okoliša (1950), Konvencija o građansko pravnoj odgovornosti za štete nastale usljed aktivnosti opasnih po okoliš (1993), Konvencija o krivičnopravnoj zaštiti okoliša (1998), Konvencija o zaštiti evropske divljači i njihovih prirodnih staništa (1982), Evropska konvencija o pejzažu (2004)	Prezentirati regulativu Vijeća Evrope u zaštiti okoliša	I3
7.		EVROPSKA UNIJA I ZAŠTITA OKOLIŠA (Primarni (osnovni) izvori prava EU u oblasti zaštite okoliša, sekundarni (izvedeni) izvori prava EU u oblasti zaštite okoliša)	Interpretirati primarne i sekundarne izvore prava EU u zaštiti okoliša	I3
8.		GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA OKOLIŠA (Građanskopravna zaštita okoliša kao instrument ostvarivanja načela preventivnosti: susjedska prava i stvarnopravna zaštita od imisija, građanskopravna zaštita okoliša sprovođenjem tzv. <i>negatorne tužbe</i> , građansko pravna zaštita okoliša kroz <i>posjedovnu zaštitu</i> , građansko pravna zaštita okoliša obuhvaćena kroz odgovornost za štetu, popravljjanje štete i ekološku tužbu)	Protumačiti građanskopravnu zaštitu okoliša	I4
9.		KRIVIČNOPRAVNA ZAŠTITA OKOLIŠA (Onečišćenje okoliša, ispuštanje onečišćujućih tvari s plovnog objekta, ugrožavanje ozonskog omotača, okoliša otpadom, okoliša postrojenjem, okoliša radioaktivnim tvarima, bukom, vibracijama ili ionizirajućim zračenjem, uništavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti i staništa, trgovanje zaštićenim prirodnim vrijednostima, protuzakoniti lov i ribolov)	Protumačiti krivičnopravnu zaštitu okoliša	I4
10.		MEĐUNARODNOPRAVNI ASPEKTI ZAŠTITE	Objasniti međunarodnopravne	I4

		OKOLIŠA (Razvoj međunarodnog prava okoliša, osnovna načela međunarodnopravne zaštite i očuvanja okoliša, „Meko pravo“ na području zaštite i očuvanja okoliša, običajno međunarodno pravo na području zaštite i očuvanja okoliša, najvažniji međunarodni ugovori posvećeni zaštiti i očuvanju okoliša, politika zaštite okoliša i <i>pravo okoliša</i> u EU)	aspekte zaštite okoliša	
	11.	PRAVO OKOLIŠA U BIH (Nastanak i razvoj prava okoliša u BiH)	Opisati pravo zaštite okoliša u BiH	I5
	12.	PRAVNA ZAŠTITA OKOLIŠA (Ustav BiH i zaštita okoliša, Zakon o zaštiti okoliša i sistemski zakoni koji uređuju oblast zaštite okoliša)	Prikazati osnovu pravne zaštite okoliša	I5
	13.	REGULIRANJE POJEDINIH ASPEKATA ZAŠTITE OKOLIŠA (Zaštita voda, zraka, zemljišta, biljnog svijeta, životinja, šuma, prirodnih dobara, zaštita od buke i vibracija, zaštita od jonizujućih i nejonizujućih zračenja, postupanje sa otpadnim materijama)	Analizirati pojedine aspekte zaštite okoliša	I5
	14.	ULOGA I ZNAČAJ JAVNOSTI I NEVLADINIH ORGANIZACIJA U ZAŠTITI OKOLIŠA (Uloga i značaj javnosti u zaštiti okoliša, uloga i značaj nevladinih organizacija i udruženja u zaštiti okoliša)	Definirati ulogu i značaj javnosti i nevladinih organizacija u zaštiti okoliša	I5
	15.	MJESTO I VAŽNOST PRAVA OKOLIŠA U SAVREMENOJ ZAŠTITI OKOLIŠA (Imperativ: ne živjeti na dug (dvostruki dug: zaduživanje u društvu i u prirodi), regulativni modeli provođenja politike zaštite okoliša: <i>konfrontacijski</i> , i <i>kooperativni</i>)	Prepoznati mjesto i važnost prava okoliša u savremenoj zaštiti okoliša	I6
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Prikazati odnos prava okoliša prema drugim granama prava; I2: Definirati nadležnost institucija EU u oblasti ekološke politike; I3: Analizirati poziciju UN i primarne i sekundarne izvore prava EU u zaštiti okoliša; I4: Protumačiti građanskopravnu i krivičnopravnu zaštitu okoliša; I5: Analizirati pojedine aspekte zaštite okoliša i značaj javnosti i nevladinih organizacija u zaštiti okoliša;			

	I6: Prepoznati mjeso i važnost prava okoliša u savremenoj zaštiti okoliša.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Samostalno učenje Grupni rad Konsultacija dopunske literature UKUPNO	30 sati 20 sati 20 sati 15 sati 10 sati 6 sati 81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Lilić, S. & M. Drnovak.Ivanović: Ekološko pravo, drugo, ažurirano izdanje, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2014.	
	2. Lončarić-Horvat, O. & L. Cvitanović & I. Gliha & T. Josipović & D. Medvedović & J. Omejec & M. Seršić: Pravo okoliša, Pravni fakultet Sveučilišta, Osijek.	
	Dopunska literatura:	
	1. Črnjar, M.: Ekonomika i politika zaštite okoliša, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci & Glosa, Rijeka, 2002.	
	2. Glavač, V.: Uvod u globalnu ekologiju, Državna uprava za zaštitu prirode i okoliša & Hrvatske šume Zagreb, Zagreb, 1999.	
	3. Goodstein, E.: Ekonomika i okoliš, MaTe, d.o.o., Zagreb, 2003.	
	4. Rifkin, J.: Europski san – kako europska vizija budućnosti polako zasjenjuje američkisan, Školska knjiga, Zagreb, 2006.	
	5. Šimleša, D.: Ekološki otisak – Kako je razvoj zgazio održivost, TIP press, Zagreb, 2010.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.069-B	Naziv predmeta: Pravna klinika iz obligacionog prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta koji se želi postići u okviru Klinike iz obligacionog prava jeste sticanje osnovnih praktičnih znanja iz oblasti ugovornog obligacionog prava. Studenti trebaju samostalno ovladati tehnikom rješavanja obligacionopravnih slučajeva te sačinjavanja i tumačenja obligacionopravnih ugovora, tužbi i odgovora na tužbu te pisanja podnesaka sudu.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O PRODAJI (Pojam, karakteristike ugovora, rizik od propasti ili oštećenja stvari, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, prava kupca zbog nedostatka na stvari, garancija za ispravno funkcionisanje stvari, odgovornost prodavca za pravne nedostatke na stvari, obaveze kupca, posebne vrste ugovora o prodaji)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o prodaji obligacionog prava.	I1
	2.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O RAZMJENI (ZAMJENI) (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi, obaveze ugovornih strana)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o razmjeni obligacionog prava.	I1
	3.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O POKLONU (Pojam, karakteristike ugovora, uslovi za nastanak ugovora, obaveze i odgovornost poklonodavca, opoziv i pobijanje poklona, vrste ugovora o poklonu)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o poklonu.	I1
	4.	U SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O ZAKUPU (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, odnos ugovora o zakupu i drugih ugovora, prava i obaveze ugovornih strana, načini prestanka ugovora o zakupu)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o zakupu obligacionog prava.	I1

	5.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O ZAJMU (Pojam i značaj, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, odnos sa drugim ugovorima obligacionog prava, obaveze ugovornih strana, vrste zajma)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o zajmu obligacionog prava.	I1
	6.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O POSLUZI (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, odnos sa drugim ugovorima obligacionog prava, prestanak ugovora o posluzi)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o posluzi obligacionog prava.	I1
	7.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O DJELU (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, rizik propasti ili oštećenja stvari, prestanak ugovora)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o djelu obligacionog prava.	I1
	8.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O OSTAVI (Pojam, karakteristike ugovora, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, posebni slučajevi ostave)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o ostavi obligacionog prava.	I1
	9.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU (Pojam, karakteristike ugovora, sadržaj ugovora, forma ugovora, osiguranje prava primaoca i davaoca izdržavanja (zaštita) po ugovoru o doživotnom izdržavanju i upisi u zemljišnu knjigu, prestanak ugovora)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o doživotnom izdržavanju.	I1
	10.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O ORTAKLUKU (Pojam, karakteristike ugovora, imovina ortakluka i ortački udjeli, odnos sa drugim ugovorima obligacionog	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o ortakluku.	I1

		prava, posloводство i zastupanje ortaklukom, obaveze i prava ortaka, prestanak i posljedice prestanka ugovora o ortakluku)		
	11.	SASTAVLJANJE I TUMAČENJE UGOVORA O FAKTORINGU (Pojam, karakteristike ugovora, osnovne funkcije faktoringa, vrste faktoringa, pravna priroda faktoringa, obaveze i prava stranaka, razgraničenje faktoringa od sličnih instituta)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o faktoringu.	I1
	12.	UGOVOR O OSIGURANJU (Pojam, predmet, bitni elementi ugovora, izvori, pravna priroda ugovora, zaključenje i oblik ugovora, polisa, obaveze ugovornih strana, kumuliranje zahtjeva, podjela i prestanak ugovora o osiguranju)	Demonstrirati razumijevanje kako sačiniti i tumačiti ugovor o osiguranju.	I1
	13.	NAČIN PISANJA TUŽBE KAO TEMELJNOG INTRODUKTIVNOG AKTA I SASTAVLJANJE ODGOVORA NA TUŽBU, KAO OBLIGATORNE PROCESNE RADNJE,	Demonstrirati razumijevanje pisanja tužbe kao temeljnog induktivnog akta, demonstrirati razumijevanje sačinjavanja odgovora na tužbu.	I2
	14.	PISANJE PODNESKA - PISMENA SUDU U KONKRETNOM PREDMETU I PODNOŠENJE PRIGOVORA,	Demonstrirati razumijevanje pisanja podneska sudu u konkretnom predmetu i podnošenje prigovora .	I2
	15.	SUDSKA PRAKSA	Kritički analizirati i tumačiti sudsku praksu ugovornog obligacionog prava.	I2
	1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Prepoznati i primijeniti (tumačiti, sačiniti te kritički analizirati) u praksi različite oblike obligacionopravnih ugovora; I2: Nakon uspješnog savladavanja predmetnog gradiva iz Klinike iz obligacionog prava student će moći kritički analizirati prisustvo obligacionopravno relevantnih elemenata na primjerima iz svakodnevnog života, imati sposobnost sačinjavanja tužbi i odgovora na tužbu te pisanja podnesaka sudu.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti)		30 sati 21 sat 15 sati 15 sati 15 sati	

	UKUPNO	81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura: 1. Bikić A., Bikić E., Šabić A.: Praktikum za obligaciono pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.	
	Dopunska literatura: 1. Trnavci G.: Obligaciono pravo – knjiga prva, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2002. 2. Trnavci G.: Obligaciono pravo – knjiga druga, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, 2003. 3. Zakon o obligacionim odnosima, Službeni list SFRJ, broj 29/78, Sl. list RBiH, br. 2/92, 13/93 i 13/94, Službene novine Federacije BiH, broj 29/03. 4. Bikić A.: Obligaciono pravo – posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.066-B	Naziv predmeta: Berze i berzansko poslovanje			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj je razumijevanje značaja i karakteristika organizacije i funkcioniranja berzi, kao organiziranih tržišta kapitala, zatim stjecanje znanja o osnovama, značaju i ulozi berzanskog poslovanja na tržištu kapitala, kao i o funkcioniranju postojećih berzi, kao osnovnih pokretača razvoja tržišta kapitala, imajući u vidu njihov utjecaj na ekonomska kretanja i stanje ekonomije.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	BERZANSKI POJMOVNIK (Osnovni pojmovno – kategorijalni aparat iz domena berzi i berzanskog poslovanja)	Klasificirati osnovne pojmove iz domena berzi	I1
	2.	OSNOVNA OBILJEŽJA BERZE I OSNOVE BERZANSKOG POSLOVANJA (Pojam berzi, karakteristike berzi, nastanak i razvoj berzi, vrste i funkcije berzi)	Analizirati obilježja, nastanak, razvoj, funkcije i vrste berzi	I1
	3.	SUBJEKTI (SUDIONICI) BERZANSKOG POSLOVANJA (Osnovne karakteristike subjekata, brokeri i dileri, banke kao berzanski subjekti, institucionalni investitori na berzi, investicijski fondovi)	Kategorizirati subjekte (sudionike) berzanskog poslovanja	I1
	4.	BERZANSKI POSLOVI (Pojam, karakteristike i vrste berzanskih poslova, kriteriji za podjelu berzanskih poslova- promptni poslovi, terminski poslovi i svop poslovi)	Razlikovati vrste i kriterije berzanskih poslova	I2
	5.	BERZANSKO TRŽIŠTE I BERZANSKO POSLOVANJE (Pojam i vrste kapitala i tržišta kapitala, berzansko tržište, vanberzansko – šaltersko tržište, uključivanje vrijednosnih papira na berzansko tržište– listing, prospekt, pojam i vrsta naloga)	Opisati berzansko tržište, vanberzansko – šaltersko tržište i uključivanje vrijednosnih papira na berzansko tržište–listing	I2
	6.	TRGOVANJE BERZANSKIM MATERIJALOM (Trgovina na kratko, trgovina na margini, metode trgovanja, utvrđivanje cijena	Objasniti trgovanje berzanskim materijalom	I2

		vrijednosnih papira, fluktuacije pri trgovanju na berzi, berzanski indeksi i drugi pokazatelji, globalizacija berzanskih tržišta)		
	7.	BERZANSKI CIKLUS (Predberzanske, berzanske i postberzanske aktivnosti, ciklusi saldiranja različitih papira od vrijednosti, rizici, tečajna lista i berzanski izvještaji, tečajna lista Sarajevske berze)	Tumačiti berzanski ciklus	I3
	8.	POJAM I SISTEMATIZACIJA VRIJEDNOSNICA (Pojam, sistematizacija, ekonomija, prijenos i izdavanje vrijednosnih papira, trgovnje vrijednosnim papirima na organiziranom tržištu)	Sistematizirati vrijednosne papire	I4
	9.	DIONICE KAO BERZANSKI INSTRUMENTI (Dionice, izdavanje i zamjena vrijednosnih papira, podjela i spajanje dionica, dioničke opcije, prikupljanje kapitala na međunarodnim tržištima)	Definirati dionice i obveznice kao berzanske instrumente	I4
	10.	DIVIDENDA (Pojam dividende, dobit raspoloživa za diobu, pravo na dividendu i vrste dividendi, načini isplate dividendi, organ koji odlučuje o raspodjeli dividendi, iznos dividende, značaj stabilnosti isplate dividendi, politika dividendi)	Interpretirati dividendu i politiku dividendi	I4
	11.	OBVEZNICE KAO VRIJEDNOSNI PAPIRI (Vrste, vrijednost i prijenos obveznica, zaštita prava zakonskog imatelja, državne i municipalne obveznice)	Prikazati obveznice kao vrijednosne papire	I4
	12.	MUNICIPALNE OBVEZNICE KAO VRIJEDNOSNI PAPIRI (Pojam vrste i karakteristike municipanih obveznica, postupak emitiranja municipanih obveznica)	Protumačiti municipalne obveznice kao vrijednosne papire	I4
	13.	PRINCIPI I METODI TRGOVANJA NA BERZI (Principi trgovanja na finansijskoj berzi, primarno i	Definirati principe i metode trgovanja na berzi	I5

		sekundarno trgovanje vrijednosnim papirima, vrste naloga, zaključivanje berzanskih transakcija, aukcije na financijskoj berzi)		
	14.	NAJZNAČAJNIJE BERZE NA SVIJETU I NAČINI NJIHOVOG FUNKCIONIRANJA (Njujorška berza, Američka berza (Amex berza), Tokijska berza, Londonska berza, Frankfurtska berza, ostale europske berze, Azijske, australijske, američke i latinoameričke berze)	Usporediti načine funkcioniranja najznačajnijih berzi na svijetu	I5
	15.	SAVREMENO ELEKTRONSKO POSLOVANJE (Karakteristike i vrste e-trgovine-B2C (Business to Consumer) e-trgovina; B2C (Business to Consumer) e-trgovina; B2B (Business to business) e- trgovina; C2C (Consumer to Consumer) e-trgovina; P2P (Peer to Peer) tehnologija; M-trgovina, rast interneta i www servisa)	Opisati vrste i karakteristike savremenog elektronskog poslovanja	I6
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Analizirati obilježja, nastanak, razvoj, funkcije i vrste berzi; I2: Objasniti trgovanje berzanskim materijalom; I3: Tumačiti berzanski ciklus; I4: Sistematizirati vrijednosne papire; I5: Definirati principe i metode trgovanja na berzi; I6: Opisati vrste i karakteristike savremenog elektronskog poslovanja.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Grupni rad Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO		30 sati 15 sati 15 sati 21 sat 21 sat 81 sat	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Petrović, P.: Berze i berzansko poslovanje, Prometej, Beograd, 2009. 2. Ristić, K. & S. Komazec & Ž. Ristić.: Berze i berzansko poslovanje, EtnoStil, Beograd2014.			
	Dopunska literatura:			
	1. Bazdan, Z.: Fenomenologija berze - Case Study: Povlaštene informacije, povlaštena			

	trgovina i burzovna patologija. Ekonomija/Economics, vol. 12(4) str. 2005. 2. Jeremić, Z.: Finansijska tržišta i finansijski posrednici, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2012. 3. Mićović, M.: Berzanski poslovi i hartije od vrednosti, Pravni fakultet u Kragujevcu, Kragujevac, 2003. 4. Unković, M. & M. Milisavljević & N. Stanišić: Savremeno berzansko poslovanje, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2010. 5. Vunjak, N. & Lj. Kovačević: Finansijska tržišta i berze, Ekonomski fakultet Subotica, NUBL Banja Luka i Čigoja Beograd, Subotica, 2009.
--	--

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.056-B	Naziv predmeta: Ekonomska analiza prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je spoznaja najvažnijeg intelektualnog izazova u pravnom učenju unazad par desetljeća, zatim primjena ekonomskog koncepta u pojašnjavanju i objašnjavanju nekih pravnih pitanja, ne samo u tržišnom natjecanju i ekonomskom pravu, već i u netržišnim aktivnostima, od odgovornosti do porodičnih pitanja i kriminala, ratnih zločina u sferi javnog prava, harmonizacije evropskog prava, ustavnog prava i dr., kao i razumijevanje temeljnih pravne institute, procese i institucije s aspekta ekonomske učinkovitosti, efikasnosti i prosperiteta, s obzirom da pravo i ekonomija postaju integralni dio pravnog i ekonomskog obrazovanja.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	KONTEKST I SVRHA EKONOMSKE ANALIZE PRAVA (Kompleksnost društvene strukture i suvremeni razvoj prava, Nastanak teorijskih temelja ekonomije prava, otklon od pozitivizma i analitička jurisprudencija, daljnji razvoj američke pravne misli: (pravni instrumentalizam) i njegov politički kontekst pravni realizam primjena ekonomskih metoda na pravne probleme i institucije)	Definirati kontekst i svrhu ekonomske analize prava	I1
	2.	EKONOMIJA I PRAVO: SINERGIJA SPOZNAJA (Regulacija, racionalnost, optimalizacija, metode i analitički postupci, Pareto efikasnost, teorija igara, analiza transakcijskih troškova, društvenih troškova, javnog izbora ekonometrijske i statističke metode)	Objasniti sinergiju spoznaja ekonomije i prava	I1
	3.	UVOD U EKONOMSKU TEORIJU (Razvoj novih modernih naučnih disciplina, pravna područja primjene: oblast ekonomskog i trgovačkog prava, javno pravo, krivično pravo, porodično pravo...)	Prikazati razvoj novih modernih naučnih disciplina	I1
	4.	OPĆA STRUKTURA PRAVA I NJEGOVA OPTIMALNOST (Osnovne dimenzije pravne intervencije, optimalna struktura pravne intervencije, ilustracija	Analizirati opću strukturu prava i njegovu optimalnost	I1

		optimalne strukture pravne intervencije)		
	5.	EFIKASNOST VLASNIČKIH SISTEMA (Interdisciplinarni pristup dvjema velikim društvenim naukama, novo polje istraživanja, mjerila i koncepti efikasnosti na propise i pravna pravila iz domena vlasničkih sistema,, pravna nauka i judikatura ocjenjuju pravna pravila i propise primjenom kriterija o tome da li oni potiču ili sprječavaju efikasnu upotrebu resursa, s aspekta koristi prigodom donošenja strateških odluka, investicijskih odluka, odluka o tome da li tužiti ili se nagoditi i dr)	Spoznati efikasnost vlasničkih sistema	12
	6.	OSNOVE UGOVORNOG PRAVA (Djelovanje građansko-pravnih ugovora, sloboda ugovaranja (privatna autonomija): svatko može svoju osobnost slobodno razviti, odnosno može samoodgovorno organizirati kroz ugovore svoje životne odnose, utjecaj slobode konkurencije na slobodu ugovaranja, ugovor kao funkcionalna jedinica jedne pravno regulirane tržišne ekonomije).	Interpretirati osnove ugovornog prava	12
	7.	VRSTE UGOVORA I ZAKLJUČIVANJE UGOVORA (Ugovor kao instrument sudionika kojim ljudi u slobodnom prostoru sami određuju svoje pravno-poslovne odnose, sloboda ugovaranja - osnova tržišne ekonomije, stanovište s pozicije ekonomije: teorija ugovora s aspekta prisilnog ispunjenja ugovora, bolji položaj obje strane u ugovaranju, mjereno prema njihovim vlastitim željama, s tim da niko drugi pritom ne pretrpi štetu, promjena zakona u fukciji omogućavanja nekom bolje situacije, a da ne ugrozi nikoga drugoga, Pareto efikasnost –zahtijev za promjenu zakona, Pareto	Razlikovati vrste ugovora i načine njihovog zaključivanja	12

		efikasan zakon - tehničko ime za odgovorno pravo, Teorija prava utemeljena na Pareto efikasnosti, ekonomska efikasnost i provođenje obećanja silom ako onaj koji je obećao i onaj koji je prihvatio obećanje pristaju na prisilu)		
	8.	ODŠTETNO PRAVO (Komplementarno djelovanje prava i ekonomije u domenu odšetnog prava, preispitivanje prava i pravnih metoda, ekonomija pruža naučnu teoriju za predviđanje utjecaja pravnih sankcija na ponašanje, sankcije za ekonomiste izgledaju kao cijene i ljudi reagiraju na te sankcije slično kao što reagiraju na cijene, što znači da ljudi reagiraju na više cijene tako da troše manje skupljih dobara, pa se pretpostavlja da ljudi reagiraju na jače pravne sankcije tako da rade manje sankcioniranih aktivnosti i implementirati ekonomske metode na pravne probleme i institucije)	Prezentirati komplementarno djelovanje prava i ekonomije u domenu odšetnog prava	I2
	9.	PARNICA I PARNIČNI POSTUPAK (Osnovna teorija parničnog postupka: podnošenje tužbe, osnovno razilaženje između privatno i društveno poželjnog broja parnica, nagodba nasuprot vođenju parnice, razilaženje između privatno i društveno poželjnog broja nagodbi, parnični izdatci, proširenja osnovne teorije, općenito o procesnom pravu)	Argumentirati osnove parnice i parničnog postupka	I3
	10.	PRAVO KONKURENCIJE (Pojam i svrha prava konkurencije, izvori prava konkurencije, tijela osiguranja slobodnog tržišnog natjecanja, sporazumi (zabranjeni sporazumi, posljedice zabranjenih sporazuma, grupne i pojedinačne iznimke), monopolističko djelovanje (monopolistički i vladajući položaj,	Objasniti pojam, svrhu i izvore prava konkurencije	I4

		zloupotreba), koncentracije (pojam, prijava koncentracije, ocjena dopustivosti koncentracije), državne potpore)		
	11.	JAVNA PROVEDBA ZAKONA I KRIVIČNO PRAVO (Prevenција novčanim sankcijama, prevencija nenovčanim sankcijama, proširenje teorije o prevenciji, onemogućavanje, rehabilitacija i retribucija)	Prikazati javnu provedbu zakona u domenu krivičnog prava	I5
	12.	PREVENCIJA (Prevenција – novčana, nenovčana i proširena teorija o prevenciji)	Opisati teorije o prevenciji	I5
	13.	JAVNI IZBORI (Teorija javnih izbora u savremenim razvijenim demokratskim društvimaa, određenje teorije javnih izbora i financiranje javnog sektora, sudionici u procesu izbora javnih dobara)	Protumačiti teoriju javnih izbora	I6
	14.	EKONOMIJA BLAGOSTANJA, MORAL I PRAVO (Ekonomija blagostanja, opis pojmova o moralnosti, funkcionalnost pojmova o moralnost, porijeklo pojmova o moralnosti, implikacije za analizu prava)	Interpretirati ekonomiju blagostanja, moral i pravo	I6
	15.	RAVNOMJERNOST RASPODJELE DOHOTKA I PRAVO (Raspodjela dohotka i društveno blagostanje, sistem poreza na dohodak, raspodjela dohotka i društveno blagostanje, utjecaj pravnih pravila na raspodjelu dohotka)	Objasniti ravnomjernost raspodjele dohotka i pravo	I6
1.3. Ishodi učenja:		Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Definirati kontekst i svrhu ekonomske analize prava, te sinergiju spoznaja; I2: Prezentirati komplementarno djelovanje prava i ekonomije u domenu ugovornog, odšetnog prava i vlasničkih sistema; I3: Argumentirati osnove parnice i parničnog postupka; I4: Objasniti pojam, svrhu i izvore prava konkurencije; I5: Prikazati javnu provedbu zakona u domenu krivičnog prava; I6: Interpretirati ekonomiju blagostanja, moral i pravo.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:		Predavanja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Samostalno učenje Grupni rad	30 sati 20 sati 20 sati 15 sati 10 sati	

	Konsultacija dopunske literature	6 sati
	UKUPNO	81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura: 1. Jovanović, A.: Teorijske osnove ekonomske analize prava, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2008. 2. Shavell, S.: Temelji ekonomske analize prava, MaTe, d.o.o., Zagreb, 2009.	
	Dopunska literatura: 1. Barković, I.: Interdisciplinarni uspjeh prava i ekonomije: ekonomska analiza prava, u: Ekonomski vjesnik/Review of Contemporary Entrepreneurship, Business and Economic Issues, Vol. XXII(1), 2009. 2. Dau-Schmidt, G. K. i Brun, L. C.: Lost in translation: The economic analysis of law in the United States and Europe, Research Paper Number 13., Indiana University Bloomington School of Law, Bloomington Indiana, 2006. 3. Posner, R.: Economic analysis of law: A European perspective, Edward Elgar Publishing, Cheltenham Glos, 2006. 4. Sakalaš, Ž., i Lendak – Kabok, K.: Neki uvodni aspekti analize prava, u: Škola biznisa, broj 2, 2011. 5. Šošić, M.: Ekonomska analiza prava in distributivna pravičnost, u: LeXonomica, Vol. 3(1), 2011.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.086-B	Naziv predmeta: Korporativno upravljanje			
Nivo: I ciklus studija	Godina: II	Semestar: IV	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2	Ukupan broj sati: P-30		
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je stjecanje potrebnih znanja o korporacijama i njihovim upravljačkim strukturama i procesima, upoznavanje s pravnom strukturom i statusom društava kapitala, razmatranje odnosa upravljačkih struktura korporacija odnosno odnosa vlasnika, menadžmenta i nadzornih odbora i usvajanje znanja o osnovnim principima dobrog korporativnog upravljanja.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVOD U KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Definiranje korporativnog upravljanja, uloga nosilaca interesa, međunarodni domet korporativnog upravljanja, razlikovanje korporativnog upravljanja)	Definirati korporativno upravljanje	I1
	2.	POSLOVNA LOGIKA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA (Stimuliranje učinka i poboljšanje operativne efikasnosti, poboljšanje pristupa tržištima kapitala, snižavanje cijene kapitala i povećanje vrijednosti sredstava preduzeća, građenje bolje reputacije)	Protumačiti poslovnu logiku korporativnog upravljanja	I1
	3.	OKVIR KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA U BiH (Specifičnosti korporativnog upravljanja u BiH, pravni i regulatorni okvir, načini osnivanja privrednih društava u BiH, institucionalni okvir)	Izraditi okvir korporativnog upravljanja	I1
	4.	POJAM DIONIČKOG DRUŠTVA (Definicija dioničkog/ akcionarskog društva, dioničko društvo u FBiH, akcionarsko društvo u RS-u)	Definirati dioničko (akcionarsko) društvo	I2
	5.	STRUKTURA UPRAVLJANJA DIONIČKOG/AKCIONARSKOG DRUŠTVA (Skupština dioničara/ akcionara, nadzorni/ upravni odbor, izvršni organi, generalni direktor, uprava društva, eksterni revizor, interni revizor ili odbor za reviziju (interni	Objasniti strukturu upravljanja dioničkog (akcionarskog) društva	I2

		nadzorni organ), sekretar društva u FBiH)		
	6.	OSNIVAČKI I NORMATIVNI AKTI DRUŠTVA (Odredbe osnivačkog akta, kada treba vršiti izmjene osnivačkog akta? ko može vršiti izmjene osnivačkog akta? kako vršiti izmjene osnivačkog akta? registracija izmjena osnivačkog akta, kada stupaju na snagu izmjene osnivačkog akta? objelodanjivanje osnivačkog akta, vrste normativnih akata, kako usvojiti i izmijeniti normativne akte?)	Prikazati osnivačke i normativne akte društva	12
	7.	KODEKSI KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA DRUŠTAVA (Šta je kodeks korporativnog upravljanja društva? što je etički kodeks? zašto treba usvojiti etički kodeks? kako implementirati etički kodeks?)	Interpretirati kodeks korporativnog upravljanja društva	13
	8.	NADLEŽNOST I SASTAV NADZORNOG/UPRAVNOG ODBORA (Kada formirati nadzorni/upravni odbor? pregled nadležnosti nadzornog/upravnog odbora, nadležnost nadzornog/ upravnog odbora u vezi sa strateškim nadzorom i kontrolom, nadležnost nadzornog/ upravnog odbora u vezi s pravima dioničara/akcionara, nadležnost nadzornog/upravnog odbora u vezi sa sredstvima i osnovnim kapitalom, nadležnost nadzornog /upravnog odbora u vezi s kontrolom, objelodanjivanjem i transparentnošću, broj članova nadzornog/upravnog odbora, ko može biti član nadzornog/ upravnog	Spoznati nadležnosti i sastav nadzornog/upravnog odbora	14

		odbora? kvalifikacije članova nadzornog/upravnog odbora, kategorije članova nadzornog/upravnog odbora)		
	9.	IZBOR I SMJENJIVANJE ČLANOVA NADZORNOG /UPRAVNOG ODBORA (Izbor i mandat članova nadzornog/ upravnog odbora, predlaganje kandidata za nadzorni/upravni odbor, iInformacije o kandidatima za nadzorni/upravni odbor, izbor članova nadzornog/upravnog odbora, smjenjivanje članova nadzornog/upravnog odbora)	Prezentirati izbor i smjenjivanje članova nadzornog/upravnog odbora	14
	10.	RADNE PROCEDURE NADZORNOG/UPRAVNOG ODBORA (Predsjednik i sjednice nadzornog/upravnog odbora, sjednice nadzornog/upravnog odbora, prva sjednica nadzornog/upravnog odbora, plan sjednica nadzornog/upravnog odbora, ko ima pravo sazvati sjednicu nadzornog/upravnog odbora? pravilno obavještenje za sjednice nadzornog/ upravnog odbora, kvorum za sjednice nadzornog/upravnog odbora, kako članovi nadzornog/upravnog odbora mogu učestvovati na sjednicama nadzornog/upravnog odbora? uzimanje u obzir pisanih mišljenja (glasački listići odsutnih članova), odluke nadzornog/ upravnog odbora, zapisnici sa sjednica nadzornog/upravnog odbora, sekretar društva i sjednice nadzornog/upravnog odbora)	Opisati radne procedure nadzornog/upravnog odbora	14
	11.	OBAVEZE I ODGOVORNOSTI	Klasificirati obaveze i odgovornosti	14

		ČLANOVA NADZORNOG /UPRAVNOG ODBORA (Obaveza pažljivog postupanja, obaveza lojalnosti, pristup članova nadzornog/upravnog odbora informacijama, odgovornosti članova nadzornog/upravnog odbora, kada su članovi nadzornog/upravnog odbora oslobođeni odgovornosti? ko može podnijeti odštetni zahtjev protiv članova nadzornog/upravnog odbora? zapisnici sa sjednica nadzornog/upravnog odbora i odgovornost članova nadzornog/upravnog odbora, zaštita od odgovornosti za članove nadzornog/upravnog odbora)	članova nadzornog/upravnog odbora	
	12.	NAKNADE, OCJENJIVANJE I EDUKACIJA ČLANOVA NADZORNOG/UPRAVNOG ODBORA (Naknada članova, samoocjenjivanje nadzornog/upravnog odbora, edukacija i obuka)	Prikazati naknade, ocjenjivanje i edukaciju članova nadzornog/upravnog odbora	I4
	13.	IZVRŠNI ORGANI (UPRAVA DRUŠTVA) I NJIHOVE NADLEŽNOSTI (Nadležnost generalnog direktora, nadležnost uprave društva, ko može biti generalni direktor ili član uprave društva? kvalifikacije generalnog direktora i članova uprave društva, sastav uprave društva)	Razlikovati izvršne organe (uprava društva) i njihove nadležnosti	I5
	14.	RADNE PROCEDURE IZVRŠNIH ORGANA (Izbor i mandat članova uprave društva, nadležnost vršioca dužnosti generalnog direktora, ukidanje nadležnosti izvršnih organa, predsjedavajući uprave društva, sjednice uprave društva, pravo na sazivanje sjednice uprave društva, obavještenje o sjednici,	Opisati radne procedure izvršnih organa	I5

		kvorum sjednica uprave društva, glasanje tokom sjednica uprave društva, zapisnik sa sjednica uprave društva)		
	15.	ULOGA I NADLEŽNOST SEKRETARA DRUŠTVA (Potreba za sekretarom društva i njegova važnost, kvalifikacije sekretara društva, nezavisnost sekretara društva, imenovanje sekretara društva, razvijanje politika i praksi korporativnog upravljanja, pružanje podrške nadzornom/upravnom odboru, zaštita prava dioničara, osiguravanje objelodanjivanja informacija i transparentnosti)	Objasniti ulogu i nadležnost sekretara društva	16
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Definirati pojam, okvir i poslovnu logiku korporativnog upravljanja; I2: Objasniti strukturu upravljanja, osnivačke i normativne akte dioničkog (akcionarskog) društva; I3: Interpretirati kodeks korporativnog upravljanja društva; I4: Protumačiti mjesto, ulogu, nadležnosti i satav nadzornog (upravnog) odbora društva; I5: Opisati radne procedure izvršnih organa društva (uprava) i njihove nadležnosti; I6: Objasniti ulogu i nadležnost sekretara društva.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Samostalno učenje Grupni rad Konsultacija dopunske literature UKUPNO		30 sati 20 sati 20 sati 15 sati 10 sati 6 sati 81 sat	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Tipurić, D. (ur.): Korporativno upravljanje, Sinergija, Zagreb, 2008. 2. Trivun, V. at el.: Korporativno upravljanje – Priručnik za firme u BiH, World Bank - International Finance Corporation, Sarajevo, 2009.			
	Dopunska literatura:			
	1. Babić, M. at el.: Korporativno upravljanje – principi i mehanizmi. Revico, Sarajevo, 2008. 2. Friedman, A. L., Miles, S.: Stakeholders, Theory and Practice, Oxford University Press, New York, 2006. 3. OECD: Smjernice za korporativno upravljanje u preduzećima u državnom vlasništvu, Organizationfor Economic Cooperation Development (OECD), Paris			

	4. Hadžiahmetović, Z. at el.: Suvremeni korporativni menadžment, Centar za napredne studije, Sarajevo, 2009. 5. Tipurić, D.: Nadzorni odbor i korporativno upravljanje, Sinergija, Zagreb, 2006.
--	---

III GODINA - V SEMESTAR

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.035-B	Naziv predmeta: Građansko parnično procesno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: V	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, P-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti usvoje znanje iz građanskog parničnog procesnog prava kako bi mogli svrsishodno i samostalno djelovati i rješavati većinu problema/predmeta iz domena parničnog postupka sa kojim bi se susretali u okviru svog profesionalnog djelovanja; upoznati studente sa relevantnim institutima pozitivnog i uporednog građanskog parničnog procesnog prava, metodologijom i relevantnom pravnom misli građanskog parničnog procesnog prava; osposobiti studente za samostalno djelovanje analize građanskih procesnopravnih problema (bez obzira da li su se susreli sa istim tokom studija predmeta ili ne) i mehanizmima pristupa i rješavanja tih problema; predočiti ratio legis instituta građanskog parničnog procesnog prava de lege lata kao i osnove za razumijevanje razvoja u građanskog procesnog prava de lege ferenda; dati osnove za budući naučni rad u u okviru građanskog parničnog procesnog prava. Poseban cilj predmeta je osposobiti studente za samostalno djelovanje u okviru parničnog postupka, upoznati studente sa svim pravnim instrumentima sa kojima se mogu susretati tokom parničnog postupka, pripremiti studente za kompetentno profesionalno djelovanje djelstvovanja pravne zaštite povrijeđenih i ugroženih subjektivnih prava u okviru građanskog parničnog procesnog prava. Dodatan poseban cilj predmeta je naučiti studente sastavljanju kvalitetnih te materijalno i formalno urednih tužbi i žalbi kao i izvršiti osnovnu pripremu za eventualno polaganje pravosudnog ispita.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM, KARAKTERISTIKE GRAĐANSKOG PARNIČNOG PROCESNOG PRAVA I PROCESNE PRETPOSTAVKE (Pojam, predmet, karakteristike i značaj građanskog procesnog prava i građanskog parničnog procesnog prava, izvori GPPP-a, odnos GPPP-a sa drugim granama prava, parnični postupak, opšte i posebne procesne pretpostavke)	Demonstrirati razumijevanje pojma, predmeta, karakteristika i značaja građanskog procesnog prava, građanskog parničnog procesnog prava i parničnog posutpka, moći kritički analizirati i primijeniti izvore GPPP-a, Izraziti razumijevanje i prepoznati prisustvo ili odsustvo opštih i posebnih procesnih pretpostavki u konkretnim predmetima i demonstrirati razumijevanje posljedica prisustva ili nedostatka istih.	I1
	2.	INCIDENTALNO PITANJE, VAŽENJE PROCESNIH NORMI I UVOD U NAČELA GPPP-A (Incidentalno pitanje, prostorno, vremensko i lično važenje normi procesnog prava, načelo dispozitivnosti i oficijelnosti, načelo	Steći razumijevanje i moći učestvovati u postupku djelovanja povodom incidentalnog pitanja, prepoznati i moći primijeniti prostorno, vremensko i lično važenje normi procesnog prava, demonstrirati razumijevanje i moći	I1

		raspravnosti i istražnosti, načelo kontradiktornosti)	prepoznati i kritički analizirati primjenjivost i značaj osnovnih načela građanskog procesnog prava i načela kontradiktornosti u konkretnim institutima GPPP-a i predmetima.	
	3.	NAČELA GRAĐANSKOG PARNIČNOG PROCESNOG PRAVA - NASTAVAK (Načelo usmenosti i pisanosti, načelo neposrednosti i posrednosti, načelo javnosti, načelo ravnopravnosti jezika svih konstitutivnih naroda, načelo slobodne ocjene dokaza, načelo sudskog upravljanja postupkom, načelo ekonomičnosti, načelo savjesnog korištenja procesnim pravima i zabrane zloupotrebe prava stranaka, druga načela GPPP-a)	Izraziti razumijevanje i moći prepoznati i kritički analizirati primjenjivost i značaj načela u građanskom parničnom procesnom pravu u konkretnim institutima GPPP-a i predmetima.	I1
	4.	SUD, PRAVOSUDNI PRINCIPI I OSTALI ORGANI OD ZNAČAJA ZA PRAVOSUĐE (Sudska funkcija u materijalno-pravnom i formalno-organizacijom smislu, redovni sudovi, sudovi posebnih nadležnosti, primjer općinskog suda u Sarajevu, sastav suda u parničnom postupku, pravosudni principi o organizaciji i djelatnosti sudova, isključenje i izuzeće sudija, ostali organi od značaja za pravosuđe)	Steći razumijevanje sudske funkcije u parničnom postupku, moći obrazložiti strukturu sudova u parničnom postupku, moći primijeniti pravosudne principe u konkretnim predmetima, demonstrirati razumijevanje razloga i moći primijeniti pravila o isključenju i izuzeću sudija, moći prepoznati značaj i ulogu ostalih organa od značaja za pravosuđe.	I2
	5.	NADLEŽNOST (Pojam i karakteristike nadležnosti u objektivnom i subjektivnom smislu, apsolutna nadležnost, međunarodna nadležnost, stvarna nadležnost, mjesna nadležnost, vrste mjesne nadležnosti, određivanje mjesne nadležnosti od strane višeg suda, sporazum o mjesnoj nadležnosti, sukob nadležnosti)	Demonstrirati razumijevanje pojma i vrsta nadležnosti u parničnom postupku, moći primijeniti pravila o određivanju međunarodne, apsolutne, stvarne, funkcionalne i mjesne nadležnosti na konkretnim predmetima, steći razumijevanje opštih i posebnih pravila određivanja mjesne nadležnosti, imati sposobnost primijeniti pravila rješavanja sukoba nadležnosti.	I2

	6.	STRANKE U PARNICI I ZASTUPANJE (Stranke kao procesni subjekti, stranačka sposobnost, parnična sposobnost, postulaciona sposobnost, legitimacija, promjena subjekata u parnici, zastupanje u parnici, zakonski zastupnik)	Demonstrirati razumijevanje pojma i sposobnosti stranaka u parničnom postupku, moći kritični analizirati procesnu i materijalnu te aktivnu i pasivnu legitimaciju stranaka u konkretnom postupku, steći razumijevanje i imati sposobnost izdejsstvovati promjenu subjekata u parnici, izraziti razumijevanje zastupanja općenito i posebno zakonskog zastupanja u parnici.	I3
	7.	PUNOMOĆSTVO, UČEŠĆE TREĆIH LICA U PARNICI I SUPARNIČARSTVO (Punomoćstvo, učešće trećih lica u parnici, umješač i položaj umješača u parnici, intervencijsko dejstvo presude, pojam i karakteristike suparničarstva, vrste suparničarstva)	Izraziti razumijevanje i moći prepoznati pravnu urednost zastupanja u parnici putem punomoćstva, demonstrirati razumijevanje učešća trećih lica u parnici, intervencijskog dejstva presude te postupka umješavanja i položaja intervenijenta, moći obrazložiti pojam i vrste suparničarstva i implikacije istog u konkretnim primjerima.	I3
	8.	PARNIČNE RADNJE, ROKOVI I ROČIŠTA, VRAĆANJE U PRIJAŠNJE STANJE (Pojam i karakteristike procesnih/parničnih radnji, parnične radnje stranaka, procesne radnje suda, podnesak, zapisnik, rokovi u parničnom postupku, ročišta, povraćaj u predašnje stanje)	Demonstrirati razumijevanje procesnih/parničnih radnji u parničnom postupku, moći primijeniti poznavanje strukture podneska, funkcije zapisnika, uloge rokova i ročišta u parničnom postupku u konkretnim predmetima, steći razumijevanje i imati sposobnost tražiti restitutio in integrum.	I4, I7
	9.	TUŽBE (Pojam, značaj i karakteristike tužbe u parničnom postupku, pravna priroda tužbe, struktura tužbe, tužbeni zahtjev, obavezni elementi tužbe, fakultativni elementi tužbe, kondemnatorne tužbe, deklaratorne tužbe, konstitutivne tužbe, litispendencija, objektivna kumulacija, preinačenje)	Demonstrirati razumijevanje pravne prirode i funkcije tužbe u parničnom postupku, steći razumijevanje vrsti i strukture obaveznih i fakultativnih elemenata tužbe te imati sposobnost napisati formalno urednu tužbu u konkretnom predmetu, obrazložiti razumijevanje značaja litispendencije te moći	I5, I7

		tužbe)	izdejsvovati preinačenje tužbe u konkretnom predmetu.	
	10.	TOK PARNIČNOG POSTUPKA PRED PRVOSTEPENIM SUDOM (Struktura i tok parničnog postupka, podnošenje tužbe i odgovora na tužbu, prethodno ispitivanje tužbe, pripremno ročište, ročište za glavnu raspravu, tok ročišta za glavnu raspravu, zastoj u postupku)	steći razumijevanje strukture i toka parničnog postupka u prvom stepenu, demonstrirati razumijevanje svih faza prvostepenog parničnog postupka, moći primjeniti pravila kojim se uređuje tok prvostepenog postupka na konkretne predmete, kritički analizirati tok postupka ali i zastoj u postupku te poduzeti primjerene korake u konkretnim predmetima.	14
	11.	DOKAZIVANJE (Pojam, značaj i karakteristike dokazivanja u parničnom postupku, dokaz, činjenice koje ne treba dokazivati, teret dokazivanja, predmet dokazivanja, dokazna sredstva, izvođenje dokaza)	Demonstrirati razumijevanje značaja dokazivanja u parničnom postupku, tereta, predmeta i sredstava dokazivanja, steći razumijevanje individualnih dokaznih sredstava i imati sposobnost efektivno koristiti dokazna sredstva za dokazivanje pravno relevantnih činjenica u konkretnim predmetima, moći primjeniti pravila o izvođenju dokaza.	14
	12.	SUDSKE ODLUKE (Pojam, karakteristike i značaj sudskih odluka u parničnom postupku, presuda kao sudska odluka u parničnom postupku, sadržaj presude, donošenje presude, dostavljanje presude, ispravka presude, druga djelovanja povodom presude nakon donošenja presude, vrste presuda, rješenje kao sudska odluka u parničnom postupu)	Demonstrirati razumijevanje karakteristika i značaja sudskih odluka u parničnom postupku, izraziti razumijevanje strukture presude te moći kritički analizirati konkretnu presudu, demonstrirati razumijevanje procesa donošenja presude i imati sposobnost napisati presudu u konkretnom predmetu, obrazložiti moguća djelovanja povodom ispravke i drugih djelovanja povodom presude nakon donošenja presude.	15, 17
	13.	DOSTAVLJANJE, ODBRAMBENE RADNJE TUŽENOG, DISPOZITIVNE PARNIČNE RADNJE STRANAKA KOJIMA SE OKONČAVA POSTUPAK,	Demonstrirati i moći primjeniti pravila o dostavljanju u parničnom postupku, moći kritički analizirati radnje stranaka u parničnom postupku, moći primjeniti pravila o	14, 17

		PARNIČNI TROŠKOVI, MJERE SANKCIONISANJA NEPOŠTIVANJA SUDA I OSIGURANJA DOKAZA (Dostavljanje u parničnom postupku, procesnopravni i materijalnopravni prigovori, prigovor protiv potraživanja radi kompenzacije, protivtužba, povlačenje tužbe, rješavanje spora u postupku medijacije, sudska nagodba, parnični troškovi, mjere sankcionisanja nepoštivanja suda, mjere osiguranja dokaza)	određivanju parničnih troškova, steći razumijevanje mjera sankcionisanja nepoštivanja suda i osiguravanja dokaza.	
	14.	PRAVNI LIJEKOVI (Pravosnažnost presude, redovni pravni lijekovi u parničnom postupku, žalba, tok postupka pred drugostepenim sudom, odluke drugostepenog suda, žalba protiv rješenja, vanredni pravni lijekovi u parničnom postupku, revizija, ponavljanje postupka)	Demonstrirati razumijevanje karakteristika i značaja pravnih lijekova u parničnom postupku, moći izraziti razloge za izjavljivanje žalbe, moći kritički analizirati strukturu i prisustvo razloga za žalbu u parničnom postupku, moći primijeniti pravila o toku drugostepenog postupka na konkretne predmete, imati sposobnost uložiti redovne i vanredne pravne lijekove.	I4, I5, I7
	15.	ARBITRAŽA I POSEBNI PARNIČNI POSTUPCI (Pojam, karakteristike i značaj arbitraže u parničnom postupku, vrste arbitraža, arbitražni sporazum, tok arbitražnog postupka, arbitražne odluke, postupak u parnicama iz radnih odnosa, postupak u parnicama zbog smetanja posjeda, postupak u sporovima male vrijednosti, tužba za zaštitu kolektivnih interesa)	Demonstrirati razumijevanje karakteristika i značaja arbitraže te toka arbitraže, postupka u parnicama iz radnih odnosa, zbog smetanja posjeda, u sporovima male vrijednosti i radi zaštite kolektivnih interesa, moći primijeniti posebna pravila kojim su uređeni te učestvovati u navedenim posebnim parničnim postupcima.	I6, I7
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Građansko parnično procesno pravo studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje pojma, predmeta, karakteristika i značaja građanskog parničnog procesnog prava i parničnog postupka; moći prepoznati i primijeniti načela GPPP-a i pravosudne principe na institute GPPP-a kao i konkretne predmete; steći razumijevanje procesnih pretpostavki, prostornog, vremenskog i ličnog važenja normi te načina postupanja povodom incidentalnog pitanja; I2: Steći razumijevanje sudske funkcije; uloge, strukture i sastava suda u parničnom postupku; moći obrazložiti karakteristike te primijeniti pravila kojim se utvrđuje nadležnost na konkretne predmete; imati sposobnost prepoznati razloge za i tražiti izuzeće i isključenje sudija; moći izraziti ulogu drugih organa u pravosuđu; I3: Steći razumijevanje pojma i sposobnosti stranaka u parničnom postupku; razumjeti i			

	moći kritički analizirati zakonsko i zastupanje u parničnom postupku punomoćstvom; demonstrirati razumijevanje intervencijskog dejstvar presude i moći primijeniti pravila o učešću trećih lica u parničnom postupku; moći obzraložiti vrste suparničarstva i demonstrirati razumijevanje njihovog značaja u parničnom postupku; I4: Demonstrirati razumijevanje procesnih/parničnih radnji stranaka i suda, strukture i faza te toka svake faze parničnog postupka u prvom i drugom stepenu; tereta dokazivanja, predmeta i sredstava dokazivanja, te drugih bitnih elemenata i aspekata prvostepenog i drugostepenog parničnog postupka i imati sposobnost svrsishodno poduzimati parnične/procesne radnje kao i kritički analizirati iste drugih učesnika u konkretnim predmetima, moći podnositi podneske i učestvovati u raspravi, predlagati i izvoditi dokaze u parničnom postupku; I5: Izraziti razumijevanje uloge tužbe, rješenja, presude i žalbe u parničnom postupku, demonstrirati razumijevanje strukture i elemenata tužbi i sudskih odluka kao i značaja te načina konstrukcije istih; moći kritički analizirati vlastite i tužbe, rješenja, presude i žalbe drugih; I6: Demonstrirati razumijevanje arbitraže u kontekstu GPPP te posebnih parničnih postupaka; imati sposobnost svrshodno i samostalno učestvovati u arbitraži i posebnom parničnom postupcima povodom konkretnih predmeta; I7: Nakon uspješnog savladavanja predmetnog gradiva student će imati sposobnost samostalno i svrshodno napisati tužbu, rješenje, presudu i žalbu te druge relvantne podneske na osnovu oktroirane postulirane činjenične osnove od strane predavača kao i u subsekventnom profesionalnom djelovanju.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 72 sata 15 sati 15 sati 15 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA		
	Osnovna literatura: 1. Čalića B., Omanović S.: Građansko procesno pravo, Univerzitet u Sarajevu, Pravni fakultet, 2000.	
	Dopunska literatura: 1. Zakon o parničnom postupku FBiH i RS (sa primjenjivim izmjenama i dopunama) 2. Poznić B., Rakić Vodinelić V.: Građansko procesno pravo, Savremena administracija, Beograd 3. Omanović S.: Civil Procedure, radovi, University press, Sarajevo, 2003. 4. Čalića B.: Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1986. 5. Živanović M.: O nekim pitanjima građanskog i građanskog procesnog prava, Univerzitet u Banja Luci Pravni fakultet, Banja Luka, 1991.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.037-B	Naziv predmeta: Pravo privrednih društava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: V	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je sticanje osnovnih znanja iz oblasti prava privrednih društava. Studenti upoznaju sa osnovnim pravnim izvorima i pravilima poslovanja privrednih društava i drugih subjekata poslovnog udruživanja. Treba da savladaju razlikovanje između potrošača i preduzeća, između društva lica i kapitala, osnovna statusna obilježja pojedinih tipova poslovnog udruživanja (nastanak, zastupanje, prestanak), ali da steknu i određena multidisciplinarna saznanja kao što su ekonomske osnove privrednog udruživanja i osnove teorije korporativnog upravljanja.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OSNOVNE ODREDNICE POSLOVNOG PRAVA (Pojam i predmet poslovnog prava, odnos sa drugim granama prava, historijski razvoj, izvori poslovnog prava, razvoj poslovnog prava u BiH i privatizacija u BiH)	Steći osnovna znanja o pojmu i predmetu poslovnog prava, imati mogućnost identifikovati odnos poslovnog prava sa drugim granama prava, demonstrirati razumijevanje razvoja poslovnog prava u BiH i privatizaciju u BiH.	I1
	2.	ODREĐENJE SUBJEKTA POSLOVNOG PRAVA (Poduzetništvo kao osnova pojam i klasifikacija poslovnih subjekata sistemi osnivanja poslovnih subjekata zakonski obavezni elementi privrednih društava vrste privrednih društava registracija poslovnih subjekata)	Prepoznati poduzetništvo kao osnovu, steći razumijevanje o pojmu i klasifikaciji poslovnih subjekata te sistemima osnivanja poslovnih subjekata, imati sposobnost identifikovati zakonske (obavezne) elemente privrednih društava, imati sposobnost identifikovati vrste privrednih društava, steći razumijevanje o registraciji poslovnih subjekata.	I2
	3.	ODREĐENJE SUBJEKTA POSLOVNOG PRAVA (Elementi za individualizaciju poslovnih subjekata, imovina i imovinska odgovornost poslovnih subjekata)	Demonstrirati razlikovanje elemenata za individualizaciju poslovnih subjekata, steći osnovna znanja o imovini i imovinskoj odgovornosti poslovnih subjekata.	I2
	4.	ZASTUPANJE POSLOVNIH SUBJEKATA (Vrste poslovnih subjekata – samostalni obrtnik)	Imati sposobnost razlikovati vrste zastupanja poslovnih subjekata, steći osnovna znanja o samostalnom obrtniku kao poslovnom subjektu.	I3
	5.	VRSTE POSLOVNIH SUBJEKATA –	Steći osnovna znanja o pojmu i osnivanju kod	I4

		PRIVREDNA DRUŠTVA – DRUŠTVA LICA DRUŠTVO SA NEOGRANIČENOM SOLIDARNOM ODGOVORIŠĆU (D.N.O.) (Pojam društva sa neograničenom solidarnom odgovorišću d.n.o., osnivanje d.n.o., imovina društva i osnivački kapital, upravljanje i zastupanje, raspodjela dobiti i pokrivanje gubitaka, odgovornost za obaveze i zabrana konkurencije, prestanak društva) KOMANDITNO DRUŠTVO (Pojam komanditnog društva, osnivanje k.d., upravljanje, raspodjela dobiti i prijenos udjela, odgovornost za obaveze i zabrana konkurencije, prestanak društva, komanditno društvo na dionice)	društava lica -društvo sa neograničenom solidarnom odgovorišću d.n.o. obrazložiti imovinu društva i osnivački kapital, kritički analizirati raspodjelu dobiti i pokrivanje gubitaka, demonstrirati razumijevanje odgovornosti za obaveze i zabranu konkurencije, steći osnovna znanja o pojmu i osnivanju kod društava lica - komanditnog društva, kritički analizirati raspodjelu dobiti i prijenos udjela, demonstrirati razumijevanje odgovornosti za obaveze i zabranu konkurencije, steći osnovna znanja o komanditnom društvu na dionice.	
	6.	DRUŠTVA KAPITALA DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU (D.O.O.) (Pojam, karakteristike d.o.o., osnivanje d.o.o., osnivački akti društva, osnovni kapital, povećanje i smanjenje osnovnog kapitala, udjeli članova i članska prava, prava i obaveze članova d.o.o., raspolaganje udjelima, organi upravljanja i prestanak d.o.o.)	Steći osnovna znanja o pojmu i osnivanju kod društava kapitala-društvo sa ograničenom odgovornošću d.o.o., imati sposobnost obrazložiti povećanje i smanjenje osnovnog kapitala, demonstrirati razlikovanje udjela članova i članska prava, imati sposobnost identifikovati prava i obaveze članova d.o.o., analizirati raspolaganje udjelima, prepoznati organe upravljanja društvom, analizirati načine prestanka d.o.o.	15
	7.	DIONIČKO DRUŠTVO (D.D.) - I DIO (Pojam i karakteristike d.d., osnivanje d.d., osnivački akti društva, osnivačka skupština d.d.,	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, osnivanju d.d., analizirati rad osnivačke skupštine d.d.,	15

		osnovni kapital, povećanje i smanjenje osnovnog kapitala, rezervni fond)	demonstrirati razlikovanje povećanja i smanjenja osnovnog kapitala d.d., demonstrirati razumijevanje osnovnih informacija o rezervnom fondu kod d.d.	
	8.	DIONIČKO DRUŠTVO (D.D.) - II DIO (Dionice, upravljačka prava dioničara, imovinska prava dioničara, vrste dionica, upravljanje dioničkim društvom, promjena oblika, pripajanje i spajanje i prestanak i podjela dioničkog društva)	Steći osnovna znanja o dionicama kao vrijednosnim papirima, prepoznati upravljačka i imovinska prava dioničara, imati sposobnost identifikovati vrste dionica, steći razumijevanje o upravljanju dioničkim društvom, analizirati promjenu oblika, pripajanje i spajanje i prestanak i podjelu dioničkog društva.	15
	9.	FINANSIJSKE INSTITUCIJE I INSTITUCIJE TRŽIŠTA KAPITALA (Banke, Razvojna banka FBiH, osiguravajuća i reosiguravajuća društva, društvo za uzajamno osiguranje, berze, društvo za upravljanje fondovima, fondovi)	Steći osnovna znanja o finansijskim institucijama i institucijama tržišta kapitala za: banke, Razvojna banka FBiH, osiguravajuća i reosiguravajuća društva, društvo za uzajamno osiguranje, berze, društvo za upravljanje fondovima, fondovi.	16
	10.	OSTALI POSLOVNI SUBJEKTI (Javna preduzeća, mala i srednja preduzeća, zadruge, privredne komore, mikrokreditne organizacije, udruženja i fondacije, Evropsko društvo i evropska interesna grupacija i evropska zadruga)	Steći osnovna znanja o ostalim poslovnim subjektima: javna preduzeća, mala i srednja preduzeća, zadruge, privredne komore, mikrokreditne organizacije, udruženja i fondacije, Evropsko društvo i evropska interesna grupacija i evropska zadruga.	17
	11.	POVEZANA DRUŠTVA (Povezivanje kapitala učešćem, vladajuće i ovisno društvo, povezivanje uzajamnim udjelima koncern i holding, ugovorni oblici povezivanja, kartel, konzorcij,	Steći osnovna znanja o povezanim društvima, demonstrirati razumijevanje povezivanja kapitala učešćem, demonstrirati razumijevanje povezivanja kapitala ugovorom.	18

		tajno društvo, poduzetnički ugovori)		
12.	PRAVO KONKURENCIJE (Komunitarno pravo konkurencije, pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini) DRŽAVNI INTERVENCIONIZAM (Ekonomske finkcije države, državna pomoć, državna pomoć u Bosni i Hercegovini) STATUSNE PROMJENE	Steći osnovna znanja o komunitarnom pravu konkurencije, obrazložiti pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini, demonstrirati razlikovanje ekonomskih finkcija države, demonstrirati razumijevanje o državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini, kritički analizirati statusne promjene.	I9	
13.	PRESTANAK POSLOVNIH SUBJEKATA (Stečaj likvidacija)	Steći osnovna znanja o procesu prestanka poslovnih subjekata u postupcima stečaja ili likvidacije.	I10	
14.	OBLASTI ZNAČAJNE ZA POSLOVNI AMBIJENT (Harmonizacija pravila o privrednim društvima, industrijsko vlasništvo, autorska prava, javna dobra – koncesije, javne nabavke, preuzimanje dioničkih društava po nacionalnom pravu)	Kritički analizirati harmonizaciju pravila o privrednim društvima, prepoznati preuzimanje dioničkih društava po nacionalnom pravu.	I11	
15.	OBLASTI ZNAČAJNE ZA POSLOVNI AMBIJENT (Krivična odgovornost pravnih osoba, privredna krivična djela referentne institucije)	Steći osnovna znanja o krivičnoj odgovornost pravnih osoba i privrednim krivičnim djelima, kritički analizirati referentne institucije.	I11	
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i predmetu poslovnog prava; Imati mogućnost identifikovati odnos poslovnog prava sa drugim granama prava; Demonstrirati razumijevanje razvoja poslovnog prava u BiH i privatizaciju u BiH; I2: Prepoznati poduzetništvo kao osnovu; demonstrirati razumijevanje o pojmu i klasifikaciji poslovnih subjekata te sistemima osnivanja poslovnih subjekata; Imati sposobnost identifikovati zakonske (obavezne) elemente privrednih društava; Imati sposobnost identifikovati vrste privrednih društava; Demonstrirati razumijevanje o registraciji poslovnih subjekata; Demonstrirati razlikovanje elemenata za individualizaciju poslovnih subjekata; Razumjeti imovinu i imovinsku odgovornost poslovnih subjekata; I3: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o vrstama zastupanja poslovnih subjekata; Demonstrirati razumijevanje o samostalnom obrtniku kao poslovnom subjektu; I4: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i osnivanju kod društava lica -društvo sa neograničenom solidarnom odgovoriscu (d.n.o.); Obrazložiti imovinu društva i osnivački kapital; Kritički analizirati raspodjelu dobiti i pokrivanje gubitaka; Demonstrirati razumijevanje odgovornosti za obaveze i zabranu konkurencije; Demonstrirati razumijevanje o pojmu i osnivanju kod društava lica - komanditnog društva; Kritički analizirati raspodjelu dobiti i prijenos udjela; Demonstrirati razumijevanje odgovornosti za obaveze i zabranu konkurencije te osnovna znanja o			

	komanditnom društvu na dionice; I5: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i osnivanju kod društava kapitala - društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.); Imati sposobnost obrazložiti povećanje i smanjenje osnovnog kapitala; Demonstrirati razlikovanje udjela članova i članska prava; Imati sposobnost identifikovati prava i obaveze članova d.o.o.; Analizirati raspolaganje udjelima; Prepoznati organe upravljanja društvom; Analizirati načine prestanka d.o.o.; Demonstrirati razumijevanje o pojmu, pravnim karakteristikama, osnivanju d.d.; Analizirati rad osnivačke skupštine d.d.; Demonstrirati razlikovanje povećanja i smanjenja osnovnog kapitala d.d.; Demonstrirati razumijevanje osnovnih informacija o rezervnom fondu kod d.d.; Demonstrirati razumijevanje o dionicama kao vrijednosnim papirima; Prepoznati upravljačka i imovinska prava dioničara; Imati sposobnost identifikovati vrste dionica; Demonstrirati razumijevanje o upravljanju dioničkim društvom; Kritički analizirati promjenu oblika, pripajanje i spajanje i prestanak i podjelu dioničkog društva; I6: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o o finansijskim institucijama i institucijama tržišta kapitala za: banke, osiguravajuća i reosiguravajuća društva, Društvo za uzajamno osiguranje, berze, Društvo za upravljanje fondovima, fondovi; I7: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o o ostalim poslovnim subjektima: javna preduzeća, mala i srednja preduzeća, zadruge, privredne komore, mikrokreditne organizacije, udruženja i fondacije, evropsko društvo i evropska interesna grupacija i evropska zadruga; I8: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o povezanim društvima; Demonstrirati razumijevanje povezivanja kapitala učešćem; Demonstrirati razumijevanje povezivanja kapitala ugovorom; I9: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o komunitarnom pravu konkurencije; Obrazložiti pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini; Demonstrirati razlikovanje ekonomskih finkcija države; Demonstrirati razumijevanje o državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini; Kritički analizirati statusne promjene; I10: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o procesu prestanka poslovnih subjekata u postupcima stečaja ili likvidacije; I11: Kritički analizirati harmonizaciju pravila o privrednim društvima; Prepoznati preuzimanje dioničkih društava po nacionalnom pravu; Demonstrirati razumijevanje o krivičnoj odgovornost pravnih osoba i privrednim krivičnim djelima; Kritički analizirati referentne institucije;	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 50 sati 25 sati 15 sati 15 sati 135 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA		
	Osnovna literatura:	
	1. Rizvanović E. : Poslovno pravo – natjecanje, osnivanje, prestanak poslovnih subjekata, Privredna štampa d.o.o., Sarajevo, 2013.	
	Dopunska literatura:	

	1. Dizdarević S.: Poslovno pravo, Sarajevo, 2016. 2. Dizdarević S.: Tipovi dioničkih društava i Zakon o privrednim društvima, Sl.list BiH, Sarajevo, 2009. 3. Dizdarević S.: Organizacija privrednih društava, Fakultet za javnu upravu Sarajevo, Sarajevo, 2006. 4. Dizdarević S.: Upravljanje privrednim društvima i menadžerski ugovori, Muller, Sarajevo, 2005. 5. Dizdarević S.: Dioničari i dioničko društvo, Muller, Sarajevo, 2004. 6. Čović Š.: Poslovno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2003. 7. Šemić H.: Trgovačko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać/Sarajevo, 2000. 8. Kulić O.: Poslovno pravo, Visoka škola za računovodstvo i berzansko poslovanje, Beograd, 2012. 9. Zakon o privrednim društvima FBiH (Službene novine FBiH br. 81/15)
--	--

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.027-B	Naziv predmeta: Radno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: V	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Student se upoznaje sa ključnim pojmovima Radnog prava, posebno sa standardima iz oblasti rada kako domaćim, tako i međunarodnim definisanim kroz međunarodne konvencije, međunarodne deklaracije i međunarodne ugovore kao akte MOR-a. Poseban cilj je sticanje znanja vezanih za radnopravne statute, postupke vezane za kolektivno pregovaranje, svjetske modele rada i teorije iz oblasti rada.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAVA I RAZVOJ RADNOG PRAVA (Radno pravo u objektivnom i subjektivnom smislu, identifikacija propisa iz oblasti rada)	Imati sposobnost razlikovanja radnopravnih statusa u oblasti teoretskog i praktičnog znanja uz primjenu domaćih i međunarodnih propisa iz oblasti rada. Prepoznati osnovna načela radnopravnih elemenata uz poznavanje historijata nastanka i razvoja radnog prava kroz periode oblikovanja radnog prava kao posebne grane prava.	I1
	2.	OBLIKOVANJE I NASTANAK RADNOG PRAVA KAO POSEBNE GRANE PRAVA (Radno pravo u osnovnim svojim elementima s pojedinostima vezanim za pojedine periode razvoja radnog prava).	Steći razumijevanje i znati činjenice vezane za oblikovanje i nastanak radnog prava kao posebne grane prava. Potrebno je imati sposobnost tumačenja pojedinih faza razvoja radnog prava i oblikovanja i nastanka radnog prava kao posebne grane radnog prava.	I2
	3.	MEĐUNARODNA ORGANIZACIJA RADA (Sagledati hijerarhiju izvora međunarodnih elemanata iz oblasti rada koje je prihvatila MOR)	Imati sposobnost razlikovanja funkcije i nadležnosti posebnih organizacija iz oblasti rada,a prije svega konstituisanja rada i nadležnosti MOR-a kao osnovne organizacije iz ove oblasti koja utvrđuje međunarodne standarde iz oblasti radnopravnih odnosa i propisa na međunarodnom i domaćem radnopravnom statusu. Potrebno je prepoznati relevantne činjenice da se shvati nivo svjetskih i evropskih standarda u odnosu na domaće radnopravne statute i elemente.	I2

	4.	LJUDSKO PRAVO NA RAD (Pojam i značaj ljudskih prava u odnosu na propise iz oblasti rada kao i vrste ljudskih prava definisanih međunarodnim propisima)	Imati sposobnost identifikovati osnovne elemente koji karakterišu primjenu propisa kako domaćih tako i međunarodnih vezanih za poštivanje ljudskog prava na rad. Demonstrirati elemente jednakopravnosti ljudi u pristupu radnom pravu i ulozi pravnih elementa i statusa za ostvarivanje ljudskog prava na rad.	I1,I2
	5.	PROPISI IZ OBLASTI RADA – DOMAĆI I MEĐUNARODNI (Pojam propisa iz oblasti rada s osnovnim elementima koji utiču na radnopravne statute)	Imati sposobnost identifikovanja propisa iz oblasti rada domaćih i međunarodnih. Prepoznati kvalitet domaćih propisa i njihova usklađenost sa standardima iz međunarodnih propisa. Moći primijeniti domaće propise ili po osnovu supremacije propisa primijeniti međunarodne propise.	I1, I2
	6.	OSNOVNI MEĐUNARODNI ELEMENTI IZ OBLASTI RADA – EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA (Pravna sposobnost sagledavanja osnovnih elemenata međunarodnog i domaćeg radnog prava)	Imati sposobnost prepoznavanja međunarodnih standarda koji su ugrađeni u evropsku konvenciju o ljudskim pravima. Demonstrirati konkretne slučajeve primjene evropskih standarda iz Konvencije o evropskim pravima. Prepoznati kvalitet međunarodnih propisa i spoznati uticaj na konvenciju o ljudskim pravima.	I2
	7.	TEORIJE IZ OBLASTI RADA (Pojam i karakteristike sagledavanja osnovnih elemenata koji se definišu u teorijama iz oblasti rada)	Imati sposobnost identifikovanja i razmatranja osnovnih elemenata u svjetskim teorijama iz oblasti rada. Demonstrirati pojedine elemente za svjetske teorije iz oblasti rada. Prepoznati ukupne kvalitete verifikovanih teorija iz oblasti rada i nivo primjene na domaće zakonodavstvo.	I1
	8.	SVJETSKI MODELI RADA (Pojam pravnog sagledavanja svjetskih modela rada s osnovnim	Identifikovati pravno verifikovane svjetske modele rada prepoznati nivo ljudskih prava ugrađenih u pojedine	I2

		elementima i njihovim karakteristikama)	modele rada. Identifikovati koliki je nivo primjene ukupnog međunarodnog prava na pojedine svjetske modele rada.	
	9.	KOLEKTIVNO RADNO PRAVO (Sagledavanje elemenata kolektivnog radnog prava s posebnim osvrtom na identifikaciju standarda primjenjenih kroz kolektivno radno pravo.)	Demonstrirati osnovne elemente koji ukazuju na kolektivno organizovanje u primjeni radnopravnih standarda. Prepoznati ulogu i nivo kolektivnog radnog prava kako u domaćem tako i u međunarodnom radnom poretku. Moći primijeniti određene elemente kolektivnog radnog prava u susjednim i drugim evropskim zemljama na naše kolektivno radno pravo.	I2
	10.	EVROPSKO KOLEKTIVNO RADNO PRAVO (Pojam i značaj evropskog kolektivnog radnog prava i njegovog uticaj na domaće radno pravo).	Demonstrirati isključive elemente evropskog kolektivnog radnog prava u smislu međunarodno priznatih vrijednosti u zemljama zapadne evrope. Prepoznati nivo primjenjenosti elemenata evropskog kolektivnog prava na nivo domaćih propisa iz oblasti rada.	I2
	11.	OPŠTI KOLEKTIVNI UGOVOR (Pojam pravnih elemenata vezanih za opšti kolektivni ugovor poslodavaca i zaposlenika).	Imati sposobnost sagledavanja opštih elemenata u opštem kolektivnog ugovoru i njihov odnos na granske kolektivne ugovore. Moći primijeniti osnovne elemente iz opšteg kolektivnog ugovora na granske ugovore. Steći odgovarajući nivo znanja iz te oblasti.	I2
	12.	PRAVILNIK O RADU (Pojam i karakteristike određenih elemenata koje sadrži pravilnik o radu u svojoj ukupnosti).	Imati sposobnost sagledavanja opštih i pojedinačnih pravnih propisa, a posebno elemenata pravilnika o radu. Moći primijeniti elemente iz pravilnika o radu na lične ugovore o radu zaposlenika.	I1, I2
	13.	UGOVOR O RADU (Pojam pravnih poslova koje je neophodno provesti za zaključenje individualnog ugovora o radu)	Demonstrirati primjer ugovora o radu s njegovim opštim i posebnim elementima. Imati sposobnost tumačenja elemenata iz ugovora o radu posebno onih koji su	I1, I2

			dogovorna kategorija	
	14.	DEKLARACIJA MOR-A O TEMELJNIM NAČELIMA I PRAVIMA PRI RADU (Bitni i sadržinski elementi iz deklaracije MOR-a i temeljna načela iz oblasti rada)	Demonstrirati osnovne elemente iz deklaracije MOR-a o temeljnim načelima rada. Prepoznati sve elemente koji se regulišu deklaracijama MOR-a kao međunarodnim propisima. Steći osnovno znanje o međunarodnim propisima i njihovom uticaju na domaće radno zakonodavstvo.	I2
	15.	RADNI ODNOS I NJEGOVE KARAKTERISTIKE (Pojam i karakterisike radnopravnog statusa u svim oblastima primjene propisa na različite vrste radnopravnih statusa).	Imati sposobnost sagledavanja nivoa radnog statusa kroz oblike rada u formi ugovora o radu na određeno vrijeme ili rada na neodređeno vrijeme. Moći primijeniti osnovne elemente propisa iz oblasti rada na radne statute koji se primijenju i na akte koji regulišu privremeni status zaposlenja i na stalne statute zaposlenja.	I1, I2
1.3. Ishodi učenja:	I1: Student se osposobljava da stručno pravno prepozna pravne odnose iz oblasti rada i primjenu zakonski, podzakonskih i provedbenih propisa iz oblasti rada; I2: Student će da savlada temeljna znanja u području radnih odnosa, kolektivnog pregovaranja, teorija iz oblasti rada, svjetskih modela rada i pravne zaštite radnopravnih statusa, kolektivnog pregovaranja, međunarodne organizacije rada kako bi mogao sam nastaviti učenje, te da savladao osnovne vještine rješavanja problema iz ove oblasti.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Projekat pisanja pravilnika (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Plan primjene standarda UKUPNO		30 sati 15 sati 56 sati 17 sati 17 sati 17 sati 135 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Dizdarević S.: Radno pravo, Adizajn, Sarajevo, 2014.			
	Dopunska literatura:			
	1. Dedić S., Gradašćević J.: Radno pravo, Pravni fakultet, Sarajevo, 2005. 2. Zakoni i podzakonski propisi BiH koji se odnose na Radno pravo (za svaku akademsku godinu oni koji su na snazi)			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.028-B	Naziv predmeta: Finansije i finansijsko pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: V	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumjevanje značaja sistema javnih prihoda i rashoda u savremenim državama i osnovnih pojmova financija i finansijskog prava, te stecanje znanja o različitim teorijskim pristupima pojedinim pojavnim oblicima poreza, carina, doprinosa i taksu, kao i dezintegraciji finansijskog prava na različita područja poreznog prava, budžetskog prava i državnog računovodstva uz identifikiranje osnovnih elemenata i postupaka.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OPĆA PITANJA I PREDMET PROUČAVANJA FINACIJA (Pojam i predmet financija, glavna područja financija, javne financije, finansijska nauka, finansijska politika, finansijsko pravo, historijski razvoj financija i finansijskog prava)	Objasniti opća pitanja i predmet poučavanja javnih finacija	I1
	2.	OSNOVNE OBLASTI JAVNIH FINACIJA (Javni (državni) rashodi: pojam javnih rashoda, klasična i savremena koncepcija javnih rashoda, načela i podjela javnih rashoda, struktura i efekti javnih rashoda, javni prihodi: pojam i nastanak javnih prihoda, pravni osnovi stjecanja javnih prihoda, podjela javnih prihoda, budžet)	Klasificirati osnovne oblasti javnih financija	I2
	3.	POJAM I OSNOVA POREZNOG PRAVA (Uopćeno o poreznom sistemu, osnovne uređenja poreznog sistema, struktura poreznog sistema)	Definirati pojam i osnove poreznog prava	I3
	4.	FISKALNI SUVERENITET (Osnove fiskalnog suvereniteta, fiskalni suverenitet u BiH)	Prikazati fiskalni suverenitet	I3
	5.	ZAHTJEVI EVROPSKE UNIJE PREMA BIH (Ključni elementi unutrašnjeg tržišta, principi EU u oblasti poreza)	Opisati zahtjeve EU prema BiH u odnosu na poreze	I3
	6.	POREZI (Pojam i osnovne karakteristike poreza, opravdanje i ciljevi poreza, klasifikacija poreza)	Protumačiti karakteristike, opravdanje i ciljeve poreza	I3

	7.	CARINE (Pojam i uloga carine, razlike između poreza i carine, ciljevi i efekti uvođenja carina)	Prepoznati mjesto i ulogu carina	I3
	8.	DOPRINOSI (Pojam i opće karakteristike doprinosa, razlike u odnosu na poreze i takse, opravdanje za plaćanje doprinosa, sistemi financiranja socijalnog osiguranja)	Klasificirati doprinose	I3
	9.	TAKSE (Definicija i karakteristike takse, taksena načela, elementi takse)	Definirati elemente i karakteristike taksi	I3
	10.	OSNOVNI ELEMENTI I KARAKTERISTIKE POREZNOPRAVNOG ODNOSA (Pojam i vrste poreznopravnog odnosa, porezni imovinski odnos, porezni upravni odnos)	Definirati elemente i karakteristike poreznopravnog odnosa	I3
	11.	KONTROLNA FUNKCIJA POREZNIH ORGANA (Porezna kontrola, oblici porezne kontrole, radnje otkrivanja poreznih krivičnih djela i poreznih prekršaja)	Prikazati kontrolnu funkciju poreznih organa	I4
	12.	PRAVA POREZNIH OBAVEZNIKA U BIH (Osnovna prava i komponente prava poreznih obaveznika)	Definirati prava poreznih obaveznika	I4
	13.	SISTEM INDIREKTOG OPOPOREZIVANJA U BIH (Osnove i struktura indirektnog oporezivanja u BiH, općenito o porezu na dodanu vrijednost, porez na dodanu vrijednost u BiH)	Analizirati sistem indirektnog oporezivanja u BiH	I4
	14.	OSNOVE BUDŽETSKOG PRAVA (Pojam budžeta, budžetsko pravo, načela i funkcije budžeta, privremeno financiranje, struktura budžeta, budžetski postupak)	Opisati osnove budžetskog prava	I5
	15.	OSNOVE DRŽAVNOG RAČUNOVODSTVA (Osnove računovodstvenog sistema koji se odnosi na knjigovodstveno praćenje, analiziranje i izvještavanje o poslovnim događajima budžeta i budžetski i izvanbudžetskih korisnika, računovodstvena načela: tačnosti, istinitosti,	Definirati osnove državnog računovodstva	I6

		pouzdanosti i pojedinačno iskazivanje poslovnih događaja, međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor)		
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Objasniti opća pitanja i predmet poučavanja javnih finacija; I2: Klasificirati osnovne oblasti javnih finacija; I3: Protumačiti karakteristike, opravdanje i ciljeve poreza, carina, doprinosa i taksi; I4: Analizirati sistem indirektnog oporezivanja u BiH i prava poreznih obaveznika; I5: Opisati osnove budžetskog prava; I6: Definirati osnove državnog računovodstva.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 50 sati 20 sati 20 sati 20 sati 135 sati		
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Dautbašić, I.: Finansije i fiansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001. 2. Jahić, M. (2004).: Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.			
	Dopunska literatura:			
	1. Bruemmerhoff, D.: Javne financije, MaTe, d.o.o, Zagreb, 2000. 2. Drljača, Z.: Javne finansije i fiansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Istočno Sarajevo, 2018. 3. Rosen, H. S.: Javne financije. Zagreb, Institut za javne financije, Zagreb, 1999. 4. Sović, J.: Teorija i politika javnih finansija, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010.			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.113-B	Naziv predmeta: Osnovi prava intelektualnog vlasništva			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: V	Broj ECTS kredita: 5	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti usvoje znanje iz prava intelektualnog vlasništva i individualnih grana koje čine sadržaj prava intelektualnog vlasništva kako bi mogli svrsishodno i samostalno djelovati i rješavati većinu problema/predmeta iz domena prava intelektualnog vlasništva sa kojim bi se susretali u okviru svog profesionalnog djelovanja; upoznati studente sa relevantnim institutima pozitivnog i uporednog prava intelektualnog vlasništva, metodologijom prava intelektualnog vlasništva i relevantnom pravnom misli; osposobiti studente za samostalno djelovanje analize intelektualnopravnih problema (bez obzira da li su se susreli sa istim tokom studija predmeta ili ne) i mehanizmima pristupa i rješavanja tih problema; predočiti ratio legis instituta prava intelektualnog vlasništva de lege lata kao i osnove za razumijevanje razvoja u pravu intelektualnog vlasništva de lege ferenda; dati osnove za budući naučni rad u okviru prava intelektualnog vlasništva kao cjeline i individualnih grana prava intelektualnog vlasništva.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM, VRSTE I KARAKTERISTIKE PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA (Pojam prava intelektualnog vlasništva u objektivnom smislu, sistem i grane prava koje čine pravo intelektualnog vlasništva, pozitivni izvori prava intelektualnog vlasništva u BiH, međunarodni izvori prava intelektualnog vlasništva, pravna priroda prava intelektualnog vlasništva, zajedničke karakteristike grana koje čine pravo intelektualnog vlasništva, uloga tržišta u zaštiti prava intelektualnog vlasništva, uloga države u zaštiti intelektualnog vlasništva, ratio legis i značaj prava intelektualnog vlasništva, odnos prava intelektualnog vlasništva sa drugim granama prava)	Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika, uloge prava intelektualnog vlasništva, prepoznati individualne grane prava koje čine pravo intelektualnog vlasništva i razumjeti sistem intelektualnog vlasništva, zajedničke karakteristike grana PIV te ratio legis PIV, imati sposobnost identifikovati, analizirati i svrsishodno primjeniti domaće i međunarodne izvore PIV, moći obrazložiti pravnu prirodu PIV a posebno nematerijalnog predmeta pravne zaštite, moći izraziti ulogu države i tržišta u zaštiti intelektualnog vlasništva.	I1
	2.	AUTORSKO DJELO (Pojam autorskog prava u objektivnom i subjektivnom smislu, pojam autorskog djela kao individualne duhovne tvorevine, pojam autorskog djela kao nematerijalnog dobra, pojam autorskog djela kao objekta pravne zaštite, autorstvo i autor, nepoznati autor,	Demonstrirati razumijevanje svih aspekata pojma autorskog djela i imati sposobnost identifikovati da li se konkretna tvorevina može kvalifikovati za autorskopravnu zaštitu, moći prepoznati vrste autorskog djela a posebno sui generis autorska djela i	I2

		prerada kao sui generis autorsko djelo, zbirka i baza podataka kao sui generis autorska djela, imenovana autorska djela, neimenovana autorska djela, sui generis autorska djela, šta nije i ne može biti autorsko djelo, spojena autorska djela)	korespondirajuću relevantnost za njihovu pravnu zaštitu, demonstrirati razumijevanje autorstva i pojma autora te moći prepoznati da li je konkretna osoba autorom izvjesnog autorskog djela, imati sposobnost primjeniti pravila djelovanja u slučaju nepoznatog autorskog djela.	
	3.	SUBJEKTIVNA AUTORSKA PRAVA (Pravna priroda i karakteristike subjektivnih autorskih prava, autorska moralna prava, individualna moralnopravna ovlaštenja koja čine sadržaj subjektivnog autorskog prava, autorska imovinska prava, individualna imovinskopravna ovlaštenja koja čine sadržaj subjektivnog autorskog prava, druga prava autora, individualna „druga“ ovlaštenja koja čine sadržaj subjektivnog autorskog prava, sui generis prava autora)	Moći obrazložiti pravnu prirodu a posebno jedinstvenost subjektivnog autorskog prava te sadržaj jedinstvenog subjektivnog autorskog prava, demonstrirati razumijevanje individualnih autorskih moralnih, imovinskih, „drugih“ i sui generis prava autora koja čine sadržaj jedinstvenog subjektivnog autorskog prava te kritički analizirati da li konkretno predmetno djelovanje čini interakciju sa autorskim djelom koja ulazi u sadržaj subjektivnog prava autora.	I2
	4.	OGRANIČENJE AUTORSKOG PRAVA (Ratio legis ograničenja autorskog prava, modaliteti ograničenja autorskog prava, elementi izuzeti iz autorskopravne zaštite zakonom, vremensko ograničenje autorskog prava, javni domen u autorskom pravu, zakonska licenca kao sadržinsko ograničenje autorskog prava, slobodna upotreba kao sadržinsko ograničenje autorskog prava, individualne instance slobodne upotrebe autorskog djela, test u tri koraka)	Moći izraziti sve načine na koje je autorsko pravo a posebno subjektivno pravo autora ograničeno i kritički analizirati da li konkretno predmetno djelovanje se može podvesti pod djelovanje koje prevazilazi granice subjektivnog prava autora.	I2
	5.	PRAVA SRODNA AUTORSKOM PRAVU (Pojam, karakteristike i značaj prava srodnih autorskom pravu, odnos autorskog prava i prava srodnih autorskom pravu, pravo izvođača, pravo proizvođača fonograma,	Demonstrirati razumijevanje karakteristika prava koja su srodna autorskom pravu a posebno predmeta pravne zaštite, subjekata prava, sadržaja subjektivnog prava i granica tog prava.	I3

		pravo filmskog producenta, film (audiovizuelno djelo) kao sui generis autorsko djelo, prava organizacije za radiodifuziju, prava izdavača, pravo proizvođača baze podataka)		
6.	KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA (Individualno ostvarivanje subjektivnog autorskih i srodnih prava, potreba za kolektivnim ostvarivanjem autorskih i srodnih prava, pojam i pravna priroda kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava, kolektivna organizacija, pravni osnov kolektivnog ostvarivanja AISP, poslovi kolektivnog ostvarivanja AISP, monopol kolektivne organizacije i pretpostavka zastupanja, uloga Instituta za intelektualno vlasništvo BiH u kolektivnom ostvarivanju AISP, odnos kolektivne organizacije sa korisnicima, odnos kolektivne organizacije sa članovima/nosiocima prava, tarifa i kolektivni ugovor, Vijeće za autorsko pravo)	Moći obrazložiti individualno i kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava prava kao i ratio legis istog, demonstrirati razumijevanje mogućih pravnih osnova kolektivnog ostvarivanja, pravne prirode kolektivne organizacije, djelokrug poslova KO, standarde djelovanja, način ustanovljavanja tarife te prava i obaveze nosioca prava i korisnika prema kolektivnoj organizaciji, moći prepoznati da li se određeno pravo povodom određenog djela kolektivno ostvaruje i koje su pravne implikacije, obrazložiti ulogu Vijeća za autorsko pravo u kolektivnom ostvarivanju autorskog prava.	13	
7.	UVOD U PRAVO INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA; ŽIGOVNO PRAVO (Pojam, karakteristike i sistema prava industrijskog vlasništva, pregled postupka sticanja subjektivnih prava industrijskog vlasništva, Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine u kontekstu prava industrijskog vlasništva, pojam, karakteristike i značaj žigovnog prava i žiga, vrste žiga, znak kao predmet žigovnog prava, opisne, generične i distingtivne oznake, načelo specijalnosti u žigovnom pravu, opštepoznati znak, čuveni žig, sadržaj subjektivnog žigovnog prava, ograničenje	Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika, uloge i sistema prava industrijskog vlasništva, moći obrazložiti ulogu Instituta za intelektualno vlasništvo pri zaštiti industrijskog vlasništva u BiH, moći izraziti pojam, karakteristike i sadržaj te ograničenja žigovnog prava i žiga, prepoznati vrste žiga i pravnu relevantnost, moći obrazložiti znak kao predmet pravne zaštite kao i podobnost istog za zaštitu žigom, moći obrazložiti žigovnopravne implikacije čuvenog žiga i opštepoznatog znaka.	14	

		žiga)		
	8.	POSTUPAK ZAŠTITE ŽIGA (Uporednopravni pregled načina sticanja žiga, pokretanje postupka za sticanje žiga, prijava i elementi prijave, Ničéanska klasifikacija roba i usluga, pravo prvenstva, drugi elementi prijave žiga, apsolutni razlozi za odbijanje prijave žiga, mišljenje zainteresovanog lica, prigovor i opoziciona procedura, relativni razlozi za odbijanje prijave žiga, preostale faze postupka zaštite žiga, postupak međunarodnog registriranja žiga, prestanak žiga, poseban slučaj prestanka žiga zbog nekorištenja)	Demonstrirati razumijevanje postupka sticanja žigovnog prava, moći učestvovati u domaćem i međunarodnom postupku zaštite žiga kao i kritički analizirati prisustvo apsolutnih ili relativnih razloga za dobijanje prijave žiga, prestanak žiga te uzeti učešće u individualnim fazama postupka zaštite žiga.	14, 18
	9.	PATENTNO PRAVO (Pojam, karakteristike i značaj patentnog prava i patenta, izum kao predmet patentne zaštite, uslovi patentabilnosti izuma, pronalazačko pravo, postupak za priznanje patenta, konsenzualni patent, sadržaj patenta, ograničenje patentnog prava, postupak međunarodne prijave patenta)	Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika, sadržaja te ograničenja patentnog prava i pronalazačkog prava, moći obrazložiti izum kao predmet zaštite te značaj vrsta izuma na patentnopravnu zaštitu, moći kritički analizirati uslove patentabilnosti, demonstrirati razumijevanje postupka sticanja patenta kao i moći primijeniti stečeno znanje na konkretni postupak domaće ili međunarodne zaštite patenta, moći obrazložiti pravnu zaštitu konsenzualnog patenta.	15, 18
	10.	ZAŠTITA OZNAKA GEOGRAFSKOG PORIJEKLA (Pojam, karakteristike i značaj pravne zaštite oznaka geografskog porijekla, ratio legis zaštite oznaka geografskog porijekla, geografska oznaka, ime porijekla, postupak zaštite imena porijekla ili geografske oznake, postupak za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake, sadržaj i obim prava	Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika i sadržaja te ograničenja prava zaštite oznaka geografskog porijekla, moći obrazložiti sličnosti i razlike zaštite geografske oznake i imena porijekla, moći obrazložiti postupak zaštite oznaka geografskog porijekla i ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake i moći učestvovati u ovim postupcima u konkretnim	15, 18

		ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake)	predmetima u profesionalnom kapacitetu.	
11.		PRAVO INDUSTRIJSKOG DIZAJNA, ZAŠTITE TOPOGRAFIJE INTEGRISANOG KOLA I ZAŠTITE NOVIH SORTI BILJA (Pojam, karakteristike, značaj, postupak zaštite, sadržaj subjektivnih prava i ograničenje prava povodom pravne zaštite industrijskog dizajna, pojam, karakteristike, značaj, postupak zaštite, sadržaj subjektivnih prava i ograničenje prava povodom pravne zaštite topografije integrisanog kola, pojam, karakteristike, značaj, postupak zaštite, sadržaj subjektivnih prava i ograničenje prava povodom pravne zaštite novih sorti biljaka)	Demonstrirati razumijevanje pojma, karakterisika, uloge, toka zaštite, sadržaja prava i ograničenja prava industrijskog dizajna, zaštite topografije integrisanog kola i zaštite novih sorti biljaka te moći učestvovati samostalno i svrsishodno u konkretnim postupcima zaštite povodom ovih prava industrijskog vlasništva u profesionalnom kapacitetu.	15, 18
12.		POSREDNA ZAŠTITA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA NA OSNOVU PRAVA SUZBIJANJA NELOJALNE KONKURENCIJE, ZAŠTITA POSLOVNE TAJNE I DRUGE SUI GENERIS GRANE PRAVA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA (Posredna zaštita intelektualnog vlasništva na osnovu prava suzbijanja nelojalne konkurencije, radnje korištenja tuđeg intelektualnog dobra koje imaju obilježje nelojalne konkurencije, karakteristike postupka pravne zaštite od radnji nelojalne konkurencije, pravna zaštita poslovne tajne, elementi poslovne tajne, sui generis i zaštita poslovne tajne ugovorom, karakteristike pravne zaštite testnih podataka, karakteristike pravne zaštite naziva internet domena, pravna zaštita tradicionalnog	Obrazložiti intelektualnopravne apsekte zaštite od nelojalne konkurencije, moći kritički analizirati djelovanja drugih kako bi utvrdio postojanje korištenja tuđeg intelektualnog dobra sa obilježjima nelojalne konkurencije, demonstrirati karakteristike pravne zaštite poslovne tajne i imati sposobnost implementirati strategiju i konkretne korake zaštite poslovne tajne, demonstrirati razumijevanje karakteristika pravne zaštite testnih podataka, naziva internet domena, tradicionalnog znanja i tradicionalnih kulturoloških izražaja, genetskog biodiverziteta, personalnosti i zaštite od komercijalne aproprijacije ličnosti.	15, 18

		znanja, pravna zaštita tradicionalnih kulturoloških izražaja, pravna zaštita genetskog biodiverziteta, pravna zaštita od komercijalne eksproprijacije ličnosti i zaštita personalnosti)		
	13.	PROMET PRAVOM INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA (Opšte karakteristike sticanja prava intelektualnog vlasništva, nasljeđivanje prava intelektualnog vlasništva, konstitutivni i translativni promet ličnopravnim i imovinskopравnim ovlaštenjima, pravni promet subjektivnim autorskim pravom, opće autorsko ugovorno pravo, imenovani ugovori autorskog prava, neimenovani ugovori autorskog prava, pravni promet subjektivnim pravima industrijskog vlasništva, ugovori o prometu prava industrijskog vlasništva, ugovor o licenci, ugovor o franšizingu, drugi ugovori prava intelektualnog vlasništva, zaštita intelektualnih tvorevina nastalih izvršenjem ugovora o radu)	Demonstrirati razumijevanje sticanja i prometa subjektivnim pravima intelektualnog vlasništva, moći prepoznati imenovane ugovore prava intelektualnog vlasništva i samostalno svrishodno načiniti materijalno i formalno uredne ugovore u konkretnim predmetima, imati sposobnost stvoriti neimenovane ugovore kojim se prometuje subjektivnim pravima intelektualnog vlasništva u konkretnim predmetima, demonstrirati razumevanje implikacija stvaranja predmeta intelektualnog vlasništva u radnom odnosu.	16
	14.	ZAŠTITA PRAVA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA (Karakteristike, uloga i značaj mehanizama zaštite prava intelektualnog vlasništva, građanskopravna zaštita prava intelektualnog vlasništva, krivičnopravna zaštita prava intelektualnog vlasništva, prekršajnopravna zaštita prava intelektualnog vlasništva, upravnoopravna zaštita prava intelektualnog vlasništva, carinske mjere zaštite prava intelektualnog vlasništva, uloga relevantnih državnih organa i subjekata prava u zaštiti prava intelektualnog vlasništva, zaštita tehničkih mjera i zaštita podataka o upravljanju pravima)	Moći kritički analizirati djelovanje osobe u kontekstu determiniranja da li isto predstavlja povredu subjektivnog prava intelektualnog vlasništva, demonstrirati razumijevanje karakteristika mehanizama građanskopravne, krivičnopravne, prekršajnopravne, upravnoopravne zaštite prava intelektualnog vlasništva i drugih mehanizama zaštite, imati sposobnost primjeniti stečeno znanje u kontekstu primjene konkretnih primjerenih mehanizama zaštite u konkretnim predmetima.	17

	15.	MEĐUNARODNO PRAVO INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA (Načelo teritorijalnosti u pravu intelektualnog vlasništva, prava intelektualnog vlasništva stranaca, pregled karakteristika, funkcija i podjela međunarodnih konvencija koje su izvori prava intelektualnog vlasništva u BiH, Bernska konvencija o zaštiti književnih i umjetničkih djela, Konvencija o zaštiti umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju, Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva, Evropska patentna konvencija i Evropska patentna organizacija, druge međunarodne konvencije u intelektualnom vlasništvu, Svjetska trgovinska organizacija i TRIPS sporazum, Svjetska organizacija za zaštitu intelektualnog vlasništva)	Demonstrirati razumijevanje načela teritorijalnosti u pravu intelektualnog vlasništva, pravila o pravima intelektualnog vlasništva stranaca u BiH, kritički analizirati i moći primjeniti gdje primjereno odredbe međunarodnih konvencija i drugih instrumenata koji su izvori prava intelektualnog vlasništva, moći obrazložiti ulogu Svjetske trgovinske organizacije i Svjetske organizacije za zaštitu intelektualnog vlasništva u zaštiti prava intelektualnog vlasništva.	I1
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Osnovi prava intelektualnog vlasništva studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika, uloge, sistema i ratio legis prava intelektualnog vlasništva; moći identifikovati kritički analizirati i primjeniti individualne domaće i međunarodne izvore prava intelektualnog vlasništva na konkretne predmete; izraziti razumijevanje sistema i strukture prava intelektualnog vlasništva i obrazložiti pravne karakteristike pojedinih grana prava intelektualnog vlasništva a posebno implikacije nematerijalnosti predmeta pravne zaštite, uloge tržišta u zaštiti, načela teritorijalnosti i modusa sticanja pravne zaštite; identifikovati domaće i strane subjekte, predmete pravne zaštite, sadržaj individualnih prava, granice tih prava i ulogu državnih i međunarodnih organa kao i mehanizama zaštite prava intelektualnog vlasništva u uporednom pravu i u BiH; I2: Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika, uloge, sistema i ratio legis autorskog prava u objektivnom smislu; moći obrazložiti pojam autorskog djela i moći prepoznati da li je nešto autorsko djelo ili ne; izraziti razumijevanje autorstva i moći prepoznati da li je neka osoba autorom autorskog djela ili ne; demonstrirati razumijevanje pravne prirode i sadržaja jedinstvenog subjektivnog autorskog prava; prepoznati djelovanja koja čine sadržaj subjektivnog autorskog prava kao i implikacije interaktiranja sa autorskim djelom; demonstrirati načine na koje je autorsko pravo ograničeno te kritički analizirati djelovanja koja ne ulaze u sadržaj subjektivnog prava autora; I3: Demonstrirati razumijevanje grana prava koja su srodna autorskom pravu; moći prepoznati subjekte, predmete i sadržaj subjektivnih srodnih prava kao i implikacije srodonpravno relevantnog interaktiranja sa istim; moći obrazložiti sličnosti i razlike te ratio legis kolektivnog ostvarivanja autorskog prava; moći objasniti postupak kolektivnog ostvarivanja te odnos kolektivne organizacije sa nosiocima prava i korisnicima; I4: Demonstrirati razumijevanje pojma, karakteristika, uloge, sistema i ratio legis prava industrijskog vlasništva; moći obrazložiti ulogu Instituta za intelektualno vlasništvo u zaštiti intelektualnog i prava industrijskog vlasništva u BiH; moći obrazložiti			

	karakteristike žigovnog prava, žiga i znaka kao predmeta zaštite; demonstrirati razumjevanje sadržaja i ograničenja žiga te izraziti razumjevanje i kompetencije u okviru postupka sticanja žiga; I5: Demonstrirati razumjevanje pojma, karakteristika, sadržaja i ograničenja prava kao i postupka zaštite patenta, pravne zaštite oznaka geografskog porijekla, industrijskog dizajna, topografije integrisanog kola, novih sorti biljaka, testnih podataka, internet domena, poslovne tajne te drugih nascentnih grana prava intelektualnog vlasništva i posredne pravne zaštite intelektualnog vlasništva putem prava suzbijanja nelojalne konkurencije; I6: Demonstrirati razumjevanje karatkeristika prometovanja prava intelektualnog vlasništva, moći prepoznati ugovore kojim se prometuje intelektualnim vlasništvom te samostalno i svrsishodno stvoriti pravne poslove kojim se daje dozvola i prometuje pravom intelektualnog vlasništva; imati sposobnost prepoznati i poduzeti konkretne korake u kontekstu pravne zaštite predmeta stvorenih u radnom odnosu; I7: Moći kritički analizirati djelovanje osobe u kontekstu determiniranja da li isto predstavlja povredu subjektivnog prava intelektualnog vlasništva; moći obrazložiti karakteristike mehanizama pravne zaštite prava intelektualnog vlasnitšva i imati sposobnost samostalno i svrsishodno primjeniti te mehanizme na pravnu zaštitu intelektualnog vlasnitšva u konkretnim predmetima; I8: Nakon uspješnog savladavanja predmetnog gradiva student će imati sposobnost samostalno i svrshodno pripremiti prijavu, prigovor kao i sve druge relevantne podneske, kritički analizirati podneske drugih kao i učestvovati u svim individualnim postupcima zaštite pojedinih prava industrijskog vlasništva.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 60 sati 20 sati 10 sati 10 sati 135 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA		
	Osnovna literatura:	
	1. Marković S.: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007.	
	Dopunska literatura:	
	1. Alija I.: Pravo intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini - Zakoni iz oblasti industrijskog vlasništva Bosne i Hercegovine sa objašnjenjima i registrom pojmova, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2011. 2. Alija I.: Pravo intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini - Zakoni iz oblasti autorskog i srodnih prava Bosne i Hercegovine sa objašnjenjimai registrom pojmova, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2011. 3. Alija I., Hasić H., Kliko Zec Dž.: Pojmovnik prava intelektualnog vlasništva, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2014. 4. Besarović V.: Intelektualna svojina, Industrijska svojina i autorsko pravo, četvrto, dopunjeno i izmenjeno izdanje, Pravni fakultet u Beogradu, Beograd, 2005. 5. Damjanović K., Marić V.: Intelektualna svojina, Četvrto izdanje, Pravi fakultet Univerziteta Union, Beograd, 2012.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.038-B	Naziv predmeta: Međunarodno privatno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: V	Broj ECTS kredita: 4	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni ciljevi izvođenja nastave iz ovog predmeta su formirati i učvrstiti, kod studenata završne godine pravnog studija, svijest o koegzistenciji različitih država, njihovih pravnih poredaka i njihovih pravosudnih i administrativnih organa, te kod njih razviti osjećaje, potrebna znanja i vještine u postupanju sa privatnopravnim odnosima koji su internacionalno obilježeni i koji se ne mogu profesionalno uspješno rješavati bez pravila ove struke. Kako međunarodno privatno pravo ima široko polje primjene, jer se bavi svim vrstama privatnopravnih odnosa koji imaju međunarodna obilježja, cilj je, takođe, osvježiti znanja studenata stečena u tzv. civilnopravnim disciplinama tokom ranijih godina studija domaćeg prava (npr. znanja stečena studiranjem građanskog, obligacionog, porodičnog, nasljednog i drugih prava).			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVOD U NAUKU MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO (Naučni i praktični značaj nauke Međunarodno privatno pravo, ciljevi i svrha njenog djelovanja)	Demonstrirati svoja saznanja o bitnim pravnim institutima i pojmovima naučne discipline	I1
	2.	PREDMET REGULIRANJA MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA (Privatnopravni odnosi međunarodnim obilježjem, međunarodno obilježje subjekata i odnosa i posljedice njihovog prisustva)	Prepoznati najvažnija obilježja odnosa s međunarodnim obilježjem, te imati sposobnost uočavanja postojanja sukoba u predmetima s međunarodnim obilježjem	I8, I3
	3.	IZVORI MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA (Unutarnji i vanjski izvori i njihova hijerarhija, pravne praznine i njihovo popunjavanje)	Prepoznati izvore međunarodnog privatnog prava, te kritički analizirati njihove vrijednosti	I8, I6
	4.	SUKOB ZAKONA - OPCA PITANJA (Temeljna obilježja i mogućnosti izbjegavanja sukoba zakona, kroz isključivu primjenu domaćeg prava, unifikaciju zakonodavstava te kroz usvojene norme donesene putem Haške konferencije za međunarodno pravo)	Imati sposobnost demonstrirati temeljna obilježja sukoba zakona i načine njihovog izbjegavanja te kritički analizirati načine	I1, I6
	5.	SUKOB ZAKONA - IZBOR MJERODAVNOG PRAVA KAO RJEŠENJE PROBLEMA (Metod vezivanja, pojmovno određenje najtješnje	Steći znanja u vezi ovih međunarodnopravnih instituta, te moći primijeniti svja znanja kroz vlastite stavove o prednostima i manama u	I4, I2

		povezanosti, historijski osvrt na to i metodi utvrđivanja najtješnje veze)	njihovom izboru	
	6.	SUKOB ZAKONA - KOLIZIONE NORME (Karakter i klasifikacija tipičnih težišnih kontakata i problemi vezani s primjenom kolizionih normi)	Ocijeniti koji su elementi organizacije dobri u odnosu na elemente države te to komparirati	19
	7.	SUKOB ZAKONA - PROBLEMI VEZANI ZA PRIMJENU MJERODAVNOG PRAVA I RAZLOZI ZA ODSUPANJE OD PRIMJENE MJERODAVNOG PRAVA (Problem saznanja stranog prava, razlozi odstupanja od primjene i vrste)	Moći primijeniti svoja saznanja u mnogim elementima međunarodnih odnosa s inostranim elementom, te moći obrazložiti, zašto nastaju slučajevi odstupanja od primjene mjerodavnog prava	12, 15, 11
	8.	ODREĐIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA PRAVNI POLOŽAJ FIZIČKIH I PRAVNIH LICA - OSOBNI STATUS (Lični – osobni status fizičkih i pravnih osoba)	Steći saznanja o statusu fizičkih i pravnih osoba u predmetima s međunarodnim obilježjem, prepoznati njihove pravne i poslovne sposobnosti	14, 18,
	9.	ODREĐIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA PORODIČNOPRAVNE ODNOSI-(BRAK S INOSTRANIM ELEMENTOM-MJERODAVNO PRAVO U POGLEDU FORME I MATERIJALNIH UVJETA ZA BRAK) (Porodičnopravni odnosi, mjerodavno pravo u pogledu forme braka i materijalnih uvjeta	Steći znanja o mjerodavnom pravu za porodičnopravne odnose i to za formu braka i materijalnih uvjeta za zasnivanje braka	14
	10.	ODREĐIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA PORODIČNOPRAVNE ODNOSI – (Brak s inostranim elementom – dejstva, razvod i nevažnost braka)	Steći dobar obim znanja o mjerodavnom pravu za predmete braka s međunarodnim elementom za dejstva braka, razvod i nevažnost braka	14
	11.	ODREDJIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA NASLJEDJIVANJE I STVARNOPRAVNE ODNOSI U VEZI	Steći znanja o mjerodavnom pravu za nasljeđivanje i stvarnopravne odnose u vezi nekretnina, te prepoznati načine	14, 18

		NEKRETNINA (Zakonsko i testamentarno nasljeđivanje s međunarodnim elementom, te stvarnopravni odnosi u vezi nekretnina)	rješavanja sporova	
	12.	ODREDJIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA STVARNOPRAVNE ODNOSE-ZA POKRETNE STVARI (Pokretne stvari s međunarodnim elementom, sukob zakona i njegovo rješavanje, "res in transitu", osnovna sredstva prevoza te specifični problemi i njihovo rješavanje)	Steći znanja i prepoznati sporove u vezi pokretnih stvari s međunarodnim elementom, u vezi mjerodavnog prava za njihovo rješavanje	14, 18
	13.	ODREĐIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA OBLIGACIONE ODNOSE - UGOVORNE ODNOSE (Ugovorni odnosi s međunarodnim elementom: voljni izbor mjerodavnog prava, objektivne tačke vezivanja, najbliža veza i pitanje forme ugovora)	Steći znanja i kritički analizirati slučajeve mjerodavnog prava za obligacione odnose- ugovorne odnose	14, 16
	14.	ODREĐIVANJE MJERODAVNOG PRAVA - MJERODAVNO PRAVO ZA OBLIGACIONE ODNOSE - VANUGOVORNE ODNOSE (Vanugovorni odnosi: uloga proceduralnog vezivanja, objektivno vezivanje, kritika principa „lex loci delicti“, te međunarodna regulacija ovih pitanja, pripreme za završni ispit)	Steći znanja i kritički analizirati slučajeve mjerodavnog prava za obligacione odnose- vanugovorne odnose	14, 16
	15.	MJERODAVNO PRAVO ZA PORODIČNE ODNOSE – MJERODAVNO PRAVO ZA USVOJENJE, POZAKONJENJE, IZDRŽAVANJE (Primjeri rješavanja kod pojedinih država, međunarodno reguliranje pitanja, zakonsko izdržavanje između srodnika - roditelja i djece; usvojitelja i usvojenika i ostalih srodnika)	Steći znanja i kritički analizirati slučajeve mjerodavnog prava za usvojenje, pozakonjenje i izdržavanje, te ocijeniti stepen cjelotite naučenosti materije ovog predmeta, a na taj način i stepen poznavanja međunarodnog privatnog prava	14, 16,

1.3. Ishodi učenja:	Izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita studenti su u stanju: I1: Demonstrirati jasno i potpuno svoja znanja o bitnim oblastima odnosa sa međunarodnim elementom; I2: Moći primjeniti svoja saznanja u radu u praksi, na konkretnim predmetima u sporovima s međunarodnim elementom; I3: Imati sposobnosti kvalitetnog odgovora u vezi pristupa prema predmetima s međunarodnim elementom; I4: Steći (prihvatiti i koristiti) znanja iz oblasti međunarodnog privatnog prava u identifikaciji predmeta s međunarodnim obilježjem te pronaći, putem kolizione norme odgovarajuće mjerodavno pravo za meritorno rješavanje evnetualnog spora; I5: Obrazložiti prednosti i nedostatke različitih puteva određivanja kolizionih normi, ali i tačaka vezivanja – težišnih kontakata, u kontekstu naših i stranih rješenja; I6: Kritički analizirati prednosti i mane pristupa rješavanju ovih problema te zastarjelost zakonskih rješenja pojedinih država, uključujući i BiH; I7: Izraziti svoje poznavanje najvažnijih pravnih pojmova u vezi predmeta s međunarodnim elementom, te strukturu kolizionih normi kojim se pojedini slučajevi uspješno rješavaju; I8: Prepoznati njabolja rješenja koja daju kolizione norme drugih država, te prepoznati gdje je naše pravo u svemu tome; I9: Ocjenjivati elemente kolizione norme, kao i puteve rješavanja sukoba zakona.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Konsultiranje dopunske literature i internet izvora Grupne vježbe UKUPNO	30 sati 15 sati 35 sati 10 sati 10 sati 10 sati 8 sati 108 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura: 1. Muminović E.: Međunarodno privatno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006. Dopunska literatura: 1. Dika – Knežević – Stojanović: Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom pravu, Beograd, 1991. 2. Sajko – Sikirić – Bouček – Babić – Tepeš: Izvori hrvatskog i europskog međunarodnog privatnog prava, Zagreb, 2001. 3. Bordaš B.: Porodični odnosi u međunarodnom privatnom pravu, Novi Sad, 1996. 4. Knežević G.: Međunarodna trgovačka arbitraža, osnovna pitanja i problemi, Beograd, 1999. 5. Dvadeset godina Zakona o međunarodnom privatnom pravu, Zbornik radova, Niš, 2004. 6. Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl. list SFRJ br. 43, 1982.)	

III GODINA - VI SEMESTAR

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.042-B	Naziv predmeta: Građansko vanparnično i izvršno procesno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti usvoje znanje iz građanskog vanparničnog i izvršnog procesnog prava kako bi mogli svrsishodno i samostalno djelovati i rješavati većinu problema/predmeta iz domena vanparničnog i izvršnog sa kojim bi se susretali u okviru svog profesionalnog djelovanja; upoznati studente sa relevantnim institutima pozitivnog i uporednog građanskog vanparničnog procesnog i građanskog izvršnog procesnog prava, metodologijom i relevantnom pravnom misli građanskog vanparničnog i izvršnog procesnog prava; osposobiti studente za samostalno djelovanje analize relevantnih problema (bez obzira da li su se susreli sa istim tokom studija predmeta ili ne) i mehanizmima pristupa i rješavanja tih problema; predočiti ratio legis instituta građanskog vanparničnog i izvršnog procesnog prava de lege lata kao i osnove za razumjevanje razvoja u građanskog procesnog prava de lege ferenda; dati osnove za budući naučni rad u u okviru građanskog vanparničnog i izvršnog procesnog prava. Poseban cilj predmeta je osposobiti studente za samostalno djelovanje u okviru vanparničnog i u okviru izvršnog postupka, upoznati studente sa svim pravnim instrumentima sa kojima se mogu susretati tokom vanparničnog i izvršnog postupka, pripremiti studente za kompetentno profesionalno djelovanje dejstvovanja pravne zaštite u okviru građanskog vanparničnog i izvršnog procesnog prava. Dodatan poseban cilj predmeta je naučiti studente sastavljanju kvalitetnih te materijalno i formalno urednih podnesaka a posebno prijedloga za izvršenje.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJAM I KARAKTERISTIKE VANPARNIČNOG PROCESNOG PRAVA (Pojam, predmet i karakteristike građanskog vanparničnog procesnog prava, struktura GVPP-a, izvori GVPP-a, vanparnični postupak, vrste i podjele vanparničnih postupaka, odnos vanparničnog i parničnog postupka, subjekti vanparničnog postupka)	Demonstrirati razumjevanje pojma, predmeta, karakteristika i značaja građanskog vanparničnog procesnog prava i vanparničnog posutpka, moći kritički analizirati i primjeniti izvore GVPP-a, moći prepoznati vrstu VP i pripadnost istog podjelama koje će olakšati identifikovanje u praksi, obrazložiti način na koji vanparnični i parnični postupak su slični i različiti odnosno kako interaktiviraju, moći identifikovati subjekte VP kao i njihovu ulogu u VP.	I1
	2.	NAČELA VANPARNIČNOG POSTUPKA I VANPARNIČNE RADNJE (Načela VP, vanparnične radnje, pokretanje VP, razvoj i tok prvostepenog VP, sudske odluke u VP, pravni lijekovi u VP)	Demonstrirati razumjevanje i moći prepoznati i kritički analizirati primjenjivost i značaj načela GVPP i vanparničnog postupka u institutima GVPP i konkretnim predmetima predmetima, moći izraziti	I1

			razumjevanje načina na koji se vanparnični postupak pokreće, kako se poduzimaju vanparnične radnje i tok vanparničnih postupaka, te sudske odluke i pravne lijekove u VP.	
	3.	ODUZIMANJE I VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI (Karakteristike statusnih vanparničnih postupaka, pojam, karakteristike, značaj, pokretanje, tok i odluke u vanparničnom postupku oduzimanja poslovne sposobnosti, pojam, karakteristike, značaj, pokretanje, tok i odluke u vanparničnom postupku vraćanja poslovne sposobnosti)	Steći razumjevanje opštih karakteristika statusnih vanparničnih postupaka, demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika vanparničnih postupaka za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istim u profesionalnom kapacitetu.	I2, I7
	4.	ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI, PROGLAŠENJE NESTALIH LICA UMRLIM (Vanparnični postupak dobrovoljnog zadržavanja osobe u zdravstvenoj ustanovi, vanparnični postupak prinudnog zadržavanja osobe u zdravstvenoj ustanovi, vanparnični postupak proglašenja nestalog lica umrlim, vanparnični postupak dokazivanja smrti)	Demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika vanparničnih postupaka dobrovoljnog i prinudnog zadržavanja osobe u zdravstvenoj ustanovi, te proglašenja nestalih lica umrlim i dokazivanja smrti i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istim u profesionalnom kapacitetu.	I2, I7
	5.	POSTUPCI ZA UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA (Karakteristike vanparničnih postupaka za uređenje porodičnih odnosa, vanparnični postupak davanja dozvole za zaključenje braka u slučaju maloljetnosti, vanparnični postupci produženja i prestanka roditeljskog prava, vanparnični postupci oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava)	Steći razumjevanje opštih karakteristika vanparničnih postupaka za uređenje porodičnih odnosa, demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika vanparničnih postupaka za davanje dozvole za zaključenje braka u slučaju maloljetnosti, produženja i prestanka roditeljskog prava te oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava i imati sposobnost samostalno svrsishodno	I2, I7

			učestvovati u istim u profesionalnom kapacitetu.	
	6.	OSTAVINSKI POSTUPAK (Karakteristike postupka raspravljanja zaostavštine u vanparničnom procesnom pravu, radnje koje prethode pokretanju ostavinskog postupka, pokretanje ostavinskog postupka, postupak sa testamentom, ostavinska rasprava, upućivanje na parnicu, rješenje o nasljeđivanju, uloga notara u ostavinskom postupku)	Demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika ostavinskog postupka i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istom u profesionalnom kapacitetu.	I3, I7
	7.	VANPARNIČNI IMOVINSKI POSTUPCI (Karakteristike imovinskoopravnih vanparničnih postupaka, vanparnični postupak određivanja naknade za eksproprisane nekretnine, vanparnični postupci povodom upravljanja i korištenja zajedničkih stvari, vanparnični postupak razvrgnuća suvlasničke zajednice i diobe stvari u suvlasništvu, diobe zajedničkog i vlasništva, vanparnični postupak uređenja međa)	Steći razumjevanje opštih karakteristika vanparničnih imovinskih postupaka, demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika vanparničnih postupaka za određivanje naknade za eksproprisane nekretnine, povodom upravljanja i korištenja zajedničkih stvari, razvrgnuća suvlasničke zajednice, diobe stvari i uređenja međa i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istim u profesionalnom kapacitetu.	I2, I7
	8.	VANPARNIČNI POSTUPCI POVODOM ISPRAVA I REGISTRACIONI VANPARNIČNI POSTUPCI (Karakteristike vanparničnih postupaka povodom isprava, vanparnični postupak za sastavljanje sadržine isprava, vanparnični postupak za sastavljanje sudskog testamenta, vanparnični postupak za ovjeravanje sadržine isprava, vanparnični postupak čuvanja isprava, vanparnični postupak vraćanja isprava, sudski depozit, vanparnični postupak za poništenje isprava, karakteristike registracionih vanparničnih postupaka)	Steći razumjevanje opštih karakteristika vanparničnih postupaka povodom isprava, demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika vanparničnih postupaka za sastavljanje sadržine isprava, sastavljanja sudskog testamenta ovjeravanje sadržine isprava, čuvanja isprava, vraćanja isprava, poništenje isprava i sudski depozit i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istim u profesionalnom kapacitetu, steći razumjevanje opštih karakteristika	I2, I7

			registracionih vanaprničnih postupaka kao i pojedinih vanparničnih postupaka ove vrste.	
	9.	UVOD U IZVRŠNO PROCESNO PRAVO (Pojam, predmet i karakteristike građanskog izvršnog procesnog prava, Struktura GIPP-a, izvori GIPP-a, izvršni postupak, stadiji izvršnog postupka, subjekti izvršnog postupka, sredstva izvršenja, predmeti izvršenja, načela izvršnog postupka)	Demonstrirati razumjevanje pojma, predmeta, karakteristika i značaja građanskog izvršnog procesnog prava i izvršnog postupka, moći kritički analizirati i primjeniti izvore GIPP-a, moći prepoznati subjekte izvršnog postupka, sredstva izvršenja i predmete izvršenja, obrazložiti način na koji izvršni i parnični posupak su slični i različiti odnosno kako interagiraju, moći identifikovati i obrazložiti stadije izvršnog postupka, demonstrirati razumjevanje i moći prepoznati i kritički analizirati primjenjivost i značaj načela GIPP i izvršnog postupka u institutima GIPP i konkretnim predmetima.	14
	10.	PRETPOSTAVKE ZA IZVRŠENJE, IZVRŠNE I VJERODOSTOJNE ISPRAVE, PREDLAGANJE IZVRŠENJA (Opšte i posebne pretpostavke za izvršenje, pojam, karakteristike i značaj izvršnih isprava, vrste izvršnih isprava, pojam, karakteristike i značaj vjerodostojnih isprava, vrste vjerodostojnih isprava, izvršnost isprava i klauzula izvršnosti, prijedlog za izvršenje)	Demonstrirati razumjevanje pretpostavki za izvršenje i moći ocjenjivati prisustvo ili odsustvo opštih i posebnih pretpostavki za izvršenje i relevantnost na izvršni postupak, steći razumjevanje pravne prirode i vrsta izvršnih i vjerodostojnih isprava kao i kritički analizirati njihovu podobnost za korištenje u izvršnom postupku, demonstrirati poznavanje strukture prijedloga za izvršenje i imati sposobnost stvoriti prijedlog za izvršenje u konkretnom predmetu.	14, 17
	11.	PROVOĐENJE IZVRŠENJA, PRIGOVOR I PRIGOVOR TREĆE OSOBE, PROTUIZVRŠENJE, ODLAGANJE, OBUSTAVA I OKONČANJE IZVRŠENJA (Odluke u izvršnom postupku, rješenje o izvršenju, provođenje	Demonstrirati razumjevanje odluka u izvršnom postupku i poznavanje strukture rješenja o izvršenju, moći kritički analizirati rješenje o izvršenju i samostalno stvoriti isto u konkretnom predmetu, izraziti razumjevanje toka provođenja izvršenja,	14, 17

		izvršenja, prigovor, prigovor izvršenika, opozicioni prigovor i tužba, opugnacioni prigovor i tužba, protivizvršenje, odlaganje, obustava i okončanje izvršenja)	obrazložiti prigovore u izvršnom postupku te proces protivizvršenja, moći primjeniti pravila povodom odlaganja, obustave i okončanja izvršenja.	
	12.	IZVRŠENJE NOVČANOG POTRAŽIVANJA NA NEKRETNINI (Karakteristika sredstva izvršenja novčanog potraživanja na nekretnini, nekretnina kao predmet izvršenja, zabilješka izvršenja, pristupanje izvršenju, utvrđivanje vrijednosti nekretnine, prodaja nekretnine, prodajna cijena, ročište za nadmetanje i prodaja, prodaja neposrednom pogodbom, predaja nepokretnosti kupcu i zaštita kupca, namirenje tražilaca izvršenja, ročište za diobu i rješenje o namirenju, pravni položaj izvršenika i trećih lica nakon prodaje nepokretnosti)	Obrazložiti karakteristike izvršenja novčanih potraživanja, demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika sredstva izvršenja novčanog potraživanja na nekretnini i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u izvršnom postupku sa ovim sredstvom izvršenja u profesionalnom kapacitetu.	15, 17
	13.	IZVRŠENJE NOVČANIH POTRAŽIVANJA NA POKRETNIM STVARIMA I NA NOVČANOM POTRAŽIVANJU IZVRŠENIKA (Karakteristike izvršenje novčanog potraživanja na pokretnoj stvari, pljenidba i procjena pokretnih stvari, procjena, prodaja stvari, namirenje tražioca izvršenja, karakteristike izvršenja novčanog potraživanja na novčanom potraživanju izvršenika, pljenidba potraživanja, prijenos potraživanja radi naplate, prijenos potraživanja umjesto isplate, posebne odredbe o izvršenju na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima, izvršenje na potraživanju po računu kod banke)	Demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika sredstva izvršenja novčanog potraživanja na pokretnim stvarima i novčanom potraživanju izvršenja i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u izvršnim postupcima sa ovim sredstvima izvršenja u profesionalnom kapacitetu.	15, 17
	14.	DRUGE VRSTE IZVRŠENJA NOVČANIH POTRAŽIVANJA, IZVRŠENJE NENOVČANIH POTRAŽIVANJA	Demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih	16, 17

		(Izvršenje na potraživanju da se predaju ili isporuče pokretne stvari ili da se preda nepokretnost, izvršenje na dionici i ostalim registriranim vrijednosnim papirima, te na članskom udjelu u pravnom licu, izvršenje nad drugim imovinskim pravima, karakteristike izvršenja radi ostvarivanja nenovčanog potraživanja, sudski penali kao sredstvo izvršenja, izvršenje radi predaje i isporuke pokretnih stvari, izvršenje radi ispražnjenja i predaje nekretnine, izvršenje radi ostvarenja potraživanja na radnju, trpljenje ili nečinjenje, izvršenje radi vraćanja zaposlenog na rad odnosno u službu, izvršenje diobom stvari, ostvarenje potraživanja na davanje izjave volje i upisivanje u javne registre)	karakteristika sredstva izvršenja predaje ili isporuke pokretne stvari, predaje nekretnine, izvršenja na dionici i drugim vrijednosnim papirima, te na drugim imovinskim pravima kao i individualnim instancama izvršenja radi ostvarivanja nenovčanog potraživanja i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u izvršnim postupcima sa ovim sredstvima izvršenja u profesionalnom kapacitetu, obrazložiti karakteristike izvršenja nenovćanih potraživanja.	
	15.	SREDSTVA I MJERE OBEZBJEĐENJA IZVRŠENJA (Karakteristike sredstava obezbjeđenja u izvršnom postupku, založno pravo kao sredstvo obezbjeđenja izvršenja, sudske mjere osiguranja, vrste mjera osiguranja)	Obrazložiti karakteristike sredstava obezbjeđenja u izvršnom postupku, steći razumjevanje založnog prava kao sredstva obezbjeđenja izvršenja, izraziti razumjevanje sudskih mjera izvršenja, moći primjeniti sredstva i mjere obezbjeđenja izvršenja u konkretnim predmetima.	14, 17
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Građansko vanparnično i izvršno procesno pravo studenti će biti u stanju: I1: demonstrirati razumjevanje pojma, predmeta, karakteristika te značaja građanskog vanparničnog procesnog prava i vanparničnog postupka, odnosa sa parničnim postupkom; moći prepoznati vrste i podjele pojedinih vanparničnih postupaka; moći kritički analizirati primjenjivost i značaj načela GVPP u institutima GVPP i konkretnim predmetima, moći izraziti subjekte vanparničnog postupka, strukturu i tok, sudske odluke i pravne lijekove te kako se pokreću konkretni vanparnični postupci; I2: izraziti razumjevanje opštih karakteristika statusnih, imovinskih, postupaka za uređene porodičnih odnosa, postupaka povodom isprava i registracionih vanparničnih postupaka; demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka odluka i drugih relevantnih karakteristika individualnih vanparničnih postupaka i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istim u profesionalnom kapacitetu; I3: demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika ostavinskog postupka i imati sposobnost samostalno svrsishodno učestvovati u istom u profesionalnom kapacitetu. I4: demonstrirati razumjevanje pojma, predmeta, karakteristika i značaja građanskog izvršnog procesnog prava i izvršnog postupka; razumjeti i moći prepoznati te kritički analizirati, izvore, načela GIPP-a, subjekte izvršnog postupka, sredstva izvršenja,			

	predmete izvršenja, prisustvo pretpostavki izvršenja, izvršnih i vjerodostojnih isprava, ulogu suda i odluka u izvršnom postupku; obrazložiti strukturu prijedloga i rješenja za izvršenje te toka postupka izvršenja; ocjenjivati te imati sposobnost primjeniti prigovore u izvršnom postupku kao i uzrokovati protuizvršenje; I5: obrazložiti karakteristike izvršenja novčanih potraživanja; demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika individualnih sredstava izvršenja novčanog potraživanja; I6: obrazložiti karakteristike izvršenja nenovčanih potraživanja; demonstrirati razumjevanje značaja, karakteristika i posebnosti, pokretanja, podnesaka, toka postupka, odluka i drugih relevantnih karakteristika individualnih sredstava izvršenja nenovčanog potraživanja. I7: Nakon uspješnog savladavanja predmetnog gradiva student će imati sposobnost samostalno i svrshodno napisati sve relvantne podneske na osnovu oktroirane postulirane činjenične osnove od strane predavača kao i u subsekventnom profesionalnom djelovanju te uzeti učešće u profesionalom kapacitetu u individualnim vanparničnim i izvršnim postupcima.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 72 sata 15 sati 15 sati 15 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Čalića B., Omanović S.: Građansko procesno pravo, Univerzitet u Sarajevu, Pravni fakultet, 2000.	
	Dopunska literatura:	
	1. Zakon o vanparničnom postupku i Zakon o izvršnom postupku (sa primjerenim izmjenama i dopunama)	
	2. Vuković Š.: Pravna pravila izvršnog i vanparničnog postupka, Zakon o izvršenju i obezbeđenju, Zakon o sudskom vanparničnom postupku, sa objašnjenjima - sudskom praksom i obrascima, Savremena administracija, Beograd, 1974.	
	3. Triva S., Belajec V., Dika M.: Sudsko izvršno pravo, Opći dio, Drugo, dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Informator, Zagreb, 1984.	
	4. Triva S., Dika M.: Građansko parnično procesno, Zagreb, 2004.	
	5. Omanović S.: Glossarium uz novi Zakon o izvršnom postupku FBiH, Sarajevo, 2005.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.043-B	Naziv predmeta: Ugovorno poslovno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 6	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-3, V-1		Ukupan broj sati: P-45, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Ciljevi predmeta su sticanje osnovnih znanja iz oblasti ugovornog poslovnog prava; Uočavanju razlike koje postoje između obligacionopravnih i privrednopravnih ugovora, kao i posebnih tipova ugovora koji se zaključuju između poslovnih subjekata. Studenti proučavaju klasične poslovnopravne ugovore i stiču osnovna znanja o nekim novim modernim poslovnopravnim ugovorima. Studenti treba da savladaju osnovna načela ugovornog prava sa poslovnopravnog aspekta, osnovne karakteristike pojedinih poslovnopravnih ugovora i da budu u stanju u praktičnom okruženju ponuditi ugovornu soluciju za oblikovanje odnosa u skladu sa namjerama i ciljevima ugovornih stranaka.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UGOVOR O PRODAJI (Pojam i karakteristike ugovora bitni i nebitni elementi vrste ugovora o prodaji dejstva ugovora faze u zaključivanju ugovora o prodaji posebne tehnike zaključivanja)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prodaji, prepoznati dejstva i faze u zaključivanju ugovora o prodaji, demonstrirati razumijevanje vrsta i posebnih tehnika zaključivanja ugovora o prodaji.	I1
	2.	UGOVOR O PRODAJI (Obaveze prodavca kod ugovora o prodaji isporuka garancija za materijalne nedostatke garancija za pravne nedostatke ispostavljanje fakture.)	Prepoznati obaveze prodavca kod ugovora o prodaji, demonstrirati razumijevanje isporuke kao obaveze, steći razumijevanje o garanciji za materijalne i pravne nedostatke na stvari, obrazložiti ispostavljanje fakture kod ugovora o prodaji.	I1
	3.	UGOVOR O PRODAJI (Obaveze kupca kod ugovora o prodaji pregled robe prijem robe plaćanje cijene reklamacija)	Prepoznati obaveze kupca kod ugovora o prodaji (pregled robe, prijem robe, plaćanje cijene, reklamacija).	I1
	4.	UGOVOR O PRODAJI (Odgovornost prodavca kod ugovora o prodaji, odgovornost za docnju sa isporukom, odgovornost za materijalne nedostatke, odgovornost za pravne nedostatke, odgovornost kupca kod	Imati sposobnost identifikovati i tumačiti odgovornost prodavca kod ugovora o prodaji (odgovornost za docnju sa isporukom, odgovornost za materijalne nedostatke, odgovornost za pravne nedostatke) i	I1

		ugovora o prodaji, odgovornost za dočnu sa slanjem ambalaže, odgovornost za dočnu sa prijemom isporuke, odgovornost za dočnu sa plaćanjem cijene)	odgovornost kupca kod ugovora o prodaji (odgovornost za dočnu sa slanjem ambalaže, odgovornost za dočnu sa prijemom isporuke, odgovornost za dočnu sa plaćanjem cijene).	
	5.	TRGOVINSKO POSREDOVANJE (MEŠETARENJE) (Pojam trgovinskog posredovanja zaključivanje trgovinskog posredovanja bitni elementi trgovinskog posredovanja obaveze stranaka odgovornosti ugovornih strana) TRGOVINSKO ZASTUPNIŠTVO (Pojam trgovinskog zastupništva karakteristike trgovinskog zastupništva zaključivanje ugovora bitni elementi ugovora obaveze agenta obaveze komitenta odgovornosti ugovornih strana posebni slučajevi trgovinskog zastupanja)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima trgovinskog posredovanja, obrazložiti obaveze i odgovornosti ugovornih strana, steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima trgovinskog zastupništva, imati sposobnost identifikovati i tumačiti obaveze agenta, obaveze komitenta i odgovornosti ugovornih strana, analizirati posebne slučajeve trgovinskog zastupanja.	I2
	6.	UGOVOR O KOMISIONU (Pojam i karakteristike komisiona zaključivanje ugovora bitni elementi ugovora obaveze komisionara obaveze komitenta odgovornosti ugovornih strana posebni slučajevi komisiona prestanak ugovora) UGOVOR O USKLADIŠTENJU (Pojam i karakteristike zaključivanje ugovora bitni elementi ugovora obaveze skladištara obaveze ostavioca odgovornosti ugovornih strana skladišnica izdavanje skladišnice protest i amortizacija skladišnice)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o komisionu, prepoznati obaveze komisionara, obaveze komitenta i odgovornosti ugovornih strana, imati sposobnost identifikovati posebne slučajeve komisiona, steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o uskladištenju, prepoznati obaveze skladištara, obaveze ostavioca i odgovornosti ugovornih strana, steći osnovna znanja o skladišnici,	I3

			izdavanju skladišnice, protestu i amortizaciji skladišnice.	
	7.	UGOVOR O ŠPEDICIJI (Pojam, značaj i pravni izvori zaključivanje ugovora bitni elementi ugovora obaveze špeditera obaveze nalogodavca odgovornosti ugovornih strana vrste špediterskih isprava posebne vrste špedicije)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o špediciji, imati sposobnost identifikovati obaveze špeditera, obaveze nalogodavca i odgovornosti ugovornih strana, obrazložiti vrste špediterskih isprava i posebnih vrsta špedicije.	14
	8.	UGOVOR O PREVOZU STVARI ŽELJEZNICOM (Pojam, značaj i pravni izvori zaključivanje ugovora tovarni list ograničenja slobode ugovaranja kod prevoza stvari željeznicom bitni i nebitni elementi ugovora obaveze željeznice obaveze pošiljaoca obaveze primaoca odgovornosti ugovornih strana zastara potraživanja iz ugovora o prevozu stvari željeznicom prestanak ugovora)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prevozu stvari željeznicom, prepoznati obaveze ugovornih strana: obaveze željeznice, obaveze pošiljaoca, obaveze primaoca i njihove odgovornosti, steći razumijevanje o zastari potraživanja iz ugovora o prevozu stvari željeznicom, analizirati načine prestanka ugovora.	15
	9.	UGOVOR O PREVOZU STVARI DRUMOM (CESTOM) (Pojam, značaj i pravni izvori, vrste drumskog prevoza i ugovora, zaključivanje ugovora, tovarni list, bitni elementi ugovora, obaveze drumskog prevoznika, obaveze pošiljaoca, obaveze primaoca, odgovornost ugovornih strana) UGOVOR O PREVOZU STVARI U UNUTRAŠNJOJ PLOVIDBI (UNUTRAŠNjim VODAMA)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prevozu stvari drumom (cestom), prepoznati obaveze ugovornih strana: obaveze drumskog prevoznika, obaveze pošiljaoca, obaveze primaoca i njihove odgovornosti, razlikovati vrste drumskog prevoza i ugovora, steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prevozu stvari u unutrašnjoj plovidbi (unutrašnjim vodama) prepoznati obaveze i	15

			odgovornosti ugovornih strana.	
	10.	UGOVOR O GRAĐENJU (Pojam, značaj i pravni izvori, stranke kod ugovora o građenju, radnje kod zaključivanja ugovora, bitni elementi ugovora, obaveze ugovornih strana, odgovornost ugovornih strana investitora i izvođača, posebne vrste ugovora o građenju, prestanak ugovora o građenju)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o građenju, prepoznati stranke i formu ugovora, kritički analizirati obaveze i odgovornost ugovornih strana (investitora i izvođača), analizirati načine prestanka ugovora.	16
	11.	UGOVOR O OSIGURANJU (Posao osiguranja - historijat i ekonomski značaj, izvori prava, posao i ugovor o osiguranju, pravna priroda posla osiguranja, zaključivanje i oblik ugovora, polisa osiguranja, elementi ugovora – stranke, predmet, rizik, premija, osigurana suma i trajanje osiguranja, obaveze osiguranika i osiguravača, podjela osiguranja, prestanak ugovora o osiguranju)	Steći osnovna znanja o pojmu, predmetu, bitnim elementima ugovora o osiguranju, demonstrirati razumijevanje pravne prirode ugovora, prepoznati zaključenje i oblik ugovora, steći osnovna znanja o polisi osiguranja.	17
	12.	HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (Pojam, značaj i pravni izvori, bitni elementi hartija od vrijednosti, teorije o hartijama od vrijednosti, vrste hartija od vrijednosti, prenos hartija od vrijednosti, prestanak prava iz hartija od vrijednosti)	Steći osnovna znanja o pojmu, pravnim karakteristikama hartija od vrijednosti, obrazložiti teorije o hartijama od vrijednosti, imati sposobnost identifikovati vrste i prenos hartija od vrijednosti, kritički analizirati prestanak prava iz hartija od vrijednosti.	18
	13.	MJENICA (Pojam mjenice, ekonomske funkcije mjenice, mjenične teorije, bitni i nebitni elementi mjenice, mjenične radnje, radnje kojima je cilj očuvanje mjeničnih prava,	Steći osnovna znanja o pojmu, ekonomskim funkcijama mjenice i mjeničnim teorijama, prepoznati bitne i nebitne elemente mjenice, demonstrirati razumijevanje radnje kojima je cilj očuvanje mjeničnih prava, prepoznati vrste mjenica i	18

		vrste mjenica, zastarjelost i prekid zastare kod mjenice)	zastarjelost i prekid zastare kod mjenice.	
	14.	ČEK (Pojam čeka, ekonomska uloga čeka, sličnosti i razlike sa mjenicom, bitni i nebitni elementi čeka, čekovne radnje, radnje za očuvanje i ostvarivanje čekovnih prava, vrste čekova, zastarjelost i prestanak čekovnopravnog odnosa)	Steći osnovna znanja o pojmu čeka, sličnosti i razlikama sa mjenicom, prepoznati bitne i nebitne elemente čeka, kritički analizirati radnje za očuvanje i ostvarivanje čekovnih prava, imati sposobnost identifikovati vrste čekova.	18
	15.	PRIPREMNA NASTAVA ZA ZAVRŠNI ISPIT	Kritičko analiziranje svih stečenih saznanja o ugovorima poslovnog prava, njihovim elementima, pravnim karakteristikama i upotrebe u praksi.	19
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prodaji; Prepoznati dejstva i faze u zaključivanju ugovora o prodaji; Demonstrirati razumijevanje vrsta i posebnih tehnika zaključivanja ugovora o prodaji; Prepoznati obaveze prodavca kod ugovora o prodaji; Demonstrirati razumijevanje isporuke kao obaveze; Imati sposobnost tumačenja garancije za materijalne i pravne nedostatke na stvari; Obrazložiti ispostavljanje fakture kod ugovora o prodaji; Razumjeti obaveze kupca kod ugovora o prodaji (pregled robe, prijem robe, plaćanje cijene, reklamacija); Imati sposobnost identifikovati i tumačiti odgovornost prodavca kod ugovora o prodaji (odgovornost za docnju sa isporukom, odgovornost za materijalne nedostatke, odgovornost za pravne nedostatke) i odgovornost kupca kod ugovora o prodaji (odgovornost za docnju sa slanjem ambalaže, odgovornost za docnju sa prijemom isporuke, odgovornost za docnju sa plaćanjem cijene); I2: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima trgovinskog posredovanja; Imati sposobnost obrazložiti obaveze i odgovornosti ugovornih strana; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima trgovinskog zastupništva; Imati sposobnost identifikovati i tumačiti obaveze agenta, obaveze komitenta i odgovornosti ugovornih strana; Kritički analizirati posebne slučajeve trgovinskog zastupanja I3: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o komisionu; Imati sposobnost identifikovati obaveze komisionara, obaveze komitenta i odgovornosti ugovornih strana; Imati sposobnost identifikovati posebne slučajeve komisiona; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o uskladištenju; Imati sposobnost identifikovati obaveze skladištara, obaveze ostavioca i odgovornosti ugovornih strana; Imati sposobnost razumjeti skladišnicu, izdavanje skladišnice, protest i amortizaciju skladišnice; I4: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o špediciji; Imati sposobnost identifikovati obaveze špeditera, obaveze nalogodavca i odgovornosti ugovornih strana; Prepoznati vrste špediterskih isprava i posebne vrste špedicije; I5: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prevozu stvari željeznicom; Prepoznati obaveze ugovornih strana: obaveze željeznice, obaveze pošiljaoca, obaveze primaoca i njihove odgovornosti; Steći razumijevanje o zastari potraživanja iz ugovora o prevozu stvari željeznicom; Kritički analizirati načine prestanka ugovora; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prevozu stvari drumom (cestom); Prepoznati obaveze ugovornih strana: obaveze drumskog prevoznika,			

	obaveze pošiljaoca, obaveze primaoca i njihove odgovornosti; Imati sposobnost identifikovati vrste drumskog prevoza i ugovora; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o prevozu stvari u unutrašnjoj plovidbi (unutrašnjim vodama); Moći prepoznati obaveze i odgovornosti ugovornih strana; 16: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, pravnim karakteristikama, bitnim elementima ugovora o građenju; Prepoznati stranke i formu ugovora; Kritički analizirati obaveze i odgovornost ugovornih strana (investitora i izvođača); Analizirati načine prestanka ugovora; 17: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, predmetu, bitnim elementima ugovorta o osiguranju; Demostrirati razumijevanje pravne prirode ugovora; Prepoznati zaključenje i oblik ugovora; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o polisi osiguranja; 18: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu i pravnim karakteristikama hartija od vrijednosti; Imati sposobnost tumačiti teorije o hartijama od vrijednosti; Imati sposobnost identifikovati vrste i prenos hartija od vrijednosti; Kritički analizirati prestanak prava iz hartija od vrijednosti; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu, ekonomskim funkcijama mjenice i mjeničnim teorijama; Prepoznati bitne i nebitne elemente mjenice; Demostrirati razumijevanje radnje kojima je cilj očuvanje mjeničnih prava; Prepoznati vrste mjenica, zastarjelost i prekid zastare kod mjenice; Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o pojmu čeka, sličnosti i razlikama sa mjenicom; Prepoznati bitne i nebitne elemente čeka; Kritički analizirati radnje za očuvanje i ostvarivanje čekovnih prava; Imati sposobnost identifikovati vrste čekova; 19: Demonstrirati razumijevanje osnovnih saznanja o ugovorima poslovnog prava, njihovim elementima, pravnim karakteristikama i upotrebu u praksi.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Grupni rad Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	45 sati 15 sati 60 sati 27 sati 15 sati 15 sati 162 sata
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA		
	Osnovna literatura: 1. Trifković M., Milić S., Trivun V.: Poslovno pravo – ugovori, vrijednosni papiri i pravo konkurencije, Ekonomski fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 2004.	
	Dopunska literatura: 1. Dizdarević S.: Upravljanje privrednim društvima i menadžerski ugovori, Muller, Sarajevo, 2005. 2. Dizdarević S.: Uzorci modernih poslovnih ugovora, Amax, Sarajevo, 2007. 3. Gorenc V.: Trgovačko pravo – ugovori, Školska knjiga, Zagreb, 1995. i kasnija izdanja. 4. Vasiljević M.: Poslovno pravo – Ugovorno poslovno pravo, Udruženje pravnika u privredi, Beograd, 2001.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.117-B	Naziv predmeta: Socijalno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 4	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Student se upoznaje sa ključnim pojmovima socijalne politike, zdravstvenog i penzionog osiguranja kao i propisima iz područja Socijalnog prava, sa ciljem osposobljavanja za pravilno tumačenje i primjenu pojmova, kategorija i instituta socijalne politike kao temelja za donošenje socijalnog zakonodavstva i njegovu provedbu.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVOD U SOCIJALNO PRAVO (Socijalno pravo sa svojim elementima u subjektivnom i objektivnom smislu, identifikacija propisa iz ove oblasti)	Imati sposobnost sagledavanja osnovnih elemenata Socijalnog prava. Demonstrirati sposobnost prava iz oblasti rada i prava u vezi sa radom. Moći primjeniti određene elemente za realizaciju socijalnih, zdravstvenih i penzijskih prava.	I1
	2.	RAZVOJ SOCIJALNOG OSIGURANJA I SOCIJALNE ZAŠTITE (Osnovni elementi razvoja socijalnog osiguranja i socijalne politike kroz pravne propise)	Steći mogućnost raazlikovanja razvoja socijanog osiguranja i sociujalne zaštite. Prepoznati mogućnost osnovnih socijalnih prava i prava u vezi sa radom i po osnovu rada.	I1, I2
	3.	PRAVNE NORME IZ SOCIJALNOG OSIGURANJA U BIH I REFORMSKI PROCESI (Identifikacija pravnih normi kao lex specialis propisa i to zakonskih, podzakonsih i provedbenih propisa)	Moći primjeniti postojeće pravn enorme bilo da se radi o zakonskim, podzakonskim i provedbenim akata iz socijanlog prava. Izraziti mogućnost dopune pravnih normi u kontekstu reformskih procesa razvoja socijanih prava.	I2
	4.	KARAKTERISTIČNI SVJETSKI MODELI SOCIJALNOG OSIGURANJA (Sadržinski elementi pojedinih svjetskih modela socijalnog osiguranja i mogućnosti praktične realizacije kroz pravni odnos)	Moći primjeniti osnovne karakteristike u domaćem socijalnom pravu u odnosu na karakteristične svjetske modele socijalnog prava. Demonstrirati mogućnost suprenacije primjene međunarodnih standarda iz oblasti socijalnog prava kao prednost u odnosu na domaće zakonodavstvo iz date oblasti.	I2, I3
	5.	FAKTORI I MODELI SOCIJALNE POLITIKE (Očitovanje o pojedinačnim faktorima socijalne politike koji su propisani zakonom o socijalnom osiguranju i	Steći mogućnost primjene faktora i modela socijalne politike u kontekstu lex specialis zakona iz ove oblasti. Izraziti mogućnosti primjene prava pojedinih	I1, I3

		analiza pojedinih modela u ostvarivanju prava iz socijalne, zdravstvene i PIO prava)	modela socijalne politike.	
	6.	SOCIJALNA POLITIKA BIH (Analiza faktora socijalne politike i subjektivnih prava, nivo prava socijalnog osiguranja i socijalne sigurnosti kao prava po osnovu rada)	Imati sposobnost sagledavanja socijalne politike BiH u poređenju sa standardima evropske socijalne politike.	I3
	7.	SOCIJALNO OSIGURANJE I SOCIJALNA SIGURNOST (Pojam i karakteristike socijalnog osiguranja i realizacije pojedinačnih prava za postizanje socijalne sigurnosti, model socijalnog osiguranja sa elementima realizacije prava u vezi sa radom za nivo socijalnog osiguranja)	Imati sposobnost razlikovanja mjera socijalnog osiguranja i socijalne sigurnosti. Izraziti ukupnost socijalnih mjera u postizanju socijalnog osiguranja i pojedinih prava iz oblasti prava u vezi a radom. Prepoznati mogućnosti ostvarenja prava prema domaćem zakonodavstvu iz ove oblasti.	I1, I2
	8.	VRSTE SOCIJALNIH RIZIKA (Općenito o socijalnim rizicima i karakteristike pojedinih vrsta socijalnog rizika koji onemogućava potpunu realizaciju socijalnih prava)	Moći primjeniti osnovne elemente koji ukazuju na vrste socijalnih rizika. Steći osnovne znanje koje daje mogućnost uporedbe socijalnih rizika kod nas i u susjednim zemljama. Obrazložiti konkretne elemente svih vrsta socijalnih rizika kod nas.	I2, I3
	9.	OSIGURANA LICA (Razlozi koji dovode do realizacije statuta osiguranog lica, pravne radnje koje su zakonom propisane u realizaciji prava osiguranog lica)	Demonstrirati primjer svih elemenata vezanih za osigurana lica. Imati sposobnost prepoznati njihov nivo kao i prava u vezi sa socijalnim, zdravstvenim i PIO osiguranjem.	I1, I2
	10.	PRAVA IZ SOCIJALNOG OSIGURANJA (Pojam i karakteristike ukupnosti prava iz socijalnog osiguranja, razlozi relevantne primjene pojedinog prava u vezi sa pravnim propisima)	Savladati prava iz socijalnog osiguranja te demonstrirati navedena prava te primjeniti na primjerima dobre prakse.	I1, I2, I3
	11.	IZVORI SOCIJALNOG PRAVA (Pojam izvora socijalnog prava kroz historiju, nivo propisa iz socijalnog osiguranja i njihova povezanost sa općim i pojedinačnim pravnim normama)	Prepoznati izvore socijalnih prava bilo da se radi o lex specialis zakonima iz oblasti prava u vezi sa radom. Izraziti nivo prepoznavanja socijalnih prava kao izvora i u drugim propisima koji nisu iz ovih oblasti.	I1,I2

	12.	NAČELA SOCIJALNOG PRAVA (Uloga i značaj načela socijalnog prava, a posebno načela zakonitosti, tačnosti i pravne sigurnosti)	Prepoznati osnovna načela socijalnog prava i njihov ukupan učinak primjene u praksi. Izraziti pojedinačno mišljenje o ključnim načelima socijalnog prava, a posebno primjene načela zakonitosti o radu. Steći nivo znanja za prepoznavanje pravnog odnosa u socijalnom pravu.	I1, I2
	13.	ZDRAVSTVENO OSIGURANJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA (Osnovne karakteristike modela zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, vrste pojedinačnih i općih propisa iz zdravstvene zaštite)	Moći primjeniti propise iz oblasti zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite po osnovu lex specialis zakona iz ove oblasti. Kritički analizirati manjkavosti prava iz zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite. Steći jasnu sliku o pravnim propisima iz ove oblasti.	I1, I3
	14.	PRAVNI ODNOS U SOCIJALNOM I ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU (Pojedinosti pravnog odnosa u socijalnom i zdravstvenom osiguranju, pravni odnos kao karakteristika odnosa između pojedinica i organa u njihovom uzajamnom komuniciranju i nivou ostvarivanja prava u zdravstvenom osiguranju)	Demonstrirati pojedinačnost pravnog odnosa u navedenoj oblasti, posebno sa aspekta pojedinačnih prava. Obrazložiti pojedinačni pravni odnos između osiguranika i institucije iz oblasti socijalnog, zdravstvenog i PIO osiguranja. Prepoznati pravni odnos u praktičnoj primjeni sa konačnom realizacijom i donošenjem pravnog akta, rješenja itd. po osnovu ovih prava.	I3
	15.	PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE (Bitni elementi PIO u smislu realizacije pojedinačnog prava, vrste penzija kao primarni element za realizaciju tog prava po osnovu lex specialis zakona)	Imati sposobnost razlikovanja i primjene propisa iz socijalnog prava, a posebno lex specialis zakon iz oblasti PIO osiguranja. Demonstrirati pojedinačni slučaj ostvarenja prava na pojedinu vrstu penzije u skladu sa propisima iz ove oblasti. Izraziti osnovne elemente efikasnosti ostvarenja propisanih prava, a posebno obračuna koeficijenta za ostvarenje ukupnog prava pojedinica iz oblasti PIO.	I1, I3
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po ovom predmetu, I1: student se osposobljava za rad u području socijalnih odnosa, u okviru ustanova koje su nosioci osiguranja (zavodi, fondovi, službe), ali i u svim drugim radnim sredinama, za razumjevanja pojmova socijalnog prava, socijalnog osiguranja, zdravstvene zaštite i PIO			

	prava. I2: Studenti će nakon uspješno savladanog predmetnog gradiva moći kritički analizirati nivo usklađenosti propisa sa općim pravnim propisima i međunarodnim pravnim aktima. I3: Studenti će prepoznati pravni odnos u oblasti socijalnog, zdravstvenog i PIO osiguranja koji se odnosi na realizaciju prava i obaveza osiguranog lica i organa socijalnih, zdravstvenih i PIO institucija.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Pisani akti (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Projekat UKUPNO	30 sati 15 sati 40 sati 15 sati 15 sati 8 sati 108 sati
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Dizdarević S., Dolić S.: Socijalno pravo, Sarajevo, 2011.	
	Dopunska literatura:	
	1. Dedić S.: Socijalno pravo, Pravni fakultet, Sarajevo, 2005.	
	2. Evropska socijalna povelja	
	3. Konvencija MOR-a broj 102 o minimalnoj normi socijalne sigurnosti	
	4. Zakoni i podzakonski propisi BiH koji se odnose na Socijalno pravo (za svaku akademsku godinu oni koji su na snazi)	
	5. Učur M. Đ.: Socijalno pravo, Zagreb, 2000.	
	6. Žepić B.: Radno i socijalno pravo, Split, 2001.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.045-B	Naziv predmeta: Procesno međunarodno privatno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 4	
Status: obavezni predmet	Broj sati sedmično: P-2, V-1		Ukupan broj sati: P-30, V-15	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Studirajući ovaj predmet, studenti završne godine pravnog studija treba da steknu potrebna znanja i vještine koje se odnose na procesnopravnu dimenziju međunarodno obilježenih privatnopravnih situacija. Oni će dobiti veoma važna znanja u vezi međunarodne nadležnosti priznavanja i izvršavanja stranih odluka, pravnog položaja stranaca i međunarodne pravne pomoći, odnosno, oblasti prava nužnih za procesuiranje sporova sa međunarodnim elementom. To je pretpostavka da se studenti osposobe za uspješno vođenje građanskog sudskog ili pak upravnog postupka u predmetima koji imaju međunarodna (inostrana) obilježja ili da u takvim postupcima s uspjehom učestvuju kao pravni zastupnici svojih klijenata.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UVOD U NAUKU PROCESNO MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO (Pojam i izvori Procesnog međunarodnog privatnog prava)	Demonstrirati svoja saznanja o bitnim pravnim institutima i pojmovima ove naučne discipline	I1
	2.	MEĐUNARODNA NADLEŽNOST – POJAM, KARAKTER PRAVILA I OSNOVNI PRINCIPI MEĐUNARODNE NADLEŽNOSTI (Pojam i karakter pravila o međunarodnoj nadležnosti)	Prepoznati najvažnija obilježja međunarodne nadležnosti, izraziti svoje znanje, te imati sposobnost uočavanja tih principa	I8, I7, I3
	3.	MEĐUNARODNA NADLEŽNOST – VAŽNE OBLASTI MEĐUNARODNE NADLEŽNOSTI (Principi reguliranja međunarodne nadležnosti, popunjavanje pravnih praznina u materiji međunarodne nadležnosti, imunitet, međunarodna nadležnost nesudskih organa i pozitivni sukob međunarodne nadležnosti)	Prepoznati izvore međunarodnog privatnog prava, te kritički analizirati njihove vrijednosti	I8, I6
	4.	MEĐUNARODNA NADLEŽNOST – VRSTE MEĐUNARODNE NADLEŽNOSTI (Isključiva, konkurentna i ugovorena međunarodna nadležnost)	Imati sposobnost demonstrirati temeljna obilježja vrsta međunarodne nadležnosti, te kritički analizirati svaku od njih	I1, I6
	5.	MEĐUNARODNA NADLEŽNOST – MEĐUNARODNE TRGOVAČKE ARBITRAŽE (Pojmovno određenje, vrste,	Steći znanja u vezi međunarodne trgovačke arbitraže, te moći primijeniti sva znanja o ovim pitanjima	I4, I2

		arbitražna ili kompromisna klauzula, autonomnost ove oblasti prava, elektronska trgovina)		
	6.	PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH ODLUKA – EKSTERITORIJALNO DEJSTVO ODLUKA I RAZLIČITI SISTEMI PRIZNAVANJA I IZVRŠAVANJA STRANIH SUDSKIH ODLUKA (Eksteritorijalnost dejstva sudskih odluka u predmetima s međunarodnim elementom, različiti sistemi priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka)	Ocijeniti koji su elementi organizacije dobri u odnosu na elemente države te to komparirati	19
	7.	PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH ODLUKA – PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA ZAKLJUČNA RAZMATRANJA O PRVOM DIJELU NASTAVE (Priznanje i izvršenje stranih odluka, te stranih sudskih odluka, ponavljanje i sumiranje naučenih lekcija)	Moći primijeniti svoje naučerne lekcije o međunarodnoj nadležnosti, te moći obrazložiti, različitosti priznanja i izvršenja stranih odluka, a posebno sudskih, te demonstrirati svoje znanje iz ove oblasti	12, 15, 11
	8.	PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH ODLUKA – PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE ODLUKA (PRESUDA) U EVROPSKOJ UNIJI I HAŠKI PROJEKT UNIFIKACIJE U OVOJ OBLASTI (Pravila o međunarodnoj nadležnosti i priznanju presuda u EU: Briselske konvencije I i II)	Steći dobra saznanja o pravilima o priznanju presuda u EU, te prepoznati stavove BiH o tim pitanjima	14, 18,
	9.	PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH ODLUKA – PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH ARBITRAŽNIH ODLUKA (Određenje pojma strane arbitražne odluke, postupak priznavanja, smetnje za priznavanje)	Steći znanja o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži, o njenim prednostima i manama te prepoznavati ta njena svojstva	14, 18
	10.	PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH	Steći dobar obim znanja o važnim pravnim	11, 14

		ODLUKA – VAŽNI PRAVNI INSTITUTI ZA PRIZNAVANJE I IZVRŠAVANJE STRANIH ODLUKA (Haški projekat unifikacije, direktna i indirektna međunarodna nadležnost, kvalifikacija kod utvrđivanja i preispitivanja međunarodne nadležnosti, te rezerva javnog poretka)	institutima i demonstrirati njihove karakteristike	
	11.	PRAVNI POLOŽAJ STRANACA – POJMOVNO ODREĐENJE STRANCA I NJEGOV STATUSNI POLOŽAJ PRED NADLEŽNIM DRŽAVNIM ORGANOM (Restrikcije procesnopravne prirode)	Steći znanja o strancu, njegovom statusnom položaju i mjestu u procesnom smislu, izraziti svoje poznavanje ove oblasti, te prepoznati načine rješavanja njegovih sporova	14, 17, 18
	12.	PRAVNI POLOŽAJ STRANACA – REGULIRANJE PROCESNIH ASPEKATA U PREDMETIMA SA STRANCIMA (PRIMJENA STRANOG PRAVA, MEĐUNARODNO REGULIRANJE, PRAVNA PRIRODA NORMI I PRAVNI IZVORI (Restrikcije materijalnopravne prirode)	Steći znanja i prepoznati pravne izvore kojim se uređuje pravni položaj stranca	14, 18
	13.	PRAVNI POLOŽAJ STRANACA – PRIVATNA PRAVA STRANACA I NJIHOVA DOSTUPNOST (Kategorizacija privatnih prava stranaca, te dostupnost iz oblasti osobnog statusa, prodičnih, nasljednih i stvarnih prava)	Steći znanja i kritički analizirati dostupnost pojedinih privatnih prava strancima	14, 16
	14.	MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U BOSNI I HERCEGOVINI (Pojam i izvori)	Steći znanja i kritički analizirati slučajeve međunarodne pravne pomoći	14, 16
	15.	POJAM I IZVORI MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI U BOSNI I HERCEGOVINI ZAKLJUČNA RAZMATRANJA O NASTAVI I PRIPREME ZA ZAVRŠNI ISPIT (Način komuniciranja domaćih i stranih organa, zamolnica i odbijanje zamolnice, dostavljanje akata osobama u	Steći znanja i kritički analizirati izvore međunarodne pravne pomoći, te ocijeniti stepen cjelovite naučenosti materije ovog predmeta, a na taj način i stepen poznavanja procesnog međunarodnog privatnog prava	14, 16

		inostranstvu, ponavljanje i značaj haških konvencija, razgovor o naučenim lekcijama, priprema za završni ispit)		
1.3. Ishodi učenja:	Izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita studenti su u stanju: I1: Demonstrirati jasno i potpuno svoja znanja o bitnim oblastima odnosa sa međunarodnim elementom u procesnom smislu; I2: Moći primjeniti svoja saznanja u radu u praksi, na konkretnim predmetima, uspješno vodeći postupak, u sporovima s međunarodnim elementom; I3: Imati sposobnosti kvalitetnog odgovora u vezi pristupa međunarodnoj nadležnosti, te predmetima s međunarodnim elementom; I4: Steći (prihvatiti i koristiti) znanja iz oblasti procesnog međunarodnog privatnog prava u vođenju postupka, te provođenja procesnih radnji; I5: Obrazložiti prednosti i nedostatke postojećih svjetskih dokumenata o procesnom rješavanju privatnopravnih sporova s međunarodnim elementom; I6: Kritički analizirati prednosti i mane normiranih aktivnosti kod priznanja i izvršenja stranih odluka, te stranih sudskih i arbitražnih odluka; I7: Izraziti svoje poznavanje najvažnijih pravnih pojmova u vezi sa predmetima s međunarodnim elementom u procesnom smislu; I8: Prepoznati najbolja rješenja koja nude norme EU u rješavanju procesnih predmeta; I9: Ocjenjivati akte i dijelove postupaka pri izvršavanju priznanja i izvršenja stranih odluka, te međunarodne pravne pomoći;			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Vježbe Samostalno učenje Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Konsultiranje dopunske literature i internet izvora Grupni rad UKUPNO		30 sati 15 sati 35 sati 10 sati 10 sati 10 sati 8 sati 108 sati	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Muminović E.: Procesno međunarodno privatno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.			
	Dopunska literatura:			
	1. Varadi – Bordaš – Knežević: Međunarodno privatno pravo, Novi Sad, 2003. 2. Pak M.: Međunarodno privatno pravo, Beograd 2001. 3. Dika – Knežević – Stojanović: Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom pravu, Beograd, 1991. 4. Sajko – Sikirić – Bouček – Babić – Tepeš: Izvori hrvatskog i europskog međunarodnog privatnog prava, Zagreb, 2001. 5. Dvadeset godina Zakona o međunarodnom privatnom pravu, zbornik radova, Niš, 2004. 6. Vuković Đ.: Međunarodno građansko procesno pravo, Banja Luka, 1985. 7. Rakić – Knežević: Građansko procesno pravo Evropske Unije, Beograd, 1998. 8. Uredba (Regulativa) Vijeća Evrope o nadležnosti i priznanju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima od 22.12.2000.; 9. Uredba (Regulativa) Vijeća Evrope o nadležnosti i priznanju presuda u bračnim stvarima i stvarima roditeljske odgovornosti od 29.05.2000. 10. Uredba (Regulativa) Vijeća Evrope o dostavljanju sudskih i vansudskih akata u građanskim i trgovačkim stvarima od 29.05.2000.			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.067-B	Naziv predmeta: Komparativno porezno pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje fiskalnog federalizma, kao dijela teorije javnih finansija koji se bavi problematikom donošenja odluka u javnom sektoru s dva ili više nivoa vlasti, njihovim mogućnostima razrezivanja poreza, te upotrebe tako prikupljenih sredstava, kao i stjecanje znanja o fiskalnom i poreznom upravljanju, te upravljanju javnim dugom, zatim principima funkcioniranja fikalnog sistema i budžeta EU i poreznoj harmonizaciji, konkurenciji i liberalizaciji.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	UPRAVLJANJE JAVNIM POTREBAMA I JAVNI RASHODI (Javne potrebe, koncepcija o prirodi javnih rashoda, teorija pokrića javnih rashoda, dinamika i uzroci rasat javnih rashoda, granice rasta javnih rashoda)	Objasniti javne potrebe i koncepciju o prirodi javnih rashoda	I1
	2.	JAVNI IZBORI I FISKALNA ILUZIJA (Rast javnih rashoda i ekspanzija javnog sektora, javni izbori i teorije institucija, koncepcija javnih potreba i međunarodna javna dobra)	Opisati odnos javnog izbora i fiskalne iluzije	I1
	3.	UPRAVLJANJE SOCIJALNIM FINANSIJAMA (Upravljanje socijalnom politikom vs programi socijalnog blagostanja, socijlani menadžment, upravljanje socijalnim troškovima, država, mjerila balgostanja i socijalna globalizacija)	Prikazati upravljanje socijalnim finansijama	I1
	4.	POREZNA POLITIKA EU (Upravljanje porezima i poreznom politikom EU, fiskalna harmonizacija porezne strukture, operativna porezna politika EU)	Argumentirati poreznu politku EU	I1
	5.	FISKALNA ANALIZA I KVANTITATIVNA FISKALNA EKONOMIJA (Fiskalni kapacitet, fiskalno opterećenje i koeficijenti fiskalne presije, fiskalni randman, fiskalna pozicija i budžetski balans, elastičnost i osjetljivos fiskalnihj tokova)	Analizirati fiskalni kapacitet, fiskalno opterećenje i koeficijenti fiskalne presije	I2

	6.	FISKALNO UPRAVLJANJE (Fiskalni menadžment, makoe ekonomska fiskalna politika, monetarizam vs fiskalizam, fiskalno prilagođavanje)	Objasniti fiskalno upravljanje	I2
	7.	POREZNO UPRAVLJANJE (Porezni menadžment, porezna kontrola i revizija, porezno konsalting, upravljanje poreznim pravima i fiskalnim obavezama)	Prezentirati porezno upravljanje	I3
	8.	UPRAVLJANJE JAVNIM DUGOM (Menadžment javnog duga, upravljanje unutarnjim dugom, upravljanje vanjskim dugom)	Prikazati upravljanje javnim dugom	I3
	9.	KOMPARATIVNE BUDŽETSKE PROCEDURE (Funkcije budžeta, budžetska načela i vrste budžeta, budžetske procedure)	Opisati komparativne budžetske procedure	I3
	10.	FISKALNI FEDERALIZAM (Fiskalni federalizam u teoriji i praksi, fiskalni suverenitet, fiskalna nadležnost i fiskalne ovlasti, fiskalni odnosi u unitarnim i federalnim zajednicama, fiskalni federalizam u EU)	Protumačiti fiskalni federalizam	I4
	11.	UPRAVLJANJE EVROPSKIM JAVNIM FINANSIJAMA (Analiza fiskalnih prihoda i javnih rashoda budžeta EU, Upravljanje premijama u evropskoj poljoprivredi, terminske transakcije kao instrumenti finansiranja razvoja poljoprivrede)	Interpretirati upravljanje evropskim javnim finansijama	I5
	12.	FISKALNI SISTEM EU (Budžet EU, osobine budžeta EU, finansijska perspektiva)	Objasniti fiskalni sistem EU	I5
	13.	PRINCIPI FUNKCIONIRANJA EU BUDŽETA (Principi jedinstva, univerzalnosti, anualiteta, ravnoteže, specifikacije, jedinstvenog računa,	Tumačiti principe funkcioniranja EU budžeta	I5

		transparentnosti i dosljednog finansijskog menadžmenta)		
	14.	GLOBALNI FINANSIJSKI MEHANIZAM EU (Sistem finansiranja EU, principi funkcioniranja budžeta EU, rashodi EU)	Analizirati i finansijski mehanizam EU	I5
	15.	POREZNA KONKURENCIJA, HARMONIZACIJA I LIBERALIZACIJE (Promocija planova porezne harmonizacije: zemlje sa visokim poreznim opterećenjem da bi omele oticanje radnih mjesta i kapitala iz jurisdikcija sa visokim porezima u zemlje sa niskim porezima, promocija porezne konkurencije: snažan podsticaj ekonomskoj liberalizaciji, koja je pomogla dobroj poreznoj politici u zemljama širom svijeta)	Objasniti poreznu konkurenciju, harmonizaciju i liberalizaciju	I6
1.3. Ishodi učenja:		Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Objasniti javne potrebe i koncepciju o prirodi javnih rashoda; I2: Analizirati fiskalni kapacitet, fiskalno opterećenje i koeficijenti fiskalne presije; I3: Prezentirati fiskalno i porezno upravljanje, kao i upravljanje javnim dugom; I4: Protumačiti fiskalni federalizam; I5: Tumačiti principe funkcioniranja EU budžeta; I6: Objasniti poreznu konkurenciju, harmonizaciju i liberalizaciju.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Samostalno učenje Grupni rad Konsultacija dopunske literature UKUPNO		30 sati 20 sati 20 sati 15 sati 10 sati 6 sati 81 sat	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA		Osnovna literatura:		
		1. Jahić, M. (2004).: Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.. 2. Ristić, K. & Ž. Ristić: Fiskalna ekonomija i menadžment javnog sektora, EtnoStil, d.o.o., Beograd, 2014.		
		Dopunska literatura:		

	1. Armour, J. at el.: Principles of Financial Regulation, University Press, Oxford, 2016. 2. Božina Beroš, M.: Financijske institucije i tržišta Europske unije – regulacija i supervizija, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula, 2015. 3. Bruemmerhoff, D.: Javne financije, MaTe, d.o.o, Zagreb, 2000 4. Drljača, Z.: Javne finansije i fiansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Istočno Sarajevo, 2018. 5. Rosen, H. S.: Javne financije. Zagreb, Institut za javne financije, Zagreb, 1999.
--	--

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.089-B	Naziv predmeta: Pravna klinika iz građanskog procesnog prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je proširiti postojeće i prethodno stečeno teorijsko znanje iz građanskog procesnog prava praktičnim implikacijama i aplikacijama tog znanja kako bi studenti mogli efektivnije te svrsishodnije djelovati u profesionalnom kapacitetu pri rješavanju konkretnih i praktičnih problema iz domena građanskog procesnog prava te učestovati u procesu pravne zaštite povrijeđenih i ugroženih subjektivnih građanskih prava; cilj je da studenti steknu praktične pravne vještine u svim oblastima parničnog, vanparničnog i izvršnog postupka a posebno prvostepenom parničnom postupku. Cilj predmeta je da studenti kroz praktični pristup pravne klinike usvoje i savladavaju vještine građanskopravne komunikacije, građanskopravne analize, sačinjavanja pojedinačnih pravnih akata i instrumenata u oblasti građanskog prava a posebno tužbe, razvijanje strategije pravnog djelovanja u kontekstu parničnog, vanparničnog i izvršnog postupka sa sagledavanjem građanskopravnih implikacija. Cilj je da studenti steknu i ovladaju konkretnim pragmatičnim znanjima, od nomotehnike, do aplikacije procesnog instrumentarija a akcenat se stavlja na praksu i praktičnu primjenu instituta u praksi, samostalan rad što više kvalitete sa posebnim naglaskom na identifikovanje pravno relevantnih činjenica, formulisanje tužbenog zahtjeva te samostalno i svrsishodno sačinjavanje kvalitetnih materijalno i procesno urednih tužbi, presuda i žalbi.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	METOD I PRAKTIČNI ASPEKTI GRAĐANSKOG PROCESNOG PRAVA	Demonstrirati razumijevanje sudske funkcije kao osnove za rješenje građanskopravnog predmeta, moći izraziti odnos materijalnog prava i procesnog prava, imati sposobnost prepoznati građanske procesnopravne implikacije u materijalnim građanskim odnosima i konkretnim predmetima	I1
	2.	STUDIJA SLUČAJA ANALIZE I PRIMJENA SUDSKE ZAŠTITE POSJEDA KAO POSEBNOG PARNIČNOG POSTUPKA	Demonstrirati razumijevanje karakteristika, strukture i posebnosti sudske zaštite posjeda, imati sposobnost sasmostalno identifikovati spor povodom smetanja posjeda, napisati tužbu i odgovor na tužbu usljed povrede posjeda te učestvovati u postpuku povodom smetanja posjeda	I1
	3.	KAKO ANALIZIRATI SPOR U MATERIJALNOM PRAVU I DETERMINIRATI PRAVNO RELEVANTNE ČINJENICE U SLOŽENIM ČINJENIČNIM SKLOPOVIMA	Moći prepoznati pravno relevantne od pravno irelevantnih činjenica u konkretnim predmetima, moći primijeniti apstraktne pravne norme na identifikovane pravno relevantne činjenice	I1
	4.	KOMUNIKACIJA SA SUDOM I STRANKAMA;	Obrazložiti dobru praksu i standarde ophođenja	I1

		MJERE DA SE SPRIJEČI ULAZAK U PARNICU; ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA U MATERIJALNOM PRAVU	prema strankama i prema sudu prije, tokom i nakon postupka, ocjeniti primjerenost de-eskalacije, demonstrirati razumijevanje mogućih mehanizama za alternativno rješavanje sporova u materijalnom pravu, Imati sposobnost napisati podnesak sudu, imati sposobnost napisati pismo drugoj strani, moći voditi primjerenu oralnu i pisanu komunikaciju u konkretnim predmetima	
	5.	ANATOMIJA KONDEMNATORNIH, DEKLARATORNIH I KONSTITUTIVNIH TUŽBI; ANALIZA TUŽBI	Demonstrirati razumijevanje strukture i elemenata tužbe u teoretskom i praktičnom aspektu, moći kritički analizirati tužbe	I2
	6.	PISANJE TUŽBI	Obrazložiti dobru praksu i standarde dobrog pisanja tužbi, demonstrirati razumijevanje činjenične osnove tužbe, imati sposobnost primjereno formulisati tužbeni zahtjev, imati sposobnost samostalno i svrsishodno napisati formalno i materijalno uredne tužbe u konkretnim predmetima	I2
	7.	ODBRAMBENE RADNJE TUŽENOG	Demonstrirati razumijevanje posljedica svih držanja tuženog u parničnom postupku, mogućnost ocjenjivati primjerenu radnju tuženog, moći kritički analizirati tužbe sa pogledom na odgovor na tužbu, moći samostalno i svrsishodno napisati odgovor na tužbu, moći samostalno i svrsishodno napisati protutužbu	I2
	8.	PRAKTIČNI ASPEKTI I PRISTUPI DOKAZIVANJU	Demonstrirati razumijevanje ratio legis dokazivanja, tereta dokazivanja i dokaznih sredstava, izraziti dobru praksu i standarde kod praktičnog dokazivanja, moći ocjeniti i svrsishodnost utilizacije primjerenog dokaznog sredstva u konkretnim predmetima, imati	I3

			sposobnost izabrati i primjereno prezentovati apropo dokazna sredstva u konkretnim primjerima	
	9.	TOK PARNIČNOG POSTUPKA – DOBRA PRAKSA I STANDARDI PROFESIONALNOG DJELOVANJA TOKOM PARNIČNOG POSTUPKA	Demonstrirati razumijevanje toka parničnog postupka, moći obrazložiti dobru praksu i standarde djelovanja u fazama parničnog postupka, moći samostalno svrishodno djelovati u kontekstu učestvovanja u parničnom postupku u profesionalnom kapacitetu	I3
	10.	SUDSKE ODLUKE U PARNIČNOM POSTUPKU	Demonstrirati razumijevanje vrsta, karakteristika, specifičnosti, sistema i elemenata sudskih odluka u parničnom postupku, moći prepoznati vrstu sudskih odluka te utvrditi nedostatke istih u konkretnim primjerima	I4
	11.	ANALIZA PRESUDA	Moći kritički analizirati presude nastale u prvostepenom parničnom postupku, imati sposobnost samostalno i svrishodno napisati presudu u konkretnim predmetima	I4
	12.	PISANJE ŽALBI I POSTUPAK PO ŽALBI, VANREDNI PRAVNI LJEKOVI	Demonstrirati strukturu i elemente žalbi, razloge za izjavljivanje žalbe u praksi, moći obrazložiti korake i faze te tok drugostepenog parničnog postupka, moći obrazložiti dobru praksu i standarde kod pisanja žalbi, imati sposobnost napisati žalbu u konkretnim predmetima, izraziti razumijevanje pisanja vanrednih pravnih lijekova	I5
	13.	ANALIZA REDOVNIH PRAVNIH LJEKOVA I ODLUKA U DRUGOSTEPENOM PARNIČNOM POSTUPKU	Moći kritički analizirati žalbe i vanredne pravne lijekove	I5
	14.	PRAKTIČNI ASPEKTI VANPARNIČKOG PROCESNOG PRAVA	Demonstrirati razumijevanje praktičnih aspekata vanparničnog procesnog prava, moći samostalno učestvovati u individualnim vanparničnim postupcima, imati sposobnost napisati	I6

			podneske u vanparničnom postupku	
	15.	PRAKTIČNI ASPEKTI IZVRŠNOG PROCESNOG PRAVA	Demonstrirati razumijevanje praktičnih aspekata izvršnog procesnog prava, moći samostalno učestvovati u izvršnom postupku, imati sposobnost napisati prijedlog za izvršenje kao i rješenje za izvršenje u konkretnim predmetima	I6
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Pravna klinika iz građanskog procesnog prava studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati razumijevanje odnosa između stečenih teorijskih saznanja i njihove praktične primjene u građanskom procesnom pravu, moći staviti parnični postupak u širi kontekst zaštite subjektivnih građanskih prava, moći kritički analizirati spor u materijalnom pravu između subjekata prava, moći prepoznati pravno relevantne od irelevantnih činjenica, moći primijeniti stečena saznanja na primjerenu interakciju sa strankama i sudom te drugim relevantnim subjektima, steći praktično razumijevanje postupka zaštite posjeda kao i na tom primjeru šira saznanja povodom praktične primjene parničnog postupka; I2: Demonstrirati praktično razumijevanje strukture i elemenata tužbe, moći kritički analizirati činjeničnu osnovu te formulirati tužbeni zahtjev, imati sposobnost napisati materijalno i formalno uredne tužbe, moći kritički analizirati tužbe u kontekstu sastavljanja odgovora na tužbu, imati sposobnost napisati odgovor na tužbu i protivtužbu; I3: Demonstrirati praktično razumijevanje učestvovanja u prvostepenom parničnom postupku, moći obrazložiti faze prvostepenog postupka te svijest o svojoj i ulozi drugih u istom, moći kritički analizirati podneske stranaka tokom toka parničnog postupka, moći ocjenjivati i kritički analizirati te izabrati primjerena dokazna sredstva kako bi se zadovoljio teret dokazivanja, moći primijeniti pravila parničnog procesnog prava na konkretne predmete; I4: Demonstrirati praktično razumijevanje strukture i elemenata, svrhe te karakteristika sudskih odluka u prvostepenom parničnom postupku, moći kritički analizirati sudske odluke u prvostepenom parničnom postupku, imati sposobnost samostalno napisati rješenje i presudu; I5: Demonstrirati razumijevanje praktičnih aspekata redovnih i vanrednih pravnih lijekova kao i toka drugostepenog postupka, kritički analizirati prisustvo ili odsustvo razloga za žalbu, imati sposobnost napisati žalbu; (I6): Demonstrirati razumijevanje praktičnih aspekata vanparničnog i izvršnog procesnog prava, moći kritički analizirati podneske u vanparničnim i izvršnom postupku, moći primijeniti pravila vanparničnog i izvršnog procesnog prava na konkretne predmete, imati sposobnost napisati podneske potrebne za poretanje i učestvovanje u vanparničnim i izvršnom postupku.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Pisanje projekta Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Studijska posjeta sudu Studijska posjeta adv. kanc. Gostujuća predavanja Simulacija suđenja UKUPNO		30 sati 20 sati 8 sati 8 sati 8 sati 3 sata 2 sata 5 sati 5 sati 81 sat	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%)			

	Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma
3. LITERATURA	Osnovna literatura:
	1. Zakon o parničnom postupku FBiH i RS, Zakon o vanparničnom postupku FBiH i RS, Zakon o izvršnom postupku FBiH i RS (sa relevantnim izmjenama i dopunama)
	Dopunska literatura:
	1. Čalića B., Omanović S.: Građansko procesno pravo, Sarajevo, 2000. 2. Omanović S.: Civil Procedure, radovi, University press, Sarajevo, 2003. 3. Omanović S.: Dispositio u građanskom sudskom postupku, Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Mostar, 2002. 4. Živanović M.: O nekim pitanjima građanskog i građanskog procesnog prava, Univerzitet u Banja Luci Pravni fakultet, Banja Luka, 1991.

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.083-B	Naziv predmeta: Autorsko pravo i srodna prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti prošire i efektuiraju prethodno usvojena te steknu nova znanja iz autorskog prava i srodnih prava kako bi kompetentnije mogli samostalno djelovati i rješavati većinu problema/predmeta iz domena autorskog prava i srodnih prava sa kojim bi se susretali u okviru svog profesionalnog djelovanja; produbiti postojeće znanje studenata instituta pozitivnog i uporednog autorskog prava i srodnih prava, metodologijom i relevantnom pravnom misli autorskog prava i srodnih prava; osposobiti studente za samostalno djelovanje analize autorskopravnih problema (bez obzira da li su se susreli sa istim tokom studija predmeta ili ne) i mehanizmima pristupa i rješavanja tih problema; predočiti napredni ratio legis autorskog prava i srodnih prava de lege lata kao i nadogradnju razumijevanja razvoja u pravu intelektualnog vlasništva de lege ferenda; dati osnove za budući naučni rad u okviru autorskog prava i srodnih prava.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	KARAKTERISTIKE AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA (Autorsko pravo i srodna prava u subjektivnom i objektivnom smislu, načela autorskog i srodnih prava, struktura i grane APISP-a, pravo autora, srodna prava, pravo izvođača, proizvođača fonograma, filmskog producenta, radiodifuzne organizacije, izdavača i proizvođača baze podataka, kolektivno ostvarivanje autorskog prava, zaštita tradicionalnih kulturoloških izražaja, zaštita personalnosti i od komerijcalne apropijacije ličnosti, APISP u kontekstu prava intelektualnog vlasništva, građanskog prava i pravnog sistema, domaći, regionalni i međunarodni izvori APISP-a, komparacija copyright i droit d'auteur pravnih tradicija, autorsko i srodna prava stranaca i pravna zaštita APISP državljana BiH u inostranstvu)	Demonstrirati praktikabilno i dublje razumijevanje autorskog prava u subjektivnom i objektivnom smislu, moći argumentovano obrazložiti strukturu grana koje čine autorsko pravo u objektivnom smislu, moći u višem stepenu prepoznati i ocijeniti relevantne domaće, regionalne i međunarodne izvore autorskog prava, komparirati copyright i droit d'auteur sa praktičnim implikacijama u konkretnim predmetima, obrazložiti u višem nivou pravne kompetencije prava stranaca te izraziti širi pravni kontekst autorskog prava u okviru prava intelektualnog vlasništva i pravnom sistemu.	I1
	2.	POJAM AUTORSKOG DJELA (Autorsko djelo kao individualna tvorevina duha ljudskog bića iz oblasti književnosti, umjetnosti ili nauke, autorsko djelo kao nematerijalni predmet	Demonstrirati dublje razumijevanje svih aspekata autorskog djela kao predmeta pravne zaštite, moći ekstenzivnije obrazložiti odnos autorskog djela-primjerka autorskog djela, obrazložiti	I1

		pravne zaštite, primjerak autorskog djela, odnos autorskog djela i primjerka autorskog djela, relevantni i irelevantni faktori autorskopravnosti, autorskopravna zaštita dijelova autorskog djela, dihotomija ideje i izražaja, elementi i tvorevine izuzete iz autorskopravne zaštite, autorsko djelo prerade, koautorsko djelo, spojeno autorsko djelo, kolektivno autorsko djelo)	pravnu zaštitu dijelova autorskog djela, izraziti značaj dihotomije ideje-izražaja na kvalifikaciju autorskog djela, moći kritički analizirati i efektivno argumentovati prisustvo ili odsustvo uslova autorskopravnosti u konkretnim predmetima u višem stepenu.	
	3.	VRSTE AUTORSKIH DJELA („Otvorenost“ koncepta autorskog djela u kontekstu zaštitivih vrsta autorskih djela, imenovane vrste autorskih djela, neimenovane vrste autorskih djela, sui generis vrste autorskih djela, muzička autorska djela, računarski programi kao autorska djela, zbirke i baze podataka kao autorska djela, audiovizuelna autorska djela, nestandardna autorska djela, koautorsko djelo)	Demonstrirati dublje razumijevanje značaja vrste tvorevine na potencijal iste za autorskopravnu zaštitu, moći prepoznati i kritički analizirati vrstu autorskog djela i efektivno argumentovati relevantnost na autorskopravnu zaštitu istog, moći ekstenzivnije obrazložiti partikularitete autorskopravne zaštite autorskih muzičkih djela, računarskih programa, zbirki, baza podataka, audiovizuelnih i koautorskih djela te nestandardnih autorskih djela.	I1
	4.	AUTOR I AUTORSTVO, DRUGI SUBJEKTI AUTORSKOG PRAVA (Teorijskopравни pristupi autorstvu autorskog djela, podobnost ljudskog bića za autorstvo autorskog djela, autorstvo životinja, biljki, prirode, računarskih programa, umjetne inteligencije i drugih progenitivnih sila, faktori relevantni i irelevantni za autorstvo i determinaciju autora autorskog djela, nosilac autorskog prava, korisnik autorskog djela, intermedijent, izdavač, drugi subjekti autorskog prava, koautor autorskog djela, uređenje odnosa između koautora, nepoznatost identiteta autora kao faktor determinacije autorstva, autorsko djelo „siročće“)	Moći izraziti razvoj pravne misli i moderno shvatanje autorstva sa uporednopravnim pristupom, moći obrazložiti autorskopravne implikacije nastanka tvorevine od strane neljudskih entiteta, moći kompetentnije prepoznati autora, nosioca prava, korisnika i druge relevantne subjekte autorskog prava u konkretnim predmetima sa kvalitetnom pravnom argumentacijom višeg stepena, obrazložiti koautorstvo te način na koji se odnosi koautora uređuju, moći ekstenzivnije primijeniti pravila o identifikaciji autorstva.	I1

	5.	INDIVIDUALNA AUTORSKA IMOVINSKA PRAVA (Pravna priroda subjektivnog autorskog prava, jedinstvo subjektivnog autorskog prava, apstraktnost sadržaja subjektivnog autorskog prava, apsolutnost djelovanja, automatskog sticanja autorskopravne zaštite, sadržaj subjektivnog prava autora, karakteristike autorskih imovinskih prava, pravna priroda autorskih imovinskih prava, sadržaj autorskih imovinskih prava, autorska imovinska prava povodom primjerka autorskog djela, javnost u autorskopranom smislu, subjektivna autorska prava povodom saopštavanja javnosti sadržaja autorskog djela, subjektivna autorska imovinska prava povodom prerade sadržaja autorskog djela i audiovizuelnog prilagođavanja autorskog djela, neimenovana subjektivna autorska imovinska prava)	Demonstrirati dublje razumijevanje pravne prirode, karakteristika, strukture i instanci individualnih subjektivnih autorskih imovinskih prava te moći prepoznati i efektivno argumentovati djelovanje i klasifikovati isto u kontekstu sadržaja subjektivnog autorskog prava sa demonstrabilno visokim nivoom pravne vještine, moći ekstenzivnije obrazložiti autorskopravno relevantne aspekte svakog individualnog ovlaštenja koje čini sadržaj subjektivnog prava autora te praviti de lege ferenda argumentaciju u kontekstu apstraktnosti sadržaja jedinstvenog subjektivnog autorskog prava.	I2
	6.	MORALNA, DRUGA I SUI GENERIS INDIVIDUALNA PRAVA AUTORA (Karakteristike autorskih moralnih prava, lična veza između autora i autorskog djela, pravna priroda autorskih moralnih prava, sadržaj autorskih moralnih prava, pravo objavljivanja, pravo paterniteta, pravo zaštite integriteta djela, karakteristike drugih prava autora, pravna priroda drugih prava autora, relativnosti drugih prava autora, sadržaj drugih prava autora, prava na naknadu od izdavanja primjeraka autorskog djela, pravo na naknadu za privatnu i drugu vlastitu upotrebu primjeraka autorskog djela, pravo slijeđenja, prava povodom predaje primjerka autorskog djela, pravo pokajanja)	Demonstrirati dublje razumijevanje pravne prirode, karakteristika, strukture i instanci individualnih subjektivnih autorskih moralnih, drugih i sui generis prava uz efektivnu pravnu argumentaciju sa demonstrabilno visokim stepenom pravne vještine, moći ekstenzivnije obrazložiti autorskopravnu relevantnost istih kao i identifikovati djelovanja koja čine sadržaj predmetnih individualnih subjektivnih autorskopравnih ovlaštenja.	I2

	7.	GRANICE AUTORSKOG PRAVA (Modaliteti ograničavanja autorskog prava i granice subjektivnog autorskog prava, test u tri koraka u autorskom pravu, ograničenje ograničenja autorskog i srodnih prava, vremensko ograničenje autorskopravne zaštite, javni domen, slobodno autorsko djelo, fair use u uporednom autorskom pravu, zabrana zloupotrebe autorskog prava, pravo trećeg kao granica autorskog prava, tvorevine izuzete iz autorskopravne zaštite, autorskopravna nezaštivitost činjenica, funkcionalnost kao aspekt autorskog djela koji nije autorskopravno zaštićen, drugi modaliteti ograničenja autorskog prava)	Demonstrirati dublje razumijevanje svih modaliteta ograničenja autorskog prava u objektivnom smislu i subjektivnog autorskog prava sa naglaskom na manje prominentnim modalitetima ograničenja autorskog prava u objektivnom smislu iz šire pravne teorije, moći obrazložiti test u tri koraka i relevantnost za obim ograničenja autorskog prava, moći ekstenzivnije i uz efektivnu pravnu argumentaciju izraziti individualne aspekte ograničenja autorskog prava; moći kvalitetnije te prepoznati, ocjeniti i argumentovati djelovanja subjekata prava u kontekstu svrstavanja u sadržaj ili izvan granica subjektivnog autorskog prava, moći izaziti koncept javnog domena u autorskom pravu te elemenata istog sa uporednopravnom relevantnosti, steći razumijevanje autorskopравnih implikacija korištenja slobodnog autorskog djela, demonstrirati razumijevanje fair use u uporednom pravu.	I2
	8.	SADRŽINSKO OGRANIČENJE AUTORSKOG PRAVA (Karakteristike sadržinskog ograničenja subjektivnog prava autora, zakonska licenca kao sadržinsko ograničenje subjektivnog prava autora, slobodna upotreba kao sadržinsko ograničenje subjektivnog prava autora, slobodna upotreba autorskog djela, za potrebe lica sa invaliditetom, privremenim reproduciranjem u okviru tehnološkog procesa, radi informiranja javnosti, u okviru nastavnog procesa, reproduciranjem za privatnu	Demonstrirati dublje razumijevanje karakteristika sadržinskog ograničenja subjektivnog autorskog prava slobode upotrebe autorskog djela, moći ekstenzivno i uz efektivnu pravnu argumentaciju obrazložiti svaku instancu slobodne upotrebe autorskog djela sa posebnim naglaskom na kvalifikovanost subjekata, objekata te obim dozvoljenog djelovanja, posebno u kontekstu granica ograničenja subjektivnog autorskog prava u nivou primjereno visoke pravne	I2

		i drugu vlastitu upotrebu, citiranjem, kao nebitnog sastojka većeg djela, radi promocije javne izložbe ili aukcije autorskih djela, slobodna prerada djela, baza podataka, autorskih djela trajno smještenih na javnim mjestima, u okviru službenih postupaka i radi provjere uređaja, sloboda „panorame“)	kompetencije i vještine.	
	9.	PRAVO IZVOĐAČA, PROIZVOĐAČA FONOGRAMA I FILMSKOG PRODUCENTA (Odnos između autorskog prava i prava srodnih autorskom pravu, sistem prava srodnih autorskom pravu, izvedba, izvođač, zastupnik grupe izvođača, moralna prava izvođača, imovinska prava izvođača, druga prava izvođača, pretpostavka prenosa prava na filmskog producenta, korištenje izvođenja za dovršenje audiovizuelnog djela, trajanje prava izvođača, fonogram, snimanje u kontekstu stvaranja fonograma, proizvođač fonograma, prava proizvođača fonograma, druga prava proizvođača fonograma, trajanje prava proizvođača fonograma, videogram, filmski producent, prava filmskog producenta, ugovor o filmskoj produkciji, trajanje prava filmskog producenta)	Moći ekstenzivnije obrazložiti odnos autorskog sa granama srodnih prava, steći dublje i multidisciplinarno razumijevanje subjekata, objekata, sadržaja prava i vremenskog trajanja prava izvođača, proizvođača fonograma i filmskog producenta.	I3
	10.	PRAVO ORGANIZACIJE ZA RADIODIFUZIJU, IZDAVAČA I PROIZVOĐAČA BAZE PODATAKA, ZAŠTITA TRADICIONALNIH KULTUROLOŠKIH IZRAŽAJA I PRAVA LIČNOSTI (Emisija, organizacija za radiodifuziju, prava organizacije za radiodifuziju, trajanje prava organizacije za radiodifuziju, pravo na	Steći dublje i multidisciplinarno razumijevanje subjekata, objekata, sadržaja prava i vremenskog trajanja prava organizacije za radiodifuziju, izdavača i proizvođača baze podataka, demonstrirati efektivnije razumijevanje zaštite tradicionalnih kulturoloških izražaja i prava ličnosti.	I3

		naknadu za privatnu upotrebu izdavača, neobjavljena slobodna djela, kritička i naučna izdanja slobodnih djela, prava izdavača povodom neobjavljenih slobodnih djela i kritičkih i naučnih izdanja slobodnih djela, baza podatka kao predmet srodonopavne zaštite, proizvođač baze podataka, obim zaštite prava proizvođača baze podataka, prava proizvođača baze podataka, prava i obaveze ovlaštenih korisnika, ograničenje prava proizvođača baze podataka, tradicionalni kulturološki izražaji, zaštita tradicionalnih kulturoloških izražaja, Ppravo ličnosti, zaštita prava ličnosti, zaštita od komercijalne apropijacije ličnosti)		
	11.	AUTORSKA PRAVA NA INTERNETU (Internet stranica kao sui generis neimenovano autorsko djelo, internet stranica kao sui generis zbirka, internet kao javno mjesto u autorskopravnom smislu, pravna zaštita autorskih djela na internetu, autorskopravne implikacije „download“-a/reproroduciranja autorskih djela sa interneta, autorskopravne implikacije „upload“-a/činjenja sadržaja dostupnim na internetu, autorskopravne implikacije linkovanja sadržaja na internet, sa posebnim naglaskom pravne prakse Evropskog suda pravde, Odgovornost pružaoca usluga informacionog društva za povrede autorskih prava korisnika njihovih usluga, pravne mjere zaštite ISP-ova, zaštita tehničkih mjera zaštite na internetu)	Demonstrirati razumijevanje autorskopравnih impikacija korištenja autorskih djela na internetu, a posebno „download“-ovanja, „upload“-ovanja te linkovanja na sadržaj na internetu, moći obrazložiti praksu Evropskog suda pravde u kontekstu linkovanja sadržaja na internetu, moći obrazložiti autorskopравne implikacije djelovanja pružaoca usluga informacionog društva u kontekstu korištenja autorskih djela na internetu, moći kritički analizirati autorskopравne implikacije djelovanja subjekata povodom autorskih djela i predmeta srodnih prava na internetu.	16
	12.	DAVANJE DOZVOLE ZA KORIŠTENJE AUTORSKOG DJELA I PROMET SUBJEKTIVNIM AUTORSKIM PRAVIMA	Demonstrirati dublje razumijevanje pravne osnove za korištenje autorskih djela, modaliteta davanja dozvole te prenosa	14

		(Pravne osnove korištenja autorskog djela, dozvola za korištenje autorskog djela, karakteristike dozvole za korištenje autorskog djela, pravna priroda dozvole za korištenje autorskog djela, bitni, prirodni i nuzgredni elementi dozvole za korištenje autorskog djela, ograničenje dozvole za korištenje autorskog djela, odvojenost pravnog prometa, „Creative commons“ vrsta dozvole za korištenje autorskog djela i utilitarnost istih u BiH, druge vrste standardiziranih dozvola za korištenje autorskih djela, promet autorskim pravom, karakteristike prometa autorskim pravom, odvojenost pravnog prometa; ništavost odredbi o prometu autorskim pravom, autorsko ugovorno pravo, izdavački ugovor, ugovor o izvođenju, ugovor o stvaranju djela po narudžbi, ugovor o filmskoj produkciji, neimenovani ugovori za prometovanje autorskim pravom, autorsko djelo i predmeti srodnih prava stvoreni u radnom odnosu)	i prometovanja subjektivnih autorskih prava, steći ekstenzivnije razumijevanje karakteristika, strukture i elemenata imenovanih te autorskog ugovornog prava u kontekstu neimenovanih ugovora kojim se prometuje subjektivnim autorskim pravom, moći kompetentije i uz efektivnu argumentaciju kritički analizirati dozvole za korištenje autorskog djela kao i ugovore i druge pravne poslove kojim se prometuje subjektivnim autorskim pravima, moći obrazložiti standardizirane dozvole kao što je "Creative commons" i dr. te utilitarnost istih u našem pravnom sistemu, imati sposobnost sačiniti dozvolu visoke kvalitete i urednosti te svrsishodnosti za korištenje autorskog djela kao i pravne instrumente kojim se prometuje subjektivnim autorskim pravom sa primjereno visokim stepenom pravne vještine i kompetencije.	
	13.	POVREDA AUTORSKOG PRAVA I GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA AUTORSKOG PRAVA (Karakteristike povrede subjektivnog autorskog prava, karakteristike građanskopravne zaštite povrijeđenog ili ugroženog subjektivnog autorskog prava, aktivna i pasivna legitimacija, lex specialis procesnopravne odredbe u parničnim postupcima povodom autorskog prava, tužbeni zahtjevi uslijed povrede subjektivnog autorskog prava, karakteristike dokazivanja u parnicama povodom povrede autorskog prava, naknada materijalne štete nastale	Demonstrirati dublje razumijevanje karakteristika djelovanja koje će činiti povredu subjektivnog autorskog prava, moći efektivnije i uz argumentaciju prepoznati i kritički argumentovano analizirati djelovanja subjekata interaktiranja sa autorskim djelom u kontekstu determinacije povrede subjektivnog autorskog prava, moći kompetentnije obrazložiti partikularitete građanskopravne zaštite povrijeđenih i ugroženih subjektivnih autorskih prava, steći razumjevanje tužbi radi povrede subjektivnog autorskog prava, moći izraziti na koji	15

		povredom autorskog prava, naknada nematerijalne štete nastale povredom subjektivnog autorskog prava, penal, privremene mjere, mjere za osiguranje dokaza, dužnost obavještanja)	način se može učiniti šteta povredom subjektivnog autorskog prava, obrazložiti penal, objasniti privremene mjere i mjere osiguranja dokaza u kontekstu građanskopravne zaštite subjektivnog autorskog prava, imati sposobnost napisati tužbu povodom povrede subjektivnog autorskog prava, moći ocjeniti karakteristike štete nastale povredom subjektivnog autorskog prava kao i odabrati primjeren mehanizam i način kalkulacije iste.	
	14.	KRIVIČNOPRAVNA, PREKRŠAJNOPRAVNA, UPRAVNA, MEĐUNARODNA ZAŠTITA TEHNIČKIH MJERA ZAŠTITE, FAKTIČKA I DRUGI OBLICI ZAŠTITE AUTORSKOG PRAVA (Karakteristike povrede autorskog prava kao krivičnog djela, krivična djela povrede autorskog prava, uloga Tužilaštva i Suda BiH u procesuiranju krivičnih djela povrede autorskog prava, karakteristike povrede autorskog prava kao prekršaja, prekršaji nastali povredom autorskog prava, inspekcijski nadzor, carinske mjere zaštite autorskog prava, tehničke mjere zaštite i zaštita tehničkih mjera zaštite, podaci o upravljanju pravima i zaštita podataka o upravljanju pravima, međunarodnopravni mehanizmi zaštite autorskog i srodnih prava)	Demonstrirati dublje razumijevanje krivičnopravnih, prekršajnopravnih upravnopravnih, međunarodnopravnih, faktičkih i drugih oblika zaštite subjektivnih autorskih prava, moći efektivno i argumentovano prepoznati i kritički analizirati djelovanje u kontekstu primjenjivosti relevantnih i aplikativnih mehanizama zaštite autorskog prava, moći efektivnije i dublje objasniti ulogu nadležnih državnih organa u zaštiti autorskog prava, imati sposobnost pripremiti kvalitetnije dopise i druge pravne instrumente kojim bi se tražila ili izdejstvovala pravna zaštita putem relevantnog pravnozaštitnog mehanizma.	15
	15.	KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA (Individualno ostvarivanje autorskog prava, karakteristike kolektivnog ostvarivanja autorskog prava, pravna osnova za kolektivno ostvarivanje	Demonstrirati dublje razumijevanje uloge, karakteristika, pravne osnove, poslova te modaliteta kolektivnog ostvarivanja autorskog prava, imati sposobnost djelovati u okviru sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog prava sa	14

		autorskog prava, obavezno kolektivno ostvarivanje autorskog prava, kolektivna organizacija, poslovi kolektivnog ostvarivanja autorskog prava, standardi poslovanja kolektivne organizacije, odnos kolektivne organizacije prema autorima/nosiocima prava, odnos kolektivne organizacije i korisnika, tarifa i kolektivni ugovor, postupak davanja dozvole i kontrole nad radom kolektivne organizacije, Vijeće za autorsko pravo)	posebnim naglaskom na utilizaciju kapaciteta kolektivne organizacije te nadležnih državnih organa te pristupanje sa aspekta autora/nosioca prava kao i korisnika autorskog djela ili predmeta srodnog prava sa primjereno visokom stopom pravne vještine.	
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Autorsko pravo i srodna prava studenti će biti u stanju: I1: Demonstrirati praktikabilno i dublje razumijevanje pojma autorskog prava i srodnih prava u objektivnom i subjektivnom smislu, autorskog djela i predmeta srodnih prava, vrsta autorskog djela i predmeta srodnih prava, autora, izvođača, proizvođača fonograma, filmskog producenta, radiodifuzne organizacije, izdavača te proizvođača baze podataka, nosioca prava i drugih subjekata autorskog prava; efektivnije moći identifikovati i primjeniti sve relevantne izvore pozitivnog autorskog prava i srodnih prava; moći obrazložiti uporednopravni kontekst izabranih instituta autorskog prava i srodnih prava; efektivnije samostalno, svrsishodno i sa primjerenim stepenom pravne vještine i kompetencije identifikovati da li se nešto može kvalifikovati za autorskopravnu i srodnopravnu zaštitu, koje su autorskoravno relevantne kvalitete istog, ko je autor autorskog djela a ko korisnik autorskog djela te druge pravno relevante činjenice u kontekstu pozitivnog autorskog prava i srodnih prava; I2: Demonstrirati dublje razumijevanje pravne prirode i karakteristika jedinstvenog subjektivnog autorskog i srodnih prava i individualnih imovinskopravnih, moralnopravnih, drugih i sui generis ovlaštenja koja čine sadržaj subjektivnog autorskog prava, ali i način na koji je autorsko objektivno pravo ali i subjektivno autorsko pravo ograničeno; moći ekstenzivnije kritički analizirati djelovanja subjekata u kontekstu determinacije da li se radi o interakciji sa autorskim djelom koja čini sadržaj subjektivnog prava autora ili je izvan granica autorskog prava; moći izraziti dublje razumijevanje individualnih ovlaštenja i granica tih ovlaštenja te imati sposobnost teorijskog i praktičnog sagledavanja djelovanja prema autorskom djelu i predmetima srodnih prava u kontekstu autorskopravne relevantnosti; I3: Demonstrirati dublje razumijevanje odnosa autorskog sa granama srodnih prava u objektivnom i subjektivnom smislu; moći dublje i argumentovanije obrazložiti karakteristike svake od grana prava srodnih autorskom pravu te imati sposobnost djelovati na primjeren način prema subjektima i objektima srodnih prava kao i prema autorskom djelu i subjektima autorskog prava; I4: Demonstrirati dublje razumijevanje individualnog i kolektivnog ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava; moći obrazložiti lex specialis aspekte autorskog ugovornog prava u kontekstu davanja dozvole, prenosa i prometovanja subjektivnim autorskim i srodnim pravom; imati sposobnost proizvesti sve potrebne pravne instrumente u ovom kontekstu visoke kvalitete i urednosti; I5: Moći ekstenzivnije i kompetentnije prepoznati, kritički analizirati i ocijeniti djelovanje subjekta u kontekstu povrede subjektivnog autorskog i srodnih prava; moći primjeniti stečena znanja na identifikovanje efektivne i svrsishodne pravne strategije zaštite povrijeđenog ili ugroženog subjektivnog autorskog prava i srodnih prava te imati sposobnost sačiniti sve pravne instrumente kao i izdejsstvovati primjenu svih primjerenih mehanizama pravne zaštite; I6: Demonstrirati u visokom stepenu pravne kompetencije razumijevanje autorskopravnih implikacija interaktiranja sa autorskim djelom i predmetima srodnog prava na internetu kao i djelovanja raznih subjekata u kontekstu korištenja autorskog djela na internetu ili			

	putem interneta.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Projekat Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 35 sati 8 sati 8 sati 8 sati 81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Henneberg I.: Autorsko pravo, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Informator, Zagreb, 2001	
	Dopunska literatura:	
	1. Alija I.: Pravo intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini - Zakoni iz oblasti autorskog i srodnih prava Bosne i Hercegovine sa objašnjenjima i registrom pojmova, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2011.	
	2. Alija I., Hasić H.: Pozitivnopravna zaštita autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2014.	
	3. Alija I., Hasić H., Kličević Dž.: Pojmovnik prava intelektualnog vlasništva, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2014.	
	4. Spasić V.: Autorska dela u digitalnom okruženju, Pravni fakultet u Nišu, Niš, 2011.	
	5. Dabovik Anastasovska J., Geiger C., Polenak – Akimovska M., Naumovski G., Gavrilović N.: Copyright and Related Rights (Collection of Papers published within the Tempus Project 144582), Skoplje, 2012.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.099-B	Naziv predmeta: Potrošnja i potrošačko pravo			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje osnovnih pojmova i karakteristika prava zaštite potrošača, kako bi adekvatnije bili zaštićeni pri svakodnevnom zaključivanju potrošačkih ugovora, identificiranje problema vezanih za normativno uređenje specifičnih instituta potrošačkog prava, te stjecanje znanja i anticipiranje savremenih tendencija koje se odvijaju na nivou Evropske unije, a utječu na razvoj ove oblasti.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	ZAŠTITA POTROŠAČA NA NACIONALNOM NIVOU (Pojam potrošač, trgovac, potrošački ugovor, osnovna prava potrošača i njihova zaštita)	Objasniti zaštitu potrošača na nacionalnom nivou	I1
	2.	OSNOVNE ODREDNICE O POTROŠNJI (Pojam potrošnje i potrošačkog prava, ekonomski interes potrošača, zaštita od opasnosti po život, zdravlje i imovinu)	Definirati osnovne odrednice o potrošnji	I1
	3.	STRUKTURALNE ODREDNICE POTROŠNJE (Opća potrošnja, zajednička potrošnja, osobna potrošnja)	Opisati strukturalne odrednice potrošnje	I1
	4.	EVROPSKI PRAVNI IZVORI ZAŠTITE POTROŠAČA (Program djelovanja EU-a u području politike zaštite potrošača, Evropska strategija za potrošače)	Prikazati evropske pravne izvore zaštite potrošača	I2
	5.	OSNOVNE KARAKTERISTIKE EU ZAŠTITE POTROŠAČA (Petrošačko pravo EU - srž evropskoga privatnog prava, zaštita potrošača kao područje podijeljene nadležnosti između EU i država članica, Direktiva 2002/65/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 23.09.2002. o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima i o izmjeni Direktiva Vijeća 90/619/EEZ i direktiva 97/7/EZ i 98/27/EZ, niz direktiva maksimalnog usklađenja i harmonizacije odnosa)	Interpretirati osnovne kakarkteristike EU zaštite potrošača	I2

	6.	OSNOVNI PRAVNI INSTRUMENTI ZAŠTITE POTROŠAČA NA NIVOU EU (Osnovni pravni instrumenti zaštite potrošača, evropske mjere zaštite potrošača: Zaštita zdravlja i sigurnosti potrošača, zaštita ekonomskih interesa potrošača, zaštita pravnih interesa potrošača)		
	7.	SPECIFIČNA PRAVA POTROŠAČA (Pravo na informiranje, pravo na bezrazložni raskid ugovora)	Definirati specifična prava potrošača	I2
	8.	PRAVO NA INFORMIRANOST (pisani prigovor, označavanje proizvoda, uvjeti prodaje, Isticanje cijena, račun, obavještanje tokom posebnih oblika prodaje -akcije, rasprodaje, sezonska sniženja, prodaja proizvoda s greškom i proizvoda kojem istječe rok upotrebe)	Analizirati pravo na informiranost	I3
	9.	PRAVNA ZAŠTITA (Jednostrani raskid ugovora, posebni slučajevi ostvarivanja prava na jednostrani raskid, pravila postupanja i rokovi, Jednostrani raskid ugovora o javnim uslugama, Iznimke, nepoštene poslovne prakse (agresivna i zavaravajuća poslovna praksa), nepoštene ugovorne odredbe)	Opisati aspekte pravne zaštite potrošača	I3
	10.	PRAVO NA SUKLADNOST KUPLJENE ROBE SA UGOVOROM (Garantni list, materijalni nedostaci stvari: reklamacija proizvoda roba i usluga s nedostatkom, postupak, dokazivanje nedostataka, zamjena i porat novca)	Objasniti pravo na sukladnost kupljene robe sa ugovorom	I4
	11.	REKLAMACIJA JAVNIH USLUGA (Distribucija električne energije, distribucija prirodnog plina, distribucija toplinske energije, elektroničke komunikacijske usluge, javna vodoopskrba i javna odvodnja, opskrba	Protumačiti pravo na reklamaciju javnih usluga	I4

		plinom u javnoj usluzi, obavljanje dimnjačarskih poslova, opskrba električnom energijom u univerzalnoj usluzi, poštanske usluge, prijevoz putnika u javnom prometu, prikupljanje miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada)		
	12.	INSPEKCIJSKI NADZOR (Privremena zabrana prodaje proizvoda i pružanja usluga, nalog za otklanjanje uočenih nedostataka u primjeni Zakona)	Prezentirati pristup inspekcijskom nadzoru	I5
	13.	PRAVA POTROŠAČA KAO REGULACIJA ETIČKOG PONAŠANJA (Poslovna etika, odnos trgovca i potrošača, nepoštena poslovna praksa, zaštita interesa potrošača, javno mišljenje)	Interpretirati prava potrošača kao regulaciju etičkog ponašanja	I5
	14.	UDRUŽIVANJE POTROŠAČA U SVRHU ZAŠTITE NJIHOVIH INTERESA (Udruge, savjetovišta, općenito o procesnopravnoj zaštiti potrošača, kolektivna pravna zaštita: preventivna zaštita kolektivnih interesa potrošača)	Opisati načine udruživanja potrošača u svrhu zaštite njihovih interesa	I5
	15.	ZAKON O ZAŠTITI POTROŠAČA U BIH (Regulacija odnosa između potrošača, proizvođača i trgovaca na teritoriji BiH, osnovna prava potrošača: pravo pristupa osnovnoj robi i uslugama, pravo na obrazovanje o pitanjima potrošača, pravo na sigurnost i zaštitu života i zdravlja, pravo na informisanost, pravo na izbor, pravo da bude saslušan i zastupan, pravo na naknadu štete i kompenzaciju, pravo na život i rad u zdravoj i održivoj okolini)	Prezentirati ključne aspekte Zakona o zaštiti potrošača u BiH	I6
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Objasniti zaštitu potrošača na nacionalnom nivou; I2: Interpretirati evropske pravne izvore i osnovne karakteristike EU zaštite potrošača; I3: Analizirati pravo na informisanost i aspekte pravne zaštite potrošača; I4: Objasniti pravo na sukladnost kupljene robe sa ugovorom i reklamaciju javnih usuga; I5: Opisati pristupe inspekcijskom nadzoru i načine udruživanja potrošača u svrhu zaštite			

	njihovih interesa; 16: Prezentirati ključne aspekte Zakona o zaštiti potrošača u BiH.	
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Samostalno učenje Grupni rad Konsultacija dopunske literature UKUPNO	30 sati 20 sati 20 sati 15 sati 10 sati 6 sati 81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Gavella, N. et al.: Europsko privatno pravo, fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2002. 2. Mišćenić, E.: Usklađivanje prava zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj. Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, Vol. 4 (1), 2013.	
	Dopunska literatura:	
	1. Babić, M.: Zaštita prava potrošača i izvori trgovačkog prava, Poslovna izvrsnost, Vol. IX (1), 2015. 2. Josipović, T.: Zaštita potrošača od nepoštenih ugovornih odredbi, Narodne novine, Zagreb, 2018. 3. Mekšić, Z.: Harmonizacija evropskog potrošačkog prava – Zelena knjiga 2007. Godine i nacrt zajedničkog referentnog okvira. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Vol. 46 (3), Split, 2009. 4. Petrić, S.: Koncept nepoštenih ugovornih odredbi s posebnim osvrtom na potrošačkeugovore, u: Tomljenović, V. & S. Petrić & E. Mišćenić (2013): Nepoštene ugovome odredbe –Europski standardi i hrvatska provedba, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2013. 5. Pošćić, A.: Nepoštena klauzula u potrošačkim ugovorima, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Vol 43 (2), Split, 2006.	

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.095-B	Naziv predmeta: Pravo industrijskog vlasništva			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Cilj predmeta je da studenti prošire i efektuiraju prethodno usvojena te steknu nova znanja iz prava industrijskog vlasništva kako bi kompetentnije mogli samostalno djelovati i rješavati većinu problema/predmeta iz domena prava industrijskog vlasništva sa kojim bi se susretali u okviru svog profesionalnog djelovanja, produbiti postojeće znanje studenata instituta pozitivnog i uporednog prava industrijskog vlasništva, metodologijom i relevantnom pravnom misli prava industrijskog vlasništva, osposobiti studente za samostalno djelovanje analize industrijskopравnih (bez obzira da li su se susreli sa istim tokom studija predmeta ili ne) i mehanizmima pristupa i rješavanja tih problema, predočiti napredni ratio legis prava industrijskog vlasništva de lege lata kao i nadogradnju razumjevanja razvoja u pravu intelektualnog vlasništva de lege ferenda, dati osnove za budući naučni rad u u okviru prava industrijskog vlasništva.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	KARAKTERISTIKE PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (Pravo industrijskog vlasništva u objektivnom i subjektivnom smislu, načela PIV, struktura i grane PIV, PIV u kontekstu prava intelektualnog vlasništva, građanskog prava i pravnog sistema, domaći, regionalni i međunarodni izvori PIV, PIV u uporednom pravu, uloga Instituta za intelektualno vlasništvo u zaštiti PIV)	Demonstrirati praktikabilno i dublje razumijevanje prava industrijskog vlasništva u subjektivnom i objektivnom smislu, moći argumentovano obrazložiti strukturu grana koje čine pravo industrijskog vlasništva u objektivnom smislu kao i odnosa između tih grana, moći u višem stepenu pravne kompetencije prepoznati i ocjeniti relevantne domaće, regionalne i međunarodne izvore prava industrijskog vlasništva, Argumentovano obrazložiti širi pravni kontekst prava industrijskog vlasništva u okviru prava intelektualnog vlasništva i pravnom sistemu, Moći arugmenotvano izraziti ulogu Instituta za intelektualno vlasništvo te imati sposobnost interaktivirati na visokom nivou kompetencije sa ovom ustanovom u kontekstu zaštite PIV	I1
	2.	ZNAK KAO PREDMET ŽIGOVNE ZAŠTITE I ŽIGOVNO PRAVO (Pojam, karakteristike, vrste i partikulariteti znaka kao predmeta žigovne zaštite, distingtivnost znaka kao	Demonstrirati dublje razumijevanje znaka kao predmeta žigovne zaštite, moći kritički analizirati konkretni znak kao predmet žigovne zaštite, moći efektivnije	I2

		uslov za žigovnu zaštitu, grafička prikazivost kao uslov za žigovnu zaštitu, generičnost, deskriptivnost i distingtivnost znaka, pristupi i metodologija determinacije podobnosti znaka za žigovnu zaštitu)	obrazložiti pojam, ratio legis i karakteristike žigovnog prava, moći primjeniti produbljeno znanje za identifikovanje prisustva ili odsustva elemenata koje čine znak podobnim za žigovnu zaštitu, moći prepoznati distingtivnost odnosno generičnost i deskriptivnost znaka u konkretnom predmetu, imati sposobnost primjeniti mehanizam determinacije podobnosti znaka za žigovnu zaštitu u višem stepenu pravne kompetencije	
	3.	POSTUPAK STICANJA ŽIGOVNE ZAŠTITE (Tok postupka prijave žiga, sadržaj, elementi i funkcija prijave za žig, analiza prijave za žig, pravo prvenstva, prava iz prijave, apsolutni razlozi za odbijanje prijave žiga, ovlaštenja instituta za intelektualno vlasništvo u postupku zaštite žiga, prigovor, opoziciona procedura, relativni razlozi za odbijanje prijave žiga, postupak međunarodnog registrovanja žiga)	Demonstrirati dublje razumijevanje toka i faza postupka žigovne zaštite, imati sposobnost sastaviti svrsishodnu, i kvalitetnu formalno i materijalno urednu prijavu za zaštitu žiga, moći efektivno i svrsishodno učesovati u svim fazama postupka zaštite žiga, moći izdejsstvovati sticanje žigovnog prava kao i kritičkom analizom utvrditi nedostatke djelovanja subjekta u postupku zaštite žiga	12
	4.	KARAKTERISTIKE, SADRŽAJ I PRESTANAK ŽIGA (Pojam i karakteristike žiga kao subjektivnog prava intelektualnog vlasništva, načelo specijalnosti u žigovnom pravu, druga načela žigovnog prava, veza žigom zaštićenog znaka sa robom i uslugama koje se tim znakom označavaju te relevantnost iste na žigovnu zaštitu, ničeanska klasifikacija roba i usluga, vrste žigova, sadržaj subjektivnog prava žiga, granice subjektivnog prava žiga, prestanak žigovnog prava, obaveza korištenja žiga i postupak povodom prestanka žiga zbog nekorisćenja)	Demonstrirati dublje razumijevanje karaktersitika, načela i partikulariteta žigovnog prava, moći efektivnije primjeniti pravila o sadržaju subjektivnog žigovnog prava u kontekstu interakcije sa predmetima zaštite žigovnog prava u konkretnim predmetima, moći prepoznati klase ničeanske klasifikacije u kontekstu sticanja optimalnog nivoa žigovne zaštite, moći identifikovati načela žigovnog prava u institutima žigovnog prava i konkretnim predmetima, moći prepoznati prisustvo razloga za prestanak prava za žig, imati sposobnost poduzeti konkretne mjere	12

			za izbjegavanje eventualnosti prestanka prava na žig	
	5.	IZUM KAO PREDMET PATENTNE ZAŠTITE I PATENTNO PRAVO (Pojam, karakteristike, vrste i partikulariteti izuma kao predmeta patentne zaštite, tvorevine ex lege izuzete iz patentne zaštite, poseban slučaj patentovanja računarskih programa, ratio legis pružanja patentne zaštite izumima i izuzimanja izvjesnih izuma iz patentne zaštite, vrste izuma, vrste izuma u uporednom pravu, značaj vrsta izuma na patentnu zaštitu, pojam, karakteristike i partikulariteti patenta kao grane prava i kao subjektivnog prava, načela patentnog prava, uporedno patentno pravo, odnos patentnog prava sa drugim granama prava industrijskog vlasništva i sa nascentnim granama prava intelektualnog vlasništva)	Demonstrirati dublje razumijevanje izuma kao predmeta patentnopravne zaštite, moći obrazložiti karakteristike predmeta kao izuma i procesa kao izuma, obrazložiti iterativnost izuma u kontekstu podobnosti za patentnu zaštitu, prepoznati izume i tvorevine koji su izuzeti ili čija zaštita je ograničena u patentnom pravu, demonstrirati razumijevanje šireg konteksta uporednopravnog pristupa zaštiti patenta. moći efektivnije obrazložiti karakteristike, načela i partikularitete patentnog prava, moći koristiti patentne baze kao resurs u sticanju patentne zaštite.	I3
	6.	STICANJE, KARAKTERISTIKE, SADRŽAJ I PRESTANAK PATENTA (Pronalazačko pravo, pravo iz prijave, tok i faze postupka sticanja patenta, uloga i djelokrug djelovanja instituta za intelektualno vlasništvo u postupku sticanja patenta, sadržaj, uloga i karakteristike prijave patenta, patentni zahtjev, tumačenje patentnih zahtjeva, drugi elementi patentne prijave, ispitivanje formalne urednosti patentne prijave, uslov dovoljne opisanosti izuma, ispitivanje materijalne urednosti prijave patenta, novost kao uslov patentabilnosti, stanje tehnike u patentnom pravu, inventivni nivo kao uslov patentabilnosti, prosječan stručnjak u polju kao pravni standard, industrijska primjenjivost kao uslov patentabilnosti, postupak	Demonstrirati dublje razumijevanje pronalazačkog prava i prava iz prijave patenta, moći efektivnije obrazložiti tok kao i faze postupka sticanja patenta, imati sposobnost sačiniti materijalno i formalno urednu patentnu prijavu, moći primjeniti stečeno znanje na davanje savjeta po pitanju determinacije novosti, inventivnog nivoa i industrijske primjenjivosti izuma u konkretnom predmetu, moći kritički analizirati i tumačiti patentne zahtjeve, biti u stanju prepoznati i ocjeniti patentnu prijavu kao i djelovati u svim fazama procesa patentne zaštite, moći efektivnije primjeniti pravila o sadržaju subjektivnog patentnog prava u kontekstu interakcije sa patentom zaštićenim	I3

		međunarodne zaštite patenta, sadržaj patentnog prava, granice subjektivnog patentnog prava, prestanak i pravne posljedice prestanka patentnog prava, svjedočanstvo o dodatnoj zaštiti)	izumima u konkretnim predmetima, imati sposobnost prepoznati osnovanost i tražiti svjedočanstvo o dodatnoj zaštiti.	
	7.	VANJSKI IZGLED PROIZVODA KAO PREDMET I KARAKTERISTIKE PRAVA ZAŠTITE INDUSTRIJSKOG DIZAJNA (Pojam, karakteristike, vrste i partikulariteti vanjskog izgleda proizvoda kao predmeta zaštite prava industrijskog dizajna, novost vanjskog izgleda kao uslov zaštite, individualni karakter dizajna kao uslov zaštite, apsolutni razlozi za odbijanje prijave za zaštitu industrijskog dizajna, relativni razlozi za odbijanje prijave za zaštitu industrijskog dizajna, tok i faze postupka zaštite industrijskog dizajna, sadržaj prava industrijskog dizajna, granice prava industrijskog dizajna, prestanak prava industrijskog dizajna, odnos prava industrijskog dizajna sa drugim granama prava industrijskog vlasništva)	Demonstrirati dublje razumijevanje vanjskog izgleda proizvoda kao predmeta zaštite industrijskog dizajna, moći prepoznati i ocjeniti te determinirati novost i individualni karakter vanjskog izgleda proizvoda, imati sposobnost samostalno svrsishodno sastaviti formalno i materijalno urednu prijavu za priznavanje industrijskog dizajna, moći kritički analizirati prijavu za priznanje prava industrijskog vlasništva za prisustvo apsolutnih i relativnih razloga za odbijanje prijave, moći efektivnije obrazložiti karakteristike, načela i partikularitete zaštite prava industrijskog dizajna, sadržaja subjektivnog prava i načina na koje je subjektivno pravo ograničeno, biti u stanju efektivno učestvovati u svim fazama postupka zaštite industrijskog dizajna te izdejsstvovati zaštitu industrijskog dizajna u konkretnim predmetima	14
	8.	GEOGRAFSKA OZNAKA I IME PORIJEKLA KAO PREDMETI ZAŠTITE I PRAVO ZAŠTITE OZNAKA GEOGRAFSKOG PORIJEKLA (pojam, karakteristike, vrste i partikulariteti geografske oznake kao predmeta prava zaštite geografskih oznaka porijekla, pojam,	Demonstrirati dublje razumijevanje geografske oznake kao predmeta prava zaštite geografskih oznaka porijekla, demonstrirati dublje razumijevanje imena porijekla predmeta prava zaštite geografskih oznaka porijekla, moći distingvirati nezaštitive oznake i oznake čija zaštita	14

		karakteristike, vrste i partikulariteti imena porijekla kao predmeta prava zaštite geografskih oznaka porijekla, uporednopravni primjeri zaštite geografskih oznaka porijekla, primjeri zaštićenih geografskih oznaka i imena porijekla u bih, karakteristike i partikulariteti prava zaštite oznaka geografskog porijekla)	suklandno pozitivnim pravilma je ograničena ili izuzeta, steći razumijevanje uporednopravnog i domaćeg pristupa zaštiti oznaka geografskog porijekla, moći primijeniti stečeno znanje na identifikovanje podobnosti za zaštitu pravom geografskih oznaka porijekla konkretnih predmeta	
9.	STICANJE, KARAKTERISTIKE, SADRŽAJ I PRESTANAK IMENA PORIJEKLA ILI GEOGRAFSKE OZNAKE I STATUSA OVLAŠTENOG KORISNIKA (Tok i faze postupka po prijavi za registriranje geografske oznake, tok i faze postupka po prijavi za registriranje imena porijekla, tok i faze postupka po prijavi za priznanje statusa ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake, sadržaj prava ovlaštenog korisnika, granice prava ovlaštenog korisnika, prestanak pravne zaštite geografskih oznaka porijekla)	Demonstrirati dublje razumijevanje toka, karakteristika i partikulariteta postupka sticanja pravne zaštite imena porijekla ili geografske oznake, moći obrazložiti karakteristike i partikularitete postupka sticanja status ovlaštenog korisnika imena porijekla ili geografske oznake, demonstrirati dublje razumijevanje sadržaja i granica subjektivnog prava ovlaštenog korisnika povodom imena porijekla ili geografske oznake, moći prepoznati i ocijeniti djelovanja postupanja povodom zaštićene geografske oznake ili imena porijekla	14	
10.	INTEGRIRANO KOLO KAO PREDMET I KARAKTERISTIKE PRAVA ZAŠTITE TOPOGRAFIJE INTEGRISANOG KOLA, SORTA KAO PREDMET I KARAKTERISTIKE PRAVA ZAŠTITE NOVIH SORTI BILJAKA (Pojam, karakteristike, vrste i partikulariteti topografije integriranog kola kao predmeta pravne zaštite topografije integrisanog kola, pravna priroda i karakteristike prava zaštite topografije integrisanog kola, karakteristike postupka zaštite topografije integrisanog kola, sadržaj i granice subjektivnog prava povodom zaštićene	Demonstrirati dublje razumijevanje topografije integrisanog kola kao predmeta zaštite topografije integrisanog kola, moći efektivnije obrazložiti karakteristike, načela i partikularitete zaštite topografije integrisanog kola, sadržaja subjektivnog prava i načina na koje je subjektivno pravo ograničeno, demonstrirati dublje razumijevanje sorte kao predmeta zaštite nove sorte biljaka, moći efektivnije obrazložiti karakteristike, načela i partikularitete zaštite oplemenjivačkog prava, sadržaja subjektivnog prava i načina na koje je	14	

		topografije integrisanog kola, pojam, karakteristike, vrste i partikulariteti sorte kao predmeta pravne zaštite novih sorti biljaka, pravna priroda i karakteristike prava zaštite novih sorti biljaka, karakteristike toka i faze postupka zaštite novih sorti biljaka, oplemenjivačko pravo, sadržaj oplemenjivačkog prava, granice oplemenjivačkog prava)	subjektivno pravo ograničeno.	
	11.	INDUSTRIJSKOPRAVNI ASPEKTI ZAŠTITE OD NELOJALNE KONKURENCIJE, ZAŠTITA POSLOVNE TAJNE, ZAŠTITA TESTNIH PODATAKA, INTERNET DOMENE I DRUGE GRANE PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (Karakteristike radnji nelojalne konkurencije relevantne za pravo industrijskog vlasništva, partikulariteti postupka zaštite od nelojalne konkurencije, karakteristika zaštite poslovne tajne u polju prava industrijskog vlasništva, karakteristike zaštite testnih podataka, karakteristike zaštite internet domene, zaštita tradicionalnog znanja, zaštita biodiverziteta, druge nascentne grane prava industrijskog vlasništva)	Demonstrirati dublje razumijevanje industrijskopравnih aspekata zaštite od nelojalne konkurencije, biti u stanju obrazložiti posebnosti ostvarivanja pravne zaštite od nelojalne konkurencije, moći izraziti vrste djelovanja u kontekstu prava industrijskog vlasništva koje će predstavljati instance nelojalne konkurencije, imati sposobnost pripremiti tužbu i druge pravne instrumente te izdejsstvovati zaštitu od nelojalne konkurencije u konkretnim predmetima, sa primjereno visokim stepenom pravne vještine i kompetencije moći obrazložiti industrijskopравne aspekte zaštite poslovne tajne, imati sposobnost načiniti ugovor te pripremiti strategiju zaštite poslovne tajne u konkretnim predmetima	I4
	12.	PROMET PRAVOM INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (Karakteristike dozvole za korištenje predmeta zaštićenog subjektivnim pravom industrijskog vlasništva, partikulariteti prometa subjektivnim pravom industrijskog vlasništva, translativni promet pravom industrijskog vlasništva, konstitutivni promet pravom industrijskog	Demonstrirati dublje razumijevanje davanje dozvole, prenosa i prometovanja subjektivnim pravima industrijskog vlasništva, moći kritički analizirati pravne instrumente kojim se prometuje pravom industrijskog vlasništva na relevantno visokom stepenu pravnog vještine, imati dublju sposobnost samostalno sačiniti	I5

		vlasništva, ugovor o licenci, ugovor o franšizi, drugi ugovori kojim se prometuje pravom industrijskog vlasništva, obaveza registrovanja prometa prava industrijskog vlasništva pri institutu za intelektualno vlasništvo BiH)	svrishodne pravne instrumente prometovanja pravom industrijskog vlasništva na relevantnom nivou pravne vještine i kvaliteta, moći obrazložiti obavezu registrovanja prometa pravom industrijskog vlasništva te imati sposobnost izdejsstvovati registrovanje prenosa prava	
	13.	POVREDA I GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (karakteristike čina povrede prava industrijskog vlasništva, partikulariteti građanskopravne zaštite povrijeđenog subjektivnog prava žiga, patenta, industrijskog dizajna, geografskih oznaka porijekla, drugih grana prava industrijskog vlasništva, poslovne tajne te usljed neobjavne konkurencije, tužbeni zahtjevi i lex specialis odredbe parničnog postupka usljed povrede subjektivnog prava industrijskog vlasništva, naknada štete nastale povredom prava industrijskog vlasništva)	Moći svrishodnije prepoznati čin povrede prava industrijskog vlasništva u djelovanju subjekata, moći ocijeniti i kritički analizirati optimalan mehanizam pravne zaštite povodom povrede prava industrijskog vlasništva, imati sposobnost kvalitetnije samostalno svrishodno na visokom stepenu pravne vještine sačiniti tužbu usljed povrede subjektivnog prava industrijskog vlasništva sa posebnim naglaskom na kvalitet tužbenih zahtjeva, moći identifikovati, izabrati način obračunavanja i izdejsstvovati naknadu štete nastale povredom subjektivnog prava industrijskog vlasništva	15
	14.	KRIVIČNOPRAVNI, PREKRŠAJNOPRAVNI, FAKTIČKI I DRUGI OBLICI ZAŠTITE PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (Krivična djela povrede prava industrijskog vlasništva, prekršaji nastali povredom prava industrijskog vlasništva, nadležni državni organi u krivičnoj i prekršajnoj zaštiti prava industrijskog vlasništva, upravni mehanizmi zaštite prava industrijskog vlasništva, carinske mjere zaštite prava industrijskog vlasništva, analiza učinkovitosti mehanizama zaštite prava industrijskog vlasništva u	Demonstrirati dublje razumijevanje krivičnih djela povrede prava industrijskog vlasništva i funkcionisanja mehanizama krivičnog prava industrijskog vlasništva, demonstrirati dublje razumijevanje prekršaja nastalih povredom prava industrijskog vlasništva i funkcionisanja mehanizama prekršajnog prava industrijskog vlasništva, obrazložiti upravne mehanizme zaštite prava industrijskog vlasništva sa posebnim naglaskom na carinskim	15

		BiH)	mjerama zaštite piv, imati sposobnost identifikovati primjeren mehanizam zaštite prava industrijskog vlasništva, moći kritički analizirati djelovanje eksponiranosti subjekta prava primjeni mehanizama sankcionisanja neprimjerenog djelovanja povodom predmeta zaštićenih pravima industrijskog vlasništva	
	15.	INDUSTRIJSKO PRAVO VLASNIŠTVA STRANACA U BIH, NAČELO TERITORIJALNOSTI, STICANJE PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA IZVAN BIH I MEĐUNARODNI POSTUPCI PRAVNE ZAŠTITE PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA (Načelo teritorijalnosti u pravu intelektualnog vlasništva u BiH, pravo industrijskog vlasništva stranaca u BiH, zastupnik za industrijsko vlasništvo, obaveza korištenja jezika naroda BiH, međunarodni postupak zaštite patenta, međunarodni postupak zaštite žiga, drugi međunarodni postupci zaštite prava industrijskog vlasništva, Pariška konvencija o zaštiti industrijskog vlasništva kao izvor prava industrijskog vlasništva u BiH, TRIPS sporazum i implikacije na pravo industrijskog vlasništva u BiH, uloga WTO i WIPO-a u zaštiti industrijskog vlasništva u BiH i inostranstvu)	Demonstrirati dublje razumijevanje načela teritorijalnosti u pravu industrijskog vlasništva u BiH, obrazložiti način na koji stranici mogu steći zaštitu prava industrijskog vlasništva u BiH, Imati sposobnost pokrenuti te učestvovati u međunarodnim postupcima zaštite žigovnog prava, patentnog prava, prava industrijskog dizajna i drugih grana prava industrijskog vlasništva, obrazložiti značaj Pariške konvencije i TRIPS sporazuma na PIV u BiH, moći izraziti ulogu WTO i WIPO-a na zaštitu prava industrijskog vlasništva.	II
1.3. Ishodi učenja:	Nakon završenog nastavnog procesa po predmetu Pravo industrijskog vlasništva studenti će biti u stanju: II: Demonstrirati praktikabilno i dublje razumijevanje pojma prava industrijskog vlasništva u objektivnom i subjektivnom smislu, objekata zaštite individualnih grana koje čine pravo industrijskog vlasništva, subjekata prava industrijskog vlasništva i načina njihove determinacije, efektivnije moći identifikovati i primijeniti sve relevantne izvore pozitivnog prava industrijskog vlasništva, moći obrazložiti uporednopravni kontekst izabranih instituta prava industrijskog vlasništva, efektivnije samostalno, svrsishodno i sa primjerenim stepenom pravne vještine i kompetencije identifikovati da li se nešto može			

kvalifikovati za zaštitu u individualnim granama prava industrijskog vlasništva, koje su industrijskopravno relevantne kvalitete potencijalnih i realiziranih predmeta zaštite, te druge pravno relevantne činjenice u kontekstu pozitivnog prava industrijskog vlasništva, steći dublje razumijevanje načela teritorijalnosti a posebno u kontekstu sticanja pravne zaštite za objekte prava industrijskog vlasništva subjekata izvan BiH kao i subjekata sa prebivalištem izvan BiH u BiH, demonstrirati dublje razumijevanje međunarodnog i uporednopravnog aspekta prava industrijskog vlasništva, moći prepoznati ulogu primarnih međunarodnih organizacija te moći primijeniti to znanje za djelovanje prema tim organizacijama u kontekstu sticanja pravne zaštite u konkretnim predmetima; I2: Demonstrirati dublje i praktikabilno razumijevanje znaka kao predmeta žigovne zaštite kao i ratio legis, karakteristike i izabrane institute žigovnog prava, imati sposobnost samostalno svrishodno sačiniti formalno i materijalno uredne sve relevantne pravne instrumente visoke kvalitete i kompetentno učestvovati u procesu sticanja žigovne zaštite, moći dati kompetentan pravni savjet u kontekstu žigovnog prava te izdejsstvovati žigovnopravnu zaštitu u konkretnim žigovnopравnim predmetima; I3: Demonstrirati dublje i praktikabilno razumijevanje izuma kao predmeta patentne zaštite kao i ratio legis, karakteristike i izabrane institute patentnog prava, imati sposobnost samostalno svrishodno sačiniti formalno i materijalno uredne sve relevantne pravne instrumente visoke kvalitete i kompetentno učestvovati u procesu sticanja patentne zaštite, moći dati kompetentan pravni savjet u kontekstu patentnog prava te izdejsstvovati patentnopravnu zaštitu u konkretnim patentnopравnim predmetima; I4: Demonstrirati dublje i praktikabilno razumijevanje vanjskog izgleda, geografske oznake, imena porijekla, topografije integrisanog kola, biljne sorte i poslovne tajne kao predmeta relevantne grane industrijskopravne zaštite kao i ratio legis, karakteristike i izabrane institute prava industrijskog vlasništva, prava zaštite geografskih oznaka porijekla, prava zaštite topografije integrisanog kola, prava zaštite nelojalne konkurencije i zaštite poslovne tajne, imati sposobnost samostalno svrishodno sačiniti formalno i materijalno uredne sve relevantne pravne instrumente visoke kvalitete i kompetentno učestvovati u procesu sticanja zaštite relevantnih grana prava industrijskog vlasništva, moći dati kompetentan pravni savjet u kontekstu relevantnih grana prava industrijskog vlasništva te izdejsstvovati pravnu zaštitu u konkretnim industrijskopравnim predmetima, demonstrirati razumijevanje i kompetenciju u kontekstu zaštite od nelojalne konkurencije, imati sposobnost sačiniti potrebne dokumente te izdejsstvovati pravnu zaštitu od nelojalne konkurencije, demonstrirati dublju i praktikabilnu upoznatost sa nascentnim granama prava industrijskog vlasništva; I5: Demonstrirati dublje razumijevanje svih aspekata davanja dozvole, prenosa i prometovanja individualnim subjektivnim granama prava industrijskog vlasništva, imati sposobnost sačiniti svrshodne pravne instrumente kojim se daje dozvola ili vrši prenos/promet individualnim subjektivnim pravima industrijskog vlasništva, demonstrirati razumijevanje mehanizama pravne zaštite od povrede subjektivnih prava industrijskog vlasništva, moći prepoznati i kritički analizirati djelovanja u kontekstu detekcije povrede subjektivnog prava industrijskog vlasništva, Imati sposobnost sačiniti tužbu te druge relevantne pravne instrumente kao i učestvovati u i izdejsstvovati zaštitu usljed povrede subjektivnog prava industrijskog vlasništva u konkretnim predmetima.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA		
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Pisanje projekta Pisanje podnesaka (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 35 sati 8 sati 8 sati 8 sati 81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	

	1. Marković S.: Pravo intelektualne svojine, Magistrat, Sarajevo, 2007.
	Dopunska literatura:
	1. Damjanović K., Marić V.: Intelektualna svojina, Četvrto izdanje, Pravi fakultet Univerziteta Union, Beograd, 2012 2. Alija I.: Pravo intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini - Zakoni iz oblasti industrijskog vlasništva Bosne i Hercegovine sa objašnjenjima i registrom pojmova, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2011. 3. Alija I., Hasić H., Kličević Dž.: Pojmovnik prava intelektualnog vlasništva, Univerzitet u Travniku, Travnik, 2014 4. Zlatović D.: Žigovno pravo, Vizura, Zagreb, 2008. 5. Pariška konvencija o zaštiti industrijskog vlasništva i Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Sporazum) (1994)

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.074-B	Naziv predmeta: Pravna klinika iz radnog prava			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Studenti se upoznaju sa ključnim pojmovima Pravne klinike iz radnog prava, posebno sa praktičnim dijelom izrade pojediničanih pravnih akata iz oblasti rada kojima se uređuju prava i obaveze između zaposlenika i poslodavca, a sve u cilju razvijanja sposobnosti za samostalnu teorijsku i stručnu analizu pojmova, kategorija i instituta Radnog prava. Istovremeno, pored stjecanja određenih praktičnih vještina, pod rukovodstvom stručnjaka iz prakse i odgovornih nastavnika studenti se uče i profesionalnoj odgovornosti.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OPŠTI PRINCIPI PROFESIONALNE ETIKE PRAVNIKA (Pravna klinika u objektivnom i subjektivnog smislu principa profesionalne etike radnika. Identifikacija propisa i njihova primjena)	Stechi sposobnost pravnog razumjevanje profesionalne etike u smilsu uređivanja radno-pravnih statusa u skladu sa propisima. Steči mogućnost po onosu pravnih akata donositi pojedinačni pravni akt iz oblasti radno-pravnog statusa.	I1
	2.	ODNOS SA KLIJENTIMA (Sagledavanje ukupnih mogućnosti odnosa sa klijentima u realizaciji određenog prava iz oblasti rada)	Kritički analizirati sve elemente realizacije pojedinačnog prava iz oblasti rada i uspostaviti pravnu komunikaciju sa klijentom tj. Strankom koja zahtjeva realizaciju određenog prava.	I2
	3.	ODNOS SA SUDOVIMA (Analizirati pravne mogućnosti sudske zaštite iz oblasti rada i pripreme dokaza za relevantno učešće u sudskom postupku)	Imati sposbonst sagledavanja pravnih činjenica u spornom radno-pravnom statusu i definisati ukupan odnos prema sudu. Steči pravnu mogućnost da se osposobi za raspravu na sudu i primjenu propisa u konkretnom radno-pravnom sporu. Izraziti mogućnost prikupljanja dokaza za relevantno učešće u sudskom postupku.	I2
	4.	PRIHVATANJE I OTKAZIVANJE PUNOMOĆJA (Pravne mogućnosti prihvatanja i otkazivanja punomoćja za realizaciju određenog pojedinačnog prava po osnovu punomoćja kao ovlaštenja za postupnaje)	Demonstrirati situaciju nastupa u pravnoj zaštiti stranke u radno-pravnom sporu u kontekstu date punomoći za zastupanje. Obrazložiti sve elemente i prikupljene činjenice za pravni nastup pred sudom ili drugom institucijom za razrješenje pravnog spora ili u suprotnom	I1, I2, I3

			otkazivanje punomoćja.	
5.	KONFLIKT INTERESA (Pojam i značaj konflikta interesa u smislu pravnog odnosa u rješavanju određenog pojedinačnog radnog prava)		Imati sposobnost analize pravnog statusa stranke i utvrditi postojanje konflikta interesa u skladu sa važećim pravnim propisima. Izraziti jasan stav i realizovati lično ponašanje u skladu sa pravnim statusom u pjeđinim konkretnom predmetu.	I2, I3
6.	TEHNIKA PISANJA POJEDINAČNIH AKATA KOJIM SE ODLUČUJE O PRAVIMA I OBAVEZAMA IZ RADNOG ODNOSA (Ukupnost pravnih propisa za primjenu tehnike pisanja opštih pojediničnih i posebnih akata kojima se uređuju radno-pravni propisi)		Demonstrirati praktično znanje i tehniku pisanja pojediničnih akata kojima se odlučuje o pojedinačnom pravu stranke. Moći primjeniti pravni propis da se na propisani način provede realizacija određenog prava iz radnog odnosa.	I3
7.	POJEDINAČNI PRAVNI AKTI POSLODAVCA (Sagledavanje pravnih mogućnosti za donošenje pojedinačnih pravnih akata od strane poslodavca prema zaposleniku i njihova pravna usklađenost sa pravnom sstečevinom iz oblasti rada)		Obrazložiti pravne mogućnosti donošenja pojedinačnih pravnih akata od strane poslodavca kojim se regulišu osnovna prava iz radnog odnosa. Izraziti nivo pravne sposobnosti da se ukaže kojim konkretnim pravnim aktom se regulišu prava i obaveze zaposlenika u osnodu na poslodavca i obrnuto.	I2
8.	PROCESNO-PRAVNE FORME ZA OSTVARIVANJE SUDSKE ZAŠTITE (Osnovne karatkeristike procesno-pravnih elemenata u ostvarivanju sudske zaštite pojediničanog prava iz radnog odnosa)		Demonstrirati mogućnosti pojediničnih procesno-pravnih formi koje je potrebno provesti da bi se sudskim pute ostvarilo određeno pravo. Moći primjeniti na bazi stručnosti određeni pravni propis i tako stručno-pravno doprinjeti razrješenju određenog pravnog spora.	I2
9.	TUŽBA I ŽALBA (Pojam pravnog sagledavanja mogućnosti podnošenja tužbe ili žalbe u rješavanju radnopravnog statusa sudskim putem)		Izraziti mogućnost realizacije ličnog prava iz oblasti rada podnošenjem tužbe nadležnom sudu ili podnošnje žalbe za određeni pravni akt kojim je u sudskom postupku tretirano određeno pravo radnika. Prpoznaati	I3

			moogućnosti za podnošenje tužbe ili žalbe u radno-pravnom sporu.	
	10.	SUDSKE ODLUKE, PRESUDE, RJEŠENJA (Izrada sudske odluke, presude ili rješenja kao pravnog akta kojim se uređuju prava i obaveze stranaka u radnopravnom statusu)	Steći mogućnost pravnog tumačenja sudske odluke, presude ili rješenja, te dati pravnu pouku u daljem postupku realizacije i zaštite prava iz radnog odnosa. Prepoznati mogućnost ukupne pravne zaštite sudskim putem iz oblasti radno-pravnih statusa.	I2, I3
	11.	TEHNIKA INTERVJUISANJA (Pojam i karakteristike tehnike intervjuisanja u prikupljanju relevantnih podataka za vođenje pravnog postupka u radnopravnom sporu.	Moći primjeniti tehiku intervjua ili drugih formi za utvrđivanje jasnog pravnog odnosa nekog prava iz oblasti radnog prava. Demonstrirati sve pravne mogućnosti da bise došlo do meritornih činjenica i dokaza koji bi se upotrijebili u radno-pravnom sporu.	I3
	12.	VJEŠTINE KOMUNIKACIJE (Pravna sposobnost i mogućnost uspostavljanja komunikacije u okviru pravnog odnosa strana u pravnom postupku za rješavanje radnopravnog spora).	Imati sposobnost i vještinu komuniciranja da se postignu pravno uređeni odnosu tretiranja određenog pravnog spora na zakonit način. Izraziti sve elemente vještine komuniciranja između stranaka u sporu za rješavanje radno-pravnog statusa.	I3
	13.	INTERVJUI U POSEBNIM OKOLNOSTIMA (Pojam intervjua kao pravnog sredstva u posebnim okolnostima i načina za sticanje potrebnih dokaza za brže razrješenje radnopravnog spora).	Imati sposobnost primjene metoda intervjua i sličnih metoda da se dođe do relevantnih činjenica vezanih za radno-pravne statuse. Obrazložiti mogućnosti u skladu sa zakonom iz oblasti rada i provesti različite metode ispitivanja da se dođe do relevantnih činjenica.	I2
	14.	VJEŠTINE POSREDOVANJA (Pojam pravnog statusa u vještini posredovanja stranaka u radnopravnom sporu i korištenje vještine posredovanja za brže razrješenje radnopravnog spora).	Prepoznati mogućnost uključivanja u posredovanje u rješavanju radno-pravnog statusa određenog pojedničnog subjekta na način da se prikazanom vještinom posredovanja doprinese rješavanju radno-pravnog spora.	I3
	15.	MIRENJE I ARBITRAŽA KAO NAČINI RJEŠAVANJA RADNIH	Demonstrirati pravne mogućnosti provođenja i uključivanja u postupak	I1

		SPOROVA (pravno uređenje vansudskih postupaka kroz proces mirenja i arbitraže kako bi se u prethodnim postupcima razrješio određeni radnopravni spor prije pokretanja sudskog postupka).	mirenja i arbitraže kao kvaliteetnog metoda za rješavanje radno-pravnog spora. Obarzložiti sve mogućnosti razrješenja pravnog spora na bazi prethodnog dogovora prije sudskog rješavanja tog radno-pravnog spora.	
1.3. Ishodi učenja:	I1: Osposobljavanje za izradu pojedinačnih pravnih akata kojima se uređuju ključna prava iz radnopravnih statusa i odnosa poslodavca i zaposlenika; I2: Savladavanje temeljnih znanja iz područja radnih odnosa, upotreba zakonskih, podzakonskih i provedbenih aktima te druge literature kako bi mogli sami učestvovati u donošenju pojedinačnih pravnih akata; I3: Učenjem «iz iskustva» studenti dobivaju priliku da se suštinski zainteresuju za pojmove, kategorije i institute Pravne klinike iz radnog prava, kao i da razviju sposobnost analitičkog i kritičkog mišljenja.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Pisanje radnopravnih akata (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) Plan primjene standarda iz oblasti rada UKUPNO		30 sati 31 sat 13 sati 13 sati 7 sati 81 sat	
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Dizdarević S.: Pravna klinika iz radnog prava, Sarajevo, 2014.			
	Dopunska literatura:			
	1. Zakoni i podzakonski propisi BiH koji se odnose na Radno pravo (za svaku akademsku godinu oni koji su na snazi)			
	2. Međunarodni propisi koji se odnose na Radno pravo			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.075-B	Naziv predmeta: Privrednopravni sistem i politika EU			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje kategorijama i institucija u okviru privredno-pravnog sistema i politike Evropske Unije, te stjecanje znanja o metodama realizacije ekonomskih politika s naglaskom na specifičnost „ekonomskog federalizma“ koji baštini EU.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	POJMOVNIK EVROPSKIH INTEGRACIJA (Osnovni pojmovno kategorijalni sistem iz domena evropskih integracija)	Definirati osnovne kategorije relevantne za evropske integracije	I1
	2.	UVOD U EU (Historija, proširenje, institucije, funkcije)	Opisati historijat, proširenje, institucije i funkcije	I1
	3.	NAČIN FUNKCIONIRANJA EU (Evropski parlament, Evropsko vijeće, Vijeće ministara EU, Evropska komisija, Sud EU, Evropska centralna banka, Revizijski sud, Evropski ekonomski i socijalni odbor, Odbor regija, Evropska investicijska banka, Evropski ombudsman)	Prikazati način funkcioniranja institucija EU	I2
	4.	SPECIFIČNOSTI PRIVREDNO PRAVNOG SISTEMA EU (Osnove zajedničke politike EU, transakcijski troškovi i jedinstveno tržište EU, ekonomski učinci slobodnog kretanja roba i usluga.)	Protumačiti specifičnosti privredno pravnog sistema EU	I2
	5.	JEDINSTVENO TRŽIŠTE (Jedinstveno tržište kao jedno od najvećih postignuća EU, „četiri slobode“- osnova jedinstvenog tržišta: slobodno kretanje osoba, robe, usluga i kapitala)	Objasniti „četiri slobode”: slobodno kretanje osoba, robe, usluga i kapitala	I2
	6.	EURO-POKAZATELJ JEDINSTVA MONETRANE POLITIKE (Euro kao jedinstvena valuta, posebni kriteriji za uvođenje eura, prednosti eura potrošačima u EU, strukturne slabosti ekonomija nekih država članica uzrok izloženosti	Prepoznati euro kao okosnicu jedinstva monetarne politike EU	I3

		eura špekulativnim napadima)		
	7.	MAKROEKONOMSKA POLITIKA EU (EU makroekonomska politika koordinacije, endogenost optimalnog valutnog područja, ekonomska i monetarna unija, realna konvergencija novih članica EU, kohezija EU - komparativne ekonomske performanse, politika konkurentnosti, razvoj i industrijska politika, politika poticanja inovacija, fiskalna i socijalna politika, ekonomske i socijalne razlike između EU- zemalja i kandidata, regionalna politika EU i proširenje, zajednička poljoprivredna politika, politika zaštite okoliša, politike stimuliranja obnovljive energetske proizvodnje, trgovinska politika EU i WTO, izvozno-uvozne tendencije EU i utjecaj na ne-članice)	Klasificirati ekonomske politike EU	I3
	8.	BUDŽET (PRORAČUN) EU (Gavni izvori prihoda EU-a, korištenje budžeta (proračuna) EU-a od strane država članica, način odlučivanja o budžetu (proračunu) EU-a, kategorije potrošnje, subjekti i način upravlja sredstvima EU)	Identificirati glavne izvore prihoda i načine potrošnje sredstava EU	I3
	9.	POREZNA HARMONIZACIJA (Koordinacija poreznih sistema država članica EU radi izbjegavanja nacionalnih poreznih mjera koje mogu negativno utjecati na funkcioniranje zajedničkog tržišta, pravna osnova za usklađivanje neizravnog oporezivanja)	Objasniti poreznu harmonizaciju	I3
	10.	ZAJEDNIČKA AGRARNA POLITIKA EU (Potpora poljoprivrednicima i poboljšanje poljoprivredne produktivnosti, čime se osigurava stabilna opskrba povoljnom hranom, zaštita prava poljoprivrednika iz EU na odgovarajuću zaradu, doprinos borbi protiv	Spoznati osnove zajedničke agrarne politike ZU	I3

		klimatskih promjena i održivom upravljanju prirodnim resursima, očuvanje ruralnih područja i krajolika diljem EU-a, održavanje dinamičnosti ruralnoga gospodarstva promicanjem zapošljavanja u poljoprivredi, poljoprivredno-prehrambenim industrijama i povezanim sektorima)		
	11.	ENERGETSKA I OKOLINSKA POLITIKA EU (Sigurnost, solidarnost i povjerenje - saradnja svih država članica s ciljem diversifikacije evropskih izvora energije i jamčenja energetske sigurnosti, integrirano unutarnje energetske tržište, energetska učinkovitost, klimatska politika i dekarbonizacija ekonomije, borba protiv klimatskih promjena, zaštita okoliša)	Spoznati načine funkcioniranja energetske i okolinske politike EU	I3
	12.	SOCIJALNA POLITIKA I TRŽIŠTE RADA EU (Osiguranje jednakih mogućnosti i pristupa tržištu rada, pravedni uvjeti rada, socijalna zaštita i uključenost)	Spoznati aspekte socijalne politike i tržišta rada EU	I3
	13.	POTICANJE ULAGANJA I RAST U DIGITALNOJ EKONOMIJI (Odgovor na globalizaciju i ekonomsku krizu u cilju obnove konkurentnosti evropske ekonomije:telekomunikacije, usluge, energija, nove zelene tehnologije za održivi razvoj)	Analizirati poticanje ulaganja i rast u digitalnoj ekonomiji	I4
	14.	EVROPA SIGURNOSTI; SLOBODE I PRAVDE (Otvaranje unutarnjih granica između država članica EU-a, sloboda kretanja, kontrola vanjskih granica, azil)	Vrednovati Evropu sigurnosti, slobode i pravde	I5
	15.	EU NA SVJETSKOJ SCENI (Utjecaj EU na svjetskoj sceni, sadnja zemalaj članica EU u vojnim misijama, uloga Eu u međunarodnoj trgovini i saradnja sa Svjetskom trgovinskom organizacijom,	Prezentirati EU na svjetskoj sceni	I6

		saradnja u vansjkoj i sigurnosnoj politici)		
1.3. Ishodi učenja:	Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Definirati osnovne kategorije relevantne za evropske integracije; I2: Protumačiti specifičnosti privredno pravnog sistema EU; I3: Klasificirati ekonomske politike EU; I4: Analizirati poticanje ulaganja i rast u digitalnoj ekonomiji; I5: Vrednovati Evropu sigurnosti, slobode i pravde; I6: Prezenterati EU na svjetskoj sceni.			
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Grupni rad Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti) UKUPNO	30 sati 15 sati 15 sati 21 sat 21 sat 81 sat		
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)			
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma			
3. LITERATURA	Osnovna literatura:			
	1. Gasmi, G.: Pravo i osnovi prava EU, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2010. 2. Hadžiahmetović, A.: Ekonomija Evrope, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005.			
	Dopunska literatura:			
	1. Europska komisija - Glavna uprava za komunikacije: Europa u 12 lekcija, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2018. 2. Kotarski, K.: Novi pristup kreiranju ekonomskih politika, Centar za javne politike i ekonomske analize, Zagreb, 2020. 3. Misita, N.: Evropska unija-institucije, Revicon, Sarajevo, 2009. 4. Vijeće ministara BiH- Direkcija evropskih integracija: Uvod u EU, historija, proširenje, institucije, funkcije, Direkcija evropskih integracija, Sarajevo, 2010. 5. Vijeće ministara BiH-Direkcija evropskih integracija: Pojmovnik evropskih integracija, Direkcija evropskih integracija,Sarajevo, 2010.			

Fakultet:	Pravni fakultet			
Šifra predmeta: 01.096-B	Naziv predmeta: Pravo finansijskih institucija			
Nivo: I ciklus studija	Godina: III	Semestar: VI	Broj ECTS kredita: 3	
Status: izborni predmet	Broj sati sedmično: P-2		Ukupan broj sati: P-30	
1. STRUKTURA PREDMETA				
1.1. Cilj predmeta:	Osnovni cilj predmeta je razumijevanje funkcioniranja tržište novca i kapitala, deviznog i hipotekarnog tržište, te stjecanje znanja o monetarnim i nemonetarnim finansijskim institucijama: poslovne banke, depozitne štedne institucije, investicijski fondovi, korporacijske banke, državne i od države sponzorirane finansijske institucije, investicijske banke i ostale finansijske institucije.			
1.2. Sadržaj predmeta:	Sedmica	Opis sadržaja predavanja	Ishodi učenja predavanja	Ishod učenja predmeta
	1.	OPĆE NAZNAKE O PRAVU FINANSIJSKIH INSTIUCIJA (Pojam prava finansijskih institucija, izvori prava finansijskih institucija i njegov odnos prema drugim granama prava)	Opisati pojam i izvore prava finansijskih institucija	I1
	2.	POJAM, NASTANAK I ZNAČAJ FINANSIJSKIH TRŽIŠTA (Tržište novca, tržišta obveznica, hipotekarna tržišta, tržišta dionica, devizna tržišta, tržišta derivativnih instrumenata, poslovne banke, štedne institucije, finansijski izvještaji i analiza depozitnih institucija, regulacija depozitnih institucija, ostale finansijske institucije)/	Definirati nastanak i značaj finansijskih tržišta	I1
	3.	TRŽIŠTE NOVCA – UČESNICI I INSTRUMENTI (Novac, tržište nova, instrumenti tržišta novca: trezorski zapisi, komercijalni zapisi, blagajnički zapisi, pprenosivi certifikati o depozitu, bankovni akcepti, sporazumi o reotkupu)	Prikazati tržište novca	I2
	4.	TRŽIŠTE KAPITALA - UČESNICI I INSTRUMENTI (Tržište kapitala skupni pojam za ponudu i potražnju vrijednosnica: dionice, obveznice i ostali finansijski instrumenti na tzv. primarnom ili emisijskom tržištu, vrijednosni papiri svoj život nastavljaju na tzv. sekundarnom ili transakcijskom tržištu)	Objasniti način funkcioniranja tržišta kapitala	I2

	5.	DEVIZNO TRŽIŠTE (Trgovanje stranim valutama, razmjena deviza, trgovina devizama, transfer kupovne moći, finansijskih sredstava, kreditna funkcija)	Prezentirati aspekte trgovanja stranim valutama	12
	6.	HIPOTEKARNO TRŽIŠTE (Osnovne komponente primarnog hipotekarnog tržišta, hipoteka i finducija, hipotekarne banke)	Prezentirati komponente primarnog hipotekarnog tržišta	12
	7.	ZNAČAJ I PODJELA FINANSIJSKIH INSTITUCIJA (Prva podjela finansijskih institucija: bankovne i nebankovne, banka- najvažnija finansijska institucija primanje depozita i odobravanje kredite najširoj javnosti, druga podjela: depozitne i nedepozitne institucije, depozitne institucije primaju depozit i daju ga na korištenja, najčešće u obliku kredita, banka- najvažnija depozitna institucije, nedepozitne institucije primaju novac, ali ne od depozita, najznačajnije nedepozitne institucije: investicijski i mirovinski fondovi, osiguravajuća društva)	Analizirati značaj i podjelu finansijskih institucija	13
	8.	BANKARSKO PRAVO I BANKARSKI SISTEM (Pojam bankarskog prava, razgraničenje i odnos bankarskog prava prema pojedinih granama prava, pravna priroda poslovnog odnosa između banke i klijenta, bankarska tajna i bankarsko obavješćavanje, pravni položaj društava za zaštitu kreditne sigurnosti)	Spoznati bankarsko pravo i bankarski sistem	14
	9.	BANKARSKE INSTITUCIJE U BIH (Pravni položaj Centralne banke BiH i poslovnih banaka)	Definirati bankarske institucije u BiH	14
	10.	FUNKCIONIRANJE BANKARSKE INDUSTRIJE U BIH (Vrste i pojam bankarskog računa, kontokorentna pogodba žiro ugovora. plaćanje doznakom, plaćanje terećenjem računa, plaćanje debitnim i kreditnim)	Objasniti način funkcioniranja bankarske industrije u BiH	14

		karticama, ugovor o kreditu, bankarska garncija na prvi poziv, trgovina finansijskim instrumentima)		
	11.	INVESTICIJSKI FONDOVI I NJIHOVA ULOGA (Prednosti i nedostaci ulaganja u investicijske fondove, organizacijska struktura investicijskih fondova, dokumenti koje izdaju investicijski fondovi)	Analizirati investicijske fondove i njihovu ulogu	I5
	12.	VRSTE INVESTICIJSKIH FONDOVA I NJIHOVA OBILJEŽJA (Osnovna podjela investicijskih fondova, podjela investicijskih fondova s obzirom na rizik kojeg ulagač preuzima prilikom ulaganja u investicijske fondove)	Klasificirati vrste investicijskih fondova	I5
	13.	DRUŠTVA ZA OSIGURANJE I RIZIK LIKVIDNOSTI (Pojam i značaj društva za osiguranje, upravljanje rizikom likvidnosti, Direktiva Solventnost II, izvori rizika likvidnosti)	Objasniti značaj društva za osiguranje i rizik likvidnosti	I5
	14.	BERZANSKO PRAVO (Pojam i razvoj berzovnog prava, izvori berzovnog prava i njegov odnos prema drugim granama prava)	Opisati razvoj i izvore berzanskog prava	I6
	15.	BERZANSKE INSTITUCIJE I NJIHOV ZNAČAJ (Berze i berzovna terminologija, dionice, obveznice, trezorski zapisi, blagajnički zapisi, komercijalni zapisi i bankovni certifikati o depozitu, trgovanje vrijednosnim papirima na burzama u državama članicama EU)	Protumačiti značaj berzanskih institucija i način trgovanja vrijednosnicama	I6
1.3. Ishodi učenja:		Budući da ishodi učenja označavaju znanja, vještine i kompetencije koje je student stekao izvršavanjem obaveza i polaganjem ispita iz predmeta, to znači da su studenti u stanju: I1: Definirati nastanak i značaj finansijskih tržišta; I2: Objasniti način funkcioniranja tržišta novca i kapitala, deviznog i hipotekarnog tržišta; I3: Analizirati značaj i podjelu finansijskih institucija; I4: Objasniti način funkcioniranja bankarske industrije u BiH; I5: Analizirati investicijske fondove i njihovu ulogu; I6: Protumačiti značaj berzanskih institucija i način trgovanja vrijednosnicama.		
2. NAČIN ORGANIZIRANJA NASTAVE I PROVJERE ZNANJA				
2.1. Način izvođenja nastave i broj sati opterećenja studenta:	Predavanja Samostalno učenje Grupni rad		30 sati 15 sati 15 sati	

	Seminarski rad (redovni/vanredni studenti) DL zadaci (DL studenti)	21 sat 21 sat
	UKUPNO	81 sat
2.2. Način provjere znanja i bodovanja studenta:	Prisustvo na nastavi: 0-10 bodova (0-10%) Aktivnosti: 0-10 bodova (0-10%) Parcijalni ispit: 0-20 bodova (0-20%) Završni ispit: 0-60 bodova (0-60%)	
2.3. Obavezna i specifična oprema za izvođenje nastave:	Tabla, whiteboard, projektor, laptop, računar, Google Workspace platforma	
3. LITERATURA	Osnovna literatura:	
	1. Dautbašić, I.: Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2001. 2. Jahić, M.: Finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2004.	
	Dopunska literatura:	
	1. Drljača, Z.: Javne finansije i finansijsko pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Istočno Sarajevo, 2018. 2. Klačmer Čalopa, M. & M. Cingula: Financijske institucije i tržišta kapitala, TIVA & Fakultet organizacije i informatike Varaždin, Varaždin, 2009. 3. Mishkin, F.S. & S. G. Eakins: Financijska tržišta i institucije, MaTe, do.o., Zagreb, 2005. 4. Rosen, H. S.: Javne financije. Zagreb: Institut za javne financije, Zagreb, 1999. 5. Sović, J.: Teorija i politika javnih finansija, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2010.	

Broj: 01-192/26
Datum: 16.7.2026. godine

DEKAN

acc. prof. dr. Džemal Najetović